

UNIVERSITÄT
WROCLAW
BIBLIOTHEK

kat. komp.
18182

I

Mag. St. Dr.

P

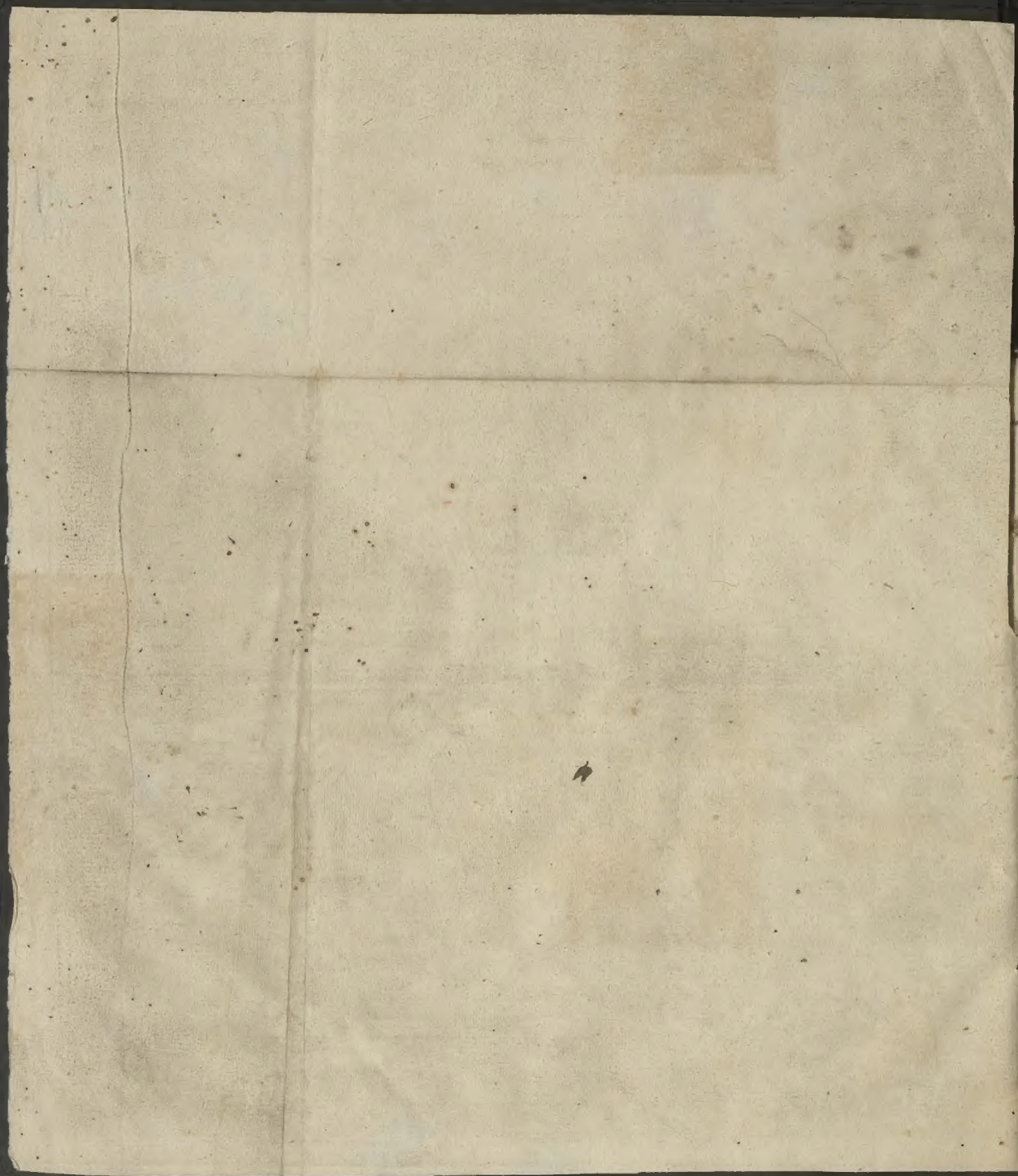

2983. Правос.

VIII. f. 17.
Рзд. III. 34.

С. Моск. Д.

C

S

S

D

D

E

A

C

VA

CONSTITUTIONES

&

DECRETA

Synodi Dioecesanae Plocensis.

sub

Illustrissimo Excellentissimo Reverendissimo

Domino

D. ANDREA STANISLAO

KOSTKA

in Załuskie

Z A Ł U S K I

DEI, & Apostolicæ Sedis Gratiâ

EPISCOPO PLOCENSI

Pultovia

Anno Domini MDCCXXXIII. Die 4. Augusti.

CELEBRATÆ.

VARSAVIÆ Typis Collegii REGII Societatis JESU. Anno D. 1735.

18182.T

Ad
Illustrissimum Excellentissimum
ac Reverendissimum Antistitem
Plocensem, Nominatum Luce-
orientem, Supremum Regni
CANCELLARIUM.

ORATIO DEDICATORIA.

Ooperit vel hanc primam praeliminaris pa-
gina faciem justa confusio ubi Tuo sistitur
obrutui. ANTISTES ILLUSTRISIME. Pri-
dem jam etenim Synodaliū hic Codex Le-
gum in publicam prodire lucem, ac ad Præ-
suleas devenire, an potius redire debuerat
manus (& de venisset procul dubio) nisi exlex retro lapsorum an-
norum obicem posuisset vicissitudo. Temporum proinde injuria,
non nostra PRÆSUL OPTIME adscribe incuria, tantam in deferen-
do hoc TIBI moram obsequio, cui frustra alas addere, noster sumus
erga PASTOREM conabatur amor, dum undiq; millenis hætenus
premeremur obstaculis. Quod si communis effato inter arma
filere cogantur leges, quid mirum ! si hæc quoq; Synodaliū

edicta legum, strictum tantisper quodammodo silentium, inter
districtos enses tenere debuerint, donec respirante tandem ab hac
luctuosa temporum tempestate Patria, suam darent vocem in
pagina, ut eo vocalius Tuorum fama rectefactorum, totum
qua latè patet Sarmaticum divulgaretur per Orbem. Quan-
quam nec potest liber hic Tuo non militare Honori, in quo,
quot verba, tot viva Tuae vocis oracula, quot Decreta, tot
immortalia gloriae Tuae leguntur authographa. Quidquid
enim angustis hisce impressum cernes paginis, totum id longè
angustius in TE, viva exemplarissima vita Idea expressum,
nemo est qui non videat. Hinc esto cetera [quae in TE vide-
mus innumera] omnigena Tuae probitatis deessent iudicia,
vel ex ipso huius Synodi compendio, facile illam quisq; colli-
geret: ubi nihil sanxisti, nisi quod prius ipse observassēs sa-
cro sancte; nihil inhibuisti, nisi quod à TE semper erat alienum,
Et ut verbo concludam, non aliunde nisi ex TE Ipso, sanctiorem
nobis vivendi praescripsisti formam. Et certè credo ego
Et scio PRÆSUL Aestimativissime, unicum id Pastoralis Tuae
circa nos sollicitudinis fuisse votum, ut cum Ipse sis optimus,
omnes nos Tuo subjectos regimini, quàm optimos, hoc est Tui
quàm simillimos efficeres. Nec assentatoria hæ sunt reverentis
calami auxefes, verùm Sole clarior Tuarum narratio laudum,
imo etsi nihil de TE loqueremur, disertius ipsa Tua testarentur
rectefacta, quidnam egeris imò quidnam non egeris pro com-
muni Tuae Diceceseos bono. Leva oculos Et vide PASTOR vi-
gilantissime quantam Dextera Domini Tecum ac per TE in
ea fecit virtutem, dum quæ salutaribus monitis, quæ integer-
rimæ vitæ exemplis novam illi rerum indidisti faciem, postquam
cun-

cuncta ad meliorem redegeſti ordinem, ſuum Templis cultum;
Aris reſtituendo ſplendorem, ac in ſterileſcente quodammodo,
tot inter vitiorum zizania, Vineæ Domini, extirpatis radicibus
vitioſis ſentibus, recentes ubiq; virtutum implantando propagi-
nes. Videmus enim Tuo ſub regimine exemplaritatē in Clero,
devotionem in populo, in viris gravitatem, in juvenibus vere-
cundiam, in pueris diſciplinam: videmus reſtaurata Sanctuaria,
extructas Aras, & quas, tempus edax, Eccleſiis, Urbibus, fu-
ſtitia Sacrariis, intulerat, reparāſti injurias, ruinarum imper-
territus vindex. Quanta hinc ergo Tuae gloriæ pullulat meſſis,
ex tam copioſo laboris Tui Paſtoraliſq; vigilantie fructu?
quanta in cordibus univerſorum excreſcit exultatio? tanto bea-
ri PRÆSULE, qui benefici ſideris more, non poteſ publicæ non pro-
deſſe utilitati. Sed ò breve nimis [duodenario annorum cin-
ctum zodiaco] Noſtra Diœceſeos ſolatium, cū ubi maximè de
TE noſtro letari deberemus ANTISTITE, jam dolere cogimur, qui-
bus amœnam hilaritatis frontem, unā cum vultus Tui ſub-
trahis ſereno, Luceoriensī novum ſidus affuſurus hemiſphærio.
Aſiſte nonnihil gradum Inſulte grandium honorum Stadiodrome,
gementiſq; populi, quæ TE detinent vota, excipe. Itane PASTOR
deſideratiſſime gregem Tuum deſeris! quem non in virga ferræ
ad terrorem ſed in Spiritu lenitatis regebas & regis ad amorem.
Itane quos Tuis animāſti favoribus, fovīſti gratiis, beneficiis
cumulāſti, luctuoſo cibas pane lachrymarum! ac panē momento
perimis, dum à nobis avelleris. Ponimus interim dolori mo-
dum, ne Tuae injurioſi videamur gloria, & licet juſtus ex una
parte de Tui amiſſione ſauciet corda dolor, ex altera tamen eſt,
quod hunc ipſum leniat, ubi TE in Supremo MAGNIFICAN-

CELLARII Honoris constitutum fastigio & Tuo Nomini & nostra
 gratulamur fortuna. Et certè sic omnem decuit explere justitiam, ut
 pro mensura meritorum, par quoq; honorum responderet celsitudo, TI-
 BLIq; Prasulum Gemma. Sigillaris Regni concrederetur gemma. Decuit
 imò debuit ut Avito ZALUSCIANI Nominis AGNO, non solum
 mysteria, sed & Regni paterent ministeria, qui se totum jam pridem in
 victimam devovit Ecclesie & Patria. Cedimus itaq; privatis nostris dum
 TE publica avocant, commodis: quanquam etiam nostra non postremus
 hic est titulus fortuna, TE Nostrum PRÆSULEM, tantis in facie
 Regni grandescere titulis, quibus ad Supremam gloria evectus augem,
 pro innata clementia beneficos gratiarum in nos haud desines spargere
 influxus. Et quoniam PATER ac PRÆSUL OPTIME sic placi-
 tum est ante TE. sicq; annuentibus Populorum, Quiritum, totiusq;
 Sarmatie, ratum, fixum, conclusumq; votis, ut Luceoriensis jam audias
 Antistes. Perge à nobis, at non sine nobis utpote quem nostris semper
 comitabimur affectibus; nos verò Sigillari Tuae gemma SUPREME
 Regni CANCELLARIE, hæc candida inaramus vota: tandiu, o
 Decus Antistitem, de Ecclesia, Patria, mereare, donec fortunam in
 TE premiando fatiges: Emetiare facilis, quidquid in Regno celsis-
 simum, ultra montes eminentissimum, bene enim novimus, quòd etiam
 ex tanta sublimitate oblivisci non voles Diocesis hujus, quæ tota,
 quanta est, cum suo Clero nunquam intermoritura veneratione, PRÆ-
 SULEIS TUIS se adsternit plantis. Ita vovet & precatur totius
 Diæceseos Nomine.

Honori & Nomini

Illustrissimæ Celsitudinis Tuæ.

Devotissimus & obsequentissimus servus
 PAULUS DOMINICUS DROMLER U. J. D.
 Archidiaconus in Cathedrali Plocesi Pultoviensi
 Synodi Promoter.

In Nomine Domini Amen.

Acta Synodi Dicecesis Plocensis
*Anno Domini Millesimo Septingentesimo
Trigesimo Tertio. Indictione Romana XI.
Pontificatûs Sanctissimi Domini Nostri Papæ
CLEMENTIS Ejus Nominis XII. An-
no III. Diebus verò quartâ & quintâ
Mensis Augusti. In Ecclesia Collegiata
Pultoviensi.*

Præsidente Illustrissimo & Reverendissimo Domino Do-
mino ANDREA STANISLAO KOSTKA in *Zaluskie*
ZAŁUSKI DEL, & Apostolicæ Sedis Gratiâ, Episcopo
Plocensi.

Præsentibus itidem: Illustrissimis & Reverendissimis
MARTINO ZAŁUSKI Episcopo Drazdensi, Suffraganeo
ac Decano Plocensi, Secretario Regni. Adamo Rostkowski
Episcopo Philadelphiensi, Suffraganeo Luceoriensi, Archi-
diacono in Cathedrali Plocensi Dobrynensi, Prapósito
Varšaviensi & Pultoviensi. JOSEPHO ZAŁUSKI Archidi-
acono in Cathedrali Plocensi, Pultoviensi, Canonico Cra-
coviensi, Referendario Regni.

Perillustribus, Illustribus & Admodum Reverendis: A-
dalberto MDzewski Archidiacono & Officiali Generali

A2

Plo

Plocenſi. Caſimiro Łempicki, Gregorio Konarzewski, Caſimiro Rokitnicki, Paulo Dominico Dromler Uq; J. D. Cauſarum Curiae Suae *Ceſſitudinis* Auditore, Paulo Roſciſzewski, Eccleſiae Cathedralis Plocenſis Canoniciſ. Reverendiſſimo Valentino Zołtowski Ordiniſ S. Benedicti Conventuſ Plocenſis, Abbate Coadjutore. Balthaſaro Nowowieyſki, Franciſco Włoſzkiewicz, Dominico Węgrzynowſki, Petro Henik, Matthæo Niſki, Sta niſław Potkańſki, Antonio Formica, Medicinæ Doctore; Joſeph ſo Synhaiewſki, Eccleſiae Collegiatæ Pultovienniſ Canoniciſ. Joſeph ſo Gułkowski, Martino Strachocki Canoniciſ Eccleſiae Collegiatæ Plocenſis, ac reſpectivè ex Capituliſ ſuiſ; Nuncijs:

Ex Decanatu Plocenſi: Adalberto Motyliński, Decano Foraneo Plocenſi, in Sykorz; Simone Przedpełſki, in Wozniki, Curatiſ. Adamo Wilgieński, Præpoſito S. Spirituſ Plocenſi.

Ex Decanatu Dobrzyneſi: Andrea Zakrzewſki, Decano, in Sobowo; Mathia Miłodrozki, in Dobrzyń, Curatiſ.

Ex Decanatu Pultovienniſi: Joſeph ſo Komorowſki, Decano in Zgierz, Joanne Pagiński, Canonico Honorario Pultovienniſ, in Gzy; Jacobo Czachorowſki in Szyski, Paulo Koźniewſki in Winnica, Petro Lorkowſki in Dzierzenin, Curatiſ.

Ex Decanatu Bieliſcenſi: Balthaſaro Drozdowſki, Decano, in Biała; Joſeph ſo Sieklicki, Ordiniſ S. Benedicti in Eielſk, Curatiſ.

Ex Decanatu Sieprcenſi: Simone Rudzki, Decano, Hoſpita-

spitalis S. Spiritus; Stanisław Dąbski, Canonico Honorario Plocenski, Sieprcenski, Præpositus; Andrea Dudkiewicz in Szczutowo, Curato.

Ex Decanatu Bodzanoviensi: Joanne Gierwatowski, Decano, in Orszumowo, Andrea Kraszewski, in Pilichowo, Curatis.

Ex Decanatu Wyszogrodensi: Paulo Winnicki Decano, in Gumino, Casimiro Mikorski, Ordinis S. Augustini, Canonico Regulari Lateranen: in Skołatowo; Balthasaro Brygiewicz Ordinis S. Sepulchri Christi, in Wyszogrod: Antonio Zawistowski in Kobylniki, Joanne Gąsiorowski in Radzyki.

Ex Decanatu Raciążensi: Joanne Rychlicki Decano, in Jezewo, Francisco Peydzyński in Raciąż.

Ex Decanatu Bieżuniensi. Antonio Bełkowski Decano, in Skrwilno, Mathia Jędrzycki, Canonico Honorario Pul-tovien: in Chamsk, Mathia Świętochowski in Lutoczyno, Valentino Kowalewski in Zawidz.

Ex Decanatu Sreńsi: Adalberto Przełęcki, Decano in Kuczbork, Luca Czernicki in Sarnowo, Francisco Rozwadowski in Radzanowo.

Ex Decanatu Młzewsi: Adamo Budziński, Decano, in Zmijewo, Mathia Cwierczakowicz, in Wyłzyny, Thoma Sękowski in Dzogurzyno, Laurentio Koziński in Niedzborz.

Ex Decanatu Janoviensi: Adamo Niński, in Krzynowłoga majori, Gregorio Gądomski, in Chorzele, Adalberto

Miecznikowski, Ordinis S. Augustini, Canonico Regulari Lateranen: in Wiecunia, Michaële Gąsiorowski in Dziergowo, Josepho Kowalewski in Grzebsko.

Ex Decanatu Prasnenfi: Adalberto Kozakiewicz, Decano in Bogale, Felice Szymanowski, Ordinis S. Augustini Canonico Regulari Lateranenfi in Krasne, Simone Zebrowski in Węgra, Thoma Szempliński in Węgrzynowo, Paulo Konarzewski in Gołymino, Stanisławo Uzdowski in Zielona.

Ex Decanatu Ciechanowienfi: Andrea Strusiński, Decano, in Lekowo; Francisco Zaleski, in Łysakowo; Alexandro Janiszewski, in Ciechanowo, Adamo Miłobęcki in Czernice.

Ex Decanatu Novocivitatensfi: Gregorio Grotkowski Decano, in Sochoczyno, Josepho Brochocki, Ordinis S. Augustini, Canonico Regulari Lateranen: in Nasielsk; Francisco Łempicki in Czechcino, Raphaelo Brochocki in Nowemiasło, Casimiro Rózeński in Sask.

Ex Decanatu Płonscensfi: Adalberto Miłobęcki Decano, in Głinoiecko, Francisco Miecznikowski in Paboszewo, Joanne Moszyński in Sarbiewo, Martino Tyfzka in Maluzyno.

Ex Decanatu Zakroczymensfi: Jacobo Łempicki, Decano in Zakroczym, Paulo Komoszewski, Ordinis S. Augustini, Canonico Regulari Lateranenfi in Fornichowo Felice Wiśniewski, Ordinis S. Augustini, Canonico Regulari Lateranen: in Kamienica, Joanne Kryścielewicz in Joniec.

Ex

Ex Decanatu Gostynensi: Michàele Scrowski Canonico Collegiatæ Plocensis, in Gostynin.

Ex Decanatu Lipnensi: Petro Chądzyński Decano, in Czerniechowo, Andrea Polytowski in Lipno, Francisco Bielski in Łążyno.

Ex Decanatu Rypinensi: Łuca Zrzelski Decano, in Zale, Laurentio Bagiński in Sadłowo.

Ex Decanatu Gurznowsi: Matthæo Zieleniewski Decano, in Osiek; Antonio Sulewski in Jastrzębia, Valentino Burdziński in Brzoża, Valentino Czechowicz in Swiedziebna, Clemente Antasz, Ordinis Miechovitarum SSmi Sepulchri Christi in Gurzno.

Ex Decanatu Makowiensi: Francisco Modzelewski Decano, in Makowo; Stanisłao Bałtkowski in Gąsewo; Josepho Damięcki in Swielice.

Ex Decanatu Wiskowiensi: Abrahamo Davidis, Canonico, Honorario Pultowień: Decano, in Goworowo; Martino Wisniewski, Canonico Honorario Pultoviensi in Barćice, Petro Gorgius in Pniewo, Josepho Ciesielski in Obryte, Paulo Smółzewski Ordinis S. Benedicti, in Zamsk; Hieronymo Modtkowski in Łubiel; Petro Kućński in Długosiedło. Fabiano Szczepkowski in Troszyn.

Ex Decanatu Ostrowiensi: Bartholomæo Gutowski in Ostrow, Adamo Kossowski Ordinis S. Aug: Cañ: Reg: Lat: in Lubotin; Martino Gutowski in Złotoria. Antonio Matkiński in Jelonki.

Ex Decanatu Andrzeiowiensis: Josepho Łacki, Canonico

Honorario Plocensi, Decano, in Nur; Stephano Ramotowski, Canonico Honorario Plocensi, in Czyżewo; Matthæo Łada in Zambrowo, Stephano Głowczyński in Rutki, Josepho Czarzasty in Zaremby.

Ex Decanatu Łonizensi: Josepho Trzaska Decano, in Kleczkowo; Alexandro Mokronowski Canonico Honorario Plocensi, in Nowogrod, Joanne Bieńkowski, in Rzekun.

Ex Decanatu Wiznensi: Jacobo Sokołowski Decano in Radziłowo, Stanisławo Borawski, in Przytuły, Stanisławo Taśłowski, in parva Płocko,

Ex Decanatu Wąsossensi: Jacobo Bruliński Decano, in Wąsossze; Stanisławo Słucki in Słuck; Adalberto Obidziński in Lachowo, Laurentio Bobr, in Niedzwiadnia.

Ex Decanatu Camenecensi: Francisco Lobertij Decano, in Kamieńczyk; Nicolao Olędzki, in Niegowo, Thoma Wielgowicz, in Postoliska, Adalberto Szulkowski in Stoczek, Thoma Noiszewski in Korytnica.

Ex Decanatu Stanisławoviensi: Matthæo Dąbrowski Decano, in Okuniewo; Josepho Staniewicz, Canonico Kruświcensi in Kobyłka. Adalberto Rogulski in Pniewnik, Marcellino Zbroński in Kłembowo.

Ex Decanatu Radzymiensi: Adalberto Bieglecki Decano, in Radzymin; Carolo Kreni Uś; J. D. Can. Honorario Pultoviensi, in Skaryszewo. Thoma Wieszczycki Ord. S. Aug. Can. Reg. Lat. in Tarchomino, Matthæo Krzywczyński in Okunino, Præpositis, & respectivè Curatis, ac alijs plurimis Commendarijs, Vicarijs, cæterisq; Presbyteris.

PRævia deductione sua ILLUSTRISSIMÆ CELSITUDINIS processionaliter ex Arce Pultoviensi, ad dictam Ecclesiam Collegiatam Die Quarta Augusti, hora nonâ matutinâ, Missa de Spiritu S. per suam ILLUSTRISSIMAM CELSITUDINEM pontificaliter celebrata fuit. Orationibus verò & Cæremonijs juxta præscriptum Pontificalis Romani peractis, infra scriptæ Constitutiones conditæ, lectæ, & à singulis receptæ sunt.

INTI-

INTIMATIO SYNODI.

A N D R E A S STANISLAUS
KOSTKA *in Załuskie* ZAŁUSKI
DEI, & Apostolicæ Sedis Gratiâ
Episcopus Plocensis.

U Niverſo Clero tam ſeculari, quàm
Regulari, Diœceſis Noſtræ Plocenſis,
ſiſq; omnibus, Qui de Jure & con-
ſuetudine Diœceſanæ Synodo tenentur intereſ-
ſe

se, salutē in Domino, & Benedictionē Pastora-
lem. Vigilantissima, ac in omnes sui partes cir-
cūspectissima, utriusq; Statūs Xsti Fideiū Gu-
bernatrix Ecclesia, Episcoporū mun9 & Officiū
speciali lege definiens, non satis esse censuit, Pa-
rochias, earumq; Rectores, Visitationi Generali
subijci, Congregationibus Decanalibus, cun-
ctos ad vitam juxta normam Sacrorum Cano-
num instituendam cogi, & compelli, nisi etiam
id ipsum Synodali Sanctione, sententijs, & De-
cretis statuatur, atq; promulgetur. Unde
per Sacrosanctum Concilium Tridentinum
Sess. 24. Cap. 2. de Refor: haberi voluit, præ-
cepitq;, quatenus Synodi Diœcesanæ quotan-
nis celebrentur, proq; moderandis moribus,
corrigendis excessibus, Controversijs compo-
nendis Statuta Synodalia innoventur. Ex-
pedivimus jam dudum Visitationem Genera-
lem, Congregationes Decanales opportunè atq;
cum

cum fructu peractæ sunt, nil nobis restare judicamus, quàm Synodum Diœcesanam indicare, cogereq̃. Ad hanc ejusmodi obligationem tantò magis nos accingimus, quantò majores necessitates occurrere, casus, quibus sanandis omnino incumbendum est, novos emergere conspiciamus. Stimulat præterea ab annis permultis, eò usq̃, propter varias temporum vicissitudines, intermissæ Synodi Diœcesanæ celebratio; Quapropter ut & præcensitæ obligationis morem geramus, omnem pravitatem de medio Gregis nostri auferamus, errantesq̃ in viam planam reducamus, hanc Synodum indicendam, cogendam, intimandamq̃ esse duximus; prout & defacto per præsentis Literas Nostras indicimus, atq̃ intimamus; illiq̃ diem celebrandæ, Vigessimam Septimam Mensis Julij, Anni præsentis præfigimus, assignamus ac determinamus. Ut autem debita

cum solennitate peragatur, ad illam Venerabile Capitulum Nostrum Cathedrale Plocense, Reverendissimos Abbates, Præpositos, & eos, qui de Jure & consuetudine interesse tenentur, invitamus. Requiritur insuper Capitula Ecclesiarum Collegiatarum, Insignis Pultoviensis & Plocen: mandamusq; Dominis Decanis & Parochis, & alijs curam animarum quomodocunq; exercentibus, ac singulis, qui in hac nostra Diœcesi Plocensi Beneficia possident, seu Officia Ecclesiastica obtinent, idq; in virtute Sanctæ obedientiæ, & sub pœnis Jure sancitis, ut pro die supramemorata, ac duabus diebus immediatè sese sequentibus, in Ecclesia Nostra Collegiata Pultoviensi, ante horam nonam matutinam, habitu quisq; & tonsurâ convenientibus, & superpelliceati peremptoriè compareant; sicq; ut præmittitur, indictæ Synodo præsentés adsint & assistant.

Ne

Ne autem hocce Synodali tempore, cura animarum & alia Officia Ecclesiastica, aliquod detrimentum patiantur, respiciendo paupertatem nonnullorum, atq; à Civitate Pultovia longè habitantium Parochorum, viarum incommoda; quatenus unusquisq; Decanus & ejus Beneficiati, hocce obligationis munus, per Commissarios, jam aliàs in Congregationibus Decanalibus electos & destinatos adimpleant, Paternè dispensamus ac permittimus. Eos verò, qui nomine cæterorum ad hujusmodi Conventum Synodalem sese conferent, ut suas Ecclesias, si fortè Vicarijs carent, substitutis Sacerdotibus, sive Sæcularibus, sive Regularibus, modò non vagis, non suspensis, nec Censuris Ecclesiasticis irretitis sedulò commendent, ordinamus. Ut autem huic Nostræ ordinationi plenè satisfiat, DD. Decanorum Officium hac in parte adstringimus, volumusq;

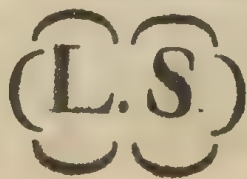
quatenus iidem DD. Decani, quisque sui Decanatus Commissarios, an omnes adsint? diligenter inspiciant, suisque Decanatus, Ecclesiarum Parochialium, cum expressione, quæ sunt consecratae, & quæ non idque tam vacantium quam & non vacantium, tum actu existentium Parochorum, Vicariorum, Mansionariorum, Altaristarum, specificè cum adnotatione Nominum & Cognominum Catalogum conscribant, ac pro Terminis Synodali ferant & producant. Tandem, ut hic actus Synodalis feliciter & cum Ecclesiarum utilitate peragatur, ut omnes Presbyteri tam Sæculares quam Regulares, singulis Diebus Dominicis, post publicationem præsentis Edicti Nostri, in Missis, Collectas de Spiritu S. recitent; utque Dominus Omnipotens, consilia Nostra particulari & superna sua Benedictione præveniat & prosequatur, orationibus Christi Fidelium,
præ.

præcipuè post concionem seriò commendent,
mandamus, & obligamus. Volumus insuper
& mandamus, ut præsentēs Nostræ Innote-
scentiales literæ, per affixionem copiarū valvis
Ecclesiæ Nostræ Cathedralis Plocensis, Colle-
giatarum & aliarum Ecclesiarum, tum per
Decanatus, viâ solitâ cursoriâ publicentur,
atq; per eas taliter affixas & publicatas, sin-
gula prout mandantur, ita omnes compre-
hendant, & adstringant, ac si eorum cuilibet
personaliter & expresse forent intimatæ. Cer-
tificantes ipsos, qui de Jure & consuetudine,
Synodo hujusmodi interesse tenentur, quòd si-
ve in Terminò præfixo comparuerint, siue
non; Nos nihilominus ad celebrationem Syno-
di præsatæ, cum adjutorio Gratia DEI pro-
cedemus, & ea, quæ pro utilitate Ecclesiarum
Diœcesis Nostræ fore videbuntur, decerne-
mus & constituemus; contumaciâ cujuscun-
què non obstante, pænis tamen, prout de Jure

contra inobedientes & absentes inflictis &
extensis.

In quorum fidem Ec. Datum
Pultoviae Die Decimâ Mensis Julij Anno
Domini 1733.

ANDREAS EPISCOPUS.

Joannes Ignatius Temeruari Apostolicus
Causarum Curiae suae ILLUSTRIS.
SIMÆCELSITUDINIS & Consi-
storij Generalis Pultovien-
Notarius.

Appropinquante Termino indicto, quoniam imminabat solennis
eductio Corporum glor: mem: Serenissimorum Regum Poloniae
AUGUSTI II. & JOANNIS III. cum Serenissima ejus Coniuge
MARIA, Varsaviâ Cracoviam, & ILLUSTRISSIMUS ac RE-
VERENDISSIMUS DOMINUS EPISCOPUS sermonem fune-
bralem, dicturus, Varsaviam pro tali Actu se contulit, prorogatus est
terminus, viâ cursoriâ, per omnes Decanatus, ad diem quartam Mensis
Augusti Anno currentis.

IN

In Nomine Domini Amen.

CONSTITUTIONES

*Acta & Statuta Synodi Diœce-
sanæ Plocensis.*

CAPUT I.

De Fide Catholica, ejusq; Professione.

Ides Catholica iustitiæ & sanctitatis
caput, initium, fundamentumq; &
radix justificationis nostræ, tametsi
firmiter in Ducatu Masoviæ, Palati-
natu, totaq; Diœcesi Nostra Plocensi,
Patrijs sit stabilita legibus, altèq; in
cordibus gregis Nostrî impressa, ut
vitam sibi potiùs, quàm fidem vitâ cariorem, eripi pati-
antur; cùm tamen motivum & finis præsentis Synodi
non sit aliud, nisi major DEI gloria, salusq; animarum,
quæ cùm finè Fide, extra quam nemo salvus esse potest,
nullatenus subsistere & obtineri valeat, ideo, quidquid
à Christo Domino, à Sanctis Apostolis, per scripturam,

five traditionem accepimus, quidquid Sancti Patres commendaverunt, Oecumenica Concilia definiverunt, Summi Pontifices approbaverunt & constituerunt, ac ab Ecclesia credendum declaraverunt, quidquid deinde Provinciales Synodi Regni hujus, à S. Romana Ecclesia, approbatæ decreverunt, id totum observandum esse censuimus, & ab omnibus observari præcipimus. Imprimis itaque, totis præcordiorum Nostrorum medullis, Sanctam Fidem Catholicam unam, solam ac infallibilem veritatis Magistram agnoscimus; & sicut unum Deum colimus, unamq; cælestem hæreditatem exambimus, ita eandem in fide, mundam & immaculatam tenemus unitatem; omnia, quæcunq; Sancta Mater Ecclesia credenda proposuit ac proponit, credimus ac admittimus, illaq; juxta præscriptam à Pio IV. Formulam, quæ incipit. *Injunctum*. pia compositione animorum professi sumus. Et quia corde credi debet ad justitiam, ore autem profitendum est ad salutem, ad hanc professionem Fidei emittendam, obligatos esse volumus, & auctoritate præsentis Synodi decernimus: ut omnes Beneficiarii istius Diœcesis, qui circa suas Institutiones, personaliter non praestiterint hanc Professionem Fidei, eandem, intra decursum duorum mensium, à data Institutionis Plenipotentis computandorū, indispensabiliter facere, & ad Ecclesias suorū Beneficiorū descendere, possessionem capere, ac onera supportare teneantur; sub pœna amissionis fructuum;

De Fide Catholica.

3

Quum, usibus illius Ecclesiæ, cujus fuerit Beneficium, applicandorum. Si quis verò in decursu ad maximum quatuor mensium, Ecclesiam in qua Beneficiatus est, adire, dictamq; Professionem Fidei, personaliter in Officio, in quo institutus erit, facere omiserit, & per edictum publicum, ad valvas ejusdem Ecclesiæ, in qua Beneficium habuerit, affigendum, vocatus ac monitus, huic salutari monitioni non paruerit, ultra memoratam amissionis fructuum pœnam, etiam Beneficio privetur. Jis duntaxat exceptis, qui causâ studiorum, cum scitu & assensu Nostro, & Successorum Nostrorum Episcoporum Plocensium, extra Regnum sunt vel erunt, sub rigore hujus Decreti non comprehensis. Cæterum cum redierint, statim eidem ordinationi sub rigore supra expresso parere, sint adstricti. Quam ordinationem circa Institutiones Plenipotentibus dandas, cum clausula, personaliter à Principali faciendæ Professionis Fidei, Officia Nostra observare teneantur.

Idem statuimus de Regularibus: ut nullus ad prædicationem Verbi Divini in Ecclesijs quibusvis, etiam suorum Ordinum exponatur, nisi prius Professionem Fidei emisserit, testimoniumq; de præstita, Nobis, sive Officio Nostro exhibitum fuerit.

Scholarum præterea Rectores, in civitatibus & oppidis principalioribus, ad docendum literas admittendi, nisi id Parochi sui testimonio docuerint se fecisse, Officio suo arceantur.

Cz

Dispu.

CAPUT II.

Disputationes privatas de fide intra convivales confessus, aut alios quosvis ad negotium fidei, impertinentes discursus, formare & promovere; Scripturam Sacram in alium, quàm jubet Ecclesia sensum trahi; verba illius ad jocos, irrisiones, detractiones, libellosq; famosos formando usurpari; libros quoq; hæreticales ac prohibitos, quàm publicè, quàm privatim retinere & legere, tam Spiritualibus, quàm Sæcularibus Personis seriò & sub pœnis interdiciamus; super quo Parochis & Decanis locorum, seriàm animadversionem injungimus; & contravenientes ad Nos, Officiùmq; Nostrium deferre mandamus.

Sicut autem Decreta quævis, quocunq; tempore à S. Sede Apostolica, ad profligandas & confutandas Hæreses edita, cum omni reverentia & submissione suscipimus; ita pariter propositiones, assertiones, theses ab eadem profligatas, confixas, damnatas; damnamus, rejicimus & execramur.

CAPUT II.

De Hæreticis.

TOtius quidem Regni encomium est: quòd omnes, quascunq; intra viscera ejus venire contigerit hæreses, vel penitus extinxit, vel extra fines ac limites suos expulit, vel sic legibus compeditavit, ac contrinxit,

strinxit, ut palam profiteri cogerentur: Fidem Catholicam esse in Polonia Dominam, Principem, Matrem familias ac Hæredem; eorum verò fectam, hospitem ac advenam. Specialiter tamen de Ducatu Masovia, Diœcesiq; Nostra Plocensi, id asseri potest; ejus enim populus ut Fidem Sanctam incruenta manu suscepit, ita semper amabili sinu, humili corde, ac ferventi animo fovit ac nutrit. Exstat hujusce laudis, auro cedroq; notandum, in gestis VLADISLAI IV. Regis Poloniæ monumentum; Eo enim tunc sceptrum tenente, dum colendi Deum, quo quis vellet ritu, hæresis moveretur, Masovitæ adversus ejusmodi licentiam, innato incolarum hujus Provinciæ succensi zelo, cum primis sunt indignati; quapropter Gens hæc, ea vel maxime ex ratione, magnis privilegijs exstitit cumulata; & defacto, hunc fervorem & zelum Fidei, ab animis Procerum & populi, intra Diœcesim Nostram habitantium, cernimus non exesse. Divinæ itaq; Providentiæ & Majestati ejus infinitæ, nunquam dignas rependere gratias valemus, quod Diœcesim hanc, multis in locis hæretica pravitate cinctam, post tot adversantium sæculorum discrimina (*) ab (*) *Dingoff*: Anno nongentesimo sexagesimo sexto, quo Fides Sancta in cordibus credentium illuxit, ad hæc usq; tempora, puram, neq; in suis Civibus ullo heterodoxo errore contaminatam conservaverit; & sicuti ad hanc Synodum diu desideratam congregati, reveremur tanti beneficij

neficij magnitudinem, ita unanimi corde & voto, Regi sæculorum vota fundimus: ut in eadem unice salvifica Fide, hanc Diocesim perseverantem ac immobilem tueatur ac foveat, usq; cum universa militante Ecclesia, Judici vivorum ac mortuorum, in unitate credentium occurrat in die novissimo. Cupientes tamen hæreticam pravitatem, tam Sacris Canonibus, quàm & Constitutionum Regni sententijs, Decretis, & novissimè Anno 1717. in novella lege circumscriptam, magis & magis, oves Christi ab hædis sequestrando, propulsare, feramq; pessimam ab ovili Nostro amovere, sequentia statuimus observanda: Cùm vel maxime in Ducatu Masovix, per statutum Janussij Ducis, & alia privilegia à Serenissimis Regibus data, & à tota Republica approbata, & sæpius renovata, ab incolatu, Hæretici sub pœnis criminalibus arceantur, inhibemus omnibus Catholicis: ut domus suas, lapideas, cellaria, fornices illis non eloquent, nisi fortè tempore nundinarum & trans-euntibus tantummodò.

Magistratus Civitatum diutius eosdem intra, Civitatem habitare, aut mercaturas exercere, ultra privilegiorum tempus & modum, mercatoribus extraneis concessum, non permittant; id ipsum Decreto Regio, feriâ secundâ post Dominicam Lætare Quadragesimalem, Anno 1715. edito, rigorosissimè commendante.

Mercatores cujusvis Civitatis, Hæreticos ad servitia
merca-

mercaturæ suæ non admittant, imò illos amoveant, sub pœna quinquaginta marcarum, à singulis persolvenda.

Dominos bonorum, & quoscunq; Patresfamilias, ut filios suos, scholas eorum, extra Patriam frequentare non sinant, per viscera Christi obsecramus.

Cùm autem uti in Ecclesia Dei constituti Oeconomî scire teneamur, quisnam hospes & advena? quis erro? quis profugus? statuimus, ut omnes Ecclesiarum Curati sedulò inquirent ac investigent: ne quis hæresi infectus, intra fines Parochiæ eorum demoretur; quòd si verò aliqui comperti fuerint, eorum numerum, genus, qualitatem Nobis vel Officiò Nostro deferant, & quotannis Dominicâ quartâ Quadragesimæ, elenchum eorum consignent & transmittant sub pœna decem marcarum, Seminario Diœcesano applicandarum; quo casu, Nostri, vel Successorum Nostrorum erit numeris: vel malè sanis medicinam salubrem procurare, vel nata zyzaniâ extirpare.

Monemus pariter Parochos & alios Presbyteros, ne matrimonijs A catholicis cum Catholica, & è conversò assistere audeant, nisi de expresso consensu Nostro inscriptis obtinendo, & prævia submissione de prole ex ipsis suscipienda, in Fide Catholica educanda.

Præcipimus iisdem Rectoribus, & rîgorosè mandamus: quatenus omnem diligentiam in inquirendo, si qui Clerici vel Laici suspectam doctrinam denunciare præsumant, adhibeant; qui si reperti fuerint, ejusmodi faci-

nus, Officio vel Visitatoribus secretò deferant, denunci-
antes, & prava dogmata disseminantes, etiam adhibito
& implorato brachio sæculari, vinctos ad Officium No-
strum conducant.

CAPUT III.

De Judæis.

Quòd in Diocesi Nostra Plocensi, ubi cæteræ nequa-
quàm grassantur impunè hæreses, sola Judæo-
rum perversitas, gens inimica Deo, civitates
occupat, ubivis locorum plantatur ac radices figit, &
pariter cum Catholicis sese situat ac collocat, indolere
ex animo debemus; scimus equidem: quòd in alijs Re-
gni Provincijs, tum externis Regionibus, infidelis hæc
gens toleretur, idq; ex eo: quòd reliquiæ Jsraël conver-
tentur, quòd radix sustineri debeat propter venustatem
Floris, qui ex gente eorum prodijt; tum quòd ex Judæis
conversis, Ecclesia primò fundata fuit; tum ut nobiscum
commorantes, memoriam nobis referant Passionis Do-
mini; ut ex reprobatione eorum & pœna, quâ inter nos
ut servi degunt, Divinæ Justitiæ districtio fiat manife-
sta; ut tandem ex dispersione eorundem, per universum
orbem, Fides Catholica roboretur; propter hoc enim il-
la gens regno suo pulsa est, & dispersa per terras, ut
ejus

ejus Fidei, cujus inimici sunt, testes ubiq; fieri cogentur. Sed quia intra fines Masoviæ (ubi Decreta Ducum & Excepta Ducatûs Masoviæ, si A catholicos, eò magis infideles Judæos, de toto Ducatu Masoviæ fieri exules volunt & imperant) numerus horum Infidelium in tantum superabundavit & exuberavit, exclaimare omnino cogimur: in tam cultis novalibus unde hæc zyzania? Profecto cùm hocce malum in Diœcesi Nostra atq; cordibus Fidelium, qui eos sinunt crescere, tam altas radices fixerit, de extirpatione illius, jam per multiplicatos toties Processus, hac in causa publicatos egimus; & cùm exploratum sit, quòd gens hæc Judæorum multas hæreses effuriat, sit in Christum, Beatissimam, Sanctos, fidemq; Catholicam blasphema & blaterans, Spiritui Sancto rebellis ac repugnans, veritati resistens, corrupta mente ac reprobâ circa Fidem, stulta ac tarda corde ad credendum, in omnibus, quæ locuti sunt Prophetæ; ac tandem cùm illius dissimulare non debemus opprobrium, qui probra nostra delevit, hac de causa; hâc Synodali Sanctione, facimus eos, ad mentem SS. Canonum, quàm & Constitutionum Regni, commo-
nitos ac circumscriptos.

Cùm antiquis Legibus Masoviæ, non liceat Judæis, in eodem Ducatu, domos aut habitationes figere, ut novissimè per *Laudum Terræ Varsoviensis, feriâ tertiâ post Dominicam Cantate proximâ; Anno Domini 1720. & An-*

no 1733. factum, declaratum est; easdem Leges in speciali animadversione haberi volumus, ut non amplius in Civitatibus, oppidis & pagis domos ædificent, virtute ejusdem Laudis interdicimus.

Licet quidem ob pœnam infamiæ, quæ illis est ab ævo prognata & ingenita, nullis dignitatibus veniunt decorandi; ut tamen indignitatis suæ non sint immemores, noverint, officia & iurisdictionem in Christianos, subditorum possessionem, Christianorum in servos adhibitionem, esse sibi penitus interdictam. *Cap: cum sicut. de Judæis. § cap: 1. § 20. hoc tit.*

Pari quoq; ratione interdictum est iisdem, tabernas tam suo, quàm alieno nomine tenere, liberam mercandi in omnibus facultatem habere, mercaturas & fora in villis facere, idquæ sub gravissimis pœnis, amissione rerum & mercimoniorum juxta Statuta antiqua confiscandorum; quod ita statuit *SIGISMUNDUS I. Cracovia 1538. § SIGISMUNDUS AUGUSTUS Petricovia 1562. § 1567. Anno.*

Specialiter autem de tabernis & arendis, in quarum rentionem, sese avidissimè ingerunt, ipsis, non solum præfatas Constitutiones, verùm etiã & Decreta, recentissimè verò *Decretum Castri Ciechanovienfis feriâ secundâ ante Festum S. Michælis Anno 1717. pro amovendo Judæo à taberna; § aliud itidem feriâ secundâ post Dominicam Conductus Pascha proximâ 1718. de relegando Judæo arendatore*

De Judæis.

II

datore de bonis Rembelinko, latum; & alia innumera, in memoriam revocamus.

Præcipimus item: ut Judæi, Sacerdoti Parochiali, intra cujus Parochiæ terminos manserint, pro eo, quòd loca, in quibus Christiani habitare deberent, occupant, juxta quantitatem damni, quod ei ex hoc inferunt, ad arbitrium Diocesani loci, omnes proventus refundere compellantur. *Const: Provin: Gnesn: lib: 4. de Judæis.*

Prohibemus etiam, ne balnea Christianorum frequentent; nec servos, nec ancillas, aut nutrices Christianas die noctuq; in suis domibus retinere præsumant. *Const: Provin: ibidem.*

Districte quoq; præcipimus; ut Judæi inter Christianos permixti non habitent, sed in aliquo sequestrato Civitatis vel villæ loco, domus suas sibi contiguas habeant, ita, ut à communi habitatione Christianorum, septo, muro, vel fossato, Judæorum habitatio separetur. Nec hoc commentitium præceptum Nostrium esse autument, id enim palam declaratur *in cap: Judæi 2. & eod: ubi dicitur: Præcipimus autem, ut per Episcopum Diocesenum, & per Dominum temporalem, tam Christiani quàm Judæi, quorum domus intermixtae sunt, ad venditionem, seu permutationem earum, ad arbitrium bonorum virorum, censurâ, quâ convenit, compellantur.*

Si quando Sacramentum Altaris, ante domos Judæorum deferri contingat, ipsi Judæi, audito sonitu, quàm

primum intra domos suas se recipiant, & fenestras ac ostia sua claudant, sub poena triginta marcarum, in casu contraventionis, ad primam delationem, per totam communitatem Judæorum oppidi illius solvenda.

Iisdem Judæis districtè præcipimus, & sub poena proximè constituta mandamus: ne diebus & Festis, quibus memoria Dominicæ Passionis recolitur, in publicum prodeant, verùm domi absconditi, fenestras & ostia habitationum suarum, tota die occlusa teneant, præsertim in die Parasceves, & tunc, dum publica Processio ac sollemnis consuevit celebrari.

Prohibemus quoq; ne prædicti Hebræi, qui etiam in direptione bonorum & facultatum attrectatione, quam studiosissimè Christianis nocere percipiunt, usuras ab iisdem Christianis exigere & emungere audeant; *C. post miserabilem. de usuris.* idq; sub poena restitutionis per eorum Dominos & aliàs Judices Sæculares decernenda.

Cùm autem nostris devotionibus ac ritibus Catholicis contraire, Festa & Dominicos dies consultò violare, habeant in consuetudo, iisdem, ut prædictis diebus Dominicis & Festis cessent à quovis opere, signanter verò, potus varios & liquores, hisce diebus Deo dicatis, conficere non audeant, præcipimus; & ut ignorantia tollatur occasio, eos de imminente Festo, ante Vesperas, per servitores Ecclesiarum avitari debere decernimus; & si habitâ notitiâ, præmissis operam dederint, eos coram Dominis suis accusa-

accusari, incorrigibiles ac impunitos ad Officium Nostrum deferri, & ad instantiam Fiscalis judicari volumus & statuimus.

Interdicimus insuper Judæis, Processiones publicas noctu diequè facere, Christianos sepulchris custodiendis aut effodiendis adhibere, corpora defunctorum psallendo ad tumulos deducere; sed ut eorum mos & antiqua consuetudo obtinet, cadauera secretò deducant & deponant; quo in passu si refragarii extiterint, post primam denuntiationem eorum, poenâ carceris & solutionis marcarum quinquaginta mulctabuntur.

Quoniam verò per conniventiam Possessorum bonorum, contra Statuta Regni & Provinciales Constitutiones, propter aviditatem & lucrum majoris proventus, Judæis, in oppidis & villis, Synagogæ ædificari permittuntur; quinimò, quod magis dolendum! ipsimet Hæredes & Domini directi, ad ædificationem hujusmodi Synagogarum concurrunt; Ideo quilibet Curatus & Decanus foraneus, in suo Decanatu quoties resciverit, quod Synagogas construere intendant, vel attentent, tempestivè ad Judicium Nostrum deferat, ut inhibitionem, Parochus loci exportari, contra eos faciat, quam si temerè contemnere præsumpserint, extunc Nos ad alias poenas processures, ac pro contemptu Jurisdictionis Ordinariæ, per Commissarios seu Plenipotentarios, in Synodo præsentì destinatos, in quovis Judicio Regni, se-

riâ animadversione acturos, tam contra ipsos Judæos, quàm eorundem Fautores declaramus.

In causis quorumvis criminum & excessuum, tam per Statuta Regni, quàm Constitutiones Synodales Judæis prohibitorum, & cum Fautoribus eorundem, maximè Synagogas noviter extrui permittentibus, eliguntur & deputantur Commissarij & Plenipotentes: Admodum Reverendi Stanislaus Bastkowski, in Gasewo; & Bartholomæus Gutowski, in Ostrowo; Curati. Quibus etiam præsentis Synodi vigore, cuius in solidum, damus plenam potestatem, causas hujusmodi, in quovis Foro & Judicio competenti promovendi, Plenipotentiariorum quosvis in locum suum substituendi, nec non facultatem criminaliter agendi, in Judicijs tam Castrensibus, quàm Supremi Tribunalis Regni.

Omniſus Eccleſiaſticis tam Sæcularibus, quàm Regularibus ſeriò inſibemus: ne bona Eccleſiarum, præſertim braxatoria, Judæis in arendam concedant; quam inſhibitionem etiam ad bona Monialium extenſam habere volumus.

Et quoniam Bulla ſpecialis à glorioſæ memoriæ Clemente Papa XI. Anno 1704. quinto idus Martij, favore Neophytorum, & ad Fidem Catholicam converſorum emanavit, quâ cavetur: ne odio fidei, ad quam converſi ſunt, à Judæis exhæredentur, aut ſucceſſione, Jure naturali ſive per teſtamentum, vel poſt inteſtatos, ipſos

ipſos concernente, deſtituantur; ideo eandem Bullam ab omnibus, ad quos pertinet, inviolabiliter obſervari mandamus; eamq; in Appendice *ſub Numero 1.* ſemel de Anno per Eccleſias publicandam, apponimus.

Quia verò flagranti odio, calumniis ac cavillationibus, Judæi, converſos è medio ſui, ſolent impetere, illos irridere, fatuos proclamare, ac convitiis ſimilibus laceſſere; ſi quidpiam horum, in dictos converſos attentaverint, graves & irremiſſibiles, à talia præſumentibus, decernimus pœnas exigendas.

C A P U T IV.

De Sagis & Maleficis.

EXperientiâ edocti, quòd Magiſtratus Sæculares in oppidis, homines plerumq; rudes & illiterati, iudicium ſibi & poteſtatem, in ſagas & maleſicia & his ſimilia delicta uſurpent & vendicent, ex merisq; ſuſpicionibus, & tantum prævio, vano & illegitimo alicuius ſimplicis ruſtici delatoris juramento, vel præmiſſâ illicitâ per aquas probatione, modis nullibi prædictis, nec in Legibus expreſſis tractari; in dolia, ligatis poſt tergum manibus & oculis, modo crudo & duro imponi; dein ad torturas deſtinari, & tribus diebus manu carnificis, per trinos quâlibet die tractus

torqueri, igneque; aduri; post quamlibet torturam sine ulla refocillatione & discretionem iterum in eadem dolia, similiter ligatis manibus & oculis reimponi; ac ita omni genere miseriarum, enormibusque; excogitatarum mortificationum modis consumi, & tandem crudeliter comburi; plurimos etiam per extorsivas complicitatis provocationes diffamari, ac per consequens infinitis dissensionibus & persecutionibus exponi sinunt & faciunt, nil cogitantes: quod ex solis suspicionibus nemo puniri debet; quodque; sanctius est: impunitum relinqui facinus nocentis, quam innocentem condemnare; unde cum non solum Christiana charitas hac ratione minuitur, verum etiam odia inter vivos crescunt ac pullulant, mortuorumque; sanguis vindictam clamat ac efflagitat; licet evidens sit tam ex Jure Canonico, quam statutis Regni, maleficia ac sortilegia ad forum Spirituale pertinere, idque; ut talium cognitio, ex se difficillima, per Theologos & Jurisperitos prius discutatur. Proinde obviando in posterum ejusmodi incognitantijs, auctoritate Synodi presentis, omnibus Magistratibus Sæcularibus inhibemus: ne immediatam, in ejusmodi causis, sibi iurisdictionem prætendant, sed easdem prius ad Nos, Judiciumque; Nostrium, seu Officialis Nostri Generalis discutiendas & trutinandas remittant.

Quod verò similes causæ ad Judicia Spiritualia perti-
neant

tineant, edocet *Constitutio SIGISMUNDI Regis, Cracoviae Anno 1543. lata, in Statuto Herburti, ut: Spirituales, inserta.* Intercessit etiam hoc in passu *Decretum Regium Assessoriale Varsaviae feriâ secundâ post Festum S. Jacobi Apostoli, 1672. & aliud in crastino S. Aegidij Anno 1673.* quibus mediantibus, iudicatio & cognitio causarum præexpressarum, antequam cognoscantur à *Judicio Spirituali, Judicibus Sæcularibus penitus est adempta.* Emanavit ex post Rescriptum piæ memoriæ Serenissimi Regis AUGUSTI II. Anno Domini 1703. datum; ac tandem idem Serenissimus AUGUSTUS II. speciali suo Rescripto, ad hanc Diœcesim Plocensem *de data Varsavia, die 25. Mensis Aprilis, Anno 1727.* directo, districtè præcepit, & iudicijs quidem Civitatenfibus sub pœna mille Hungaricalium; Villanis verò sub pœna capitis, ne sinè scitu Officij Spiritualis, causas sagarum judicare audeant & præsumant; quæ Decreta & Rescripta, ut à memoria Judicum Sæcularium non excidant, obligamus; & Rescriptum pro nostra Diœcesi in appendice subjungimus: *sub Numero 2.* declarantes: quòd Nos obligationis nostræ memores, ad delationem talium criminum Commissarios nostros, Theologos, Jurisperitos, & Medicinæ non ignaros, ad inquirenda motiva & fundamenta accusationum, tum & ad opportunas faciendas inquisitiones, assignabimus & deputabimus. Qui quidem Commissarij, quòd ju-

stitiæ fuerit, discernent, & si opus fuerit, Judicio Sæculari, prudenti & docto, negotium ejusmodi, pro ulteriori processu remittere non different.

Decanos verò & Parochos monemus: ut seriò animadvertant & præcaveant: ne præstigia diversa, quæ inter homines maximè rudes, praticari aliquando solent, peragantur; in Catechismo quoq; doceant populum: qualiter debent vitare quasvis divinationes, vanas observationes, & vel minimas superstitiones, ne sensim ad maleficia descendant; & quamprimùm Parentes vel minimùm quidpiam adverterint, filios & filias puniant. Ipsi etiam Parentes præeant bono exemplo infantibus; doceantq; ipsos ante omnia, amorem & timorem DEI; nihilq; sinè permissione DEI nobis accidere posse; & quidquid DEUS permittit, hoc totum fieri in pœnam peccatorum, vel in probationem virtutis & patientiæ. Item instruant illos: quòd non debeamus nostris modis agendi confidere, sed magis meritis CHRISTI, intercessionì Beatissimæ Virginis MARIÆ, ac omnium Sanctorum, tum etiam Angelorum Custodum, illorum Patrocinium invocando; tum pro repellendis & evitandis maleficijs ad res benedictas, aquam scilicet, herbas in festo Assumptionis benedicti solitas, ad cereum Paschalem, ramos palmarum, quæ salutarem Christi triumphum significant: tum deniq; ad Reliquias Sanctorum, devotè & cum conscientia bona,

na, cumq; spe ac fiducia in DEO, qui vitæ ac mortis
Author est, recurrendo.

CAPUT V.

De Maledictionibus, Blasphemis, & Blasphematoribus.

Blasphemia, peccatum ex pravo cordis affectu, Divi-
næ bonitati detrahens, etiam si in Beatissimam &
Sanctos directa, nihilominus in ipsum DEUM re-
dundans, severissimè venit punienda. Indicat id
Textus *Levitici 24. v. 14. ubi dicitur: Educ blasphemum ex-
tra castra; & ponant omnes, qui audierunt, manus suas su-
per caput ejus; & lapidet eum populus universus.* Et quo-
modò tantum facinus tolerari debeat, ac impunitum
permanere, quando juxta *D. Augustinum: Plus peccant
blasphemantes Christum regnantem in celis, quàm qui cru-
cifixi erunt Eum ambulantes in terris.* Ea de causa & *Rich-
ardus de S. Victore, blasphemiam sceleratissimum genus
peccati, quo nihil est horribilius* pronunciat. Adeoq; ut
hoc detestabile vitium à fideli populo longè exulet,
& exterminetur, Parochi, cæteri q; curam animarum
gerentes, tam in Concionibus, quàm in doctrinis Chri-
stianis, moneant Parochiæ suæ subiectos Dominos, Pa-
tresfamilias, ac Parentes: ut si benedictionem Divi-

nam habere & consequi voluerint; filios, famulos, servosq; suos, Christum aut Beatissimam, atq; Sanctos, blasphemantes & maledicentes durè increpent; quòd si in prava consuetudine perstiterint, è domibus suis eijciant, ne cùm socios eos habuerint, Divinæ ultionis fiant participes.

Perfvadeant ac instruant sæpè sæpiùs: quòd crimen blasphemix, si fiat scienter & consideratè, sapiat hæresim, & consuetudini tam prauæ obnoxii, veniunt ultimâ supplicij pœnâ puniendi. *C. statuimus: de maledicis. & Cardinalis de Luca, in praxi Crimin: verb: Blasphemia, in principio.*

Exponant item: quòd sit obstructum os loquentium iniqua; quòd lingua magis excruciat, quàm gladius; & ut Populus absterreatur à maledictionibus, juvabit allegare casum punitionis, pueri quinq; annorum, qui propter maledictiones, è manibus Patris, à Diabolo ereptus, ad inferos delatus fuit; *quod refert D. Gregorius Dial: lib. 4. c. 19.* Quod practicum pariter fuit cum illis pueris, qui Eliseo maledixerant. *l. 4 Reg. c. 2. v. 23.*

Ideo ad eradicandum hoc vitium, de cordibus Fideiium, Parochi locorum invigilabunt & seriò attendent: ut in domibus Parochianorum omnis modestia, pietas & sanctitas vigeat; maledictiones, perjuria, Divini Nominis frustranæ invocationes, ab eis & eorum habitatoribus arceantur. In foro autem Pœnitentiæ eis, qui

qui horum criminum rei fuerint, gravem pro modo culpæ pœnitentiam, Confessarii imponant.

CAPUT VI.

De Concubinariis.

Horrendus & abominabilis, summèq; perniciosus Concubinariorum status est; præterquàm enim, quòd eos, summo ac execrabili odio, Omnipotens Dominus aversetur, juxta illud: *Non permabit Spi. Gen. c. 6. ritus meus in homine, quia caro est,* etiam quotidiano, *v. 3.* eoq; palpabili damnationis suæ, ipsimet versantur in periculo, salutem, animæ prorsus negligentes, & ad carnis illecebras ausu nefario sese conferentes. Ita; omninò justum est, in tales punitionis gladio desævire.

Et quia Conc: Trid: Sess. 24. c. 8. graviter in eosdem Concubenarios invehitur, nec eos sinè debita correptione præcipit tolerare; Nos quoq; morem illius gerentes, imprimis fideles Christi uxoratos, sive solutos cujuscunq; sexus, gradus ac conditionis existant, hortamur in Domino: ut ab hac fœda consuetudine toto virium conatu abstineant, sed tanquàm membra Christi & Ecclesiæ, corpora sua, veram & immaculatam hostiam DEO & Angelis exhibeant.

Si quis ejusmodi facinorosorum hominum, in tam

detestabili vitio vitam agens, intra fines alicujus Parochiæ compertus fuerit, is sine mora ac dilatione ad Nos Officiumq; Nostrium deferatur, & ut pravam consuetudinem deferat, pijs exhortationibus, salubribusq; persuasionibus, ad deferendum statum pessimum, moneatur & inducatur.

Quodsi charitativæ monitioni non obtemperaverit, exnunc ad Forum Spirituale, ad instantiam Fiscalis vocetur & additetur; præviâq; inquisitione, ad quam, solius Parochi & alicujus honesti viri testimonium sufficere decernimus; ad ejiciendam concubinam, consuetudinemq; abominabilem, iudiciali sententiâ compellatur.

Si verò nec ejusmodi Decreto paruerit, sed in male cœptis perseveraverit, ac se à turpi commercio concubinæ non sejunxerit, post trinam monitionem, sententiâ excommunicationis feriat, non prius ab ea, donec mulierem expediaverit, & idoneam cautionem de non revocanda dederit, absolvendus.

Considerantes tandem, quòd tantò gravius est peccatum, quantò diutius, infelicem animam detinet alligatam, si censuris posthabitis, ejusmodi culpæ ac vitio, per annum operam dederit, cum prævia citatione, pro suspecto de hæresi declarandum decernimus, ac tandem ad sæcularia Judicia, pro pœnis criminalibus remittendum, statuimus.

Patres-

De Concubinariis.

23

Patresfamilias quicunq; in domo sua, Magistratus ac Communitates, qui in civitate vel oppido, ejusmodi noxam & offensam Divinam passi fuerint, præviam citatione, ad solutionem marcarum centum, pro fabrica Ecclesiæ suæ Parochialis condemnentur; & ad pellendos hostes, scelestos contubernales severè compellantur.

Et quoniam nonnullorum etiam conjugatorum mentes, hostis humani generis adeò excæcavit: ut relictis propriis consortibus, alienas nuptias profanare, mulieres suspectas publicè fovere, iusq; thori proprii & alieni, contaminare non reformident; contra eos, ne multiplicetur offensa DEI, gravissimè & irremissibiliter, simili, quem ad mentem Concilij præscripsimus, modo procedatur; quod delictum tantò gravius in viris puniatur, quantò magis ij, ad prælucendum exemplo, suis mulieribus obligantur.

Et ut, quos virtutis amor à delinquendo non continet, saltem pœnarum exaggeratio & honoris temporalis privatio cohibeat, Concubinarios à Magistratibus & functionibus arcendos, præcipimus. *Const: Syn: lib: 4: Tit: eod.*

CAPUT VII.

De Simonia.

Simonizæ crimen, Apostolorum temporibus, à Simone
E4 Mago

Mago inchoatum & introductum, per Principem Apostolorum 8. stolorum condemnatum, in tantum radices fixit, ut nec hodie etiam è mentibus hominum valeat extirpari. Sunt enim ac inveniuntur nonnulli, qui authorem hujus teterrimi sceleris imitantes, donum Spiritûs Sancti pretio æstimant, & Spiritualia vel Spiritualibus annexa, muneribus non reformidant comparare; minimè cogitantes: quàm rigidè suus Author punitus est; & quomodò Giezi Elisei servus: 4. Reg. 5. ejusq; posteritas in pœnam delicti, lepræ morbo fuit, vindicæ DEO, defœdata. Quare:

Cùm detestanda quorundam Collatorum, præsertim sæcularium cupiditas, in tantum gliscere cœpit: ut salutis animarum suarum immemores, obtingente vacatione Beneficij in Collatione sua existentis, quærant Clericos, Simonis successores; ac tandem inventos, acceptâ ab illis summâ pecuniariâ, vel pacto de illa in posterum persolvenda constituto, aut etiam cautione promissioneq; super non repetendis aut remittendis sibi decimis, censibus, liberâ propinatione, nonnullisq; proventibus Ecclesiam concernentibus, condonandis; sub his & alijs similibus damnatis contractibus, eos obtrudere ac præsentare Officio non verentur. Ne igitur hoc execrabile licitationis & mercationis genus, in prævium usum impunè transeat, inhærendo dispositioni SS. Canonum de labe Simoniaca, præsentis Synodi vigore

gore decernimus: quòd Collator sive ille Clericus, sive Sæcularis sit, hac pactione vel illicita conventionne peractâ, aliquem præsentans, ac de præmissis graviter infamatus, iustisq; probationibus & testimoniis convictus, eo ipso pro illa vice Jus præsentandi amittat; & protunc, vacans Beneficium, ad quem pertinet de Jure institutio, conferatur. Præsentatus verò taliter, non solum præsentatione cadat, verum etiam ad alia quævis Beneficia obtinenda, ipso facto reddatur inhabilis.

Pro majore verò hujus delicti abhorrentia, in animos fidelium inducenda, poenas per *Constit. Pauli II. quæ incipit: Cum detestabile.* & per *Constit. Pii IV. de confidentiis. Anno 1564. xvi. Kalendas Novembris* promulgatam, & aliam Pii V. contra Simoniacos latam, omnes hacce labe contaminatos, non evasuros declaramus.

CAPUT VIII.

De erudiendo populo in Doctrina Christiana.

TRemendum nimis ac inevitabile manet judicium Parochos & Pastores, qui postquam ad regimen fidelis populi sunt assumpti, eum verbo & doctrinâ pascere, illiq; evangelizare vel nesciunt, vel ne-

1. Cor. 9. gligunt. Val mibi, inquit Apostolus, si non evangeliza-
 7. 16. vero! Præcepit DEUS per Prophetam dicens: Sacerdotes
 Eze: 44. populum meum docebunt: quid sit inter Sanctum & pollu-
 7. 23. tum, & inter mundum & immundum. Ne ergo per ejus-
 modi Doctrinæ Christianæ defectum, in vinea Domini,
 ubi sperabantur uvæ, labruscæ generentur; unde spe-
 rabatur judicium, procedat iniquitas; unde justitia,
 inde clamor eveniat; ne inquam, in auribus nostris
 querelam illam: *Parvuli petierunt panem, & non est qui*
 Thre. 4. *frangat eis*, contingat oblitescere; hac Nostra Synodali
 7. 4. sanctione sancimus:

Ut Parochi, & alij curam animarum habentes, maxi-
 mē in villis, non solum in templis, festivis diebus, dum
 concionantur, vel quando pro loci & hominum ratio-
 ne, opportuniùs videtur ipsis, per se vel suos Vicarios,
 modum signandi se Sanctâ Cruce, Orationem Domini-
 cam, Salutationem Angelicam, Symbolum fidei, & Re-
 ligionis rudimenta, Decalogum, Præcepta Ecclesiæ,
 confitendi & communicandi normam, diligenter popu-
 lum edoceant; verum etiam visitando sæpius domos sin-
 gulorum, ac quàm piè & Christianè vivant, inquiren-
 do, hæc eadem, fidei & religionis rudimenta, sedulò
 inculcent, moneantq; Patres & Matres familias: ut eru-
 diendis, in iisdem, liberis, atq; familiâ suâ, strenuè invi-
 gilent.

In Civitatibus autem & oppidis, ubi & cultior est
 popu-

populus, & exercendæ hujus tam necessariæ eruditio-
nis commoditas melior, non contenti diligentia supra-
dictâ, dent operam Parochi: ut pueri in scholis, præter
alias disciplinas, pro ætate & captu illorum proponen-
das à Magistris, Catechismum etiâ diligenter ediscant,
& ipsimet Parochi, seu illorum Vicarij, ejusmodi Cate-
chismum Concilij Tridentini, aut alicujus Authoris
probatî, singulis diebus Dominicis, populum doceant,
cum omni svavitate, affabilitate, quæstiones proponant;
easq; absq; indignatione, increpatione, in lenitate Spi-
ritûs resolvant.

Ab adultorum interrogationibus & examine Cate-
chisantes abstineant, ne ij, malo pudore suffusi, ab in-
structionibus ejusmodi audiendis & adeundis terre-
antur, sed puerorum scientia collaudanda, ut senio-
rum animus ad condiscendum ea, quæ narrantur, ex-
citetur.

Quòd si verò Parochi tam Sæculares, quàm Regula-
res, præmissum catechisandi officium neglexerint, &
ter à Decano moniti non se emendaverint, pœnâ dua-
rum marcarum, unâ pro fabrica Ecclesiæ, alterâ ad De-
cani dispositionem, pro qualibet omissionis vice, solven-
darum, mulctabuntur. Si verò neq; post trinam hanc
monitionem & punishmentem se correxerint, à Divinis
per Decanos suspendantur, & cum præfixione termini,
ad Nos vel Officium nostrum, pro sumendis gravioribus
pœnis remittantur:

Quia verò non finè dolore, ex visitatione intelleximus, prima fidei rudimenta ita à multis ignorari: ut ex plebe non pauci jam adulti reperiantur, qui ea addiscere negligunt; unde fit, quòd operâ hostis humani generis, rudis plebecula impiè, superstitionibus potius ac avidius studeat, quàm ijs, quæ ad salutem sunt necessaria. Ideo huic malo occurrere cupientes, statui-
mus: ut post primam alicujus matrimonij denuntiatio-
nem, vocentur neosponsi à Parocho, ac de mysterijs ne-
cessarijs ad salutem, de Oratione Dominica, Salutatione Angelica, Symbolo Apostolorum, ac de Præceptis DEI & Ecclesiæ examinentur & instruantur; neq; copulentur, nisi prius ista omnia didicerint; dum enim Parentes illa probè scient, prolem suam similiter instru-
ent; & sic successivè Doctrina Christiana propagabitur in filios filiorum.

Nemo etiam ad officium Patrini & Matrinæ, in Baptismo admittatur, nisi præmissa omnia benè calleat.

Examinatorum conscientias volumus esse oneratas: ut quandocunq; Parochi, sive Vicarij, pro approbationibus ad excipiendas Confessiones venient, utrum habiles ad catechisandum, & prompti in doctrina inveniantur, seriò inquirant; & deficientibus, in his, testi-
monium capacitatis denegent. Si enim lumen, quod
Matt. 6.
v. 23. in illis est, tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quanta erunt?

CAPUT IX.

De Prædicatione Verbi Divini.

GRande Prædicationis officium ab ipso Christo institutum, & totâ vitâ illius exercitum, Nostris quidem humeris impositum esse agnoscimus; utpotè qui dati sumus *in lucem gentium, ut aperiremus oculos cæcorum.* Sed quia non ille Nobis oculus est: ut *universo gregi singulariter prospicere, non illæ aures: ut distinctè & sigillatim ad omnium suspiria advertere, non tanta manus: ut ipsimet, quæ sunt lapsa relevarè, debilia consolidare, confracta redintegrare, valeamus; scientes: quòd Num. 11. Nobis præcipitur & dicitur: Congrega viros de Senibus Israël, quos tu nosti, quòd Senes populi sint & Magistri; auferam de Spiritu tuo, tradamq; eis, ut sustentent tecum onus populi, ut non tu solus graveris.* In Parochos & animarum Curatores, eosq; qui legatione seu missione funguntur, id munus Nostrum dispartimur, proq; maiori stimulo, hac Synodali declaratione adhortamur.

Quanta sit Prædicatorum dignitas & prærogativa! ultra quàm manifestum est; præterquàm enim, quòd Tuba Spiritûs Sancti, Vas electionis portans Nomen Domini coram gentibus, Dispensatores mysteriorum DEI, Custodes Vineæ Domini, Verbiq; Divini Preco-

nes nuncupentur; ij sunt, in quorum etiam pedibus, *Isaia 52.* quendam decorem & pulchritudinem Propheta depre-
v. 7. hendit, inquit: *Quàm speciosi sunt pedes evangelizan-*
Rom. 10. *tium pacem, evangelizantium bona.* Qui enim prædica-
v. 16. tioni invigilant, etiam in ipsis pedibus sunt veneran-
 di; quippe bona, pacemq; nempè: reconciliationem
 cum DEO, remissionem peccatorum, gratiam & dona
 Spiritûs Sancti, & tot alia beneficia, subindè testatissi-
 mis miraculis comprobata adferentes.

Primò tamen & principaliter eos, Concionatorum
 volumus fungi munere, quos pietas & vitæ honestas,
 tum & doctrinæ puritas facit commendatos. Pulchrum
 est enim, cùm de Concionatore dici potest, quod olim
Euf. l. 6. de quodam ex veteribus, teste Eusebio dictum est:
Eccl. 3. *Hic est, qui quale habet verbum, talem habet & vitam.*
Hist. Turpe autem est Doctori, cùm culpa redarguit ipsum;
 & Apostolus ejusmodi Prædicatores, reprehendit acer-
Rom. 2. bissime: *Qui alium, inquit, doces, te ipsum non doces; qui*
v. 21. 22. *prædicas non furandum, furaris? qui dicis non mæchan-*
dum, mæcharis? qui abominaris idola, sacrilegium facis?
qui in lege gloriaris, per prævaricationem legis DEUM
inhonoras?

Modum verò rectè concionandi perbellè conscripsit
Lib. de Hugo Victorinus inquit: *Tres sunt Prædicatoris vo-*
claus. ani *ces: una suavis, quæ ad infirmos dirigitur; altera dulcis,*
ma. *quæ morientibus adhibetur; tertia alta, quæ surdis omnino*
incutitur.

incutitur. Atq; considerent omnes, Prædicatoris munus
exercentes: conditionem, capaciatem, statum & au-
thoritatem auditorum; ut nimirum infirmis, de quibus
dicitur: *Spiritus quidem promptus, caro autem infirma*, *Matt. 26.*
more Samaritanæ subveniant, vinum propter eos, acer- *v. 41.*
biorem scilicet reprehensionem, suavi persuasionem mo-
derentur; porro: morientes ad dulcem DEI amorem,
& amaro-dulcem poenitentiae ducant amarorem. Sur-
dos tandem, & more aspidis aures obturantes, altâ &
sonorâ voce compellant, instando *opportune, importune*, *2. Timor.*
4. v. 2.
arguendo, obsecrando & increpando.

Licet verò insectari vitia, quæ magis grassantur in
populo, teneantur; caveant tamen, ne fortè exprobra-
tioni illi, locus in eis tribuatur: *Æmulationem DEI ha-* *Rom. 10.*
bent, sed non secundum scientiam; videlicet: ne quempia- *v. 2.*
am, nominatim insectentur, & ita vitium ejus, verbis
depingant: ut facilè audientes, de quo sermo est, va-
leant penetrare.

Per lectionem librorum & per connotationem ac
memoriæ impressionem dicendorum in concionibus,
tempestivè se præparent; & ut commodius habeant
tempus, pro hac præparatione, hortamur DD. Parochia-
nos: ut diebus festivis, ante Missam, visitationibus suis,
Curatum non impediunt; ipsos verò Parochos, ut ejus-
modi visitationes & conversationes antemissales, serio
declinent, admonemus; datum est enim tempus legen-
di,

di, scribendi & cætera faciendi; qui verò ascendunt Cathedram sinè præparatione, sinè fructu & honore solent descendere.

Cùm autem ipse Salvator Noster; cujus omnis actio, nostra debet esse institutio; primum cœperit facere, postea docere; necesse est eum, cui prædicandi munus incumbit, singulari vitæ innocentia, sanctissimis moribus, & omnibus virtutibus, debere esse excultum. Proinde diligentissimè cavebit: ne alicujus peccati mortalis reus, Spiritum Sanctum contristet, tractationemq; tanti muneris attingat, sed conscientiam antè, ab omni peccatorum impuritate, Sacramento poenitentiae expurget, quàm ad prædicationem Verbi DEI accedat, vehementerq; pertimescat, gravissimam illam Prophetæ *Psal. 49.* objurgationem: *Peccatori dixit DEUS: quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum, per os tuum? tu verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum; &c.* detq; operam: ne quæ verbis ædificat, ea factis destruat, remq; adeò Divinam violet.

Nullum autem præter Parochos & Ordinarios, Cathedralis & Collegiatarum Ecclesiarum, Concionatores, ad prædicationis munus exercendum, nisi per Nos approbatum, sive Sæcularem sive Regularem Sacerdotem admitti volumus. Præterquàm: si Regulares prædicare voluerint, in Ecclesijs suorum Ordinum, tunc enim *Sess. 4. c. 2. Trident: Concilio* ita jubente, sese cum licentia suo-
rum

rum Superiorum, coram Nobis præsentare, & à Nobis benedictionem petere teneantur. Quòd si quis temerè in id se ingesserit, debitas temeritati, suæ luet pœnas.

Prædicationis munus, omnibus diebus Dominicis & Festis, exerceri volumus; in villis tamen, ut loco concionis, Festis minùs principalioribus, instructio catechetica dici possit, indulgemus.

Præcipuè verò ex Sacramentis, quàm sæpissimè admoneant fideles: recordetur crebrò quisq; sponsionis in baptismo, quâ se DEO obligavit; simulq; illud cogitet: an vitâ & moribus talem se præbeat, qualem ipsa Christiani nominis professio pollicetur.

Frequentem præterea usum pœnitentiæ, tam præsentissimam spiritualibus morbis medicinam, atq; Eucharistiæ, in hac peregrinatione & exilio, salutare Viaticum sedulò commendent.

Confirmationis item, & extremæ unctionis usum, magno studio in populo revocent, admonentes eum sæpè: ne suâ culpâ, suoq, maximo malo, hæc Divinæ gratiæ beneficia, in remedium animarum suarum instituta, quod absit, contemnant, aut suscipere neglegant.

Ex Decalogo verò & Oratione Dominica, ad charitatem DEI & proximi; ad debitam Festorum omnium, nunquam omittendam sanctificationem; ad obediendum Præpositis suis; ad assiduitatem orationis cum je-

junio, & eleemosyna, fideles inducant.

Otium, à quo omnia ferè vitia fluxerunt, acerrimè infectentur; cùm non in otium & inertiam, dignatus
Matt: 11. fit nos vocare DEUS, quinimò: *Regnum calorum*
v. 11. *vim patiat, & violenti rapiant illud; & Si volumus*
Matt: 19. *ad vitam ingredi,* debeamus *servare mandata.* Quàm
v. 17. sæpissimè verò locos perpetuæ Christianæ meditationis, de morte, de judicio, de inferno, de gloria, & præmio cælesti, populo proponant.

Omnes deniq; suos labores & curas, referant ad homines in pietate sic erudiendos: ut post mysteria fidei, revocentur à vitijs, & ad virtutes incitentur; utq; sit
a. Tit. *populus DEO acceptabilis, sectator bonorum operum; &*
v. 14. *ut pœnam æternam evadere, & cælestem gloriam consequi valeat.*

Fabulas, nugas, historias suspectas, jocos, investivas, convitia, omittant; nihil præterea, quo honestæ, & piæ aures offendantur, proferant; memores: quòd
Psal. 11. *eloquia Domini, eloquia sunt casta; & quòd hæc de-*
v. 7. *deceant eos, qui os suum Evangelio consecrârunt; & in populo multorum scandalorum causam præbere possunt.*

Concione absolutà recitabunt cum populo, actus fidei, spei, charitatis; aliàs Confessionem generalem; ut vel sic affvescant ad usum actuum eorundem.

Volumen, ac codicem Evangelij, ut quisq; bonæ ac
 vul.

vulgatæ editionis, in ambone suæ Ecclesiæ, idq; non lacerum vel distortum, sed compactum, & integrum habeat; volumus, & mandamus.

¶ Laudabilis mos, ac usus in alijs Diœcesibus practica- tur: quòd diebus Dominicis, scholares vel servitores Ecclesiarum, ad id consultò destinati, soleant per domos, lapideas, casasq; fidelium cursitare, ibiq; prævia as- persione aquæ benedictæ, Evangelium, quod pro illo die incidit, vernaculo sermone recitare; qui quidem mos & usus, cùm sit proficiuus, & salutaris, non enim omnes domestici, aut famuli concionibus interesse, ibiq; Evangelium possunt auscultare; eundem morem per Ecclesias Parochiales civitatum, & oppidorum abso- lutè, etiam villarum, ubi id commodè fieri poterit, introduci & reassumi volumus.

CAPUT X.

De Missionibus & Missionariis.

Singulare tutamen, præsidiumq; animarum, est Mis- sionum exercitium; per illas enim & Verbi Divini prædicatio propagatur; & salus animarum adauge- tur; & vitiorum monstra, quoquo modo in cordibus fidelium radicata, fugantur & propulsantur. Et sa- tis quidem instructionis, & animadversionis unicuiq;

ad munus Missionis, à Superioribus suis destinato, propria conscientia & Fundatorum intentio ingerit, & instillat; verumtamen ad maiorem fructum proferendum, & tam gloriosam functionem laudabiliter obtundam, adhortando:

Obtestamur, tam RR. Patres Soc: JESU, quàm RR. Presbyteros Congregationis Missionis, missiones exercentes: ut in eradicandis vitiis, cultu & maiore DEI gloria propaganda, sedulam navent operam; quid enim prodest Missionarij nomen gerere, & ea, ad quæ exercenda mittuntur, negligere.

Quia verò nòrunt sese ad ædificationem, non destructionem, esse: ne Parochis invitis, in jura sese Parochialia ingerere; munia quævis, quæ Parochos concernunt, administrationem Sacramentorum exercere; populum ab Ecclesia Parochiali, ubi salutis initium consequitur, & ad quam frequentandam, juxta dispositionem SS. Concilij Tridentini hortandus est, ad Ecclesias Residentiarum suarum avocare audeant; hac Synodali Sanctione, præcavemus.

Quotiescunq; verò eosdem, Missiones suas obire contigerit, non priùs ad easdem excurrant, donec Nobis, vel Officio Nostro, ad quas Ecclesias sint perrecturi, plenè notificent, & licentiam in scriptis, ad has, & non alias Ecclesias, Missionem exercendi, pariter à Nobis, vel Officio Nostro, consequantur; fructum etiam
suarum

De recta Sacramentorum Administratione 37

fuorum Missionum, noverint à Nobis exigendum; proinde ut eum quolibet anno Nobis præsentent, ac demonstrent, Paternè illos exhortamur; caveantq; ut non tam temporalia, quàm ea, quæ DEI sunt, quærant; & omnia, quæ ipsis, sui instituti respectu incumbunt, diligenter observent.

CAPUT XI.

De recta Sacramentorum Administratione.

Pastor, aut Sacerdos, Sacramentorum Minister, diligenter studeat, ne sacra & tremenda mysteria, utpotè thesauros redemptionis nostræ in se continentia, ore polluto, fœdisvè manibus, peccatorumq; sordibus inquinatus, conficere, tractare, attingerevè audeat; sed ad sancta, sanctè & religiosè tractanda, integritate morum, sanctimoniâ vitæ, ac munditiâ conscientiæ instructus, accedat.

Cùmq; *Maledictus sit ille, qui opus Domini facit frau-* Jer. 48.
dulenter; caveat summoperè quisq; ne absq; debita di- v. 10.
ligentia, attentione, & intentione Sacramentorum administrationem exercendo, errorem aliquem committat, circa materiam, aut circa formam; eamq; maledictionem, in se inducat.

G;

Mini-

Ministrent autem ex ritu, & cerimonia, in libro Agendorum præscriptis, superpelliceo, & stolâ induti; ac in talibus, memoriæ, ac tenacitati suæ confidere non audeant; in multos enim errores solent impingere, qui de se, suaq; memoria præsumere non verentur.

Qui quidem liber Agendorum, ut penes quamlibet Ecclesiam non laceratus, totus atq; integer habeatur, inspectioni Decanorum ac seriæ animadversioni eorundem, commendamus. Parochi qui Agenda maiori carere comperti fuerint, ad Nos deferantur, graviter puniendi.

Quocunq; tempore ad exercenda, & conferenda hæc Divina mysteria vocati fuerint, semper paratos, promptos ac vigilantes, animarum Curatores, sese præbeant, & exhibeant; & idcirco animo libenti, spontaneo ac benévolo, citrà omnem renitentia significationem, sacro muneri, & labori sese accingant; vultu placido, ac sereno officium suum peragant; ne casu quo mora admissa fuerit, aliquod, utinam non æternum, eveniat detrimentum.

Collimitaneos Catholicos inter hæreticos manentes, qui non *in loco pascuæ*, verùm *Canticum Domini* Ps. 136. *cantant in terra aliena*; & nonnisi rariùs templa nostra accedere possunt, Rectoribus Ecclesiarum, in confinijs existentium, maximè recommendatos esse volumus; obsecrantes eos per viscera misericordiæ: ut talibus

libus quisq; omni possibili modo succurrat; & ubi ad illos, pro administratione Sacramentorum, vocati fuerint, nullâ distantia loci, nullis viarum incommodis, se excusent; quinimò, uti oviculas errabundas, paternè præ reliquis, complectantur; gratis, etiam spontè oblata non recipiendo, solo lucro animarum & gloriâ DEi contenti.

Ne tandem fidelis populus, à perceptione Sacramentorum, quovis modo terreatur, præsertim cum Parochi, gravi supercilio, illa petentes excipiunt, aut ultra fortem eorum, aut debitum justitiæ, gabellas quasdam, aut solutiones exigunt; ne inquam, vel paupertate cogente deterriti, vel indignatione revocati, redemptionis suæ causas, adire despiciant; interdiximus omnino omnibus Presbyteris: ne quid verbis vel signis directè, vel indirectè, pro administratione Sacramentorum exigant; secùs Simoniacæ labis, & turpis avaritiæ, suspensionem nequaquam effugient, sed pœnas luent, Canonicis Sanctionibus assignatas. Consuetudinem tamen, post administratum Sacramentum, liberè aliquid offerendi Sacerdoti pro sustentatione, non tollimus; sed exactioes, & licitationes, sub gravibus, iisq; irremissibiliter à Nobis, sive Officio Nostro pœnis, prohibemus.

Ut verò hæc Divina mysteria Fideles venerentur impensius, majoriq; ad illa desiderio accendantur, illis explicanda est dignitas, & præstantia Sacramento-

rum, tum in concionibus, tum in catechismis; expo-
nant item: quid sibi velint laudabiles & sacrae, qui-
bus Ecclesia in Sacramento quolibet utitur, cerimo-
niæ; quid scilicet significant? quid connexionis, apti-
tudinis, & coalescentiæ cum re signata habeant? ne
fortè à rudi & mysteriorum incapaci plebecula inane,
& vacuum esse videatur ritus, ac ceremonias ejusmo-
di, circa Sacramentorum exercitium adhiberi. Quod,
ut melius, & ipsi calleant, ac condiscant, & Christi fi-
delibus explanent: Gavanti Opera, in quibus, de *Ritu*
Sacrorum consultò differitur, accuratè legant, & præ-
stò habeant ad docendum.

CAPUT XII.

De Baptismo.

Baptismus, cùm sit janua ad cætera Sacramenta, &
3. Tit. 5. per hocce salutiferum *regenerationis lavacrum*, ex
filiis iræ, filii gratiæ efficimur; quare, ut quantocy-
ùs fideles recurrant, ad Sacrum hoc Baptismatis Sacra-
mentum, cum suis infantibus, seriò iisdem inculcan-
dum; & illa S. Cypriani instructio fortiter exaggeran-
S. Cyp. da: Sciamus, inquit, *diaboli nequitiam pertinacem, usq; ad*
libro 4. *aquam salutarem valere, in Baptismo verò, omnes nequi-*
Epist. 7. *tia sua vires, amittere.* Et licèt:

Parochi

Parochi sint ordinarij Baptismatis Ministri, vel ab
ijs delegati Sacerdotes; in casu tamen necessitatis, ubi
periclitatur vita infantis, non modò Sacerdos quicunq; Con. Tri.
Sess. 7.
Can. 4.
vel Diaconus, sed etiam Laicus & mulier, imò hære-
ticus, baptizare potest, modò ea intentione faciat, quâ
facit Ecclesia, & adhibeat materiam, nempe simplicem,
& communem aquam, ac integrè proferat baptismi
formam hanc: *Ego te baptizo in Nomine Patris, & Filii,
& Spiritûs Sancti*, baptizare potest. Advertendum ta-
men diligenter: ut dum pronuntiatur forma, applice-
tur simul, & semel materia.

Nullus extra Ecclesiam, ac in domo privata, hocce
Sacramentum audeat administrare, id enim solis Prin-
cipibus ac Senatoriæ dignitatis hominibus, per Syno-
dales Constitutiones, permittitur; nisi fortè domi, immi-
nente mortis periculo, id facere compellatur.

Monemus quoq; & hortamur omnes Parochos: ut
plebem, ac præsertim obstetrices fœminas, doceant:
quidquid est necesse ad hoc Sacramentum, non solum
validè, sed etiam licitè administrandum; ne contingat
ipforum negligentia: ut parvuli minimè renati, ex
aqua & Spiritu Sancto, non intrent in Regnum cælo-
rum. Cæterum noverint: si recens natus infans, aut
etiam adultus, ab extraordinario Ministro baptizatus,
mortis imminens periculum evaserit, ad Ecclesiam
deferendum esse, ut sacræ ceremoniæ adhibeantur.

Quòd si prudens dubium subfit, infantem non fuisse baptizatum, eò, quòd aliqua, ex iis, quæ ad substantiam Sacramenti pertinent, sint omiffa, hâc conditionis formulâ, baptizetur: *Si non es baptizatus, Ego te baptizo &c. ut supra.* Neq; hæc repetita, cum conditione, Baptismi collatio, iteratio dici potest: nam, ut benè monuit Gregorius Magnus: *Non monstratur iteratum, quando certis indicijs, non ostenditur rite peractum.*

Unum duntaxat Patrinum, & unam Matrinam, ad levandum de fonte baptismali, Parochi admittant; quos noverint, ita esse fidei myfteriorum gnaros: ut eos, quos è Baptismo susceperint, præceptis & moribus Christianis imbuere, partesq; sibi impositas adimplere possint. Quamobrem admittendi non sunt hæretici, excommunicati, publicè criminosi, infames, amentes, & qui decimum quartum ætatis annum, nondum attigerunt. Doceantq; Parochi: cognationem spiritualem, impedièntem, & dirimentem matrimonia, hoc nomine contrahi, inter suscipientes ex Baptismo, ac baptizatum ipsum, & inter illius Patrem ac Matrem, nec non inter baptizantem ac baptizatum, baptizatiq; Patrem ac Matrem tantum. Quòd si plures baptismo interfuerint, Parochus, antequàm ad conferendum Sacramentum accedat, diligenter, ad quos spectabit, sciscitetur: quem? vel quos elegerint? ut baptizandum ex sacro fonte suscipiant, ut inter eos tantum, quos designaverint, cognationem

cognatio contracta intelligatur; cæteri verò pro testibus habeantur.

Nemini Parochorum, liceat baptizare subditum alterius Parochiæ, sub pœna quinq; marcarum, proprio Parocho applicandarum. Si autem probetur eum, fraudulentè omisissè nomen Parochiæ, vel etiam nomen baptizati falsè annotâsse, vel absolutè libro metrices, talem baptismum non inseruisse, pœnâ dupli, & alijs arbitrarijs, veniet puniendus. Quòd si verò de licentia proprii Parochi, vel etiam in casu necessitatis, finè licentia, alienus Parochus aliquem baptizaverit, tunc hic, baptisimi sic collati notulam, eadem, vel subsequenti die, statim transmittet proprio Parocho, quæ ab utroq; libris Baptizatorum inferatur.

Ut autem libris hujusmodi, plenior adstruatur fides, Volumus: ut omnes eorum paginæ notentur, numerorum serie, prout conspicitur in libris typo impressis; utq; iidem numeri, apponantur singulis baptizatis, eo ordine, quo describuntur, inchoando à primo baptizato, ineunte anno, ad ultimum, qui annum claudet. Liber verò Baptizatorum, habeatur sub diligenti custodia, sitq; decens, ac benè compactus, in quo ipsemet Parochus, vel Vicarius, qui ex illis baptizaverit, propria manu, describat nomina, & cognomina Patris, & Matris, infantis baptizati; nec non Patrini ac Matrinx; diemq; & annum collati baptisimi, hoc modo:

Die Mense Anno Ego N. Parochus Ecclesiæ N. baptizavi N. Filium N. N. legitimorum Conjugum, natum die Patrini fuerunt N. N. Quòd si partus illegitimus fuerit, scribatur: Baptizavi N. ex incertis Parentibus natum &c. nisi Parentes ipsi, partum pro suo agnoscant, velintq; nominatim exprimi. Studeant itaq; in iisdem libris metrices conscribendis, exactos se, ac diligentes exhibere; aliàs noverint se grävibus pœnis plectendos.

Ad consignandas autem, & firmioris fidei gratiâ, sigillo muniendas attestationses, ex libris metrices, desumptas, tùm, cùm sæpè etiam in aliis causis, signanter Matrimonialibus, sit necessarium Parochi testimonium; ex ignorantia verò illius manuscripti & sigilli, mendax possit esse fides, si alterius malitiâ confingatur; proinde ad quamlibet Ecclesiam Parochialem, sigillum Ecclesiæ proprium, ex ferro aut aurichalco, effigiem S. Patroni vel Patronæ, cum exaratione literarum in circumferentia, nominatim suæ Ecclesiæ, vg. *Sigillum Ecclesiæ Parochialis N.* Omnes & singulos Parochos, sub pœnis arbitrariis, in prima visitatione præsentandum, habere mandamus; ut etiam longè distantes, ex scriptura, tali sigillo firmata, testimonium præstitum; verum esse cognoscant.

Hortentur deinde Parochi, Matronas nobiles: ut pro benedictione consveta post partum, ad Ecclesiam conde-

condescendere non erubescant; quam quidem consuetudinem, benedicendi illas, in aula vel domo, uti Rituali Romano contrariam, abrogamus. Moneant etiam sæpius puerperas, vel nutrices: ne in eodem lecto ponant infantes, ob periculum oppressionis.

Ad extremum, negligentia Parochorum, ac perditioni animarum obviantes, si quando Nobis, vel Officio Nostro plenè constiterit, aliquem sinè baptismo infantem, ob absentiā, vel notabilem, culpabilemque; Parochi incuriam, è vivis decessisse; talem distrieta Canonica ultione puniri; sique pluries, ejusdem criminis perpetrati, convictus fuerit: beneficio privari; imò tanquàm Cain à facie Diœcesis, eò, quòd sit peioris malitiæ, animæ homicidium, quàm fuerit Cain fratricidium, eijci, & exturbari debere, declaramus.

C A P U T XIII.

De Confirmatione.

Parochi diebus aliquot, antequàm Confirmationis Sacramentum, quod nos armat, & induit virtute ex alto, in aliquo loco ministrabitur, ejus rei tempus, populo denuntient.

Et licèt peculiariter Festis Pentecostes, & aliis docere debent populum: de vi, & virtutibus ejus Sacramen-

ti, deq; magno religionis studio, quo suscipiendum est hoc Sacramentum; cujus ministrandi solus Episcopus ordinariam potestatem habet; id tamen accuratius tum faciant: ne populus rudis, & imparatus ad illud percipiendum accedat.

Egregiè proderit: illam Melchiadis Papæ admonitionem proferre in medium, hic enim quasi in eos invehendo, qui post Baptismum, Confirmationem super-
Epist. ad vacaneam judicabant, & eam negligebant; dixit: co-
Episc. Hi. gitat fortè aliquis, quid mihi prodest, post mysterium
c. 2. Baptismatis, mysterium Confirmationis? & quantum video, non totum de fonte suscepimus, si post fontem, adjectione novi generis indigemus? non ita dilectissimi, attendat Charitas Vestra, sicut exigit militaris ordo, ut cum Imperator quemcunq; militum receperit in numerum, non solum signet receptum, sed etiam armis congruentibus instruat pugnaturum; ita in Baptizato, illa munitionis est, dedisti militem, da ei adjumenta militiæ; nunquid prodest: si quisquam Parentum, magnam parvulo confert facultatem, nisi providere studeat & Tutorem; ita Paracletus regenerationis in Christo, Custos, & Consolator, & Tutor est; ideo
Pf. 126. dicit sermo Divinus: *Nisi Dominus custodierit Civitatem, frustra vigilat, qui custodit eam.* Ergo Spiritus Sanctus, qui super aquas baptismi, salutifero descendit illapsu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentem.

De Confirmatione.

47

nocentiam; in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam: & quia in hoc mundo, tota ætate victuris, inter invisibiles hostes, & pericula gradiendum est, in Baptismo regeneramur ad vitam, post Baptismum confirmamur ad pugnam; in Baptismo abluimur, post Baptismum roboramur. *Hæc ille.*

Videant autem: ne quis eorum, qui sibi in curam traditi sunt, duodecimum annum agens, illud suscipere negligat.

Adulti confirmandi moneantur: ut confessi & jejuni accedant. Item, ut nemo sine Patrino uno tantum, aut Matrino una, jam confirmatis, ad suscipiendum hoc Sacramentum accedat, non Patrem tamen aut Matrem, non vitricum, vel novercam, maritumvè, aut uxorem, confirmandus pro Patrino, vel Matrino, adhibeat; meminisse enim oportet: cognationem Spiritualem in hoc Sacramento contrahi, inter confirmantem & confirmatum, illiusquè Patrem, & Matrem, ac tenentem. Sa-
Con. Tri.
Sess. 24.
cap. 2. de
Reform.

cerdotes præsentem, tempore confirmationis, non se ingerant in supplendas vices Patrinatorum, quòd Clericis, qui sacris sunt initiati, minime convenit, & prohibetur.

C A P U T XIV.

De Eucharistia.

MUltis quidem Scripturæ locis, innumeris Docto-
rum

rum, & Sanctorum Virorum testimonijs, quotidianis,
 & hactenùs durantibus miraculis, dignitas, excel-
 lentia, virtus, & eminentia hujus Sacramenti, fidei po-
 pulo commendatur, illam tamen apprimè mellifluus
 Doctor circumscripsit, dum hocce augustissimum Eu-
 S. Bern. charistiæ Sacramentum: *Sanctum Sanctorum, Sacra-*
 Serm. de mentum Sacramentorum, amorem amorum, dulcedinem o-
 excellen. SS. Sacr. minum dulcedinum nuncupavit. Accessit cum suo elo-
 c. 10. gio Doctor Angelicus, dum idem Sacramentum: *Mi-*
 S. Thom. raculorum à DEO factorum maximum appellavit; &
 Ep. 57. quomodò non miraculum, cum in eo Filius DEI, Ma-
 1. Pe. 1. 12. jestas illa, in quam *Angeli desiderant prospicere, exi-*
 Phil. 2. 7. *manavit quodammodo se ipsum, formam servi accipi-*
 ens, humano generi in cibum, & potum proposuit,
 Ps. 110. & propinavit. Verè: memoriam fecit mirabilium suorum
 r. 4. *misericors, & miserator Dominus.* Quapropter scientes:
 quòd si *haberemus Angelicam puritatem, Sancti Joannis*
 Thò. K. *Baptistæ Sanctitatem, non essemus adhuc digni accipere, &*
 L. 4. c. 5. *tractare tantum Sacramentum;* sicut enim nullum est
 tantæ majestatis, ut est Sacrosancta Eucharistia, quæ
 ipsum salutis Auctorem & fontem continet, ita etiam
 nulla gravior, sceleris alicujus animadversio, à DEO
 metuenda est, quàm si DEUS ipse aliena velatus spe-
 cie, indignè tractetur, aut sumatur. Ideo unusquisq;
 1. Corin. *dijudicet Corpus Domini, & se ipsum priùs probet: ne*
 11. v. 28. *quid ei, ad summam animi integritatem & innocen-*
 29. *tiam*

tiam desit, cùm ad hæc Sacra mysteria accedit, ut & iram DEI effugiat, & gratiæ uberioris, fructus capiat.

Diligenter igitur populus Christianus in concionibus instruendus est: qua, & animi, & corporis præparatione, opus habeat, ad percipiendum hoc cæleste alimentum. Summoperè autem cavendum Sacerdotibus, quàmvis & in alijs Sacramentis administrandis, tantò verò in eo magis, quantò cætera dignitate antecellit, ne ab illo Divino interdicto discedant: *Nolite Sanctum dare canibus, neq; mittere margaritas ante porcos.* Math. 7.
v. 6.

Proinde arcendi sunt ab hoc Sacramento: publici concubinarij, ebriosi, feneratores, excommunicati, interdicti, & alij publicè scandalosi, qui semel atq; iterum, promissa emendatione, revertuntur velut *canis ad vomitum, & sus ad volutabrum luti*; nisi postea eos, vitam & mores, re ipsa emendasse, Parochi perspexerint. 1. Petr. 2.
v. 22.

Nec admittendi sunt quoq; pueri, usum rationis nondum habentes; adolescentulis autem, qui prima vice, Eucharistiam sumere voluerint, nisi benè examinatis: an hujus admirabilis Sacramenti, cognitionem aliquam acceperint, & gustum habeant, Parochi ne præbeant, & prius illos, de vi & ratione hujus Sacramenti informet.

Amentibus quoq; & furiosis denegandum, præterquam cùm vel lucida habent intervalla, vel in mor-

tis articulo versantur, si modò vomitûs, aut alterius irreverentiæ & incommodi non timeatur periculum, & si antequàm in amentiam inciderent, desiderio hujus Sacramenti flagraverint.

Executienda est eorum segnities, qui satis esse existimant: si semel duntaxat in anno, juxta præceptum Ecclesiæ, Corpus Domini accipiant, inducendiq; sunt: ut quemadmodùm corpori, ob ejus reficiendas vires, in singulos dies, alimentum subministrare, necessarium ducunt; ita etiam hoc Divino cibo, animam alere; nutrire, & reficere frequentissimè, saltem majoribus Festivitatibus curent.

Con. Tri. Cùm autem nemo Paschali tempore (quod in hac
Sess. 13. Diœcesi, à Dominica Passionis, ad Dominicam secundam post Pascha inclusivè, durat) Eucharistiæ summptionem, ulla de causa differre debeat (nisi fortè jubente vel svadente id Confessario) quicumq; id facere neglexerint, & quidem in propria ipsorum Parochiali Ecclesia, deq; manibus Parochi, aut Vicarii ejus, eorum nomina, Parochus scripto notata, Nobis vel Officio Nostro statim, post finitum tempus Confessionis Paschalis deferat, & nisi moniti resipuerint, ab ingressu Ecclesiæ arceantur, & si moriantur, in locis Sacris ne sepeliantur, sub pœnis arbitrarijs. Non ob-
Ex Epi. stante: quòd aliqui inimicitijs, aut actione in Jure,
Past. Ma- impediri se à Sacra Communione causentur; quando-
cilioviana quidem

quidem petitâ veniâ & oblata satisfactione, semotâq;
penitens ex animo irâ & cupiditate vindictæ, habilem
se quilibet ad eam reddere potest.

Ad effectum autem habendæ melioris notitiæ, qui
huic Præcepto Ecclesiastico paruerint, vel non? sciant
omninò Parochi, & habeant inscriptum numerum
Parochianorum suorum; septimanâ verò, ante Confes-
sionem Paschalem, schedulas impressas vel scriptas, o-
mnibus distribuunt; quas postea durante tempore Con-
fessionis Paschalis, ab unoquoq; recipiant, sicquè nu-
merum schedularum, cum numero personarum con-
frontent ac conferant.

Quòd si quis à Parochia propria, tempore Paschali,
Communioneq; ab Ecclesia præceptæ, absens fuerit;
idem, intra dies octo post reditum, in dicta Parœcia sua
communicare, sub pœna excommunicationis teneatur,
nisi huic præcepto, in Ecclesia alia, se satisfecisse at-
testatione legitima, iustoq; deduxerit documento.

De illis verò, qui modò sub una, modò sub altera
Parœcia domicilia habent, illud observari volumus: ut
Parochorum alter, alterum sciscitetur, an tales præce-
pto Ecclesiæ satisfecerint, quòd si contrarium, ex re-
latione alterius Parochi perceperit, præscriptum supra,
admonitionis modum, in eo exequatur.

Quia verò reperiuntur persæpè nonnulli, sub hoc
Sacro Paschali tempore, in lecto ægritudinis depositi,

in carceribusq; detenti, ut hac cælesti consolatione non priventur, illis, communionem in Paschate deferri, illosq; Agno vivifico refici præcipimus.

Abusui nonnullorum curam animarum gerentium, Statuto Synodali obviantes, ne quispiam Parochorum, sub tempus Confessionis Paschalis, labores circa Ecclesiam vel domum Plebanalem, ab accedentibus ad Confessionem exigere, populum fidelem gravare, per idq;, indispositos ad Divina reddere audeat, sub pœnis rigorosis interdiciamus.

Ne turmatim ad Confessionem Paschalem, universæ Parochiæ habitatores confluant, commodissimum erit, Villarum Parochialium divisionem facere, & quæ quando Villæ earumq; populus ad Confessionem & Communionem venire debeat, tempestivè decernere, & ex ambone nuntiare.

Muneris etiam omninò erit Parochorum, seu Concionatorum, populum sibi subiectum, sæpius admonere, ne infirmi, sine tam salutaris Viatici perceptione, ex hac vita decedant, ut tempestivè eis notificent, quoties aliquem infirmari contigerit; ut ad eum, Sacratissima Eucharistia summa cum reverentia deferatur.

*Triden.
Sess. 13.
Can. 7.*

Quando itaq; infirmis, hoc Sacramentum ministrandum erit, in oppidis & villis, ubi Ecclesia consistit, ut à Sacerdote induto stolâ & superpelliceo, in vasculo decenti & velato, sub umbella, ubi id commodè fieri poterit,

poterit, præcedentibus Ministris Ecclesiæ cum facibus, cereisvè accensis, & tintinnabulo, hymnosq; aut antiphonas, convenientes huic Sacramento canentibus, insistendo Statuto Serenissimi & Reverendissimi Principis Poloniarum, Caroli Ferdinandi Prædecessoris Nostri, in Synodo Plociæ, in Cathedrali Anno 1643, 22. Mensis Septembris habita, deportetur; statuimus, ut Parochi pro maiori populi devotione excitanda, & notabiliore, tam Sanctissimo & Augustissimo Sacramento, honore ac veneratione exhibenda, Viaticum eo modo, quo supra dictum est, ad infirmos deferant, ut vel sic populus devotus, illud comitari assvescat, idq; in contravenientes Parochos, sub pœna quinq; marcarum, ab Officio Ordinario ex delatione cuiusvis extendenda.

Quòd si remotius, Villa vel oppidum, ac proinde equitem oporteat ire Presbyterum, tunc omisso dicto apparatu, in Capsula auro vel serico texta, ex collo Sacerdotis, cum tintinnabulo pendente, modestè deferatur, ubi verò ad locum pervenerit, superpelliceum & stollam omninò adhibeat, ministratoq; Sacramento, sine sonitu Campanulæ, atq; occultatâ capsulâ revertatur.

Præmonendi verò sunt diligenter ij, qui ægroti curam habent, ut ægrotantis cubiculum, ab omni sordè purgetur, res profanæ inde omnes amoveantur, mensâ mappâ mundâ constricta, cruce & aliqua imagine sacra, ubi esse potest, candelabris, cereisq; saltem binis

instruēta apparetur, pro collocando super Corporali Venerabili Sacramento.

Hoc autem Sacramentum, ne ad eum deferatur, qui illud verè sumpturus non est. Quòd si, dum Sacerdos ad infirmum venit, eum vi morbi, ita affectum invenerit, ut illud ei, ritè administrare non possit, tunc posita super mensam pyxide, immoretur paululùm, prostratusq; genibus, unà cum alijs, qui aderunt, DEUM supplex oret, actus amoris, doloris, spei ac fidei recitet, deindè consolatus salubriter pro tempore ægrotum, videndam, si id optet, atq; adorandam eidem Eucharistiam exhibeat, aut saltem recessurus, inclusâ in vasculo benedicat.

Potest autem, imò debet Sacramentum hoc, ministrari ægrotis, cùm periculum sit, ne sine Viatico cedant, quandoq; etiam noctu, post sumprum etiam cibum, si nil aliud obstat.

Monendi etiam sunt Magistratus, ne mulctandos capite, mori sine sacra Communione permittant, communicaturosq; hujusmodi, exolutos vinculis, educi è carcere, in liberiores ac decentiores locum, pro reverentia tanti Sacramenti faciant, nec quenquam eo die, quo Eucharistiam sumpsit, supplicio affici patiantur.

Ad extremum præcipimus districtè omnibus Parochis, eorumq; Vicariis, ut quotiescunq; hoc Sacramentum, fidelibus ministraverint, pro meliori recipientium

um dispositione, actus fidei, spei, & charitatis eliciant, tam ante, quàm post Communionem, juxta præscriptas formulas, in appendice *Numero III.* appositas, idq; sub pœnis gravissimis irremissibiliter in contravenientes extendendis.

CAPUT XV.

De Sacrificio Missæ.

Magna Sacerdotum dignitas, quia illis datum est, quod Angelis concessum non est, ij enim in eo, quod peragunt Sacrificio, mittunt ad DEUM hostiam, victimam offerunt, & quotidiana consecratione, mediatorem inter DEUM & Hominem, Christum constituunt; sed vœ illis! qui dum pro alijs, Divinam exorant majestatem, sibi ipsis per indignam hujus mysterii tractationem, thesaurizant iram DEI, Omnipotentemq; provocant ad vindictam.

Considerent igitur Sacerdotes, quàm puras, illibatas, & omnis labis expertes eorum, oporteat esse manus, quæ *Panem Angelorum de celo descendentem, Cibum* *Psalm. 77.*
Joan. 6.
3. Re. 19. *in cujus fortitudine ambulamus, Agnum immaculatum* tractant, & alijs distribuunt; quàm pura, & cautè custodita lingua esse debeat, quæ verbis consecrationis, Christum de thalamo cœlesti evocat; quàm casta la-

bia, quæ quotidie fiunt Christi cruore rubentia; quàm
1. Reg. pura anima, quæ continuis vicibus Christo agglutina-
18. 1. tur tanquàm *Jonathæ*; quàm deniq; fervens cor, quod
S. Phil. illum cælestis ardoris clibanum recipit assiduò, *Verè!* quo-
Nerius. tidie *DEUM* manducare, & ipsum non amare, res est
 terribilis!

Advertant ex animo, atq; in id incumbant studiosè,
 ut in actu tam tremendi operis, fidem veram, opera
 bona, intentionem purissimam, cæterasq; virtutes, sibi
 habeant assistentes; quomodo enim cum tanta majesta-
 te congregi poterunt, quam totus Angelorum comita-
 tur exercitus.

Ante Missam præmittenda est duplex præparatio:
Card. Bo- vespere præcedente, cogitet Sacerdos se crastina die Ho-
na. Trac- stiam salutarem DEO Omnipotentì immolaturum, eiq;
de Sacrif. cogitationi indormiat, addat brevem aliquem affectum
Missæ. reverentiæ, amoris, & desiderii. Sequenti die in eadem
c. 7. cogitatione & affectu evigilet, caveatq; diligenter,
 ne amplius ita se negotiis immergat, & ad externa di-
 labatur, ut cum tempus ad celebrandum advenerit, se
 recolligere non possit; proximè ante Sacrum, terrenis
 omnibus cogitationibus abjectis, omniq; rerum agenda-
 rum sollicitudine, mentem erigat ad cælestia; perpen-
 dat, qua devotione se sentiat ad celebrationem invita-
 ri, quo fine moveatur, conscientiam excutiat, & si ali-
 quam maculam inesseprehenderit, Confessione Sa-
 cramen-

cramentali eluat, cum intimo doloris sensu, ac firmo proposito emendationis, tùm breve tempus sumat, quo fidem mysterii excitet, charitatem accendat, Passionem Domini commemoret, dirigat intentionem, & DEI opem sibi, & aliis efflagitet, auxilium quoq; B. MARIE Virginis, & Sanctorum ferventer ac devotè imploret.

Ad inducendam verò in animos Sacerdotum puritatem, cùm eos semper stolâ innocentiae indutos esse oporteat, sæpè ad Christum, totius innocentiae Fontem confugiant, ascendant quotidie Tribunal cordis sui, & per serium bis in die, examen conscientiae, pravitates omnes inspiciant, & per poenitentiam sæpiùs DEO reconciliari satagant

Sub tempus celebrationis Missarum, de negotiis domesticis, aut aliis quibusvis, nullum verbum proferant, sed silentium quò ad omnia externa observando, totos se Divino impendant ministerio. Rubricas Missalis accurate observent, quæ ex libro legenda sunt, memoriter non recitent; quæ ab adstantibus audiri debent, altè pronuntient; quæ secretò proferenda, submissè legant; neq; voce neq; actione nimium festinent, aut è contraplùs æquo moras trahant, ne ex festinatione, irreverentia & irreligione notentur, tarditate verò, adstantes tædio afficiant, quare nec breviores sint horæ quadrante & dimidio, nec longiores semihorâ.

Publicè aut notoriè criminosos, aut scandalosos, à celebratione

de obser. lebrandis Missæ Sacrificiis, arcendos præcipimus; qui
Evitan. secus tegerit & admiserit, ab exercitio Sacrorum suspen-
in celeb. detur, temerè verò ad Altare accedentes pœnis etiam
Miss. corporalibus subiicientur, excusatione illa, quòd à Cu-
 ria Nostra, super eorum publicis criminibus, processum
 non fuerit, minimè suffragante.

Sess. eadē. Peregrini quoq; & vagi Sacerdotes, absq; literis com-
 mendatitiis & Authenticis suorum Ordinariorum, &
 respectivè Regulares suorum Superiorum, à Missæ cele-
 bratione arceri volumus, nec tales ad administranda Sa-
 cramenta admitti, & multò magis in Vicarios suscipi; si
 quis præfata observare neglexerit, sacris interdicetur.

Quia verò passim Parochi & Beneficiati, ob deper-
 ditas Foundationes, aut ignorant, aut negligentia suæ
 connivendo, scire recusant, quæ & qualis celebrandi
 Missas, ijs incumbat obligatio? idcirco sub pœna duo-
 rum aureorum, Hospitali loci applicandorum, ut sedulo
 perquisitis, inspectisq; omnibus scripturis Archivi Ec-
 clesiæ, onera Missarum ex iisdem depromant, tabulâq;
 lignea decenti confectâ, in illa, dicta onera, quot sint?
 titulo Beneficii vel pii Legati, ad tempus vel perpe-
 tuò, quo die? & quoties in septimana? vel in mense?
 aut qua anni parte? & quorum ex voluntate Funda-
 torum, conscribant, ac in Sacristia appendi faciant,
 quod ipsum faciendum decernimus, in aliquo libro ad
 id contexto, in quo etiam, non autem in Rubricellis, ab-
 solutæ

De Sacrificio Missæ.

39

Solutæ obligationes annotentur, idq; statim postquam gratiarum actionem absolverint.

In celebrandis Missis pro eleemosyna, valdè sint cauti, cuncti Presbyteri, ne paciscantur aut quidpiam exigant, caveantq; ne sicut Catholicos Sacerdotes, de appreciatione Missarum, & vulgus imperitum & adversarii criminantur, eorum temerariè dicta, facto suo flagitioso confirmant; quinimò ab hac infamia, Sacerdotalem dignitatem unusquisquè vindicare studeat; accipere tamen liceat, cum ab aliquo fidelium, ultrò & voluntariè quidpiam offertur; sint tamen circumspècti, ne dùm Missas, sola spe mercedis illecti, celebrant, gravibus culpis, conscientias suas illaqueant; non possè enim Sacerdotem illa intentione celebrare, ut ex hoc pecuniam consequatur, instruit S: Thomas.

*Sess. 22.
quasupra*

*Ep. 65.
Tit. de
Horis
Can.*

Missas, quæ certis diebus mensium vel hebdomadarum sunt appositæ, nemini liceat, in alios dies vel loca remove, vel transferre, nisi sit dies Festo aliquo impeditus, tunc in proximè sequentem, translatio fiet. Missa enim suffragium est, quod à Fundatoribus suis, præcipuè defunctis, nequaquam convenit expectari, & intentiones illorum defraudari.

Nemo item ad prædicta Sacrificij mysteria, nisi recitatis horis Canonicis, saltem matutino & laudibus accedere, & contra dispositionem Rubri Diocesani celebrare, quantò magis Officium de diverso, Missam de alio

K.

Festo,

Festo, absolvere audeat. Qui verò repertus fuerit Rubro Diœcesis carere, hunc poenâ quinq; marcarum, per Decanum loci, mulctandum decernimus.

Ad mentem autem Concilii Tridentini ordinamus:

Cong. Conc. in Lucana. ut quilibet Curatus Missæ Sacrificium celebrando, saltem diebus Dominicis & Festis, pro populo idem offerat, non immemor tamen illius quod V. Beda dixerat: *1681. & 10. Maj* Sacerdos legitimè non impeditus, celebrare omittens, quantum in eo est, privat Sanctissimam Trinitatem laude & gloriâ, *1692. in Meliten.* Angelos lætitiâ, peccatores, & in purgatorio existentes ve-
apud Monacell. apud Monaciâ, justos subsidio & gratiâ, Ecclesiam Spirituali beneficio & semetipsum medicinâ ac remedio.

part. 1. rit. 2. Hostiæ habeantur ad Sacrificium Missæ, ex farina
form. 2. n. 4. triticea, munda, recenti, & vinum purum, clarum, non acidum, benè servatum, in quo sæpè defecisse, mul-
ti Parochi præsertim Villani sunt reperi; & quò ad hanc materiam Sacramenti, obligat Synodus, omnes Beneficiatos, sub gravissimo onere conscientiæ & reatu, licet conscientias illorum, etiam obliget ipsa fides, & præscriptum Sacrorum Canonum.

Hortentur item Curati, cunctos suæ Parochiæ fideles, ut omnes, Festis diebus Missam audiant, in Ecclesia Parochiali; in qua per baptismum regenerati, atq; heredes Regni cælestis tacti sunt, moneantq; diligenter, teneri unumquemq; Parochiæ suæ interesse, ubi id com-
Con. Tri. Sess. 24. c. 4. de Reform. modè fieri potest, ad audiendum Verbum DEL.

Sic ubi

Sicubi verò copia Sacerdotum, circa Ecclesiam Parochialem reperitur, prima Missa summo mane dicatur, ut illi, qui huic interfuerunt, domum redire, & qui ibi remanserant, inde ad Ecclesiam, antequàm altera Missa incipiat, tempestivè venire valeant; summo Sacrificio celebrando, horam decimam, ita ut mediâ ad duodecimam, devotio finiatur, designamus; etsi quis, horâ decimâ, pro audiendis Divinis non venerit; etiâ si Jure Patronatûs gaudeat, expectandum non esse decernimus, quia propter unum expectando, sæpius alii tædio affecti, non auditâ Missâ, domum revertuntur.

Sacerdotes celebrantes, pileos, chirothecas, manicas in Altari ne ponant, nec quidquam aliud, præter ea tantum, quæ ad Missam celebrandam pertinent. Nec Parochi permittant, panes, caseos, & id genus, rusticorum oblationes, in aliquo altarium reponi, sed ad ea excipienda, sportam ab Altari aliquantò remotiùs, collocatam habeant, nec etiâ patiantur supersticiosè bestiis, Altare circumduci, quæ cum offeruntur, ad portas Ecclesiæ recipiantur.

Missarum celebrationes, pro eleemossyna futura, in posterum danda, uti ab Ecclesia improbatas, præsentii Synodo interdiciamus.

Et quia plures abusus, in Diocesim nostram, irrepisse advertimus, cum Magnates, Dominiq, sæculares, copiam Ecclesiarum, circumquaq; habentes, privata

Oratoria in domibus Curiarum suarum erigere, imò in hypocaustis, à profano usu, non segregatis, Divina mysteria celebrare facere, ad idq̃, Indulta sollicitè inquirere, habent in consuetudo: Quocirca his abusibus obviando, Decretum p. m. Clementis XI. Papæ, die 15. *Mensis Decembris*, 1703. latum, octavâ verò *Januarij* 1704. publicatum, omnibus Capellanis, & Sæcularibus & Regularibus Presbyteris, ponimus & in memoriam revocamus. In domibus itaq; Oratoriis & Capellis privatis, nullus Sacerdotum tam Sæcularium quàm Regularium, cujuscunq; Indulti prætextu præsumat, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, celebrare Missæ Sacrificium; nisi hujusmodi Indultum per Nos ac Successores Nostros admissum seu datum fuerit.

Promulgamus etiam, quòd Regularibus cujuscunq; Ordinis, nec non Societatis JESU, & quibuscunq; aliis Sacerdotibus, ne audeant celebrare in Oratoriis privatis, quæ per Sedem Apostolicam concedi solent, in diebus Solennioribus, in Indulto exceptis, in reliquis verò diebus, præter unicam Missam, horâ debitâ, & nunquam post meridiem, totaliter sit inhibitum; Deniq; omnibus & singulis, notum facimus, personas contravenientes huic Decreto, Ecclesiæ præcepto, de audienda Missâ, nullatenus satisfacere, & Regulares, Privilegio Altaris portatilis, tanquàm per Concilium revocato, uti non posse, nec debere.

Scire

Scire tandem volumus universos, datam & concessam esse facultatem Ordinariis locorum, procedendi contra quoscunq; contravenientes, quàmvis Regulares, ad pœnas à *Concilio Tridentino* præscriptas, ac etiam ad censuras latæ sententiæ, contra eosdem publicandas. *Sess. 22. c. unic.*

Ad pleniorẽ verò notitiã, quænam Capellæ intra Diocesim inveniantur? eas, in spatio duorum mensium, à publicatione præsentium, per Decanos locorum visitari, circumscribi, Indulta revideri, à quonam? quo Die & Anno? & ad quod tempus data sint? adnotari, & hancce informaticnem ad Nos transmitti; celebrantes, ac Decreto contravenientes, per Decanos deferri, sub pœna suspensionis, præcipimus.

Commendamus tandem Officiis Nostris, ut Indulta ad Oratoria privata, nemini concedant, quorum concessionem Nobis ipsis reservamus.

C A P U T XVI.

*De Conservatione Sanctissimi Sacramenti,
Processionibus cum eodem, atq; ejus
Expositionibus.*

Quam indignum ac vituperabile est, tam pretiosum nostræ felicitatis pignus, CHRISTUM, sub
K. 4. Specie-

Speciebus latitantem, taliter qualiter, non procuratâ eidem condigna Sede, in Altaribus collocare, quisq; judicet; si hospitem majoris prærogativæ, aut Sæculari Dominum; temporalis boni datorem, eâ, quâ par est, reverentiâ excipimus, eiq; congruam Sedem procuramus, quantâ convenit reverentiâ, æterni boni Largitorem, intra penetralia Ecclesiæ suscipere, eiq; sedem ac stationem, thronum, ac locum decentem providere. Et tamen, quàm multi hanc causam DEI relinquimus, & ordinatis, ad nobis necessaria, fructibus, ac redditibus Ecclesiæ, Panem Angelicum, parvo ergastulo ac ciboriolo, contentum esse toleramus. Quocirca venerationi Illius, ac observationi omni possibili, consulentes:

Cunctis Ecclesiarum Rectoribus ac Parochis, sub interminatione Divini Judicii præcipimus, ut pro aservando hoc Sanctissimo Sacramento, Tabernaculum *Cong.* affabrè factum, in altari majori, ita ut moveri de loco *Epis. 6.* nequeat, affixum, decenter intus & foris adornatum, *Decēbris* conopeo ex serico contexto, desuper contectum, benè *1594.* clausum, ac forti clausura præmunitum, in suis Ecclesiis habere contentur, nec in iisdem Ciboriis, aliquid aliud, etiam Sacrum recondi, aut reponi sinant.

Injungimus etiam sub pœnis gravissimis, ut claves à Ciborio nemini tradantur, sed penes solos Parochos, seu eorum Vicarios, perpetuò maneant, five in Sacri-
stia

De Conservatione Sanctissimi Sacramenti. 65

stia in aliquo armariolo asserventur, ita ut Laicis, nefas sit, easdem claves habere, quod etiam de clavibus ab Oleis sacris observetur.

Cum autem species, sub quibus, Humanatum Verbum latere credimus, corruptioni subjacere novimus, ut hostiæ consecratæ, hieme singulis quindecim, æstate verò octo diebus, renoventur, renovationisq; tabula, in Sacristia, consultò appensa sit, in eaq; quocunq; tempore, facta fuerit renovatio, connotetur, præcipimus.

Animadvertimus etiam, ex crebra Sanctissimi Sacramenti expositione, vilescere observantiam & reverentiam, tam præcelso Sacramento debitam, insistendo itaq; Declarationi per Breve Innocentii Papæ X. pro Regno Polonia, 20. Aprilis Anno 1645. emanatum, prohibemus: ne quis sinè Nostra vel Officii Nostri Generalis licentia, cum Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, Processiones facere, illudq; exponere præsumat, præterquam in Festo, & per Octavam Sanctissimi Corporis Christi, in Festo Patroni Ecclesiæ, sub cujus invocatione, illa erecta est. In Ecclesiis autem Regularium, etiam in Festis SS. Patriarcharum, eorundem Ordinum, tum aliorum Sanctorum sui Ordinis, ab Ecclesia canonizatorum; pariter in illis Ecclesiis, ubi Confraternitates, sub invocatione Beatissimæ Virginis MARIÆ institutæ sunt, si talis consuetudo recepta, in Festivitatibus ejusdem Gloriosissimæ

fissimæ Delparæ, expositiones & Processiones fieri annuimus. Nec non in diebus Quadragesimæ, quando in aliqua Ecclesia, Devotio, communiter nuncupari solita, *Passio* peragitur. Item si Confraternitates, sub Titulo aliquorum Sanctorum, canonicè erectæ fuerint, licitum maneat illis Confraternitatibus, in die Principalis Patroni, à primis Vesperis, usq; ad secundas, in reliquis verò quatuor solennioribus Festivitatibus, quæ consueverunt adjungi, Processio Sanctissimi Sacramenti de mane tantum fiat.

Circa expositionem Sanctissimi, illud etiam observari volumus, ut circa tabernaculum, seu aliàs in Altari, sex ad minimum candelæ, exceptis lampadibus accendantur, servitoresq; Ecclesiæ, ad emungendas candelas, accedentes, superpelliceo semper induantur.

CAPUT XVII.

De Oneribus Missarum, Reductioneq; earundem.

Diximus sub Capite XV. aliquantulum de Missarum oneribus, & ea præscripta in tabulis, ac in Sacristia appensa, haberi præcepimus; Verum plenior, hoc in passu, instructionem Clero Diocesano
commen

commendantes, imprimis districta prohibitionē vetamus: ne quispiam Beneficiariorum, plures, quàm sunt ad præsens, obligationes in se, suamq; Ecclesiam assumere, Inscriptiones clandestinas admittere, & non tam **DEI** Gloriam quærere, quàm avaritiæ & cupiditati suæ, indulgere audeat & præsumat.

Si quo itaq; tempore, aliquis proborum ac devotorum hominum, animæ suæ, vel alienæ suffragium facere, eoq; sine Anniversaria, Missarum celebratione, constituere voluerit, id prius Officio Nostro deferatur, & servatis servandis, approbatio vel admissio procuretur.

Et ne in iisdem admittendis vel approbandis, Officia Nostra prompta sint, hac Synodali Constitutione declaramus, quòd nisi proventus ac redditus, adjunctis oneribus respondeant, approbationis & admissionis beneficium nullatenus fortiantur.

Cùm autem temporum iniquitate, rerum æstimatione, valoris monetæ immutatione, Foundationes antiquas in suffragium animarum institutas, in suis censibus & proventibus, ita extenuatas esse comperimus, ut plerumq; intentiones piæ ac voluntates depereant: Idcirco inhærendo Declarationi & Facultati S. Congregationis Eminentissimorum & Reverendissimorum DD. S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, SS. Conc. Tridentini Interpretum, Nobis Anno Millesimo, Septingentesimo Vi-

gesimo Octavo, *Die 29. Novembris* concessæ, ita reduci ordinamus. Postquam coram Nobis vel Nostreis ad revivenda Privilegia, Erectiones, Foundationes Beneficiorum, Deputatis Commissariis, de veritate narratorum constiterit, à Nobis moderationis Decretum, in scriptis, in eum modum obtineant, ut ex Proventu unius floreni, currentis monetæ in Regno, una Missa legatur; Cantata verò, habita ratione Sacerdotis, & Ministrorum ad Cantum pertinentium, juncto Officio Defunctorum, pro tribus florenis; in Communitatibus autem, pro quinque florenis; ita tamen, ut eorum Benefactorum piæ intentioni, præmissis modo satisfiat, & commemoratio eorum, nunquam omittatur; cum ea tamen conditione & cautione, ut hæc indulgentia & reductio Missarum, negligentibus Sacerdotibus, & proventus suorum Beneficiorum, non vindicantibus, nullatenus suffragetur. Ad effectum autem, hujusmodi revisionis Foundationum, Perillustres, Illustres, Admodum Reverendos, Archidiaconos Plocensem, Dobrynensem & Pultoviensem, tum Casimirum Lempicki Canonicum Plocensem, in Wizna; Boguslaum Bromierski, Canonicum Plocensem; Casimirum Rokitnicki Canonicum Plocensem, in Prasnyisz; Paulum Dominicum Dromler Uq; J. D. Canonicum Plocensem, Curia Nostre Auditorem, in Brańszczyk; Joannem Bagiński Canonicum Pultoviensem, in Gzy; Carolum Kreni Uq; J. D. Canonicum

nicum Pultovienſem, in Skaryżewo; Martirum Strachocki Canonicum Collegiatę Plocenſis, in Gralew; Auguſtinum Fompre, in Stańiławowo Curatos, Commiſſarios Noſtros deputavimus.

Quatenus autem tam Sęculares, quęm cujuſvis Ordinis Regulares, ſinę expreſſo Conſenſu, ſcitu & Auctoritate Noſtra Ordinaria, ac Superiorum ſuorum Regularium, poſt publicationem pręſentis Noſtrę Conſtitutionis, novas Foundationes, aut nova onera, perpetuę Miſſas abſolvendi ſuſcipere, ac ſummas quasvis, eo nomine ſuper bonis quib;vis, officioſę inſcriptas, de loco in locum, ſinę ſpeciali Noſtra licentia, in ſcriptis obtinenda, tranſterre minimę audeant & pręſumant, ſub pęnis Canonicis inhibemus.

C A P U T XVIII.

De Pęnitentia.

Non ſatis erat, Divinę bonitati, peccata noſtra per Baptiſmi gratiam condonare; voluit etiam ſecuturis delictis, eadęm ſuę clementię ſubvenire; propoſuit idcirco, per Pęnitentię Sacramentum, nitrum & *herbam fullonum*, quę non corpora, ſed animas red-
Malach. 3. v. 2..
dit nitidiſſimas, & *reſp. am* illam *Galaad* quę tamenſi
Ierę. c. 2 v. 22.
carnem, quadam mordacitate, pungit & corrumpit, ta-

men mentis medetur & succurrit vitiis, internumq; hominem renovans, ad firmiorem in dies provehit sanitatem. Hæc, CHRISTI in terris repurgat Ecclesiam, *Ephe. 5.* exhibens ei gloriosam, non habentem maculam, neq; rugam adeo, ut sit Sancta & tota pulchra, non quod in ea peccata non fiant, sed quod peccata in ea hære nequeant, cum quotidie per pœnitentiæ subsidia repellantur.

Quàm mirè autem per Pœnitentiam, flectatur Omnipotens, exemplis, præter Sacram Scripturam, plena ubiq; sunt Sanctorum Patrum volumina. Josaphat ubi se cum toto populo, in pœnitentiam coram Domino prostravit, contra Ammonitas & Idumæos, numero militum & armis superiores, victoriam obtinuit: Ahab ingens malum, à capite suo per pœnitentiam depulit: locutus est Dominus, contra Ninivitas ut disperderet eos, mox ut illi priorem peccatorum suorum fastum, Pœnitentiæ humiliatione mutaverunt, Dominus quoq; rescissâ pœnarum Sententiâ, iram suam in subitanam commiserationem convertit. Quapropter & David ex-
2. Paralip. 20.
3. Reg. 21.
Jon. 3.
Ps. 102. clamat tripudians: *Benedic anima mea Domino &c. qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas.*

Cum autem Sacerdos, qui audit Confessiones, magni ponderis & momenti Officium exerceat; Judicis enim peccatorum & Medici simul personam gerit, non vulgari scientia instructus sit, necesse est: quâ & peccata investi-

investigare; & ex variis peccatorum generibus & speciebus, quæ mortalia, quæ venialia? quæ commissa, quæ omissa sint? ubi restitutioni? ubi reiterandæ Confessioni sit locus? tùm quoq; qui casus, irregularitatis, excommunicationis, & alias Censuras Ecclesiasticas annexas habeant? qui sint Summo Pontifici; quivè Episcopo reservati? & quæ cuiq; peccato pœna conveniat? quivè solvendi vel ligandi sint? pro cuiusq; hominis Statu & Officio, benè dijudicare possit.

Ut autem Medicus est, summâ prudentiâ indiget, in circumstantiis peccatorum indagandis, & in talibus remediis ægroto adhibendis, quæ ad illius animam sanandam, & in posterum, contra vim morbi muniendam, aptiora sint.

Bonitatis item affectu præditus esse debet, ut peccato mortali careat, & cum ipse quoq; circumdatus sit infirmitate, sciat condolere ijs, qui errant, offendunt & prolabuntur in viis Domini, cum ea discretione tamen, ne indulgentiùs cum pœnitentibus agendo, & minus salutare & convenientes pœnas, ipsis injungendo, clavium potestatem, in vilipendium adducat; & ne ipse peccatis alienis communicet, sed ut eos summâ curâ erigat, adjuvet, eorumq; salutem animarum diligat.

Quantumvis autem omni qualitate, scientiâ & prudentiâ sit præditus Sacerdos, præter potestatem Ordinis, ad valorem absolutionis, debet habere etiam potestatem

Jurisdictionis. Nemo itaq; Confessiones etiam peccatorum duntaxat venialium, extra mortis articulum excipere audeat, nisi à Nobis, vel Vicario Nostro Generali, prævio examine & licentiâ in scriptis obtentâ, fuerit approbatus. Quæ approbatio etiam per Regulares, ad audiendas Confessiones præsertim Sæcularium, est obtinenda; nec eam ultra terminos præscriptos durare, nec extra fines locorum, ad quæ restringitur, valere debere declaramus.

*Con. Tri-
Ses. 14. c.
7. de Pœ-
nit. & Ses.
23. c. 15.
de Ref.
Constit.*

Clement. Cum autem scientia, vel maximè Authorum lectio-
X. *que* ne crescit, & augetur, Confessarii non per accidens,
incip: Su sed ex professo lectioni Casisticæ dent operam, habe-
pernu. antq; ad manum volumina, quorum resolutionibus se-
se instruere, vel difficultate quapiam occurrente, ad
ea, pro excipienda resolutione possint recurrere.

Sedem autem pro audiendis Confessionibus, in Ecclesia habeant, non tamen in locis obscuris, & à conspectu hominum distantibus, neq; in Sacristia, sine necessitate, vel domo privata, Confessiones audire præsumant, nisi tempore morbi; & cum hoc Sacramentum administrant, superpelliceo & stolâ utantur. Cum autem ipsi Sacerdotes confitentur, non debent accedere in alba, sive superpelliceo & stolâ, quia hæc sunt signa innocentiae.

Caveant etiam, ne à circumstantibus, Confitentium peccata audiantur, sedeant recto vultu, tanquam Judices,

dices, in loco DEI constituti, nullum, compositione sui corporis, Pœnitenti inferendo incommodum, nec dent ullo signo externo indignationis, peccatorum aliquam notam, sed leniter & suaviter audiant confitentem. Et si ignorantem adverterint, iùm benignè, & cum compassione interrogent, quàm pridem confessus fuerit? an pœnitentiam absolverit? an sciat rudimenta fidei? examinent etiam cum discretionem, ne ignorantem indiscreta interrogatione in peccatis instruant. Interrogabunt deinceps simplices, pro validitate & integritate hujus Sacramenti; an aliquod peccatum, vel ex simplicitate vel oblivione, vel ex malitia aut pudore, consultò non celaverint in Confessione præterita? admoneant ipsos, ut sincerè fateantur peccata sua, quia exindè pendet integritas Confessionis.

Inquirant præterea de conditione, ætate, juvat enim ad dignoscendam gravitatem & malitiam, ejus notitia; de numero & circumstantiis delictorum aggravantibus vel mutantibus speciem peccati, an Censuris non sint innovati? ob quam causam? & à quo? iracundis, qui ignoscere nolunt, recidivis, qui statim *ut canes redeunt* 1. Pet. 2. *ad vomitum* sine omni etiam brevi abstinencia à peccato, & coratu abstinendi, nolentibus proximas occasiones peccandi relinquere, dum possint, cum scandalo publico viventibus, vel nolentibus tamam aut bona alterius restituere, aut damna alteri causata compensare,

Decimas & Census, utpotè quæ sunt DEI, DEO tribuere, absolutionem denegent aut suspendant.

Afflictis & tribulatis, proponant finem malorum, & futuram finè fine beatitudinem; Superbis, vanitatem gloriæ transitoriae; dissolutis & voluptuosis, *momentaneum quod delectat, æternum quod cruciat*; pusillanimes erigant, spe misericordiæ Divinæ, & Passione Christi; contemptim peccantes & duros corde, terreant justitiâ & pœnis inferni, ac incertitudine diei pœnitentiæ, hæc & similia ubi opportunitas exegerit, insinuando.

Et cum soleat contingere, quòd in concursu magno populi, properanter Coniessiones expediantur, Confessarios omnes, seriò admonitos habere volumus, ut non attenta multitudine populi, satius paucorum audiant Coniessiones, quàm ut multos expediant, finè exacta dispositione, & cum periculo defectûs integralis, aut aliàs invalidæ, seu inirruentis Coniessionis. Cum rudibus & simplicioribus, actus contritionis, actus propositi & Divini amoris eliciant, & illos nunquàm nisi intellectu vero dolore, cum absolutionis beneficio dimittant.

In pœnitentiis verò injungendis, maximè Conjugatis, ex quibus aliqua suspicio delicti exoriri possit, Confessarii sint discreti, in publicis autem pœnitentiis sint cauissimi.

Caveant præterea, ne peccata audita in Confessione
ne

ne, verbo vel signo aut quovis modo, directè vel indirectè, extra illam prodant, sub pœnis depositionis, aliisq; rigorosissimè in Jure sancitis.

Valdè nobis displicet intemperata Sacerdotum quorundam garrulitas, qui in publicis maximè congressibus & Conviviis, improvidè, casus & historias ex Confessione acceptas, plerumquè risui & audientium cachinnis obijciunt, quàmvis enim Pœnitentium famæ, non revelato eorum nomine consulant, tamen ipsi Pœnitentiæ Sacramento, cujus materia, sub secretissimis silentii clavibus custodienda est, turpiter detrahunt. Quocirca cùm ejusmodi inconsulta loquacitas, scandali scopulum non effugiat; vel enim audientes peccare docentur, & in imaginationibus maculantur, vel similium peccatorum conscii, à confitendo absterrentur, vel deniq; per brevem aut longam, ad unum & alterum, malæ fabulæ traditionem, ad Authorem à suspicionibus devenitur; ejusmodi discursus, sub pœna suspensionis ab audiendis Confessionibus, interdiciamus. Insuper si quis, de ejusmodi temeritate, delatus fuerit, ipsum severæ reprehensionis pœnam, non evasurum declaramus.

Et quia plerumq; in falsi Testis mariu est, ut non solum facultatibus homines, sed sæpius etiam honore & vitâ priventur; quod scelus, in hac Diœcesi, non adeò rarum esse videtur; idcirco caveant diligenter Confessores; à Nobis, casuum reservatorum facultatem habenti-

Ma

tes,

tes, ne quenkum absolvant, qui falsum testimonium in iudicio, vel extra, cum alterius detrimento dixerit, nisi prius parti læsæ, pro damno, & pro violata existimatione, quatenus sarciri poterit, satisfecerit.

Seriæ etiam sollicitudini Confessariorum, seu veriùs Parochorum commendamus, & intimamus, sub pœnâ; suspensionis, & alia graviore imponenda, interdiciamus: nequis illegitimè, de veneficio, per Laicalem solùm disquisitionem, suspectis & condemnatis hominibus, assistere audeat, & præsumat; nisi fortè de Nostra, vel Officij Nostri, Inquisitione, de qua *sub Capite de sagis* suprâ innuimus, ejus criminis cognitio processerit, ut per id, Sæcularis potestas, à dijudicatione talis Causæ, quæ est inchoativè verè Spiritualis, arceatur; inaniterq; homines vitâ suâ temporali non spolientur & priventur.

Tandem pro ratione Præcepti Ecclesiæ, omnes Christi Fideles sub mortali obligantis, ad Confessionem & Communionem Paschalem quotannis peragendam, inculcamus Parochis, præcipimusq; ut omnes, suæ Parochiæ subjectos, incipiendo ab his, qui septimum ætatis annum expleverunt, per aliquem Ecclesiæ ministrum, fideliter describi, & ordine Villarum disposito, ex qualibet Villa, distincto die, ad Ecclesiam convenire, & Confessionem ac Communionem, quotannis absolvere faciant; exactionibus, prætextu schedularum,
mu.tò

multo magis laboribus servilibus, intuitu audiendæ Confessionis, eosdem non gravantes.

Summoperè ad administrationem Sacramenti Pœnitentiæ, pertinet cognoscere, Censurarum vim & rationem, casus reservatos, qui Jure Canonum, Summo Pontifici? qui Ordinario? qui præterea in Bulla Cænæ Domini? quiq; pro varietate temporum Episcopo sunt reservati? pro meliori Bullæ Cænæ Domini notitia, eandem in Appendice sub *Numero IV.* adjungimus, Feriâ Quintâ, in Septimana Sancta, quotannis, coram populo, ad Divina audienda, congregato, ex ambone publicandam.

CAPUT XIX.

De Casibus Reservatis.

TAmetsi quilibet Sacerdos, in Sacro Presbyteratûs Ordine constitutus, ligandi atq; solvendi habeat potestatem, quia tamen Authoritas & Jurisdictio Superiorum, condignè non posset eminere, si inferiores, parem sibi præsumerent usurpare; ideo hæc potestas certis terminis venit limitanda. Deinde cùm majora delicta, majori quoq; Superiorum animadversione indigeant, ne delinquentes à quibusvis, sed à summis Sacerdotibus absolvantur, taliterq; per necessarium recur-

sum, à graviter peccando arceantur, necesse sit. Propterea salutis animarum, magis ac magis providere cupientes, Decreti præsentis Synodalis vigore, sancimus: ut nullus, tam Sæcularis quàm Regularis Presbyter, sinè speciali à Nobis facultate obtenta, quenquam, nisi fortè in mortis articulo, absolvere audeat, à Casibus inferius descriptis, qui Sedi Nostræ Ordinariæ reservantur

- I. Levis percussio Clerici.
- II. Omne crimen Pontifici reservatum, si fuerit occultum.
- III. Incendium frugum, Domorum, si fiat ex deliberata voluntate, pariter consilium, auxilium ad id dantes.
- IV. Blasphemia publica & notoria.
- V. Peccatum publicum, ob quod publica & solennis poenitentia est imponenda, præcipuè concubinatus publicus, & adulterium publicum.
- VI. Homicidium voluntarium, vel realis alicujus membri abscissio.
- VII. Crimen falsi, cùm quis Scripturas vitiat, vel dat falsum Testimonium.
- VIII. Sacrilegium, hoc est rei Sacræ, vel etiam profanæ, in loco Sacro, per furtum vel rapinam ablatio.
- IX. Usurpatio bonorum, post Clericos demortuos, five testatos, five intestatos, si id fiat, sinè scitu & licentia Nostra vel Officii.
- X. Procuratio abortiûs.
- XI. Sorti-

XI. Sortilegium, divinatio, incantatio, per tacitam vel manifestam Dæmonis invocationem.

XII. Oppressio infantum in lecto.

XIII. Incestus.

XIV. Violatio monialis, vel Sacrilegium cum eadem commissum.

XV. Peccatum Sodomiticum, vel bestialitas.

XVI. Detentio legatorum, Censuum, Decimarum, Missalium & aliorum Proventuum, ad Ecclesias pertinentium.

XVII. Ultimatum voluntatum, intra annum, vel superveniente aliqua causa, intra biennium, non executio.

XVIII. Inter Conjuges, qui legitimè matrimonium contraxerant, dissensionum concitatio, eorundemq; ad procurandum divortium sollicitatio.

XIX. Percussio Parentum.

XX. Occultantes malitiosè ultimas voluntates, malitiosèq; easdem impediētes.

XXI. Abutentes Sacrosanctâ Eucharistiâ, & Sacris oleis, vel Sacris Reliquiis.

XXII. Violatio Ecclesiæ seu Cœmeterii.

XXIII. Servientes & famulantes continuo Judæis.

Regulares, etiam si vigore Privilegiorum suorum, à Sancta Sede Apostolica, sibi concessorum, habeant facultatem absolvendi à Casibus Papæ reservatis, non possunt

sunt tamen absolvere à Casibus reservatis Episcopo, nisi ad hoc, specialem ab eodem, vel ejus Officio, habuerint facultatem, in quo illos præmonitos esse volumus.

CAPUT XX.

De Extrema Unctione.

Ecc. 49. v. 1. **O**ccupatio magna, inquit Sapiens, creata est omnibus hominibus, & jugum grave super filios Adam, à die exitus de ventre matris eorum, usq; in diem sepulturae in matrem omnium; Verè magna occupatio! quæ nisi in mortis articulo terminatur, ex quo enim in lucem vitalem egredimur, culpa peccati, intàusta Adæ hereditas, quâ per transgressionem Parentum, rei constituimur iræ DEI, mortiq; obnoxii, exnunc nos comitatur, imò insequitur. Post hæc, novi hostes contra Nos cumulantur, nam & in carne nostra, latens concupiscentia, rebellionem molitur contra spiritum; & ad iteranda peccata, sollicitare non desinit; & mundus quidem, aut voluptatibus mulcet & allicit, aut fraudibus dolisq; circumvenit, aut terroribus oppugnat, & periculis. Jungitur ei Diabolus pertinaci invidia salutis nostræ insidians, & *1. Petr. 5. v. 8.* tanquam Leo rugiens circuit, querens quem devoret. Conflitando tandem cum utroq; currimus, ut *1. Cor. 9. v. 24.* bravium prebendamus; sed & in via sæpè deficimus & currendo iatigamur.

gamur: Et quia via nostra, periculorum est secundissima, aut per negligentiam, aut per infirmitatem, hostis infidias prægustamus. Sed provida Patris æterni in nos filios suos sollicitudo, adversus hæc pericula, quæ nobis toto viæ tempore insidiantur, multiplicia præparavit auxilia, variisq; naturæ nostræ infirmitatibus, diversis gratiæ suæ medetur remediis, nimirum contra mortem, à Protoplasto nostro derivatam, novæ regenerationis lavacrum ordinavit; contra conflictus mundi & satanæ, Confirmationis Sacramento nos præmunivit; ut iam non nostris viribus, sed DEI virtute præliemur, deq; munere gratiæ illius victoriam teneamus. Ne tandem deficiamus in via, Dominus de mensa sua, efficaci & salutari sui Corporis & Sanguinis cibo, nos pascit & nutrit: ut fortes, & contra omnes sæculi adversitates, nos reddat validos & infractos. Ast quia sicubi, tum vel maximè imbecillitas nostra, in mortis agone, gravissimis tentationibus concutitur, primò enim, dolor ex corporis infirmitate proveniens, molestiam infert ægrotanti, deinde naturalis animæ ad corpus amor, quia nolumus illo spoliari, membra hominis, pavore & timore excruciat; his autem spiritualibus infidijs, horribilis & fœdus Dæmonum aspectus conjungitur, adversariusq; nostrer, *calcaneum* hominis *observat*, ultimis ejus insidiatur, *Psal. 55.* & in exitu animæ, tentationum suarum machinas ex- *v. 7.* erit; ne tunc etiam malitia ipsius, adversum nos prævale-

N

at,

at, bonus Dominus, in periculosos morbos incidentibus, mortisq; anxietatibus circumventis, alleviationis & consolationis remedia, de gratiæ suæ munere, in Extremæ Unctionis Sacramento, providet ac procurat.

Advertant itaq; Parochi, quàm strictam DEO rationem, sunt reddituri, qui tam svaves, dulcesq; Sacramenti Extremæ Unctionis fructus, populo explanare negligunt, prætermittuntq; fideles serio adhortari, ut tam salubre animæ & corporis remedium, suscipere non differant, donec sensibus fiant destituti.

Animadvertant itidem, ut eo potissimum tempore, coelestem hanc medicinam, infirmis adhibeant, cum eorum etiam pietati & religioni, qui curandi sunt, magis profuturam intellexerint. Adcoq; post Viaticum, ægroto ministratum, subinde Extrema Unctio tribuatur, ne infirmus exponatur periculo, sine illa decedendi, aut saltem cum minori animæ fructu eam recipiendi.

Cum autem peccati ratio, ex voluntate descendat, qui usu rationis privati, voluntatum suarum Domini non sunt, Sacramentum Unctionis percipere non debent, cum actuale peccatum nullum habeant, Originale verò beneficio Baptismi sit sublatum. Unde Ecclesia non permittit illud administrare infantibus, perpetuò amentibus, & qui nunquam habuerunt lucida intervalla.

Simili-

Similiter, denegari debet publicis peccatoribus, vel quasi ex professo peccantibus, uti sunt usurarii, concubinarij manifesti, meretrices, publicè rebelles Ecclesiæ, neq; quicunq; sciuntur esse in peccato mortali, vel affectu illius, nisi dederint signa pœnitentiæ. Permittitur phreneticis & furiosis, à cane rabido morsis, si nil aliud obfit, pueris jam doli capacibus, præsertim si aliud Sacramentum, uti Pœnitentiæ vel Sanctissimæ Eucharistiæ, percipere non possint.

Rituale Romanum censet magis, ungi debere quemlibet, qui catholicè vixit, etsi non petierit; quia Ecclesia quemlibet præsumit petere, cujus vita non contradixit; sed permittit semel tantum, in eodem morbo, si quidem non modò pœnitentiæ, sed & totius vitæ Christianæ, quæ perpetua pœnitentia esse debet, consummativum est.

Obligationem etiam Parochorum tangit, quatenus sæpius visitent infirmum, quantum fieri poterit, inquirendo de periculis, tentationibus, inquietudinibus, scrupulis ægrotantis. *In fine hominis denudatio operum ejus,* *Eccl. 11. v. 29.* cui salutaria remedia, prout eis in Domino visum fuerit, providebunt.

Religiosi qui Clericis aut Laicis, Sacramentum Extremæ Unctionis vel Eucharistiæ ministrare, Matrimonia solennizare, non habitâ super his Parochialis Presbyteri licentiâ, aut qui Excommunicatos à Canone, *Clement. Relig. de Privilegiis Tit. 7.* præter

præterquam in Casibus à Jure expressis, vel per Privilegia Sedis Apostolicæ concessa eisdem, vel à Sententiis per Statuta Synodalia aut Provincialia promulgatis, seu ut verbis eorum utamur, à pœna & culpa absolvere, quenquam præsumpserint, Excommunicationis incurrunt Sententiam ipso facto, per Sedem Apostolicam duntaxat absolvendi, quos etiam Locorum Ordinarij, postquam de hoc eis constiterit, Excommunicatos, faciant publicè denuntiari, donec de absolutione ipsorum, eis, fuerit facta fides, nullo, Religiosis eis, super hoc exemptionis vel alio Privilegio suffragante.

Ijs quoq; irrelevantibus, quæ in *Mari magno* express. *Sess. 25. fa,* & ad terminos Decretorum Sacrosancti Concilii *de Reg.* Tridentini, per contrarias Constitutiones Pii IV. quæ incipit: *In principio Apostolorum.* Gregorii XIII. quæ incipit: *In tanta rerum.* Clementis VIII. quæ incipit: *Sanctissimus.* Et ejusdem Gregorii, quæ incipit: *Inscrutabili.* sunt redacta; quæ inquam omnia & singula, in eodem tenore & sensu, in quo & quomodo data sunt, accipientur & observabuntur, nil contra expressam Juris inhibitionem, in & contra Jura Parochialia, circa administrationem Sacramentorum, sepulturas, funeralia & alia faciendo vel involando in illa.

CAPUT XXI.

De Sacramento Ordinis.

Provifis collatisq; Salvator noster, omni hominī in
 gremium S. Matris Ecclesiæ cooptato, adversus pec-
 cati originalis noxam, confictus & bella hostium,
 contra famem inediaq; in via, insidias diaboli, nec
 non contra lapsum, ultimæq; resolutionis angustias, op-
 portunissimis remediis; cupiens quoq; ut in Ecclesia
 taliter præmunita, unitas perduraret, confusio cederet,
 schismata exularent, Ordinem instituit, quo ad mini-
 stria Ecclesiæ delecti, ex omni fidelium multitudine,
 certi homines, Sacramento huic destinarentur, deputa-
 renturq; simulq; hâc notâ Plebs Christi manifestum ha-
 beret, quinam illi sint? apud quos certitudo doctrinæ,
 puraq; veritas inquirenda, à quibusvè vera Sacramen-
 ta essent expetenda. Nec quisquam ejusmodi Ordinem
 humana præsumptione censeat esse adinventum, Chri-
 stus & Author & Institutor inius est, *Ipsèq; dedit quos-*
dam Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evan- Ephes. 4.
gelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad consummatio- v. 12.
nem Sanctorum, in opus ministerii in adificationem Corpo-
ris Christi. Et de Ordine specificè dicens subdit: Ordi-
nem ad retinendam in Ecclesia unitatem, donec occurra-
mus omnes in unitatem fidei, & ut jam non simus parvuli Ibidem.
fluctuan- v. 13.

v. 4. *fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinae, in nequitiis hominum, in astutia ad circumventionem erroris, sed firmi stabiles in fide, sciamusq; callidam adversantium doctrinam effugere.*

Propterea noverint ad Sacros Ordines promovendi,
S. Petr. quod non honor aut questus debet esse Ordinis vocatio, sed
Bles. E- Christi charitas & salus anima; quapropter perpendant se.
pist. 23.
ad Rich. rido, quonam titulo ad ejusmodi dignitatem capessendam moveantur? qua intentione ducuntur? esumne an propter JESUM? *Qui enim non fideliter introiit neq; per*
S. Bern. Christum, faciet ad quod venit, ut maculet unq; & disperdat.
Dul.
c. 17.

Advertant praeterea, quod Sacerdotis Officium, innocentiam, scientiam, aptitudinem, intentionis rectitudinem, Sanctitatem & exemplaritatem, vitae constantiam, continentiam, caeterasq; virtutes sibi vendicet. Adeoq; habeant vitae innocentiam, vel à Baptismo conservatam, vel Pœnitentiae operibus reparatam, *ne qui placatus in Past-re iram DEI posse creditur, hanc ipse ex proprio reatu mereatur.*
S. Greg. in Past-re
part. 1.
c. 11.

Superbiam & omne vitium penitus excludant & rejiciant, qui enim in hoc ministerio, se ipsos arroganter inferunt, atq; intrudunt, eo hominum genere nihil infelicius ac miserius, nihil Ecclesiae calamitosius esse potest.

Ut autem signa verae vocationis, Ordinandi queant agnoscere, hæc præcipua esse meminerint, *Primum* si-
 gnum

gnum est vocari ad statum Ecclesiasticum à proprio Episcopo, id certè Concilium Tridentinum intinuat, cum dicit: *Quòd nullus debeat ordinari, qui iudicio sui Episcopi non sit utilis, aut necessarius suis Ecclesiis.* Et in E. c. 16. Sess. 23. de Ref. vangelio legimus, quia dixit Dominus Vineæ, Procuratori suo: *voca Operarios.* Secundum vocationis signum est, Math. 20. 8. Propensio ad Clericalem militiam, quam DEUS animo ingerit, vel ab ipsis teneris annis, vel procedente aetate, cui comitem addit, singularem exultationem hujus sublimis Status. *Tertium.* Intentio pura & recta, solam in eo statu, DEI gloriam & proximorum salutem quærendi; eo enim fine, Christus Dominus Sacerdotii sui dignitatem communicavit hominibus. *Quartum.* Amor constans officiorum, quæ Clericorum sunt propria, ubi præsertim amor, aptitudo ad illa exercenda, conjuncta est, quæ Spiritus Ecclesiastici haud leve est indicium. *Quintum.* deniq; si virtutibus, quibus Virum Ecclesiasticum ornatum esse oportet, præditus sit, aut minimùm earum peculiari flagret desiderio, ejusmodi sunt: in DEUM pietas, erga proximum charitas, Divinæ gloriæ ardens zelus, animi constantia, honorum & divitiarum contemptus, literarum studium, castitas &c.

Cùm autem sanctas inspirationes, Divini Pneuma S. S. Bernar. Ser. Ber-
tis ex favore conceperint, voluntatem suspensam tene-
ant, donec Prælatum interrogent, & ab eo querant, num- Quomo-
do volun-
tas no-
veram vocationem habeant? quam si iudicio Superioris ex-
ploratam stra Di-

*vine sub-*ploratam habuerint, nihil cunctentur, prompti, & senè mo-
ficiatur ra vocanti obediant, & se *DEI* adjutorio committant. Da-
§. 3. *S. Leo* bit virtutem, qui consulit dignitatem.

Serm. 1. Quod si ad Sacros minores Ordines accedere volue-
*in die as-*rint, testimonium quàm frequenter confiteri, Eucha-
*sumptio-*stias sumere, consueverint; quòd sobrii, & honestæ
*nis sda ad-*conuersationis sint, quòd de iis nihil nâi audietur,
Pontif. quòd studio tali, vel tali, in his, vel aliis scholis va-
 cauerint, quòd nullis censuris sunt irretiti, quòd sci-
 entiâ & literaturâ competenti instructi, cum testimonio
 legitimi ortûs, Nobis Officiòq; Nostro, aut Dominis E-
 xaminatoribus se præsentent, qui illos utrum legere,
 scribere sciant, linguam latinam calleant, Fidei rudi-
 menta memoriâ teneant, examinabunt, & testimonia
 exhibita trutinabunt. Quæ quidem testimonia ut vera
 & sincera, ij ad quos pertinet, perhibeant, sub commi-
 natione Divini Judicii obtestamur. Etsi, quod absit, in-
quidus habiles aut scandalosos commendauerint, præter gra-
uissimum vissimum falsi crimen, quod incurrunt, sciant se tan-
st ex ro quam impios in DEUM & Ecclesiam exemplariter pu-
prant. niendos.

Ordinati ad minores, priusquàm, ad Sacros majores
 Ordines promoveantur, studeant perfectioni ac discipli-
 næ illi, quo sunt iniciandi, Ordini, competenti; addi-
 scant Cantum Gregorianum, Rubricas Breviarii, Ceri-
 monias circa hunc Sacrorum usitatas. Sciant item red-
 dere

dere rationem Sacramentorum, tam in genere, quam in specie, sint apti ac idonei ad docendum populum. Præterea qui ad Sacros Ordines promovendi sunt, ante quemlibet ex ipsis, Exercitia Spiritualia per octo saltem dies absolvant; in Archidiaconatibus quidem Plocensi & Dobrzynensi in Seminario Plocensi, in Archidiaconatu verò Pultoviensi, in Seminario Pultoviensi, & de iisdem absolutis testimonium à Præfecto vel Superiore loci illius, ubi illa absolverint, Nobis vel Officio Nostro præsentent; aliàs sciant, se indispensabiliter ab Ordinibus reiiciendos, quod etiam ante primam tonsuram & minores Ordines semel faciendum præcipimus.

Omnes verò ad Statum Ecclesiasticum aspirantes, hortamur & obsecramus: ut in Seminarijs saltem per annum integrum maneat, ibiq; scientiam Sanctorum, doctrinam statui suo requisitam, & modum, ministerium suum rectè adimplendi, addiscant; certòq; sibi persvadeant, eos semper ad Beneficia obtinenda, priores, & cæteris anteferendos fore, qui in iisdem Seminarijs scientiæ & pietatis specimen præ cæteris dederint.

Præcipimus quoq; & hac Synodali sanctione sancimus, ut ad mentem SS. Concilij Tridentini qui ad Sa. *Sess. 24. c. 5. de Ref.* Ordines promoveri volunt, publicè, uno ante Ordinationem mense, die festo ex ambone in Ecclesijs, tum ubi nati sunt, tum ubi commorantur, juxta formam in Appendice Numero V. præscriptam, denuntientur.

Impedimenta ad Ordines, in quavis Ecclesia Parochiali, ad portam Sacristiæ, idiomate Polono, ut infra in Appendice, affixa habeantur. Testimonium verò peractarum denuntiationum, à Parochis sigillatum deferent; illudq; Examinatoribus præsentent; in qua de natalibus, ætate, vita & moribus Ordinandi, scilicet an sobrius, castus, modestus, honestæq; conversationis sit, & nihil de eo mali audiat, exprimatur, in quo testimonio perhibendo, juxta veritatem, conscientiam suam, ut supra jam insinuavimus, Parochi noverint esse obligatam, & si de falso testimonio convicti fuerint, poenâ carceris, & aliis arbitrariis punientur.

CAPUT XXII.

De Examinatoribus Synodalibus.

DEcreta Sacrosancti Concilii Tridentini, in viridi semper observantia habere, ea ad amussim observare, ac illis in omni circumstantia, obtemperare cupientes, cum ex præscripto ejusdem Concilii, Examinatores Synodales, non aliter, quàm sub actu celebrationis

Sess. 24. c. 18. de Ref. Synodi Diocesanae, proponere & statuere teneamur, eos tam ad Ordinandorum, quàm ad Beneficia sive per concursum, sive per Præsentationem promovendorum, tam pro excipiendis Confessionibus, Prædicationeq; Verbi Divi-

Divini exponendorum, ritè recipiendum examen, decrevimus nominare, & nominamus: Perillustres Reverendissimos, Illustres, Religiosos & Admodùm Reverendos, Adalbertum Mdzewski Archidiaconum & Officialem, Theodorum Machciński Custodem; Franciscum Kanigowski, Cantorem; Jacobum Cieszewski, Joannem Kraiewski, U. J. D. Casimirum Rokitnicki, Paulum Dominicum Dromler U. J. D. Curiae Nostrae Auditorem, Plocenses: Petrum Henik, Balthasarem Nowowieyski, Stanislaum Potkański, Carolum Kreni, Uq; J. D. Joannem Bagiński Pultovienses Canonicos; Martinum Strachocki, Ecclesiae Collegiatae Plocensis Canonicum, Seminarii Pultoviensis Directorem; Jacobum Trochon Domûs Congregationis Missionis, & Seminarii Plocensis Præpositum; Stanislaum Szygowski Soc: JESU, Patrem Spiritualem, in Collegio Pultoviensi; Petrum Wierzeyski Soc: JESU Patrem Spiritualem Plocensem; Quibus ut in examinando, non aliquo affectu privato, aut præpostera quadam charitate, seu alio quovis humano respectu moveantur, preces seu instantias, favore examinandorum factas & subordinatas, reiiciant & contemnant, illud Sancti Bernardi in memoriam

revocamus. *In hoc negotium non se ingerat rogans, consilio non prece agendum est.*

Oz

CAPUT

*lib. 4. de
Conf. 4.
4.*

CAPUT XXIII.

De Seminariis eorumque Directoribus.

INter præcipuas sollicitudinis Nostræ Pastoralis curas, illam esse censemus, ut sedulæ Clericorum institutioni, opportunè prospiciamus; nihil enim in Ecclesia DEI, magis valet, ac est fortius, ad piè & Sanctè instituendos aut depravandos fidelium mores, quàm virtutes & vitia eorum, qui aliquando tanquàm plantæ novellæ in Vineam Domini transplantandæ, sive in ædificationem, sive acerbos in ruinam multorum, producunt fructus. Nullum autem ad exercendos Clericos, in doctrina, ad curam animarum necessaria, pietateq; & religione informandos, præsentius ac efficacius remedium inveniri potest eo, quàm quod sapientissimi totius Christianitatis, & Spiritu DEI repleti homines, in Sacro Oecumenico Concilio Tridentino, sapientissimè statuerunt, ut Seminaria fundentur; ubi verò jam fundata sunt, sed congruis redditibus ad alumnorum, magistrorumq; sustentationem, destituta reperiuntur, opportunè provideatur.

Cùm itaq; non multis abhinc retro annis, Seminarium sit fundatum, penes Ecclesiam Nostram Cathedralē, sub directione RR. Presbyterorum Congregationis Missionis, à piè defuncto Antecessore, & Patruo No-
stro

stro. desideratissimo, Illustrissimo olim LUDOVICO ZALUSKI, qui unà, cum Capitulo Cathedrali dotem pro Clericis; pro Præfecto, verò & Magistris, fundum piè defunctus. Illustrissimus Severinus Szczuka, Suffraganeus Culmensis inscripsit & assignavit; numerus tamen Alumnorum alendorum, non sit præfixus; trutinatis igitur pluries, per Nos proventibus & redditibus ejusdem Seminarij, Statuimus: ut Alumni ex Fundatione alantur ad minimum continuò duodecim. In Seminario verò Pultoviensi, quod Fundatorem suum agnoscit Illustrissimum olim Albertum Baranowski, Episcopum Plocensem, cum iniquitate temporum, ita ejus Seminarij rationes, in angustum contractas invenerimus, ut vix quatuor vel quinque Seminaristæ, sustineri potuerint; Innovationem ejusdem Erectionis, cum auditione dotis, ad numerum Clericorum quindecim, sub directione perpetua Presbyterorum Sæcularium, perfecimus; & ut taliter ordinata, erecta, & innovata maneant, vigeantq; in perpetuum, ac pios strenuos ac diligentes Operarios, in agrum Dominicum proferant, Auctoritate præsentis Synodi, eadem Seminaria approbamus & confirmamus.

Quia verò Foundationis Seminariorum, primus ac singularis est finis, ut subiecta idonea præstò habeantur, Ecclesiis Diocesanis servitura, præcipimus: ut ad Seminaria, ij tantum admittantur, qui jam in literis per-

alias scholas fuerint versati, morumq; imprimis honestate, spem futuræ frugis, certissimam afferant, & à Professoribus suis, tum Parochis testimonium probitatis vitæ, tum scientiæ producant.

Professores, ut Controversias Fidei cum hæreticis, casus Conscientiæ, rationem prædicandi Verbi Divini, atq; administrandi Sacramenta, Cantum choralem, ceremoniasq; Ecclesiasticas, Rubrum in Seminariis doceant, paternè adhortamur.

Mores præterea, profectum, motusq; animi & corporis diligenter considerent Clericorum, probentq; studio cujus Spiritûs? an elatæ mentis sive humilis sint? cujus virtutis & scientiæ? in quibusnam magis vocationis dignitas zelusq; animarum excellat? ut cum eos ad laborandum in Vineam Domini mittere contigerit, sciamus, cui rem Divinam committere valeamus, ne sinistra informatione seducti, serò oleum & operam in ejusdem perdidisse doleamus.

Quia verò educati, ac enutriti in Seminariis, reperiri solent, qui beneficii immemores Religiones ingredi, vel à Diœcesi propria in aliam transmigrare consueverunt, ideo quibusvis Regularibus districtè & sub pœna excommunicationis interdiciamus, ne ipsi quempiam ex Seminaristis, uti ære alieno onustum & obligatum, ad suâ regulam amplectendam, verbo, Consilio, aut alio quovis modo inducere, avocare aut allicere; nullus verò

Semina-

Seminaristarum extra Diocesim, sinè speciali nostra facultate, à Nobis duntaxat, live Successoribus Nostris largienda, proficisci & abire audeat & præsumat. Si verò quispiam ex Seminaristis, inconsultis Nobis & sinè Nostra licentia in scriptis obtenta, manuq; Nostra subscripta, Diocesim reliquerit, aut in aliena Diocesi, contra tenorem concessionis, & mentem Nostram transferit, & sciatur ubi sit? eo casu, vigore laudi communis, Statutorumq; Provincialium, etiam in aliena Diocesi, ad instantiam Instigatoris, vel Provisoris Seminarii, ut ad terminum sibi in Citatione præfigendum redeat, citari, contumacem verò, & pro termino non comparentem, poenâ suspensionis, ab exercitio Ordinum affici; aliàs si post suspensionem ejusmodi, intra dies viginti non redierit, Censuris Excommunicationis ipsum innodari, ac tunc demùm, ad taxam damnorum & expensarum, pro ejus Persona in Seminario factarum, procedi constituimus & mandamus. Similem processum contra eos, qui ubi sint? ignoratur, per edictum duntaxat, si profugus ex Seminario Plocensi fuerit, valvis Ecclesiæ Cathedralis, si ex Seminario Pultoviensi, valvis Collegiæ affigendum observari, literasq; excommunicationis per suos gradus publicari, ac in vicinas Dioceses transmitti volumus ac demandamus.

Provisores autè utriusq; Seminarii, qui juxta Tridentini dispositionem à Nobis dependere debent, sciant de omnibus

omnibus & singulis perceptis & expensis, administratione, secundum mentem & intentionem Fundatorum facta, & adimpleta, Nobis, singulis annis, fidelem rationem se reddituros.

CAPUT XXIV.

De Matrimonio.

Matrimonium in prima mundi constitutione, ad officium tantum destinatum, Proto parentis Adæ, *Genes. 2. v. 24.* verbo Prophetico divulgatum, tribus constitit temporibus; & primo quidem statu innocentie perdurante, quando liberorum procreandorum officium, sine omni concupiscentia & inordinato appetitu poterat exerceri, solaq; propagatione sobolis adimpleri. Secundo, cum homo per peccatum saucius exstitit, & tunc quod sanis fuerat in officium, accessit infirmis in remedium, & utriusq; sexus infirmitas, propendens in ruinam turpitudinis, nuptiarum honestate extincta est. Tertium Matrimonii tempus invexit Christus, qui veram illius conditionem, repudiis violatam, & secundum quandam, istius vetusti temporis dispensationem, per multiplices Patrum nuptias, ultra debitas metas dilatam, ex sui primæva institutione restituit, & ad unius tantum viri cum una muliere indissolubilem conjunctionem.

junctionem redegit, Sacramenti Sanctitatem addens nuptiis & gratiam, qua operante, justa Conjugum commercia, jam non modò excusantur à peccato, sed pietatis laudem obtinent & virtutis, æternæq; vitæ meritum accipiunt.

Est ergo Matrimonium in præsentì tempore verè & *Con. Tri*
 propriè Sacramentum, à Christo Domino institutum, *Seff. 24.*
 cum Ecclesia genuinum connubii Symbolum; ille e *c. 1. de Sac*
 nim Patrem suum reliquit, & venit ad terras, ad men- *Matr.*
 tem quodammodò Scripturæ dicentis: *Dimittet homo Pa. Matr. 19.*
trēm & Matrem, & adhærebit uxori suæ.

Cavere itaq; debent Parochi, ne circa administratio-
 nem hujus Sacramenti, vel in trinæ denuntiationis om-
 missione, vel intra gradus prohibitos copulatione, vel
 raptæ cum raptore, etiam mutuo consensu accedente (ni-
 si prius rapta pristinæ libertati restituatur) conjunctio-
 ne, vel in hominibus alterius Parochiæ, aut etiam va-
 gis & ignotis ad id admittendis, aut temporibus ab Ec-
 clesia prohibitis, nuptiarum solennitatibus adhibendis,
 aut aliquo alio ab institutis Majorum, Sacrisq; Canoni-
 bus aut Tridentini Concilii Decretis, alieno modo, ani-
 madversione dignum committant; sed potiùs in occur-
 rentibus aliquibus difficultatibus, aut dubiis casibus,
 Officia Nostra consulant.

Admoneri debent ij, qui Matrimonium inire volunt,
 quò ex eo Sacramento uberioris gratiæ fructum conse-

P

quantur,

quantur, ut se ad id, per peccatorum Confessionem & Sanctissimæ Eucharistiæ sumptionem saltem, triduo ante Matrimonii solennizationem, præparent.

Matrimonium contrahere volentes non desponsentur, nisi præmisso examine, an rudimenta Fidei calleant? nisi respectivè ad personas, examen hujusmodi necessarium non videretur.

Ut autem denuntiationes debito ordine fiant, necesse est fieri illas, continuis tribus Festis diebus, qui tamen dies festi continui, non illi censendi sunt, qui se proximè sequuntur, quales sunt Natalis Domini, Resurrectionis, Pentecostes, sed ij, qui duorum saltem die-

Sanch. rum spatio, ab invicem dividuntur; Continui verò i-
l. 3. de deò censendi sunt, quia denuntiationes sequentibus ex
Matr. intervallo Festis diebus, quoquomodo intermittere, in-
disp. 6. choatasq; denuntiationes interrumpere, nequaquam li-
n. 2. cet cuiquam.

Quando Matrimonium contrahitur inter Virum, qui sit de una Parochia, & Mulierem de alia, sufficit, si contrahatur coram Parocho in propria mulieris Parochia, vel coram Parocho in Parochia Viri; Id Congregatio censuit, quod & ipse Gregorius XIII. confirmavit, vide *Navarrum c. 25. n. 144.* Denuntiationes tam in Parochia Sponsi, quàm Sponsæ, omninò tamen præmittendæ sunt, nisi à Nobis desuper dispensatum esset, & cautos esse volumus Parochos, ut testimonium factæ
 trinæ

trinæ Denuntiationis non dent, priusquàm tertia fiat ejusmodi Denuntiatio.

Desponsati de futuro, non permittantur cohabitare secum sub uno tecto, quovis sub prætextu, vel causâ disponsendæ rei familiaris. Et quantum fieri potest, absq; dilationibus solennizent matrimonium, ad evitanda pericula incontinentiæ & scandala, quæ ex protelationibus ejusmodi sæpiùs contingunt.

Et quia non rarò Domini Sæculares, subditos suos invitos ad contrahendum Matrimonium, cogere cum hac vel illa persona consueverunt; hinc ad pleniorum Patrochorum notitiam, ne talia Matrimonia benedicant, sanctionem Concilii Tridentini, contra impediētes libertatem Matrimonii apponimus: *Ita plerumq; temporalium Dominorum ac Magistratuum mentis oculos, terreni affectus atq; cupiditates excæcant, ut Viros & mulieres sub eorum jurisdictione degentes, maximè divites, vel spem magna hereditatis habentes, minis & pœnis adigant cum ijs, invitos, Matrimonium contrahere, quos ipsi Domini vel Magistratus illis præscripserint. Quare cum maximè nefarium sit, Matrimonii libertatem violare, & ab eis injurias nasci, à quibus Jura expectantur, præcipit Sancta Synodus, cujuscunq; gradus, dignitatis, vel conditionis existant, sub anathematis pœna, quam ipso facto incurrant, ne quovis modo, directè vel indirectè subditos suos, vel quoscunq; alios cogant, quominus liberè matrimonium contrahant.*

Sess. 24.
de Ref.
Matr.
c. 9.

Grave ac immane facinus, quo DEUS offenditur, frequenter in hac Diœcesi committi experimur, in tenellis infantibus, quos matres ac nutrices secum in lecto, nulla cautione collocatos, sæpiùs opprimunt & suffocant. Quæ nefaria immanitas ut coerceatur, interdici- mus, ne ulla mulier infantem lactentem, secum unà in eodem lecto, noctu unquàm teneant, si secùs fecerit, etiam si suffocatio infantis non sequatur, publicà pœnitentià per Parochos delinquentem, plectendam decernimus: & ut talis per totam Quadragesimam, Diebus Dominicis & Festis, cruce extensa in Ecclesia jaceat, demandamus. Si verò suffocatio actu subsecuta sit, Volumus, ut ultra pœnitentiam superiùs comminatum, tales, ferià quintà in Cœna Domini se fiant, coram Nobis, vel Deputato Nostro, ad recipiendam publicam absolutionem; in foro tamen conscientie, licitum erit Decanis locorum, tales delinquentes absolvere.

Mulieres fornicariæ non introducantur post partum, in Ecclesiam, ne crimen earum approbetur.

Plurimas experti sumus sæpiùs molestias, à Dominis & Heredibus Bonorum, ubi subditi illorum derelictis quandoq; Conjugibus divagantur, creduntq; si per aliquot annos ad cohabitationem non redierint, esse arbitrii Nostri, illis, ad alia vota convolandi, facultatem concedere; ad reprimendas igitur similes instantias, Officiis Nostreis, ob oculos ponimus: quando quis Conjugem ha-
buit,

buit, & nunc dubitat, an obierit? quod Lucius III. Cap. Dominus, de secundis nuptiis ait: *Id vobis respondemus, ut nullus amodò ad secundas nuptias migrare præsumat, donec ei constet, quòd ab hac vita migraverit Coniunx ejus.* Et Clemens III. Cap. *In præsentia*. de sponsal. & Matr. ita statuit: *In præsentia quasi vultis, quid agendum sit de mulieribus? quæ viros suos causâ captivitatis vel peregrinationis absentes, ultra septennium præstolata fuerint, nec certificari possunt de vita vel de morte ipsorum, licet super hoc sollicitudinem adhibuerint diligentem, & pro juvenili ætate seu fragilitate carnis, nequeunt continere, petentes aliis matrimonio copulari: Respondemus, quòd quantocunq; annorum numero ita remaneant, viventibus viris suis, non possunt ad aliorum consortium canonicè convolare, nec auctoritate Ecclesiæ permittas contrahere, donec certum nuncium recipiant de morte virorum.*

Cæterum cavere debent Parochi, ne aliquos extra Ecclesiam, in privatis ædibus, sinè licentia Nostra, ne vè solemniter in tempore ab Ecclesia prohibito, à prima videlicet Dominica Adventûs ad Epiphaniam Domini, & à feria quarta Cinerum, usq; ad Octavam Paschatis, inclusivè conjungant.

Ut autem non tantum Parochi, sed & Contrahentes ipsi sciant, num aliquod non subsit inter eos impedimentum? Impedimenta Matrimonii in Appendice vernaculâ linguâ conscripta, sub Numero VI. adjicimus,

& quotannis, binis vicibus, nimirum Festo trium Regum, & Dominicâ in Albis, populo ad Divina audienda congregato, per Parochos locorum, publicari ac promulgari, hac Synodali Nostra Constitutione, sub pœnis rigorosissimis præcipimus.

Deniq; peractis omnibus ijs, quæ de ritu & administratione Sacramenti hujus, fusè in libro Agendorum tractantur, notet diligenter Parochus: Nomina & Cognomina tam Conjugum, quàm testium, diemq; & locum contracti Matrimonii in destinato ad id libro, in hunc modum: *Anno Die Mense &c. Ego N. Parochus vel Vicarius Ecclesiæ Parochialis N. Matrimonium inter N. & N. contractum, confirmavi in eadem Ecclesia, vel alibi. Præsentibus N. & N. & aliis multis de populo, præmissis solitis Denuntiationibus.*

CAPUT XXV.

*De Sacrosanctis Ecclesiis: Cathedrali Plo-
censi, Collegiatis, & Parochialibus, deq;
immunitate & decore earundem.*

EXpeditis, latisq; per præsentem Synodum, tam in ratione fidei, quàm respectu Prædicationis Verbi Divini, Sacramentorumq; omnium administrationis,
Decretis

Decretis ac Constitutionibus, naturalem ordinem id exigere judicamus, ut ad Sacrosanctas Ecclesias, Nobis divinitus concreditas, Paternæ prospectiois, ac Pastoralis sollicitudinis oculos convertamus.

Primum itaq; in Cathedralem, Sponsam Nostram Charissimam, curæ ac vigilantia Nostræ coniicientes intuitum, hanc, uti in Anno Christi nongentesimo sexagesimo sexto fundatam, ac idcirco antiquitate clarissimam; ex quo verò, Primatiale Caput tanquàm nativum sui Cæli Sidus, Prælatorum & Canonicorum suorum numerat in consorcio, dignitate ac prærogativa fulgentissimam; cæteris tandem dotibus, qualitatibus, primis in Regno Diocesibus non imparem, uti suis honoribus clarescere exoptamus, ita ad ejus majorem cultum ac decorem, ut eam dignissimis semper fulciat subiectis amuniat, Omnipotentem DEUM exoramus. Concordata autem inter Nos, ac hanc Cathedralem Nostram, à S. Sede Apostolica approbata, ad calcem hujus Synodi ad futuram rei memoriam adjecimus.

*Dlugof-
sius.*

Collegiatam Pultoviensem, tam ex suis Prælatibus & Canonicis, quàm & ex interno externoq; decore, continuarum devotionum, speciali ordine verè Insignem; pari quoq; affectu complectimur, & ut in illa *fructus* *Eccli. 24*
honoris & honestatis suum quotidie sumant incrementum, cordiciter exoptamus. *23.*

Ad eum ferè honorem accedere, percipimus Ecclesiam

Colle-

Collegiatam, in Civitate Plocenli constitutam, quæ si-
quidem juxta conventiones, contractus, variaq; scri-
pta & gesta tam Cathedralium, quàm & ipsius Præla-
torum & Canonorum, cum Patribus Societatis JESU
Collegij Plocensis facta & formata, Fabricam suam Ti-
tulo S. Michæelis insignitam, ob vetustatem summope-
rè ruinofam, mediante ad id Beneplacito Apostolico, sub
Datum Romæ die 7. *Mensis Aprilis 1731. Anno*, impe-
trato, dicto Collegio Plocensi Societatis JESU cessit &
donavit, ejus cessionem uti jam numeris omnibus abso-
lutam, firmum, stabile, ac perpetuum, irrevocabileq;
robur obtinere debere declaramus. Et quoniam eadem
Collegiata, de loco suo antiquo, Ecclesiâ scilicet S. Mi-
chæelis olim nuncupatâ, est ad Ecclesiam Archipresby-
teralem S. Bartholomæi, ibidem in Plock sitam & jacen-
tem, mota & translata, primævisq; suis Foundationibus,
dote, Privilegiis ac munimentis ijsdem gaudet ac frui-
tur, quibus ante translationem fruebatur, innovationem
tamen antiquæ Foundationis illius, cum auctione Cano-
nicorum, adjectis adiiciendis, mediante ad id seorsivo
instrumento, confici curavimus, quam & præsentî Con-
stitutione Synodali approbamus.

Quia verò eo fine ad Cathedrales & Collegiatas Ec-
Con. Triclesias, Collegia & Capitula sunt constituta, ut omnis
Sess. 24. pietas atq; disciplina Ecclesiastica crescat & augeatur,
s. 12. de omnes Prælatos & Canonicos, signanter Ecclesiæ Nostræ
Reform. Cathedrales

Cathedralis in Domino exhortamur, ut qui primi post Episcopum esse judicantur, adeòq; cæteris dignitate, eminentiâ, gradu, honore antecellunt, etiam pietate, virtute, exemplaritate, iisdem ducatum præbeant, suæq; prærogativæ, vitâ moribusq; respondeant, scientes: quòd ad motum primi mobilis, reliqua illud consequentia regulantur.

Si quis ex Prælatorum & Canonicorum numero in aliquem, quod DEUS avertat, excessum lapsus fuerit, eum ut Capitulariter Confratres admoneant, obligamus, & in hoc passu V. Capitulo correctionem, de Jure communi & Constitutionum Provincialium sanctione, committimus; lex enim Personas non respicit, sed facta Personarum.

Anniversaria & Officia debita pro Fundatoribus, Episcopis & Confratribus defunctis, juxta consuetudines & obligationes Capitulares, cum accurata mentis dispositione, devotè ac sinè distractione persolvant, *quâ enim mensurâ mensi fuerimus, eâdem remetiatur nobis*, Matt. 7. & ab alijs expecta, alijs, quod feceris. v. 2.

Quia etiam Canonici sunt Divini cultûs inspectores à Canone, Regula scilicet ita nuncupati, non solum Ipsi ad normam SS. Canonum vivere, verum etiam alios ad vitam sanctè & exemplariter transigendam provocare & adhortari obligantur; adeòq; si aliquid peperam vel contra Constitutiones Canonicas & præsentis

Q

Synodales

Synodales fieri adverterint, quàm primùm ad Nos, Judiciùmq; Nostrum deferant, nam *error, cui non resistitur, approbatur*, & meliùs est initijs obviare, quàm inveterata mala extirpare.

Præbendæ & Dignitates, quæ annexa officia habent, curent eorum Possessores, ut illis quoad fieri potest, satisfiat, ne legi obnoxij sint, vitupereturq; in illis ministerium, quod sustinent.

Quia tandem Canonici Episcopo, in rebus Ecclesiæ atq; difficultatibus occurrentibus, tenentur consilio subvenire, non possunt autem alij fidelius meliùsq; consulere, quàm qui ejusdem Corporis membra, domesticiq; sunt Ecclesiæ & Alumni; idcirco eosdem DD. Prælatos & Canonicos Cathedrales, ac etiam Insignis Collegiatæ Pultoviensis, uti propè Residentiam Nostram habitantes, quatenùs sub tempus Residentiæ Nostræ, in utroq; loco, Nobis præsentés adsint, & assistant, obligamus, & cùm contigerit eos in causis vertentibus coram Nobis sive Officijs Nostris, in Commissarios pro recipiendis testium depositionibus assignari, ut ad tale munus pronos se offerant, & cum omni alacritate animi, commissâ sibi expediant, seriò requirimus & obligamus.

CAPUT XXVI.

De Capellis, Altaribus & Oratorijs privatis, Sacraꝝ Suppellectili.

COMPertum est Nobis, qualiter nonnulli Sacerdotes Sæculares & Regulares, salutis suæ immemores, operas suas Sæcularibus Personis, cum summo Statûs & Ordinis sui dedecore addicere, & quod turpius ac periculosius est, etiam fœminis, titulo Capellani famulari, in privatis Sacellis, ac interdum etiam in privatis ædibus, Sacrum Missæ Sacrificium peragere, sinèq; scitu & consensu Nostro, indecenter per Diœcesim nostram evagari, audent ac præsumunt; Quibus tam enormiter in SS. Canones delinquentibus, licentiam auferre, & scandalis obviare cupientes, Decreta SS. Concilij Tridentini præcipuè *Sess. 22. de observandis in Sacrificio Missæ*, observata habere volentes; prohibemus Auctoritate præsentis Synodi, ne in privatis quarumvis personarum (etiam in dignitate constitutarum) ædibus & residentijs, in portatilibus ullatenus celebrare, in Capellis verò seu Oratorijs nonnisi obtentâ à Nobis licentiâ, audeant; Declarantes Nos contra talia præsumentes, ad poenam Suspensionis, & alias arbitrarías processuros. Inhibentes præterea tam Sæcularibus, quàm Regularibus, ne quis deinceps, etiam prætextu Privilegio-

rum & Missionum, ejusmodi vagæ administrationis Sacramentorum, in domibus & Sacellis privatis se immisceat, nisi prius facultates sibi concessas in ipsis Originalibus, Nobis recognoscendas exhibuerit.

Quoties autem acciderit, five Sæculares five Regulares Presbyteros, ad Capellantias vocari, non prius ad easdem se conferant, nisi prævia à Nobis, per deputandos Commissarios revisione, quòd Capella five Oratorium in eo loco, ubi Capellantias suscepturi sunt, extructum & ornatum, ac ab usibus quibusvis profanis sit separatum, habeatq; omnia ad celebrandum Missæ Sacrificium necessaria. Quam quidem revisionem, ante omnia, peractam Nobis præsentare, & licentiam suscipiendi ejusmodi Capellantias petere tenebuntur; alioquin sin secus fecerint, ipsos, poenam suspensionis ipso facto incurfuros declaramus.

Postquàm autem præmissa fecerint, & licentiam obtinuerint, advertant diligenter, clausulas in Indulto appositas, ut nunquàm amplius, quàm una Missa, sola de die, in Capella five Oratorio privato celebretur; ut absq; præsentia Personarum, quarum contemplatione, gratiosa concessio emanavit, vel extra debitas horas, & post meridiem, vel illis etiam diebus, quibus per Constitutiones Diocesanas, aut etiam per Decreta Sacræ Congregationis Concilij, celebrari prohibetur, nunquàm Divina absolvantur.

Capella-

De Capellis, Altaribus, & Oratorijs privatis &c. 109

Capellani in Aulis Magnatum, cæterisq; locis, se exemplares & morigeros exhibeant, à lufibus chartarum, alcarum, computationibus & commestationibus abstineant; post cœnas tempestivè se ad quietem recipiant; cunctis verò, verbo & opere præluceant, sub obtestatione Divini Judicij præcipimus; Superioresq; Religionum, quatenùs ejusmodi è sua Religione Capellanos, ad faciendas Recollectiones spirituales, ad claustra quotannis convocent, & aliàs ipsimet Capellani, easdem Recollectiones non negligant, volumus & mandamus.

Oratoria seu Capellas campestres, quæ reparatione indigent, ut Domini & Heredes locorum, suis sumptibus reparent, admonemus; quòd si id non fecerint, à Parocho specialiter moneantur; quæ quidem monitio, si fortè ab eis contempta fuerit, ejusmodi negligentiam, Parochi intra mensem à die monitionis factæ, Nobis vel Officio Nostro significare teneantur, ut sic elapso tempore, quod reparationi præfigetur, jussu & mandato Nostro demoliantur, quæ autem integra hætenùs permanent, ita ostiolo obferentur, ut illic, neq; vagi homines pernoctare, neq; animalia valeant accedere.

Cùm autem ejusmodi Capellarum usus, Parochialibus Ecclesijs cernatur esse obnoxius, idcirco Constitutionem Synodi Węzykoviænæ Annii 1628. de hujusmodi novis Capellis, sinè consensu Ordinarij, non ædificandis, hoc loco reassumimus, & eam, quàm exactissimè à DD. Parochis observari præcipimus. Quan-

Synod. Quantum autem ad Altaria pertinet, in eis Imagines
Węzyk. non nisi Sanctorum, easq; decentes, & quæ ore, affectu,
Gnez. habituq; corporis, religionis speciem præferant, & ad
Anno pietatem animos intuentium alliciant, collocari præci-
1628. pimus; & ut eadem Altaria sint munda, operiantur
 umbellis desuper, seu telâ coloratâ ad arcendum pulve-
 rem, insuper gradus firmos, declives, & pro capacitate
 loci spariosos habeant, injungimus.

Præcipimus item, ne Altaria, ultra necessitatem in
 Ecclesijs construantur, sed si quis Benefactorum, pro ta-
 li ædificatione quidpiam conferre voluerit, ut id pro
 conservatione Ecclesiæ, vel alia necessitate, intus &
 extrâ magis urgenti impendat, ab eo expetatur.

Cùm autem vigore SS. Canonum, pro conficienda sa-
 cra suppellectili, fructus & proventus Beneficiorum se-

Monacel questrare valeamus; idcirco ne ad exercitium hujus-
Form.leg modi facultatis condescendere compellamur, Ecclesia-
pract.tit. rum Rectores, ut suis Ecclesijs de suppellectili Sacra,
15. alleg. omni possibili modo provideant, præmonemus.
Decret.

S. Cong. Universa autem hæc tam Sacra, quàm profana supel-
Conc. 18. lex, in vestiarijs, sive armarijs benè clausis & mundis,
Maj sacrarioq; non obscuro, nec humido, quàm ordinatissimè
1590. disposita servetur; semelq; ad minùs in anno, omnes sa-
 cræ vestes ficcandæ, in solem exponantur; lineæ tamen
 sæpè, sed corporalia & purificatoria nonnisi à Sacerdoti-
 bus, vel saltem Diaconis, intraq; Sacrarium, ac in de-
 stinatis ad hoc ipsum vasis laventur. Habeat

De Capellis Altaribus, Oratorijs privatis &c. III

Habeat quoq; unusquisq; Parochus, Inventarium totius supellestilis suæ Ecclesiæ, mundè ac distinctim, per titulos descriptum, sigillo Decanali atq; Vitrico ^{Synod.} rum, nec non aliorum probatorum hominum signatum ^{Węzyk.} ac communitum, libro ad id consultò comparando, in ^{Anno.} fertum; cujus Copiam similem unam Decano suo, ad ^{1628.} Archivum Decanale tradat, & alteram similem Copiam, ad Acta Consistorij Generalis transmittat. ^{eod. tit.}

Stolæ circa collum linteolis obducantur, nec eæ, uti & casulæ nimis ad collum adstringi permittantur, ne per id sudore deturpentur.

Siquis Sacerdotum lacera, aut nimium detrita, aut non talari veste indutus, aut absq; colari, vel cum eodem, sed notabiliter denigrato, si tandem cum calceis immundis celebrare voluerit, eidem apparatus nullatenus extradatur, sub gravi in contrafacientes animadversione.

Communicationem Apparatum unius Ecclesiæ ad aliam, celebrationemq; in calice non inaurato, vel in cuppa sua ab intra læso, nec non usum patenæ, saltem in medio non inauratæ, interdiciamus.

CAPUT XXVII.

De Pluralitate Beneficiorum.

Beneficiorum pluralitas, quantumvis legibus Canonicis

nicis sit attemperata, in tantum tamen est in nonnullorum Ecclesiasticorum cordibus radicata, ut nec terminis quidem Juris valeat extirpari; cum enim de Jure communi Canonico, nulli liceat bina Beneficia, secum incompatibilia possidere, quorundam execrabilis ambitio, in trinorum etiam adeptione, non vult consistere, sed numerosiora quærendo, importuna prece extorquet potius Beneficia, quam obtinet, avarèq; haurit interitum ac perditionem animæ, absolutè non considerans.

Mat. 16. Quod nihil prodest homini, si universum mundum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur. Quapropter ut Justitia Distributiva non lædatur, Præceptum verò Ecclesiæ imò Divinum observetur:

Noverint omnes Beneficiati, quòd grande sit crimen, pluralitas; præterquàm enim, quòd sit malorum omnium radix & origo, specialiter ac nominatim charitatem, quæ debet esse inter Fideles, extinguit ac minuit; dum Sacerdotes quantumvis dignos, portione Christi, ac pane meritorum privat & destituit, facièq; famelicos; insuper materiam dissolutionis administrat, detrimentum ac damna variâ Ecclesiæ generat, devotionis & curæ animarum fervorem extinguit, fructus ac redditus Spirituales, dum taliter qualiter expenduntur, profanat ac violat, Ecclesiasticum Ordinem antevertit, Divinorumq; absolvendorum necessitatem, per absentiam eorum, qui per plura Beneficia cursitant, penitus tollit ac destruit. Cum

Cùm autem talem noxam, parturiat damnata Beneficiorum pluralitas, ideò dispensationes super incompatibilitate, si quas se habere quispiam prætendit, & gloriatur; ut intra dies quadraginta à publicatione præsentis Decreti producat ac remonstret, præcipimus, aliàs ad pœnam restitutionis dupli, cæterasq; arbitrarias procedemus.

Quicunq; autem in posterum pro dispensatione Apostolica, super pluralitate Beneficiorum, ad Sedem Apostolicam supplicare voluerint, literas patentes seu Testimoniales, super veritate narrativæ à Nobis ipsis, & non aliter accipere, executionem dispensationum à Nobis, & non alio quopiam, petere tenebuntur.

C A P U T XXVIII.

De Ecclesiis desolatis, illarumq; Restauratione ac Provisione.

EX Visitationibus Generalibus per Diœcesim peractis, compertum habemus, aliquas Ecclesias Parochiales, signanter in Archidiaconatu Dobrzynensi, ita desolatas extare, ut legitimis, à multo tempore orbatae Rectoribus, in suis tantùm sepultæ ruinis conspiciantur. Quis itaq; non cuperet ex animo, ut quanto cyùs in pristinum reducantur statum, & redditibus

R

fuis

suis restituantur? Sed cùm hæc, præsertim moderno re-
 rum statu, ob interitum proventuum, & frigescentem
 Collatorum charitatem, difficile præstari posse existimen-
 tur, propterea Majestas Divina, in qua unica spes salu-
 tis, & singulare ad eam refugium, ardentibus votis e-
 xoranda, ut hunc fervorem Sancti Spiritûs, in cordibus
 Patronorum & Parochianorum ejusmodi Ecclesiarum,
 superveniente sua gratia infundat; quatenus Majorum
 suorum exemplo, quod horum pietas ad Cultum Divi-
 num & salutis humanæ ministerium, & ad animarum
 suarum suffragium instituit, illi per incuriam suam in
 abominationem desolationis converti non permittant,
 atq; has desertas Domos DEL, Domos Orationum, for-
 midantes justissimam DEL indignationem, cadere non fi-
 nant. Quod in vicinioribus Ecclesiis Verbi DEL Prædi-
 catores, Sæculares & Regulares, in suis concionibus,
 seriò illis ad memoriam revocare non omittant. Interim
 autem ne Parochiani, Ecclesiarum sic desolataram, sinè
 ullo maneant Pastore, debitisq; fraudentur obsequijs, in-
 hærendo aperto textui SS. Concilii Tridentini, ac Con-
 stitutionum Provincialium, easdem Ecclesias, aliis Pa-
 rochialibus vicinioribus, incorporandas & invi-
 scerandas constituimus; hujusmodi incorporatio-
 nem & unionem, vocatis, qui de Jure fue-
 rint vocandi, coram Nobis fieri volumus,
 & nunc dispositivè præcipimus.

CAPUT

CAPUT XXIX.

De Hospitalibus.

CUM ex vi & præscripto Sacrorum Canonum Patres ^{D.68.c.}
Pauperum appellamur, jure merito in eorum nego- ^{quoniam}
 tia introspicere obligamur, Gloria enim *Episcopi* est ^{S. Hier.}
inopiis pauperum providere. Ne ergo Nobis interesse ec- ^{Epist.ad}
 rum relinquentibus, Omnipotens qui *novit causam Pau-* ^{Nep.}
perum, faciat Dominus Judicium inopis, pauca de iisdem ^{Prov.29.}
 ordinamus. ^{v. 7.}

Nosocomia & loca, quæ pietas Christiana, illorum u-
 sui destinavit, omnia speciali inspectioni, curæ, tutelæ
 ac Patrocinio DD. Parochorum, seu aliâ suorum Præ-
 positum, & eorum, qui illa gubernant, provident ac
 sustentant, commendamus; & cum magnus census sit
 pauperum, Fidelium charitas, & *diligens atq; ordinata* ^{Const.}
Hospitalium administratio, ut non solum ipsi, ex frugali ^{Synod.}
 tate atq; parsimonia, necessitatibus illorum subveniant, ^{Gembic.}
 verum etiam alios, quibus cura Xenodochii incumbit,
 ad explendum suum officium sedulo inducant, obliga-
 mus; *Ignominia enim Sacerdotis est, propriis studere divitiis,* ^{d.12.qu.}
ratione pauperum prorsus deserta. ^{2.c.glo-}
^{ria.}

Quapropter, Fideles etiam CHRISTI sedulo ad-
 moneant, ut præter eleemosynas quotidianas quas, se-
 dentibus ad januam Ecclesiæ mendicis liberaliter distri- ^{Const.}
 buunt, ^{Synod.}
^{Gembic.}

buunt, specialiter & scorsivè viscera charitatis adaperiant; Carbonas in rem Hospitalium in Templis collocatas suâ munificentia adimpleant, cæterisq; indigentium necessitatibus, benignè provideant.

Si quis virorum deprehendatur inhonestus, facinorosus, ebriosus, nequaquam ad eorum consortium admittatur, admissus & detectus incunctanter expellatur, quod & de sæminis censendum est.

Ut autem in Hospitalibus, non modò singularis charitas, sed etiam totius honestatis leges, accuratissimè observentur, caveant omnes Parochi, & dictorum nosocomiorum, quovis modo Rectores, ne in iis finant promiscuè, in eodem cubiculo, mares & sæminas dormire, habitare aut quiescere; quamobrem in quolibet Hospitali, cubicula atq; hypocaula Virorum, distincta à sæminis exigimus ac ordinamus.

A gremio pauperum Xenodochialium mendici, qui vel operâ suâ victum & sustentationem sibi possunt quærere, vel aliàs habent undè vivant, arceantur; ne prætextu eleemosynæ, inertia otiosorum hominum augeatur, verùm confecti morbo vel ætate, ad laborem minimè idonei, ac præsertim incolæ loci illius depauperati, eorum societati aggregentur.

Ses. 25. c.
2. de Ref. Hospitalia quæ ex Fundatione sua, vel Statuto sive Privilegio, Tutores seu Provisores retinent perpetuò assignatos, ad mentem S. Concilij Tridentini circa e-
 jus.

jusmodi usum ac consuetudinem conservamus. Si quæ
 ejusmodi ordine sunt destituta, ea Viris probis, idone-
 is & boni testimonij, qui sciant, velint & valeant lo-
 ca ipsa, bona eorum, ac Jura viriliter regere, & eorum *Tri. Sess.*
 proventus ac redditus, in usus destinatos erogare, eos, *7. c. 15. de*
 super fideli administratione, Juramentum præstare, ac *Reform.*
 de Pauperum Bonis, inventaria conficere, Nobis vel *Con. Tri.*
 Officio Nostro, de administratione sua rationem reddere, *ibid.*
 ipsorum tandem Officium ultra triennium non durare
 ac perseverare, imò elapso triennio, ipsos tali Officio rei-
 psâ privatos esse volumus.

Quia verò hoc depravato Sæculo, nec bona paupe-
 rum, quæ sunt *deposita pietatis*, rapinam invidorum ne- *Tert. in*
 queunt evitare, omnes eorundem raptores, usurpatores, *apologia*
 violatores, occupatores, five per se, five per alium de *c. 39.*
 tentores, & quovis titulo bonorum, jurium, censuum,
 fructuum, emolumentorum ac obventionum appropri-
 tores, imò etiam ne præiata bona ad illos deveniant, im-
 pedientes, in Bullam Cænæ Domini incidisse, nec à Cen *Bonac. in*
 suris excommunicationis ejusmodi, nisi à Summo Pon- *Bull. Cæ-*
 tifice, aut eius Delegato, absolvi posse, excepto mortis ar- *na qu. 18.*
 ticulo, declaramus. *punct. 4.*
n. 9.

Parochis omnibus, ut cum hujusmodi panis Paupe-
 rum, quem cum Christo communem habent, Raptori-
 bus, aut quovis titulo Possessoribus jure agant, bona
 erepta seriò vindicent, præcipimus; aliàs secus contra

ipſos, uti alienatores bonorum Eccleſiaſticorum, V. Inſtigatori actionem reſervamus.

Thren. 3 Ne tandem Pauperes, CHRISTUM, qui *Vir vi-*
v. 1. *dens paupertatem ſuam* dicitur, exprimentes, & qui ve-
 ſtigia Chriſti, ex profeſſione ſua ſectari & vitam Illius
 imitari, ſunt adſtricti, in pane, qui favore & reſpectu
 CHRISTI eis tribuitur, luxurientur, aut eo ſagina-
 ti, DEI miniſterium, quod illis incumbit, atq; Eccle-
 ſiæ obſequium intermittant, eos, in porticu Eccleſiæ pa-
 cificè, diſtincto & ſegregato in ſuam partem ſexu, ſe-
 dere, ibidem Divinam Majeſtatem precibus exorare, poſt
 matutinum, & tum, dum alia devotio in Templis non
 abſolvitur, cantui alicujus ſacri pœanis operam dare;
 Eccleſiæ in caſu occurrenti inſervire; ejus pavimenta
 purgare; in cuſtodia Eccleſiæ donec oſtia claudantur,
 perdurare volumus & mandamus; & horum inſpectio-
 nem, ſeu aliàs etiam neceſſitate impellente, correctio-
 nem eorum charitativam DD. Parochis committimus.

Ne tamen ad labores alios, tam domeſticos Plebana-
 les, quàm campeſtres, niſi fortè ſoluta mercede debita
 adigantur, ſub pœnis interdiciamus.

Morem tandem Bullæ Pii V. quæ incipit: *Cum primum*.
 gerentes, quatenus Parochi, pauperes mendicantes, ſeu
 eleemoſynas petentes, per Eccleſias tempore miſſarum,
 prædicationum, aliorumq; Divinorum Officiorum, ire
 non ſinant, ſed eos, ad valvas Eccleſiarum ſtare faci-
 ant, ſeriò præcipimus.

Audi-

Audivimus etiam, permultos ex alienis Diœcesibus adventantes mendicos, in saccis, per varia Oppida, Paggos, & Civitates curfitare, & Suffragia ac eleemosynas, à populo fideli in rem alienarum Ecclesiarum emungere, cum tamen à Nobis vel Officio Nostro, facultatem super id & licentiam non habeant, proinde ut tales vagi, & extorres homines, à dicto quæstu arceantur, præcipimus & mandamus, nisi fortè iis expressa ab Officio licentia suffragetur.

CAPUT XXX.

De Decimis.

Mirabilis Ordo Divinæ Bonitatis, quæ postquam altissimæ Majestatis suæ oculo, *vidit cuncta, quæ fecerat, esse bona; ea humanis subjecit pedibus*, unica eorum omnium portione, in signum universalis sui Domini, sibi reservata, quasi post elargitam tam numerosam bonorum quantitatem, probaret gratitudinem creaturæ, forte in minima:

Et primis quidem mundi incunabilis, cum & DEI amor, & omnis rectitudo atq; sinceritas, sceptrum tulit in orbe toto, primitias sibi vendicavit: *Offer primitias Domino*. Inclinate verò ad malum universo, & succedente, quo *omnis caro corruerat viam suam*, tempore, primitias

Gen. 1.

v. 31.

Psal. 8.

Exod. 34

v. 26.

Gen. 6.

v. 12.

mitias quidem liberalitati reliquit, sed Decimam partem eligendo, ac humanæ avaritiæ quodammodo cedendo, illam Decimam partem sic Juri suo adscripsit & mancipavit, ut illum, negare DEUM judicaret, qui Decimam dare detrectaret: Quare æternâ suâ præ-

Mal. 3. cepit sententiâ: *Inferte in horreum meum, omnem Decimam, & sit cibus in domo mea, & probate me super hoc.*

Quid est probare DEUM? non virtutem ejus perquirere, qui enim *scrutatur Majestatem, opprimetur à gloria;*

Prov. 25. Sed ejus potentiæ & reali existentiae assentiri, eumq; qui carneis oculis non cernitur, saltem recognoscere hoc tributo. At fons malorum cupiditas, sic mentes hominum brutales facit, ut ejus imperio potius se submittant, quàm Divino, per quod Apostasiæ sese subijciunt evidenti. Quid autem post hæc subsequitur? Ecce!

Jerem. 2. inquit, *quia averterunt faciem suam à me, dorsum & non*

v. 18. *faciem ostendam eis.* Et alibi: *Quia respexistis ad amplius,*

Agg. 1. *& ecce! factum est minus.*

v. 9. Advertant ergo omnes, Decimam, rem DEO dicatam, aut retinentes, aut penitus denegantes, quàm manifeste fidem suspectam teneant, dum colunt avaritiam, & idolorum suscipiunt servitutem, & Decimarum pensione renuunt probare DEUM, noluntq; agnoscere, quòd

Isai. 45. *DEUS sit Dominus & non est alius.*

Hocce verò tam detestabile crimen, quod vel maxime multa templa & Parochias facit desertas, reprimere

re

re cupientes, præsentì Synodo inhibemus, ne quispi-
am qualiscunq; dignitatis ac honoris prærogativam ha-
bens, Decimas manipulares, quæ, tam Divino quàm
humano Jure, à Serenissimis olim Ducibus Masovix,
Privilegijs specialibus concessò, Clero debentur, & eti-
am in pecunia, sive quavis alia re consistentes, de cæte-
ro occupare, seu occupari mandare, liberam venditio-
nem illarum impedire, aut illas in suis villis locari, &
per subditos suos conveyi, prohibere audeat, alioquin
Sententiam excommunicationis incurſurus.

Const.
Prov.
l. 3. tit.
de Dec.

Tri. Sef.

Nemini quoq; liceat consuetudinem Patriæ, Deci-
mam manipulearem, de quolibet grano in agro perſol-
vendi, autoritate propria infringere, alteri Ecclesiæ
vel Personæ donare, & applicare, sed ea, ut ex antiquo
pendebatur, futuris quoq; ac ſecuturis temporibus, ſi-
nè contradicçãoe ad quem pertinet, conferatur.

25. c. 12.
de Ref.

Const.
Prov.
ibid.

Terras omnes, campos & agros sive cultos, sive co-
lendos, aut alijs ad colendum dandos, à solutione De-
cimarum absolvere, nullus præſumat; alioquin absol-
ventes & denegantes, ut talium Defensores & Fauto-
res ab Ecclesiastica ſepultura arceantur, Sacramento-
rumq; Ecclesiasticorum privatione puniantur.

Statut.
Reg. H.
v. Dec.
§. Item
decerni-
mus.

Pensionem Decimæ manipularis, in pecuniariam com-
mutare, rigorosè interdiciamus; nisi fortè ad normã Bullæ
Urbani VIII. aliquis velit procedere: fieri autem sæpiùs
conſuevit, quòd ex Beneficiatis inveniuntur, qui aut

alicujus muneris intuitu, aut sanguinis, vel amicitiae & favoris ratione inducti, ipsi spontè in has commutationes consentiunt, contractusq; de Jure illicitos & adventales super præmissis faciunt, unde graves & intolerabiles, in recuperandis illis, difficultates Successoribus pariunt, & eorum causâ, ut plurimum prædictæ Decimæ sic immutatæ intereunt. Ideò præsens Synodus, hac in parte salubriter providere cupiens, & tam detestabile in Ecclesiis detrimentum reprimere volens, ne ullatenus absq; expressâ voluntate & licentia Loci Ordinarii, quicumq; Sacerdotes Beneficiati, Curati & non Curati, dictas Decimas & Proventus, genusq; & speciem eorum, permutare audeant, præsumantvè sub amissione Beneficii, cujus res ageretur.

Statut. Campos & agros per recessum & fugam subditorum, qui eos colebant, desertos, si per Curias & aulas con-
Reg. H. minentur, nolumus à decimatione esse liberos.
v. Dec.

Quandoquidem autem per incuriam Parochorum, magnum in segetibus, eò, quòd decimationem diu differant, evenit detrimentum, sicut Dominos & Nobiles, circa Præceptum de Decimis persolvendis cupimus obedi-
 dentes experiri, ita eosdem, à mora percipiendi Decimas optamus relevare. Adeòq; non obstante quavis consuetudine, Constitutione & ordinatione, postquam segetes in agro collectæ fuerint, Parochus cui debetur Decima, cum adminiculo Testium, per intervalla congrua,

grua, quorum quodlibet ad minùs duos dies habeat, ut suam Decimam tollat, requiratur, ac trina vice obdestinetur, statuimus; quo Decimam tollere & recipere recusante, elapso triduo à tempore denuntiationis ultimò factæ, novem partes liberè licebit unicuiq; asportare.

Hortamur insuper in Domino, & tam Sæcularibus quàm Regularibus Presbyteris, sub pœnis in Clementina: *Cupientes* statutis, præcipimus, ut confitentibus peccatâ, conscientiam omninò faciant, de obligatione tradendi Decimas iis, ad quos spectat, nec eos absolvere præsumant, nisi plena restitutione subsequuta.

Concionatores quoq; imò Parochi Ipsimet, primo quoq; Dominico Die Adventûs & Quadragesimæ, instruere ac informare tenebuntur populum, quales Censuras à SS. Canonibus propositas, ratione Decimæ denegatæ vel retentæ incurrere, quàm gravem DEL offensam, eo modo causare, ultionemq; Divinam in se ac posterios suos trahere soleant, ac propterea monita ad CHRISTI Fideles, quæ in *Appendice* adjunguntur *Numero VII.* quatuor vicibus in anno, scilicet Dominicâ secundâ Quadragesimæ, Dominicâ infra Octavam Ascensionis Domini, in Festo S. Laurentii Martyris, & Dominicâ Vigesiâ tertiâ post Pentecosten, idiomate Polonico relegend, & publicabunt, ut vel saltem tali modo ad restitutionem adigantur, & à detentione Decimæ terreantur.

Quoniam insuper sunt nonnulli, qui, modicam præfertim in pecunia pensionem, pro Decima tribuentes, atq; ad naturalem Decimationis ordinem, reverti penitus recusantes, nulla habita desuper compositione, aut pacto per Ordinarium approbato, petentibus Decimam manipulare, consuetudinem antiquatam, sic exdecimandi obtrudunt & opponunt, iisdem cum S. Cypriano responderi volumus: *Quòd qualibet consuetudo quantumvis vetusta, quantumvis vulgata, veritati omnino est postponenda, & usus veritati contrarius est abolendus; & Ratio est, quia si DEUS omnem Decimationem in suum horreum inferre voluit, defacto plenè & non cum injuria, Decima venit & est extradenda; non enim erit omne, quod per divisionem seu diminutionem mutilatur.*

Abolendo itaq; malas consuetudines & abusus, ne faltem ab hoc nostro tempore, memoria Decimarum elaboratur, & usus earum, ubi Foundationes interierunt, extinguatur; ipsarum, earundemq; Decimarum ordinem, naturam, numerum, cæterasq; circumstantias, in registro seorsivo ad id comparando, quotannis per Parochos annotari; quietationes de extraditis Decimis punctualiter in scripto dari; illud autem regestrum sub tempus Visitationis, DD. Visitatoribus demonstrari, per eos, verificari & subscribi; casu quo verò à quopiam non haberetur, carentes, solutione marcarum quinq; pro Seminario

De Censibus & reliqua Dote Ecclesiarum. 125
minario Pultovienſi affici volumus, & perpetuò ordi-
namus.

CAPUT XXXI.

De Censibus & reliqua Dote Ecclesiarum.

CUM paupertatem nonnullarum Diœceſis Noſtræ Ec-
cleſiarum conſpiciamus, non aliam depauperationis
earum, niſi alienationem bonorum, cenſuum, ac
proventuum, cauſam & rationem eſſe judicamus. Mul-
ti enim cenſus ac redditus, vel negligentiâ Parocho-
rum, quæ ſua ſunt vindicare nolentium, extincti ſunt;
vel ſolutioni obnoxiorum aſtutiâ, malitiâq; abſolutè ſub-
lati; & tamen unicuiquẽ tam perfida mente, cum DEO
& ejus Eccleſia procedenti, horrendum D. Auguſtinus
intonat clafficum, nimirum: *per illud infernus emitur, ſ. Aug.*
quod cum injuria pauperum & etiam Sacerdotum avidius
retinetur, & quò plùs cum pravi affectus admixtione poſſi-
detur, eò plùs in ponderoſiorem penarum taxationem aſſer-
vatur.

Quocirca per Viſcera CHRISTI, adhortamur cun-
ctos, ad ſolutionem cenſuum proventuumq; Eccleſiæ o-
bligatos, ut inſcriptionibus ſuis, ſuorum Antecellorum
Foundationibus, plenè ſatiſſaciant, ſatiſfieriq; ſatagant;
qui enim tollit Majorum ſuorum pietatem, benediſtio-

nem sibi subtrahit, quam ipsi à DEO meruerunt.

Sed ne quispiam Beneficiatus, Divinam in se maledictionem invehat, eò quòd segniter fortunam Ecclesiæ vindicet, sub interminatione Divini Judicii omnibus præcipimus: ut quosvis census, proventusq; si quos vel in dubium vocari, vel penitus negari adverterint, omni conatu vindicent, inscriptiones ad manum habeant, omnemq; in vindicando adhibeant vigilantiam.

Nullus Beneficiatorum cujuscunq; Dignitatis fuerit, summas in censum annum reemptionalem collocatas, sinè Nostra, Officii; Nostri expressa licentia, in alia Bona transferre, vel diminutionem earum, seu censuum ab iis provenientium, quocunq; titulo & respectu, permittere audeat & præsumat; alioquin tam contra non vindicantes, quàm & talia præsumentes, uti contra alienatores Bonorum Ecclesiasticorum, ad instantiam Instigatoris procedatur.

Cùm Bona Ecclesiastica, sint verum CHRISTI Patrimonium, locationes autem & conductiones Bonorum Ecclesiasticorum, sunt species alienationis, ac propterea quàm sint damnosæ & perniciosæ, continuâ edocti experientiâ, sancimus, ut omnes Beneficiati Diocesis nostræ, necnon Moniales cujuscunque Ordinis, Jurisdictioni Nostræ subiectæ, in locandis Bonis Ecclesiarum, Beneficiorum & Monasteriorum suorum, quàm cautissimi sint, eaq; Viris probis, ac duntaxat Catholicis, qui ea melio-

meliorare, non, quòd sæpè contingit, desolare valeant; & quidem non ultra triennium, idq; ex causâ coram Nobis ipsis, proponenda & approbanda, licentiâq; à Nobis, in scriptis obtentâ; cautiones quoq; super locationibus & arendis, nullo modo faciant, coram foro Sæculari, sed tantùm coram Ecclesiastico; cùm id vergat in diminutionem libertatis Ecclesiasticæ, nec in Contractibus, forum Sæculare ullatenus in casu contraventionis reservent, sed tantùm Spirituale, sub nullitate eorundem Contractuum & pœnis gravissimis per Nos infligendis.

Prohibemus etiam, ne à modo quispiam Beneficiatus, pecuniam Ecclesiæ propriam, ex ipsius proventibus, seu ex pia largitione Fidelium congregatam, in proprium ac peculiarem usum suum convertere, mutuò cuipiam dare, sed sub sua, & Vitricorum clavibus, in Sacratio asservet, & in eas res, quibus magis Ecclesia indiguerit, expendat; vel si aliqua major sit summa, perpetuus aliquis census ematur, & in rem Ecclesiæ, non in personam propriam Parochi, inscriptione coram Aëis authenticis à Decessore facta, cum consilio Nostro vel Officii Nostri collocetur.

Ut autem integritati rerum Ecclesiasticarum consulatur; Parochos & Ecclesiarum Rectores, ad demonstrandum quotannis ea, quæ suis Ecclesiis accesserunt, obligamus; & hujuscè rei animadversionem DD. Visitationibus commendamus.

Qua-

Apud Quamobrem inhærendo Constitutioni felicitis recor-
Quarã dationis Sixti V. Papæ, præcipimus omnibus Curatis,
ta. V. cæterisq; quibusvis Beneficiatis, ac quorumvis locorum
Archivũ. priorum Administratoribus, ut inventarium omnium Bo-
 norum, mobilium & immobilium, subditorum & eorum
 obligationum, pecudum, Domûs Plebanalis & subdi-
 torum, casarum, & domorum, hortorum & agrorum,
 censuum quoq; reemptionalium, cum indicatione tem-
 poris, quo constituti fuerunt, cum expressione nomi-
 nis & cognominis constituentium & recipientium, Ca-
 stri quoq; & Actorum, coram quibus sunt recogniti,
 quotæ? quæ? qualis provenit? cæterorumq; reddituum
 & obventionum, Jurium & Jurisdictionum, Privilegi-
 orum & Scripturarum, accuratè conficiant, illudq;
 manu sua propria subscriptum, uno exemplari sibi re-
 servato, alterum ad Archivum Episcopale transmittant,
 tertium deinde apud Decanum Foraneum reponant,
 quotannis circa Visitationem, aut institutionem Suc-
 cessoris præsentandum. In eodem inventario connota-
 ri mandamus, legata pia cum suis oneribus, res malè a-
 lienatas, seu usurpatas, ac deniquè furto sublatas, tum
 deniq; Erectiones, Donationes, Instrumenta, ac docu-
 menta quævis, suis Ecclesiis servientia, etiam Jurispa-
 tronatûs; in quorum fine, ponatur clausula, quòd ex e-
 jusmodi inventario, nullum Ecclesiæ præjudicium ge-
 nerari debeat, si fortè postea alia Bona comperta fuerint,
 quæ

quæ quomodocunq; ad Ecclesias spectare & pertinere dignoscerentur.

Accuratam pariter, circa locationem & investituram censuum observationem, adhiberi præcipimus, ut scilicet præter Nostram licentiam, prius legitimè constet, tam de valore Fundi, super quo census imponitur, quàm de eo, quòd ejusmodi censui se obstringens, habeat verum Fundi Dominium, ab omni hypotheca & fidei commisso liberum, quòdq; sit solvendo idoneus, nec ære alieno gravatus. Eosdem contractus locati & conducti, nec non locationes censuum, cum Consanguineis Parochorum & Beneficiatorum, fieri ulla ratione, sub pœnis gravissimis inhibemus.

Prohibemus insuper, ne quicunq; Beneficiati, quidquam de bonis Ecclesiarum suarum, Beneficiorumq; immobilibus & mobilibus, donare, vendere, promittere, infeudare, obligare, hypothecare, seu alio quovis modo præsumant, nisi ex gravissimis, justissimisq; causis, adhibitaq; debita solennitate, idq; cum scitu Nostro, five Officii Nostri; alioquin ejusmodi alienationes nullæ sint & irritæ, alienantesq; privationis & excommunicationis sententiam eò ipsò se noverint incursuros, & ab ea non aliàs, nisi alienatis, prius ad Jus & proprietatem Ecclesiarum, restitutis, absolvendos.

CAPUT XXXII.

De Dignitate, Vita & Honestate
Clericorum.

Magna & indicibilis Sacerdotum Dignitas, usq; a-
 deo est elevata, ut neq; cælesti Angelorum Hie-
 rarchiæ queat comparari. Si enim eorum in mani-
 bus *DEI Filius, velut in utero Virginis incarnatur*, ita, ut
 non immerito Parentes Christi nominentur, mediatores
DEI & hominum, Superiores Angelis, Sanctorum Patrum
 testimonio agnoscuntur. Sed quid honorum proderit
 titulus? aut quid est Dignitas, indigni humeris imposita?
 quam gemmæ moniliaq; cæno superstrata ac proinde væ
 illi! cuius vita & actio cum tanto ac tali honore non
 coincidit, ei non conformatur nec correspondet!

Quisquis ergo est, qui Sacro Clericatus Ordini no-
 men dedit, videat, quantum & quam gloriosum gra-
 dum obtinet; Si enim altitudinem cæli contempletur? altior
 est; Si pulchritudinem solis & luna stellarumq;? pulchrior
 est; Si discretionem Angelorum? discretior est; Si omnium
 Dominorum sublimitatem? sublimior est; solo Creatore suo, in-
 ferior est.

Unde hortamur omnes in Domino, ut per bona opera
 certam vestram vocationem faciatis; Bonas faciat deinceps
 vias suas, ita agat & vivat, ut adolescentiam suam nulla
 sorde

De Dignitate, Vita & Honestate Clericorum. 131
*sorde commaculet, & ut ad Altare Christi tanquàm sponsus
procedat de thalamo suo.*

Abfit, ut quispiam verbo, gestu, vel minima aëione,
audeat sanctitatem in se requisitam profanare, aut scœ-
dâ quâdam voluptatulâ contaminare.

Caveant, ne gregem sibi commissum, quocunq; modo
scandalizent & corrumpant; sed meminerint, quòd sint
Presbyteri in populo DEL, & quòd ex illis, pendeat
illorum anima; timeant, ne quandò illis exprobetur,
quod legitur apud Psalmographum: *Adversus filium Psal. 49.*
matris tuæ ponebas scandalum, animas enim Fidelium re-
quiret Dominus de manibus Sacerdotum.

Nec satis sit saltem sinè reprehensione vivere, con-
tendant omnino, ac totis viribus adnitantur, ne Laici,
qui hujus mundi fluctibus sunt immerfi, Sanctioris vi-
tæ inveniantur aut judicentur; sed tantâ omnes virtu-
tis gloriâ præfulgeant, ut instar solis, cæteros quasi stel-
larum igniculos, suo fulgore faciant obscurari.

Et cum plerumq; talis quis esse præsumitur, qualis
ex habitu iudicatur, hac Nostra perpetuò duratura
Constitutione sancimus, ut vestibus coloris alterius,
quàm nigri, nemini uti liceat, in quibus etiam quid-
quid sæculum & vanitatem ipsius redolet, sedulò evi-
tent, vestes pretiosas sericas, præcipuè verò floribus in-
textas, deferre Ecclesiasticis minimè convenit, multoq;
melius id, vel in ornatum Ecclesiarum, vel in subsidium

pauperum converteretur, quod quandoq; non finè scandalo Sæcularium, in luxum & nimium apparatus impenditur. Pileos, vestes, à forma sæculari diversos, & ad modestiam Clericalem compositos gestent. Pilei sint rotundi, nigriq; coloris & pili, in itinere tamen alii, pro commoditate majori tolerari possunt, quibus nihilominus in Civitatibus & maximè in Ecclesiis uti omninò prohibemus.

Horas Canonicas singulis diebus devoti & attentè, Missæ Sacrificium, si non quotidie, saltem omnibus Diebus Dominicis & Festis, vel sæpius in hebdomada absolvant. Ubi autem unus tantum Presbyter penes Ecclesiam existit, quotidie pro commoditate Parochianorum celebret.

Crapulam & ebrietatem, quæ plurimorum & maximorum malorum fons est & origo, vitent. Nam *cum in Ephes. 5. vino sit luxuria*, & ingluvici comes sit libido, pestem hanc non solum Sacerdotes, sed & omnes vitare debere *Luca 21. ipse Salvator noster præcepit dicens: Attendite, ne graventur corda vestra, in crapula & ebrietate, & curis hujus vitæ.* Quod si Sanctorum Patrum abstinentiam & jejunia, quibus illi perpetuò dediti erant, imitari durum fortasse alicui videatur, saltem delicatiores cibos non quærant, mensâ & victu frugali contenti sint.

1. Cor. 6. Libidinem tanquam lethale venenum fugiant, & ab- 7. 15. sit, ut tollens quis membra Christi, faciat membra meretricis.

Alio-

Alioquin si quis templum DEL, quod ipse est in se, violaverit, disperdet illum DEUS. Sæpius autem mente revolvant, si Vas electionis D. Paulus castigavit corpus suum 1. Cor. 9. v. 27. & in servitutem redigebat, attamen sentiebat stimulos, ut quasi vim patiens vociferaretur: *Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Quomodo poterunt de se præsumere Ecclesiastici, ut absquæ vulnere aut lapsu, tentationes carnis superent, nisi ad vincendam earum tentationum pugnam, Divinum auxilium sinè intermissione imploraverint, nisi corpus jejuniis, vigiliis & aliis afflictionibus exercuerint, & lumbos, continentiae disciplinâ præcinxerint, incentiva libidinis & omnes occasiones removerint, nisi deniq; omni custodia cor suum & sensus omnes custodierint, & ad castitatem conservandam, omnem viam muniêrint.

Ad evitandum autem ab altero sexu periculum, cùm adversus illud, fuga ac recessus à fœminis, potissimum fit remedium, decernimus, ut nemo de Clero Nostro, sub uno tecto cum mulieribus, cujuscunq; Statûs, manere præsumat, & sicubi ad præsens, aliqui Beneficiati unam tantum domum habent, in qua sub uno tecto & fœminæ manent, iis, quatenus intra decursum unius anni, à publicatione præsentis Synodî, domum vel domunculam distinctam, pro sua familia domestica construî faciant, ibiq; utriusq; sexûs familiam collocent, in timore DEL, & omni honestate conservandam, seriò præcipimus;

mus; alias certos Proventus suos, ad eum effectum no-
verint sequestrandos.

Omnes certò etiam persvasos esse volumus, Nos su-
per vitio hoc impuditiæ in Clero, si fortè reperiatur
in aliquibus, nullam habituros conniventiam, sed jux-
ta Sacros Canones rigorosè, contra delinquentes proces-
suros. Quare Decanis locorum in virtute Sanctæ Obe-
dientiæ præcipimus; ut siquos in Decanatibus suis, vi-
tio luxuriæ præcipuè & ebrietatis deditos noverint,
sub pœna privationis Officii, eosdem ad Nos, vel Offici-
um Nostrium deferre quàm primùm teneantur. Quod si
verò, quod DEUS avertat, ipsi Decani de hiscè delictis
suspecti fuerint, non solum ab Officio amovebuntur,
sed etiam aliis gravioribus pœnis subjacebunt.

Nullus etiam Clericorum, doceat mulieres legere,
scribere, cantare, organa pulsare, fidibus canere, sub
gravi Canonica ultione, prætextu enim hujus tam
blandæ actionis, immiscet se viscus impiissimæ libidinis.

Avaritiam quoq; fugiant, cùm enim avaro nihil sit
Tim. 6. scelestius, & *omnium malorum* sit *radix cupiditas*, ab eo
v. 10. scelere cavere debere præmonuit etiam Christus Domi-
Lucæ 12. nus: *Carrete*, inquit, *ab omni avaritia, quia non in a-*
v. 15. *bundantia cujusquam, vita ejus est ex his, quæ possidet.* In
summa, pecuniæ lucrivè, avidi non sint; nemo enim
Matt. 6. potest servire DEO & mammonæ, aut enim unum odio
v. 24. habebit, & alterum diliget, aut unum sustinebit, & alterum
conte-

De Dignitate, Vita & Honestate Clericorum. 135

contemnet. Semper quôq; meminerint, non Sæculi se mercatores, non mammonæ sed Christi Ministros esse, *ibid. v. 20* nec thesaurizare sibi debere thesauros in terra, quos tinea & arugo demolitur, sed bonorum operum abundantiam cum charitate conjunctam thesauros facere in calis, studereq; debere lucrari animas DEO.

Qui de Clero Pauperes sunt, ne cupiant divites fieri, ut non incidant in tentationes nocivas & in laqueum diaboli. *Tim. 6. v. 9.* Paupertatem ne molestè ferant, paupertatem dilexit & docuit cælestis Magister Christus, qui nascens in præsepio ponitur, & nudus in Cruce moritur; paupertati sociæ sunt: sobrietas, abstinencia, & reliquæ virtutes, quibus prælucere oportet Ministros DEI. Timentibus DEUM, sanctumq; nomen Ejus invocantibus, nihil deesse potest, multò minùs Sanctis Sacerdotibus. Sit præ oculis Sanctorum veterum Patrum vita, qui lucrum non spectârunt, temporalia non quærebant, nihil tamen iis deerat, imò in paupertate, etiam illis aliquando, quæ aliis erogarent, abundabant.

Volumus etiam, ne Clerici ex redditibus Ecclesiæ, Con sanguineos aut familiares suos augeant, multò minùs Ecclesiæ bona in malos usus convertant, vel ea dissipent, quorum non Domini sunt, sed Dispensatores; verùm exemplo Sanctorum, paupertate, sobrietate & parsimoniâ vitæ sic agant, ut non modò à supervacanearum rerum usibus abstinentes, sed suo etiam victui de-

defraudantes, Ecclesias & Altaria exornent, facta te-
cta conservent, Sacra supellectili instruant, & Paupe-
rum necessitatibus subveniant.

Manus suas à percussione hominum contineant, ar-
ma ne deferant, nisi necessitatis iuinerisq; causâ, ita
tamen, ut sinè scandalo publico fiat; Judicia ubi sanguis
effunditur, fugiant; ludicra spectacula, choreas, vena-
tiones, præsertim clamorosas, aleas, chartarum lusum,
ac ejusmodi inanes hujus mundi ineptias abhorreant.

*Psal. 17. Conſuetudinem malorum hominum fugiant, ne cum
Eccl. 13. perversis pervertantur; qui enim tetigerit picem, inquinabi-
v. 1. tur ab ea; & modicum fermentum totam massam corrumpit.
1. Cor. 5. v. 6.*

Quorum autem officii ratio exposcit, ut medicorum
more, non ut ipsi coinquinentur, sed ut alios potius cu-
rent, & exemplo Salvatoris, cum peccatoribus quan-
doq; conversari debeant, eum inter eos vivendi mo-
dum teneant, ut & dignitatis suæ, & eorum, cum qui-
bus conversabuntur, rationem habeant.

Procul ab eis sint maledicta, detractiones, adulatio-
nes, mendacia, nugæ, verba otiosa, quæ aut ratione
justæ necessitatis, aut intentione piæ utilitatis carent,
sed eorum sermo sit semper sale conditus, prudens, gra-
vis, modestus ac verax.

Dominis Sæcularibus, pro Factoribus, Villicis, aut
Oeconomis, cum Statûs & Dignitatis Clericalis dedeco-
re, sub pœna suspensionis ferendæ, ab exercitio suo-
rum

rum ordinum, & ministerio Altaris, & aliis arbitrariis; non se exponant.

Charitatem, quæ Seminarium est omnium virtutum; omni studio amplectantur, *hoc enim maximum mandatum est, à quo lex pendet & Propheta;* quomodò enim *Mat. 22. v. 38.* præcipuam hanc virtutem sectandam, populum sibi subiectum, docebunt? si ad invicem altercantes, intestinis odiis & contentionibus scissi fuerint, quos unius corporis mystici membra esse oportet. Quare Vicariis observantiam Parochorum, & Parochis amorem erga Vicarios insinuamus; obsecrantes per viscera misericordiæ DEI Nostri, cujuscunq; Dignitatis Beneficiatos, ut non tantum per characterem Ecclesiasticum, suumq; decus & meritum, sed etiam per juratam Nobis & Successoribus Nostris, obedientiam & reverentiam, vitam & mores suos ad hanc Nostram Ordinationem sic componant, quatenus ædificent Ecclesiam DEI, & meliorem, quàm hoc ferè ævo videtur, de Statu Ecclesiastico in animis Sæcularium impressionem faciant, ac præmium beatitudinis temporalis ac æternæ acquirant.

Porro cùm diuturnâ experienciâ compertum sit, ad retinendam conservandamq; Sacerdotalis ordinis dignitatem & Sanctimoniam, maximè conducere, ut Viri Ecclesiastici, Spiritualibus Exercitiis aliquando vacent, quibus, quidquid sordium de mundano pulvere contractum est, commodè detergitur, Ecclesiasticus Spiritus

reparatur, mentis acies ad Divinarum rerum contemplationem extollitur, rectè Sanctèq; vivendi norma vel instituitur, vel confirmatur. Proinde ut pium hoc & saluberrimum Exercitiorum Spiritualium opus, in Diœcesi nostra frequenterur ac vigeat, omnes quocunq; titulo Beneficiatos, in Domino hortamur: ut quivis illorum, semel in anno, per octo, aut saltem per quinque dies, in Seminariis Diœcesanis, vel etiam in Domibus Religioforum PP. Soc: JESU, seu Presbyterorum Congregationis Missionis, Recollectiones has Spirituales absolvat, & Testimonium de absolutis, Nobis sive Officiis Nostri exhibeat; quod à recurrentibus ad approbationes, Officiales Nostri sollicitè exquirent, & nisi docuerint, se exercitiis Spiritualibus vacasse, tempus absolvendarum Recollectionum iis præfigi volumus.

CAPUT XXXIII.

De Obligationibus & Residentia Parochorum.

Quærant imprimis salutem proximî, & tota cordis ac charitatis amplitudine effundant se in studium & lucrum animarum; nihil enim DEO tam gratum est, quàm pro viribus operam dare, ut homines reddantur meliores.

Sta-

De Obligationibus & Residentia Parochorum. 139

Statum animarum, nimirum qui? & quot Fideles intra eorum Parochias reperiantur? habeant connotatum; eumq; quotannis, circa Festum Paschatis, cum summa circumspeditione renoveant, ac Nobis vel Officio Nostro post expeditam Confessionem Paschalem, cum expressione, qui vitiis publicis laborant? in Censuris inordescunt? Confessionem Paschalem non absolvunt? transmittere non negligent.

In Sacramentorum quorumq; administratione, non sint Ministri quæstuosi, sed quod *gratis acceperunt, gratis*, & ex charitate impendant; horribile enim nimis est, quod apud quosdam, locum venalitas perhibeatur habere; qui res Sanctissimas, pretio nummario æstimare & dehonestare non verentur, atq; etiam Sacramenta differre, nisi ipsis tantum ac tantum detur, cum magno Fidelium scandalo & grandi periculo animarum.

Vocati ad infirmum, quocunq; tempore, absq; ulla mora, omnibus aliis negotiis postpositis, statim evolent, & licet periculum non dicatur adeo esse magnum, tutiora tamen eo in passu sequantur consilia, imò non semper expectent, donec ab ipsis infirmis invitentur, sed ipsimet de Parochianorum suorum valetudine inquireant, ac periclitantibus paternè subveniant, juxta illud: *Consolare illam in exitu Spiritus sui.*

Ad lites Parochianis suis intentandas, nullatenus sint faciles, sed prius Nobis vel Officiali Nostro, Cau-

sam litis excitandæ exponi faciant; Nos vel Officia Nostra, civiliora remedia attentabimus, quæ si non succedent, licentiam jure agendi permittemus; quod non solum de criminalibus, verum etiam in civilibus, observari præcipimus. Popularis enim & grata est omnibus bonitas, nihilq; quod tam facilè illabatur humanis sensibus, in Sacerdotibus verò incredibile quantum procedat ad cumulum dilectionis, profectum & lucrum animarum.

Sub tempus Confessionis Paschalis, quantum fieri potest, alium Sacerdotem, dummodò sit approbatus pro confessionibus Parochianorum suorum, invitent, contingit enim, quòd cum periculo Sacrilegii, conscientiarum suarum latebras, proprio Parocho minus aperiant, confidentiùs autem iis, quibus suus author ignoratur, turpitudines humanæ revelantur.

Volumus etiam, ut statutum Illustrissimi olim ANDREÆ CHRYSOSTOMI ZAŁUSKI Antecessoris Nostrî super modo benedictionis esculentorum pro Paschate, suum obineat vigorem, observeturq; exactissimè à Parochis, quod hic inserimus: invaluit consuetudo ex intentione quidem pia, & laudabilis, ex abusu autem intolerabilis, benedicendi pro Paschate esculenta in Domibus Laicorum. Cum autem Parochi, illo Sacro tempore, Christo Domino in Sepulchro reposito, benedictionibus ignis, sacri fontis, confessionibus excipien-

dis,

dis, ac aliis sacris Cerimoniis intendere deberent, ipsi
iis, quæ oportet facere, omisissis, per pagos, villas, domos
cursitant, & sæpè benè poti, vix redeunt ad levandum
de Sepulchro Christum Dominum, imò ad Missæ Sacri-
ficiū, in diē illo festivo inepti, cum ingenti scanda-
lo & Cleri opprobrio. Ideò imprimis doceant, non esse
necessarium, ut omnia esculenta benedicantur, sed suf-
ficere unum vel alterum, etiam solum panem, adeoq;
hæc faciliè posse adferri ad porticum Ecclesiæ, & simul
benedici. Nihilominus Sabbato Sancto, præsertim ubi
plures sunt Sacerdotes, poterunt ad domos nobiliorum,
in Ecclesiam beneficorum excurrere; ad quos cæteri
minoris conditionis, sua esculenta comportent ex illo
pago. Si autem omnes ferè sunt æquales, uno anno
ad unum, alio ad aliū, & sic per consequens, hæc
esculenta conferantur pro benedictione. Impossibile
enim est, tam brevi spatio, in singulorum domibus be-
nedicere, præsertim ubi amplæ sunt Parochiæ, & diffi-
tæ villæ, ac difficilia itinera, uti ordinariè sunt illo
tempore. Caveant autem ne manè Sabbato Sancto, vel
Dominicâ Resurrectionis, pro hac benedictione excur-
rant.

Si ex Parochis unus, alterius opus habuerit adjuto-
rio, in confessionibus audiendis, aut Verbo DEI prædi-
cando, fraternè se invicem, citra tamen injuriam pro-
priæ Parochiæ, in piis ejusmodi occasionibus adjuvent,

sicq; sobriè ac devotè tales solennitates celebrent.

*Barbosa
de Officio.
& potesta-
te Paro-
chi.*

Discordias, summo cum charitatis studio, præcipuè inter proprios Parochianos filiosq; spirituales componere satagant, quibus sedandis, si fortè ipsimet impares extiterint, eas Nobis referant, Nos pro munere nostro succurremus.

Processus à Nobis, vel Officialibus, Decanisq; Nostris, cum sint ad instar canalium, quibus tota Diœcesis, salutaribus monitis irrigatur, Parochi sinè ulla mora, ad vicinam Ecclesiam transmittant, non per seniculos pedestres, sed per scholares in equo, quò ad fieri potest, adnotatâ horâ, quâ ad quem pervenerunt, & quâ sunt expediti; illos tamen etiamsi impressi fuerint, describant in libro ad hoc specialiter destinato, & in visitatione exhibendo, curentq; illorum contenta benè intelligere, & quæ ordinantur, populo publicare.

Inhærendo Declarationi S. Congregationis Rituum, quâ vetatur, ne Sæcularibus, patenæ ad osculandum porrigantur, Synodaliter in omnibus & singulis, tam Sæcularium quàm Regularium Ecclesiis, hunc abusum tollere cupientes, sub pœnis Nobis vel Officialibus Nostris, reservatis mandamus, ne cuiquam alteri, præterquam in Ecclesiastica vel Senatoria dignitate constitutis, vel alio speciali fulgentibus honore, Ecclesiarumq; Patronis insignioribus, ad ipsum altare, non perambulando per Ecclesiam, patena detur reverenter exosculanda.

Cum

De Obligationibus & Residentia Parochorum. 143

Cum autem primam, non benè administratæ curæ animarum occasionem & causam esse censeamus, absentiam Parochorum à beneficiis, sub rigorosa animadversione præcipimus, ut continuo muneri suo Pastoralis invigilent; circa Beneficia sua personaliter resideant; nec *Tri. Sess.* ex causâ cujuscunque obsequii, Sæcularium quarumvis *23. c. 1. de Reform.* Personarum, aut occasione prætensæ cujusvis necessitatis, sinè licentia Nostra, sese ab Ecclesiis absentent; aliàs enim ultra reatum peccati mortalis; pro rata temporis absentiæ, fructus non facient suos, nec tutâ conscientiam quamvis etiam nulla Declaratio Judicis intercesserit, eosdem retinere possunt, sed pro fabrica loci, aut pauperibus erogare tenentur. Nec sibi quisquam confidat aut persvadeat, sufficere in vinea Christi per Vicarios laborare, alioquin satis esset per Vicarios manducare.

Quia verò multas alias obligationes Parochorum, sub aliis Titulis & Articulis, præsertim ubi de Sacramentis actum est, expressimus, ad illas illarumq; notitiam, lectionem, quosvis Curatos referimus, viridemq; earum observantiam commendamus; aliàs noverint se non tantum Nobis temporaliter, sed quod maximum, DEO Omnipotenti, strictam & indispenabilem rationem reddituros.

CAPUT

CAPUT XXXIV.

*De Obventionibus & Accidentiis Pa-
rochorum, tum de quarta parte
Funeralium.*

SPontè ac ultrò oblata Sacerdotibus, accipiendi fa-
cultatem non præcludimus; quia tamen ea, quæ
gratis accipiuntur, gratis dari debent, ut Sacramen-
ta Ecclesiæ, non solum sinè simoniæ labe, sed etiam
sinè omni avariæ & cupiditatis suspitione ministren-
tur, diligenter quivis Sacerdos, sub rigorosa Canoni-
ca ultione, omninò cavere debet, ne in eorum admi-
nistratione aliquid exigere directè vel indirectè, per se,
vel per alium præsumat; nevé ob id, si nihil ipsi offer-
retur, se difficiliorem aut incivilem in ministrando,
cum molestia & scandalo interessuum exhibeat.

Quia verò continua inter Parochos & Parochianos,
altercatio solet exoriri, ratione sepulturæ & funerali-
um, quid nimirum pro ejusmodi obsequio, mortuis ex-
hibito, vel exhibendo dandum sit &tribuendum? ideò
dispositionem, olim Illustrissimi ANDRÆE CHRYSO-
STOMI ZALUSKI, Episcopi, Prædecessoris, & Patru-
i Nostri, in Litera sua Pastoralis expressam, imitantes, sta-
tuimus & inviolabiliter observari præcipimus, ut Pa-

rochi

De Obventionibus & Accidentiis Parochorum. 145

rochi pro Processionibus, Vigiliis, Conduetu, Missa cantata, ac sepultura in Ecclesia, sint contenti primò à Personis Illustribus, duarum vel plurium Villarum Possessoribus, florenis viginti. Ab aliis minoris conditionis, subditos decem v. g. habentibus, florenis quindecim. A cæteris omnibus Nobilibus, civibus, rusticis in Ecclesia tumulari volentibus florenis decem. Quorum omnium, una tertia pars cedat, pro necessitatibus Ecclesiæ ad Corbonam, alia tertia pars Parocho, tertia Vicario (si adest,) cum scholaribus per medietatem dividenda. Pro sepultura in Cœmeterio cum Psalmo Miserere, & Salve Regina, à Sacerdote cantandis, florenis duobus. Pro pulsu campanarum, Crucis & Vexillorum delatione, teneatur antiqua consuetudo cuiusvis Ecclesiæ, accipiendi aliquot grossos, nisi quòd, ubi majores sunt campanæ, à pluribus pro pulsu trahendæ, debeat plus aliquid accipi, usq; ad florenum, pro quolibet vice; ne fortè ob facilitatem pretii, omnibus pulsum illarum prætendentibus, citò destruantur, quæ cum tanto labore & sumptu sunt comparatæ,

Per hanc tamen declarationem, non præfigitur DD. Sæcularium liberalitati & generositati terminus, nec Sacerdotibus laxatur licentia, dictam quantitatem ab iis, qui verè non habent, unde juxta statum suum reddant, indiscretè ad novissimum usq; quadrantem exigendi.

Quia tamen nomine accidentium, venit etiam quar-

ta pars funeralium, quæ hodie ex generali consuetudine Parochis, & non alteri cuiquam, juxta dispositionem

(a) *S. 246 Conc. Trid: (a) in quantitate, per consuetudinem Regio-
13. de Ref. nis & locorum solita & præscripta, (b) debet solvi;
(b) Cō Cō: in Ebred: ideo de eadem, hoc loco Statutum Nostrum adjicientes,
25. Julij. quòd pro exactione quartæ Funeralis non gravatur He-
1695. res, sed lis agitur inter Parochum & Ecclesiam tumu-
in Man-
tuan. 18. lantem, (c) decissionem S. Congregationis Episcoporum &
Ju. 1699. Regularium in Civitate Castellì 14. Aprilis 1615. hoc in
(c) Mona- passu, observari præcipimus; quòd; Quarta Funeralis
cel. For. debetur Parocho, non solum de his, quæ cum funere de-
Pract. tit. 14. for. 1. feruntur, sed de omnibus illis, quæ intuitu (d) sepul-
n. 14. turæ tradita fuerunt Ecclesiæ tumulanti declaramus.
(d) Mona- Declaramus item, quòd Parochus super cadaveribus,
cel. For. in quæ alibi, intra tamen fines illius Parochiæ (e) tumulan-
Pract. tit. addita-
ment. post-
dec. n. 4. tur, Officium funebre cantare & absolvere debeat, non
p. 526. autem quispiam alius, nisi fortè ejusdem Parochi ac-
cesserit permissio, à tumulantibus impetrata.*

(e) *Mona- Ad extremum quibusvis extorsionibus obviando, u-
cel. For. niversum Clerum per Christi viscera obligamus, ut
Pract. tit. 13. n. 70. charitatem ergà proximos maximè sollicitudini suæ com-
missos, tantò magis erga mortuos suos Parochianos non
fidam habeant, illis, pietatis Christianæ & quævis cha-
ritatis Officia non denegent; circa sepulturas, miues
manus ac viscera paterna exhibeant; pauperes gratis
sepeliant; ne qui sepeliunt, de damno gemino ingemi-
scere,*

scere, quòd Pater, Affinis, Maritusvè eos orbaverit, & quòd tanto pecuniæ impendio illos tumulare compellantur; nevè illud Judæorum proverbium, quod mortuo Josepho & Levi, teste Genebrardo creverat, verificetur in grege Christi cum Jsraëlitis: Uno è Fratribus mortuo, alii oppressi sunt.

C A P U T XXXV.

*De Provisoribus, Provisione & Provvisis, nec non de Clericis vagis
& ad alias Diœceses trans-
euntibus.*

CUM multum intersit in reâta Provisionum, futuris uniuscujusq; Ecclesiæ Vicariis, à suis Provisoribus inscriptione procuranda, hæc enim si ritè & ad proportionem justî fuerit ordinata, Provissos in fideli Ecclesiæ ministerio conservat & retinet; sin secùs occasionem illis transfugii, ac turpis per alienas Diœceses divagationis præbet ac ostendit. Inde Nos sustentationi congruæ & decori, ac honestati eorum, qui Sacris iniuntur, Pastoralî sollicitudine succurrentes:

Mandamus omnibus Parochis & Curatis, ut antiquam portionem sui redditus, seu sustentationem, ex

eodem, alicui per inscriptionem Provisionis promittant ac declarent, suæ cumprimis indigentiae rationem habeant, non enim rectè ac prudenter alimenta distribuit, qui per factam alteri distributionem eorundem, se famelicum ac inopem constituit.

Ferant proinde Provisores ac procurent testimonium à Decano loci, cum subscriptione Notarii Decanarius ejusdem, per quod constet eosdem habere redditus sufficientes, ad fovendum Vicarium, quòd adsit domus pro Vicario, quòdque Vicarii fovendi iusta ac rationabilis adsit necessitas.

Accedant quoque ipsimet in Persona sua, ad Nos, Officiumque Nostrum, & exposita vera & evidenti tenendi Vicarii necessitate, exhibita demùm supra requisita attestazione, Provisum etiam futurum, ante conspectum Nostrum inducant & præsented, sicque facultatem inscribendi Provisionem petant & deposcant.

Inscriptioni in Cancellaria per se solos, non autem per alium quempiam, aut per literam faciendæ, unà cum eo, cui providetur, præsentes adsint; præmissoque prius super eo, quòd priores Provisos ad suas Ecclesias vagos non habeant, de illis non sciant, aut in eorum præjudicium alteri non faciant, quòdque Provisum etiam volentem, à sua Ecclesia sine scitu & consensu Ordinarii non dimittent, corporali ad SS. DEL. Evangelia juramento, hancce Provisionem tum primùm. Actis consignent.

Ultra

Ultra inscriptionem consuetæ, annui salarii quotæ, quæ florenos centum viginti non debet excedere, cum suis Provvisis super congrua ipsorum sustentatione privatas conventiones ineant, easdem ad scripturas redigant, ut exortâ lite inter illos, Judicium de super informatum summarie causam decidere valeat.

His præmissis & clarè Provviso demonstratis, si eis acquieverit, & super hoc consenserit, is idem Provvisus, Juramentum solitum, cui etiam apponatur clausula, quòd Provisionem sine scitu tam Ordinarii, quàm sui Provvisoris non deferet, præstet & adimpleat.

Ad Provisionem autem relinquendam, prius à Nobis & Officio Nostro, ex justa & rationabili causa, scripto impressam obtineat facultatem, qui autem secus fecerit, postquam super eo fuerit requisitus, sub pœna excommunicationis ad suam Provisionem redire, & multam decem marcarum pro Seminario Diocesano convertendarum, solvere tenebitur.

Debebunt autem Provvisi, intuitu suæ Provisionis, munia & officia sua diligenter obire, Provvisori in omnibus licitis & honestis parere, eundem cultu debito prosequi, & antequàm ad Beneficium quodcunq; Ecclesiasticum cum Institutione obtentum, promoti fuerint, saltem biennio, circa suam Ecclesiam Provisionalem permanere, nisi necessitas & utilitas Ecclesiarum vacantium aliud postulaverit.

Et quia nonnulli reperiuntur, qui post sui ad Ordinem Presbyteratus admissionem, quantumvis Provisi, sive uni Ecclesiæ applicati & alligati, salubriores, per varias Dioceses auras investigant, quærunt & odorant; quasi minùs habeant, nativa suæ Diocesis frui luce, nisi etiam soles conspiciant peregrinos, cum tamen nec ibi, fixo pede hæreant maneatque; Horum insolentiam, quæ & Ecclesiæ & Parochis est injuriosa, vitamque Sacris famulantium dehonestat, compescere fatigantes: statuimus, ut si quis ejusmodi facinus commiserit, & ab Ecclesiæ Provisioneque sua recesserit, & absque Dimissorialibus Literis, aut speciali licentia Nostra, hinc, ad aliam quamcunque Diocesim transire, & ibi divagari præsumpserit, noverit se ipso facto pœnam Excommunicationis incursurum, in qua si post Declarationem celebrare, aut aliquod Ecclesiæ Sacramentum ministrare attentaverit, canonice ultioni & gravioribus pœnis sciat se eò ipsò subjacere.

Committimus pariter & mandamus Decanis locorum, ut super fugam dantibus, & loca suarum Provisionum deferentibus, seriò invigilent; ab iis verò, quorum per Parochias, vagum cursitare & circumire contigerit, tanquam erronem captivari, detineri, & ad

Officium instantaneè adhibito etiam brachio
Sæculari, remitti volumus

& mandamus.

CAPUT

CAPUT XXXVI.

De Testamentis, ultima voluntate Clericorum, & rebus post obitum eorum derelictis.

UT ante languorem medicinam, ita ante diem resolutionis tempestivè domui nostræ disponere, nimirum animam quidem, ut eam Salvatori nostro tanquam immaculatam hostiam offeramus, Sacramentis & piis operibus præmunire, bona item, & quæ nobis ex Divinæ Providentiæ largitate sunt concredita, fideliter ad normam Servi Evangelici dispensare, Sacro Divini Pneumatis oraculo admonemur. Quapropter convenit universis, ut horam & diem mortis suæ prævenientes, adhibeant media, per quæ, bona eorum ruinam effugiant, & voluntas ipsorum, quam circa sua temporalia cupiunt adimpleri, fiat manifesta. Adeoq;

Ægrotante Parocho urbano vel rurali, mox eum vicinior visitet, ac ei omnem suam operam exhibeat, & si graviter decumbat, Sacramenta tam Eucharistiæ, quam extremæ Unctionis ei administret, totoq; ægritudinis tempore peculiarem circa illum sollicitudinem gerat & habeat; idemq; (si Sacerdotem vel Vicarium non habuerit) vices ægrotantis suppleat, donec. saluti restituatur;

tur, vel eo decedente, Ecclesiæ vacanti Oeconomus à Nobis deputeretur.

Perſvadeat præterea eidem ægrotanti, ut dispositionem bonorum temporalium quantocyùs faciat, qualiter eadem dispartiri velit, exponat, eoq; sine ultimam voluntatem suam in scripturam redigat: ut autem eviteretur perplexitas & dubietas testamentorum, Volumus: ut Clerici Testatores ad sua Testamenta duos Sacerdotes, si fieri poterit, vel iis deficientibus, alios probos viros, per quos possit de ipsorum voluntate constare advocent, Testamentumq; à se subscriptum, ab iisdem Testibus subscribi & consignari facient.

Executores Testamenti, ac ultimæ voluntatis suæ, viros probos ac conspicuos, non autem lucri cupidos, avaros, aut de cupiditatis vitio suspectos invitent, ac per Testamentum nominent ac deputent; quibus minimè deputatis, nullitatis vitio Testamenta subiaceant, ac ad dispositionem Nostram bona quævis derelicta devolvi debere jam pridem statuerunt Const: Synod: Provinc: lib. 3. de Testament.

Executores per Testamentum rogati & deputati, in dispositionem bonorum Defuncti, se nullatenùs intromittant, nisi priùs inventarium derelictorum, per se & fide dignos Testes subscriptum confecerint, approbationemque illius à Nobis vel Officio Nostro procuraverint, vigilantia erit Decanorum, ne de rebus ad inventari-

um

um Ecclesiæ spectantibus, Beneficiati disponant, sed res Oeconomicae inviolatae, cum aliquo semper augmento consignentur successori, quas circa introductionem Beneficiati connotabit, unumq; exemplar penes Ecclesiam, aliud in Actis suis Decanalibus, tertium ad Officium Nostrum remittet.

Cavemus etiam, ne Testator circa conscriptionem Testamenti, rationem Seminarii Diocesani, sui Archidiaconatus, prætereat; verum aliquid, in rem ipsius, si-ve ex bonis mobilibus, si-ve ex pecunia designet ac disponat; aliàs si ejusmodi Testamentum, ex legatis, pro Seminario non continebit aliquid ordinatum, circa illius approbationem, ut certa portio de peculio Testatoris pro Seminario detrahatur, & illi applicetur, statui-mus & perpetuò ordinamus.

Hortamur præterea, ne inordinato affectu circa dispositionem bonorum, erga Parentes & Consanguineos ducantur; hoc enim particulariter cautum est, ne res Ecclesiasticas, aut ex redditibus Ecclesiæ coacervatas, Consanguineis distribuant, cum vana vivorum gaudia sæpè transeunt in supplicia mortuorum.

Volumus etiam, & hac perpetua Sanctione declaramus, ut circa approbationem Testamentorum, ratio pauperum Legatariorum habeatur, nec quidquam ex eorum portione, & præsertim ex legato relicto, pro pauperibus studiosis in ulteriori doctrina educandis, pro ex-

dotandis puellis, specioso titulo approbationis detrahatur.

Quòd si verò aliquem intestatum decedere contigerit, ex bonis illius derelictis, absolutâ sepulturâ, debitis persolutis, familiâ, quæ inserviebat, expeditâ, consolatione sanguine junctis, ut pauperibus prætiva, fundato anniversario, parteq; pro fabrica Ecclesiæ, cui inserviebat, designatâ, reliquum arbitrio Nostro, in pios usus reservamus dispensandum.

Ad tollendam autem detestabilem in omnibus cupiditatem & avaritiam, si quis manus suas, rebus post intestatum Clericum derelictis, contaminare præsumpserit, bona illius occupaverit, vel ipso adhuc vivente accepta non denuntiaverit, eum ultra excommunicationem latæ Sententiæ per Synodum Provincialem promulgatam, ad pœnas alias, etiam restitutionis in duplo, de ipso sumendas, decernimus ab Instigatore Officij adcitandum.

*Const. Synod. l. 4.
tit. de Raptor.*

Ne autem res post Defunctos Clericos derelictæ depereant, & rapinæ exponantur, si conditum sit Testamentum, Executores, si verò quispiam intestatus decesserit, Decanus loci acceptâ notitiâ indilatè & sinè omni procrastinatione, inventarium derelictorum fideliter, in præsentia Testium, nil sibi appropriando, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, conficiat; eadem derelicta, provisa omni securitate, in Do-

mo Plebanali vel Ecclesia consignet & obfigillet, de morte Beneficiati Officio deferat, inventarium manu suâ & Testium subscriptum transmittat, & super iis, quæ necessaria judicaverit, informet.

Executionem Testamentorum, ut legata legatariis reddantur, intra annum, à die approbationis prorogari nullatenus volumus, executione verò peracta, nulla expectata Citationem, calculum Nobis sive Officio Executorum exhibere, erunt obligati & adstricti.

C A P U T XXXVII.

De Regularibus.

Regulares omnes cujuscunq; Ordinis & instituti in hac Diœcesi nostra fundatos, sicut peramanter tanquàm strenuos in Vineâ Christi cooperatores, & conspicuum Ecclesiæ DEI ornamentum, paterno affectu complectimur, ita pariter quòd eorum Privilegia, Jura, ac immunitates illis, à Sancta Sede Apostolica, Summisquè Pontificibus concessa & collata, velimus conservare, protestamur; cupientes tamen, ut & Nostra Jura, contemplatione Religiosarum Personarum, Sacris Conciliis, Statutis Patrum, Canonicisq; legibus ordinata, in viridi semper observantia teneantur, & in iis, in quibus Authoritati Nostræ vel tanquàm Ordinariæ, vel tan-

quam Delegati Apostolici subiecti sunt, omnem obedientiā & reverentiā, Nobis exhibeant; statuim⁹; & quidem:

I. Quandoquidem Regulares juxta Conc: Trid: Sess: 23. de Reform: c. 15. non possunt audire Confessiones Sæcularium, etiam Sacerdotum, nisi fuerint ab Episcopo approbati; ideò omnibus Religiosis cujuscunq; Ordinis, instituti, etiam Soc: JESU distriçtè præcipimus, ut nullus in Diocesi nostra sub nullitate absolutionis Confessiones excipere audeat, nisi fuerit à Nobis vel Officio Nostro ad id approbatus.

II. Cùm juxta idem Conc: Trid. Sess: 5. de Reform: c. 2. & Sess: 24. itidem de Reform: c. 4. expressè constitutum sit, ut nullus Regularis, etiam in propria Ecclesia prædicare audeat, nisi ab Episcopo benedictionem prius petierit, in aliis verò Ecclesiis, quæ sui ordinis non sunt, præter benedictionem, etiam licentiam prædicandi obtinere debeat. Ideò ut hæc Decreta SS. Concil: Trident: observentur, seriò omnes requirimus, sciantq; se, si obedire neglexerint, pœnis à Jure Statutis fore puniendos. Idem Concionatores non in *persuasibilibus humana Sapientiâ verbis*; aut *adulterantes Verbum DEI*, aut vanam profanæ eloquentiæ sectantes auram, sed in Spiritu & veritate ministerium suum adimplere studeant; ad evitandos pravos mores, vitiaq; evitanda, mandatorum DEI observantiâ, Christianasq; virtutes, Auditores suos cohortentur. Si verò (quod tamen per
miser-

misericordiam DEI nunquam eventurum speramus) aliquis errores prædicare, vel scandala seminare in populo repertus fuerit, talis sciat i. bi officium prædicationis juxta dispositionem Conc: Trid: interdignum fore.

III. Regulares extra Monasterium degentes & delinquentes, juxta ejusdem Concilii Sess: 6. de Reform: c. 3. ab Episcopo tanquam à Sedis Apostolicæ Delegato puniri possunt. Qui verò intra Claustum degunt, sed extra Claustum delinquant, juxta dispositionem ejusdem Conc: Sess: 25. de Reg. à suo Superiore proprio, ad instantiam Episcopi, & intra tempus ab eodem præfigendum, severè puniantur, ac de punitione idem Superior Episcopum certiores facere debet, aliàs delinquens ab Episcopo puniri potest. His ergo decretis & dispositionibus SS. Conc: Trid: inhærendo, omnes Superiores quocunq; titulo & nomine vocandos, Paternè obsecramus in Domino, ut ita subditos suos in officio contineant, ne unquam ullum scandalum ab ipsis, quibus omnis sanctitatis & perfectionis vivum debent esse exemplar, fidei populo detur; Nobisq; omnis occasio, poenas promeritas contra delinquentes urgendi, aut respectivè ut supra in eosdem extendendi auferatur. Regulares verò extra Claustum degentes (quod tamen non nisi legitimis ex causis, & cum licentia suorum Superiorum, facere non debent) bonæ conversationis exemplum

plum omnibus exhibeant, aliàs noverint Nos contra ipsos, juxta datam Nobis facultatem processuros.

IV. Nemo Regularium audeat quenquam inducere ad sepulturam eligendam, vel eam electam, non immutandam, sub pœnis *In C. animarum periculis de sepult: in 6.* extensis, neminemq; ipsis, in Ecclesiis suis, cum præjudicio Ecclesiarum Parochialium funerare liceat, nisi illos, qui vigore sepulturæ Majorum suorum, ibi sepeliri debent; vel qui sibi apud illos spontè & expressè sepulturam elegerint, de qua electione vel per Testamentum ritè conditum, vel saltem per duos testes, fide dignos, proprio Parocho significare omninò tenebuntur: corpora Defunctorum etiam illorum, qui apud ipsos sepeliri debent, non vocato Parocho & sine cruce Parochiali levare, & ad Ecclesias suas deferre non audeant. Sacrosanctum Viaticum, & Sacramentum Extremæ Unctionis administrare eisdem non licet sub pœna excommunicationis in Jure statuta.

V. Quia verò ob electionem sepulturæ, extra hanc, cui mortuus subjectus fuerat, Ecclesiam, passim damna Parochi perferunt & tolerant, dum eis fructus, qualis esse poterat, subtrahitur & auferitur, cum de Jure Quarta Funeralium suis Parochis debeat, & adversus eandem Religiosi cujuscunq; Ordinis nulla exceptione se tueri possunt, eò, quòd sit Concilio Tridentino, Constitutionibus Synodalibus Provincialibus, roborata; ejus
itaq;

itaq; solutioni omnes Regularès Sacerdotes, antequàm aliquis ex aliena Parochia venerit tumulandus, volumus esse obnoxios, ita, ut nihil ab eis intuitu funeris, donec ejusmodi Quartam, sive per se, sive per successores Defuncti sinè disceptatione exolverint, attentetur.

VI. Missas in domibus privatis juxta tot Summorum Pontificum, maximè verò s. m. Clementis Papæ XI. 15. Decembris 1763. Decretum, nemini virtute etiam cujuscunq; Privilegii, celebrare liceat, nisi vel indultum Romanum, vel à Sacra Nunciatura à Nobis admissum, vel à Nobis facultas celebrandi concessa fuerit; sed ad hoc, locus separatus, aliis usibus non serviens, decenter ornatus, Authoritate & ex mandato Nostro revisus, & designatus esse debet. Observandæ verò sunt clausulæ & conditiones, in similibus indultis apponi solitæ, tam de Festis solennioribus, in quibus prætata celebratio prohibetur, quàm de numero Missarum absolvendarum, tum etiam de iis, quibus auditio Missæ in prætatis Orationis privatis, ad implendum Præceptum Ecclesiasticum suffragatur.

VII. Osculum patenæ post Missam offeratur nemini, nisi Senatoribus, vel aliis in primis Dignitatibus Regni constitutis, tum & Collatoribus Ecclesiæ nobilioribus; quod intelligi debet, si propè Altare in quo celebratur, adsint, nam Sacerdoti in habitu Sacro, per Ecclesiam circuire, penitus indecens est, & hanc de osculo patenæ

næ prohibitionem ad quoscunq; Parochos & Presbyteros saculares Diœcesis nostræ extendi volumus.

VIII. Religiosi dum à suis Superioribus, peregrè mittuntur, obedientiales eorundem Superiorum, tùm & Testimonium de facultate excipiendi Confessiones (supposito quòd ad hoc approbati fuerint) secum deferant, aliàs sciant se à Parochis nec ad celebrationem Missarum, nec ad audiendas Confessiones esse admittendos.

IX. Nemo Regularium etiam in Ecclesiis suis, Indulgentias publicare audeat, nisi eas priùs Nobis, vel Officio Nostro exhibuerit, & easdem publicandi facultatem obtinuerit, quod expressè in Conc: Trid: Sess. 21. c. 9. statutum est. Si quæ verò Indulgentiæ jam expiraverint, iisdem uti non audeat, donec renoventur, vel novæ procurentur.

X. Officium Exorcistatûs nemo, nisi ad hoc expressam in scripto à Nobis vel Officio Nostro habuerit licentiam, exercere audeat. Quibus verò id permissum fuerit, condignè & devotè in Ecclesiis, & non alibi exercent, precibus orationibus, exorcismis in Rituali Romano præscriptis, ad hoc utantur. Ab aliis v. rò quæ quandoquè superstitionem redolent, omninò abstineant, præcipuè à balneis, maximè respectu personarum alterius sexûs conficiendis, sub pœnis arbitrariis & privatione in perpetuum concessæ sibi facultatis.

XI. Meminerint etiam omnes Superiores Regulares,
ad

ad quos spectat subditis suis Dimissoriales pro ordinibus concedere, quod eas dirigere debeant, subditosq; suos ad ordinationem mittere, juxta Constit: Clementis VIII. 15. Martij 1596. latam, ad Episcopum Diocesenum, hoc est ad eum, in cujus Diocesi Monasterium existit, in quo habitant, qui ordinandi sunt, nisi fortè Episcopus à Diocesi sua abesset, vel non esset habiturus ordinationes, vel Sedes Episcopalis vacaret; tunc enim licitum erit prælatos subditos suos ad quemcunq; Episcopum mittere, dummodò ipsi Regulares de industria non distulerint concessionem Dimissorialium ad id tempus. Si verò Dimissoriales in casu, ut supra, ad Episcopum alium non Diocesenum dirigantur, in iisdem expressè apponatur ratio absentiae Episcopi Diocesani, vel ordinationum ab ipso non habendarum. Quæ omnia præfatus Clemens VIII. sub privatione Officij, dignitatis, administrationis, vocis activæ & passivæ, & aliis arbitrariis in præfata Constitutione decrevit.

XII. Cum verò ex vi Concilii Tridentini Sess: 25. c. II. Personæ Regulares, animarum curam exercentes, sub sint immediatè in iis, quæ ad dictam curam & Sacramentorum administrationem pertinent, Jurisdictioni, Visitationi & Correctioni Episcopi, in cujus Diocesi commorantur; idcirco eis, ut obligationes Parochorum supra recensitas, Sacrosanctè servant, aliasq; partes boni Pastoris & Parochi adimpleant, præcipimus. Nec Pa-

rochos Regulares, apud Ecclesias Parochiales Monasterio unitas, finè socio manere volumus, prout declaravit S. Cong: Conc: in Bobien: 16. *Martij* 1630. secùs eosdem rigorosam animadversionem, juxta quod à Sacris Canonibus præcipitur, illos non evitatuos declaramus. Et ut Congregationibus Decanalibus bis in anno fieri solitis interfint, stringimus & obligamus Parochos Regulares.

XIII. Præterea rogamus omnes Superiores quorumcunq; Ordinum, ut quandocunq; à Parochis locorum, præcipuè in majoribus solennitatibus, in quibus ipsi Parochi, concurrenti populo satisfacere non possunt, invitati fuerint; ut in excipiendis Confessionibus vel aliis ministeriis adjuvent, id benevolè & prompto animo tacere non dedignentur.

CAPUT XXXVIII.

O Pannach Zákonnych y Klastorach Pániénkich.

Błogosławieństwo Pasterskie zásyłamy Wam poślubione Bogu przez trzy vota solenne, Dziewice Chrystusowe. Co zá godność, powága, y dostoiénstwo Stánu wászego iest? łatwo wnośić możecie, żeście Oblubienice tego, ktorego gdy kochácie, niezmázane iestście, ktorego

go gdy do łożnicy przydziecie, czystą y nieskażoną Pá-
nienstwa koronę utrzymacie. Wszakże co też za przy-
miotow, doskonałości, uczciwości, honoru y známenitości
ten Święty wasz Oblubieniec po Was potrzebuie, docho-
dzić káżda może, którakolwiek całym ku niemu udála się
sercem, szczegulnie stára się oto, áby kochanek iey był
zupełnie iey, á ona iego. Przeto Naymilsze Moie, tak wá-
sze kieruycie myśli y serca, ábyście cále y zupełnie w
iednym kochanku swoim były zátopione y zánurzone.
A że z dyspozycyi náprzód tegoż samego Oblubienca
Wászego, tudzież y Námieśnikow Jego naywyższych
Kościoła Bożego Pásterzow, stráž y pilnowanie Dusz
wáskich Nam iest polecone, przeto Was naypierwey
nápominámy z Apostólem: Bądźcie posłuszne Przełożo-
nym W ászym; y lubo Przełożenstwo nád wámi w nie-
ktorych mieyscach Nam samym, w niektórych klaszto-
rach wespół z Zakonnemi Przełożonemi iest Nam po-
wierzone, iednak tak ná obiedwie strony przezorności
Nászey oko, rzucać powinniśmy, żeby się cále nic bez-
prawnego nigdzie nieználázło. Dla czego ząbiegáiąc
wszelkim inkonweniencyom, przez Rány Chrystuso-
we obliguemy, ábyście te trzy vota, ktoremiście się
do Boga właśnie iák troistym sznurem przywázáły,
wiernie y nieskázitelnie obserwowáły. Ubóstwo wásze
niech bęćcie bogáte w iednym Bogu; uczciwość y kwiat
Pánieński dla tego szczegulnie, który się między liliami,

Hebr. 13

to iest Dusząmi niewinnemi zwykł bawić, zachowany; Posłuszeństwo niech będzie bez przygány, y z wszelkieu woli swoiey iakieykolwiek obnażone, iedynie tylko ná przełożonych roszak y skinienie chćiwie obrocone. Ale nieszerząc się przemową generalnie, do partykularnych Obligacyi y konstytucyi Klasztorow przystępując:

I. Ponieważ S. Concilium Trideńskie pod pogrozką Sądu Bożego y wiecznego przekłęstwa wszystkim Biskupom zleca y przykazuje, áżeby klauzury we wszystkich klasztorach Pánien Zakonnych, nie tylko pod władzą ich, ále pod direkcyą y Jurisdikcyą Przełożonych Zakonnych zostaiących, dozieráli y przestrzegáli. Dla czego pod klątwą wszystkim Zakonnikom przykazuemy, żeby żadna Zakonnica nieśmiała za klauzurę wyjść bez pozwolenia od Nas álbó Officyala nášzego Generálnego, ná Piśmie otrzymanego. Te zaś, ktore pod władzą Przełożonych Zakonnych zostaią, oprócz pozwolenia Nászego, máią też mieć pozwolenie od Przełożonych swoich; ktoreby zaś przeciwko temu wykroczyły, rzeczą samą w klątwę wpádaią, ktora samemu Oycu S. rezerwowána iest. Pod tąż klątwą także zakazuemy, áżeby nikt do klasztoru Pánienkiego nietylko z Męszczyn, ále też z Biátychgłów wniść nie śmiał, bez tego pozwolenia Nászego, ná Piśmie, iednakże dla Spowiedników, Doktorow, Cyrulikow, Rzemieślnikow, y innych, ktorych usługa, do klasztoru weysćia koniecznie

cznie potrzebuie, Przełożone Kláštorne generalną od Nas ná Piśmie otrzymać powinny licencyą, tego pilnie przestrzegáiąc, w czym sumnienie ich ciężko obowięzuiemy, áżeby pomienionych osob do kláštoru nie przypuszczały, chyba w ten czas, kiedy tego włásnia iest potrzeba, y tego téż przestrzegáiąc, áżeby te osoby tamże się nád potrzebę niebáwiły, áni w žádne z Zákonnicami niewdáwały rozmowy.

II. Swieckie Pánn y ná ćwiczenie do kláštoru przyięte bydź niepowinny, które ieszcze siedmiu lat niedokończyły; iako téż y te, które dwádzieścia y pięć lat máią w kláštorze trzymáne bydź niepowinny. Tych zaś przyjmować niebędą, chyba zá zgodnym kláštoru konfensem y Przełożonych pozwoleniem. Wyisćia z kláštoru pomienionym Pánnom Swieckim, ná ćwiczeniu zostáiącym, Zákonnice žádnym iposobem pozwalać nie powinny, y iezeliby raz wyszły, náзад przyięte być niemáią. Przestrzegać y tego powinny Przełożone, áżeby te Pánn y Swieckie miáły osobne w kláštorach mieszkánie, bez wszelkiey z Zákonnicami komunikacyi:

III. Do skromności Zákonney náleży do krat nieuczęszczac, y to bez pozwolenia starszych, y bez słuszney przyczyny być niepowinno. Przestrzegać więc tego będą Przełożone, áżeby u kráty Zákonnice wszelką zachowały skromność, y tám się nád potrzebę z Swieckimi niezábawiały rozmowami, śmiechow, zár-

tow, nowinek, y tego wszystkiego, cokolwiek przeciwno zakonnej być może skromności, y coby za sobą iakie w ludziach Świeckich pociągnąć mogło zgorzelenie, pilnie się wystrzegając. Krąta zawsze zamknięta być powinna, y z otwartą krątą, albo drzwi klasztorne otworzywszy, Zakonnicom rozmawiać, całę jest zakázano. Młode osoblwie y niedawne Profeski bez Sociuszki do krąty niech niechodzą, któraby wszystko widzieć y słyszeć mogła, co się u krąty dzieie albo mowi.

IV. Oprocz Spowiednikow ordynaryinych, którzy od Nas osobliwym sposobem, do tego approbowani być powinni, dwa albo trzy razy do roku extraordynaryiny Spowiednik także od Nas, albo Officyála naszego approbowany, má być náznáczony, przed którym wszystkie Zakonnice spowiadać się albo przynámniey onemu prezentować się powinny.

V. Kiedy się ktora z Świeckich Pánien albo Wdow, do Zakonu prósi, albo Probántkę do Professyi przypuścić będzie trzeba, wprzod niżeli Postulantkę do Habitu, Nowicyuszkę zaś do uczynienia Professyi przypuszczą, Przełożone Klasztorow Nam podległych máią Nas uwiadomić, ná miesiąc osoblwie przed Professyą, *Concili- um Tri- dentinū Sess. 25. c. 5. de Reg.* áżeby Nowicyuszka od Nas, albo ieżelibysmy sami tego uczynić niemogli, od kogo z ramięnia Naszego exáminowana y wypytána być mogła.

VI. Y to też wszystkim do wiadomości donosiemy,
ze

že S. Concilium Trideńskie kłatwę wydało, ná tych wszystkich, iákiegokolwiek stánu y kondycyi býć mogą, ktorzyby iáką Pánnę álbo Wdowę, álbo iákąkolwiek inną biáługłowę, poniewolnie do weyscia do kláštoru przymuszali, lub do przyięcia hábitu, lub do uczynienia Professiýi. Ktorey to kłatwie podpádáią y ci, ktorzy rádą, pomocą do tego pomagáią, tákże y ci, ktorzy wiedząc, že ktora z pomienionych Osob gwałtem przymuszona do kláštoru wchodzi, álbo hábit przyimuie, álbo Professiýą czyni, do tego álbo przytomnością swoią, álbo zezwoleniem, álbo powagą przykładáią się. Táż kłatwa od tegoż Concilium wydana iest, ná tych wszystkich, ktorzy przeciwnym sposobem bez słusznych rácyi y przyczyny, Biáługłowie iákiey weyscia do kláštoru, przyięcia Hábitu, y uczynienia Professiýi przeskádzáią.

VII. Ponieważ, iáko toż Concilium Trideńskie iáwnie deklárowało, že Zákonnicom, ktore Slub Ubostwa uczyniły, niegodzi się nic włásnego w osobności trzymać álbo zachowywać, ále wszystko cokolwiek im dáno, álbo darowano będzie, ná kláštorną potrzebę obroćić się powinno. Dla tego wszystkie Przełożone tego pilnie dozierać powinny, áżeby to ubóstwo Święte iáko naysławniey y naydoskonaley zachowane býć mogło, stáráiąc się wszelakim sposobem, żeby Zákonnicom swoim rzeczy potrzebne przewidowały, żeby niemiály okázyey Zákonnice

nice pod prætectem potrzeby, w czym przeciwko ubo-
stwu Świętemu wykroczyć.

C A P U T XXXIX.

De Decanis Foraneis, Obligationibus illorum & Congregationibus Decanalibus.

Non inane, aut sola nominis ambitione tumens De-
canorum munus & Officium est, ad illud Viris pro-
bis ac singulari qualitate præditis conferendum e-
tiam scriptura vetus stimulat & invitat inquiring: *Pro-
vide autem de omni Plebe Viros potentes, & timentes DE-
UM, in quibus sit veritas, & qui oderint avaritiam, &*
Exod. c. 18. v. 21. *constitue ex eis Tribunos, & Quinquagenarios & Deca-
nos, qui judicent populum omni tempore, quidquid autem
majus fuerit, referant ad te, & ipsi minora tantummodò
judicent, leviusq; sit Tibi partito in alios onere.* Quibus
verbis manifestissimè instruit, quàm sit honorificentis-
(a) *Synod. fima* atq; decora dignitas, quæ in Decanorum seu Vi-
Trevir. cariorum Foraneorum Officio continetur. Unde & Ar-
A. 1548. chipresbyteri (a) primi; Presbyteralibus Officiis super-
(b) *Conc.* intendentes, in Regione, cui præficiuntur regimen Sa-
Mediol. cerdotum obtinentes (b) Clericalis disciplinæ Inspectores
i. p. 2. de dicuntur. De iis ergo ut & authoritatem suam recogno-
Vic. Fo scant,
ran.

scant, & quod eorum incumbit humeris, sciant, Synodalem hanc Nostram Constitutionem hoc loco apponimus.

Omnes quicunq; à Nobis Decani sunt constituti, aut in futurum deputabuntur, ut libenter hoc officium suscipiant, nec collationi illius reclament, aut resistent, sub pœna arbitraria admonemus; *Qui enim potestati resistit, DEI ordinationi resistit.* Rom. 13.
v. 2.

Vitam suam sic instituant, ut non solum scientiâ, prudentiâ, verum & bonis moribus, exemplaritate ubivis locorum præluceant, ut ne in minimo quidem audeant deviare; ut enim primum mobile omnes secum sphaeras trahit, & rapit, sic peccantis magnitudo & dignitas, sequentium habet multitudinem.

Ut autem rectè & plenè suum officium obeant, illos circa sui institutionem ad Decanatum, Juramentum Corporale super tali munere, juxta Rotham & formam Juramenti à Nobis præscriptam, præstare debere volumus, & ejusmodi Juramenti formam in Appendice adjicimus. *Numero VIII.* Noverint autem gravissimam esse; quam suscipiunt Decanorum Provinciam, utpotè ad quos totius Collegii disciplina, mores, cultus Divini ratio, in omnibus Ecclesiis requisita, spectat & pertinet; adeoq; sint pii, prudentes, vigilantes, fortes, & admonendum imperterriti.

Attendant seriò & animadvertant, in vitam & mo-

1. Cor. 5. res Cleri universi, ne *fermentum* pessimum, quod *totam*
 6. *massam corrumpit*, reperiatur intra viscera suæ regionis,
 & aliàs si qui discoli & à vitæ Clericalis Regulis e-
 xorbitantes comperti fuerint, arguant, & obsecrent
 eos in charitate. Quòd si verò correctio eorum fuerit
 desperata pro Consilio & medela ad Officium Nostrium
 recurratur. Præcipuè autem si quis de Clero Decanali,
 fœminas suspectas domi suæ, aut extra foverit, vel ta-
 les, cum forti suspiciione, & populi scandalo visitare,
 in uno curru cum mulieribus discedere, aut tabernas
 & hospitia ad compotandum vel choreas ducendum a-
 dire consueverit, si quis ebrietati deditus frequenter
 indulserit, si quis supellectilem sacram, præcipuè in
 auro argentovè, & pretiosiore (etiam in rem & ne-
 cessitatem Ecclesiæ suæ) citra expressam, & à Nobis ob-
 tentiam in scripto facultatem oppignoraverit, aut ven-
 diderit, vel alienaverit, eum vel eos ad Nos Officiūq;
 Nostrium denunciare DD. Decani tenebuntur.

Studeant præterea optimè cognoscere ac sollicitè per-
 contari, quoties in eorum Decanatu consistentes Pre-
 sbyteri vel Clerici, Exomologesim peragant? DEOq;
 per Confessionem peccatorum reconciliari curent.

Sicut autem Decanos & Vicarios Foraneos, in par-
 tem sollicitudinis Nostræ assumpsimus, & per eos uni-
 versæ Diœcesis prosperitatem ac pericula contempla-
 mur, ita eosdem speciali reverentiâ ab omnibus volu-
 mus

mus honorari. Quapropter quæcunq; ex vi Officii sui, suis in Decanatibus ad mentem Synodi præsentis, aut Sacrorum Canonum præceperint, dummodò id non arroganter & malitiosè faciant, iis omninò à Clero Decanali obtemperandum decernimus.

Habeant etiam omnes & singuli Parochi, Commendarii & Vicarii, ac Ministri Ecclesiarum universi, cointelligentiam & correspondentiam cum suis Decanis, iisq; si quid certi, cum gravi offensa DEI, injuria Ecclesiæ, aut proximi, scandaloq; Fidelium aliquis perpetrari sciverit, non odio Personæ, sed amore justitiæ cuncta deferant; sua & Ecclesiarum incommoda & necessitates iis confidenter communicent, Fratrum defectus præsertim graves reportent ac revelent, taliterq; legem Domini, quæ fratrem corripere præcipit, adimplere satagant. *Mat. 18.
v. 15.*

Quod si quispiam obedientiam suo Decano tribuere detrectaverit, aut eum irreverenter habuerit, ac si Nobismet ipsis injurius & rebellis, puniatur.

Quia verò reperiuntur nonnulli Parochorum, qui pro Oleis Sacris & Rubricellis tardissimè recurrere solent, commodum esse judicavimus procurationis ejusmodi negotium Decanis locorum committere. Unde quatenus iidem factâ super hoc, in Congregatione cum Confratribus conferentiâ, eorumq; præmonitione, pro Sacris quidem Oleis, circa Festum Paschæ, Presbyterum

rum ex suo Decanatu, pro Rubricellis autem ad initium cujuslibet anni, Cursorem tempestivè mittant, illasq; & illa, inter Clerum & Ecclesias sui Decanatus, salva refusione expensarum & vialium, distribuunt. Non habentes Olea Sacra vel Rubricellas poenâ aliquâ pecuniariâ, exnunc in Congregatione pro necessitatibus illius Ecclesiæ, ubi Congregatio fiet, persolvendâ condemnet, plenè committimus & commendamus.

Modum autem Congregationis Decanalıs exercendæ, tam Epistola Pastoralis Maciejoviana, quàm Illustrissimi olim ANDREÆ CHRYSOSTOMI ZAŁUSKI Episcopi Plocensis, Prædecessoris & Patruı Nostri Charissimi, instructio Decanorum omnibus numeris absoluta, optimo ordine descripsit; cùm tamen universæ leges, nisi sæpius subditorum mentibus inculcentur, in oblivione tumulantur, necessarium censuimus duntaxat aliqua renovare, &

Inprimis uno saltem mensē, literæ Circulares & Encyclicæ seu Processus per Ecclesias Decanatûs transmittatur, in eoq; Clero ac Ministris Ecclesiarum futura Congregatio Decanalıs intimetur, proponanturq; in eodem, tres quæstiones morales seu Casisticæ, admonebunturq; eodem Processu, ut quivis Beneficiarius, suum circa ea sensum, scripto uniformiter in philura connotet, non ut tota scriptura impleatur, sed ut postea commodè in unum volumen Actorum redigatur, cui

connotationi singuli nomina & cognomina sua, ac titulos, expressis (non initialibus) literis adjicient.

Præmonebitur etiam in eodem Processu unus ex Parochis singulis vicibus aliis & alius per turnum, ut se pro exhortatione de statu, vocatione, vita, & honestate Cleri facienda, præparet, quæ tempore Congregationis dicta, à Decano in Congregatione consignabitur, & ad Nos Officiūq; Nostrum transmittetur, exhortationem autem habens, pro illa vice à resolutionibus Casuum conscientię liber erit.

In Congregationibus bis in anno celebrandis, secundum antiquum morem, prævio, summo mane, Officio Defunctorum & Missâ pro Confratribus defunctis, Missa demum Votiva de Spiritu Sancto, ab uno ex Parochis per turnum designando celebretur. Contendant autem omnes, ut vel ante Missam cantatam, vel sub tempus ejusdem Missæ, Sacrificia sua, qui voluerint, perficiant, ita ut post Missam cantatam nullus Sacrificio reperiatur impeditus.

Post absolutum solenne Sacrum Missæ Sacrificium, Parochus loci, Sæcularibus intimabit, eosdemq; rogabit, ut ab Ecclesia discedant, & Ministris quoq; Ecclesiæ amotis, clausis januis ad Sessionem primam matutinam Congregationis procedatur.

Quam inchoando, Decanus conversus ad Clerum, denuntiabit Congregationem Decanalem incipi & in-

cœptam esse, tunc ipse & omnes ante Altare in genua procumbent, & voce sonora cantabunt: *Veni Sancte Spiritus &c.* Decano in fine dicente Collectam: *DEUS qui corda &c. Actiones nostras &c.* deinde surgentes capient loca sua, ad mensam, in medio Chori minoris positam, Decanus à dextris, & à sinistris assistentes, demandabitq; ut instructio de ordine & modo Congregationis celebrandæ, per aliquem ex Beneficiatis legatur, finita lectione exhortationem habiturus, accepta Benedictione à Decano, ascendet gradus Altaris, facietq; sermonem ad Confratres, quo finito, legentur Quæstiones Casisticæ & earum resolutiones, quas Decanus sua resolutione concludet, ac omnium scripta folia, cum punctis & quæstionibus ad se recipiet.

Legentur postea capita aliqua Synodi præsentis, ita ut ab eo loco, in quo cessatum fuit, in futura Congregatione reassumantur. Processus nostri per Diocesim publicati, & si quid aliquis non intellexerit, vel non esse in usu alicubi adverterit, datur ei facultas lectorem interrompendi, & quod sentit, proponendi; alii verò, præsertim Decanus, obscura dilucidabunt, dubia resolvent, majora ad Nos remittent, ac deniq; se invicem ad exactam omnium observantiam cohortabuntur, Notarius verò omnes tam propositiones, quàm resolutiones in Actis connotabit.

Post lectionem, si jam fuerit hora prandii, omnes relictis

lictis superpelliceis, ibunt ad Ædes Plebanales, ibiq; præmissa benedictione cibum sument, quàm frugalissimè, paucis ferculis contenti; item in bibendo, sobrietatem omnimodam observabunt, si quis in potu vel minimum signum excessûs monstraverit, is à Decano ab Officio & Ordine suspensus declaretur, & insuper pœnâ pecuniariâ mulctetur. Tempore mensæ legatur aliquis liber Spiritualis.

Sumpta refectione, omnes mox surgent à mensa, & facta gratiarum actione conferant se ad Ecclesiam, ita, ut ab egressu ab ea ad regressum, non intercedant, nisi binæ horæ ad summum. Ingressi Ecclesiam reinduti superpelliceis, Vesperas & Completorium omnes recitent, & postea in suis locis sedeant. Decanus verò hoc vel simili modo dicat: *vg. Credo nullum in Vobis esse qui nesciat, quæ ad boni Pastoris Officium & curam animarum fructuosè gerendam spectant. Itaq; si quis vestrum habeat aliquod circa hæc dubium, aut aliud quid specificè communicandum, proferat in medium, ut communicatis consiliis quid in proposito facere expediat, decidamus, vel ad Illustrissimum Dominum Loci Ordinarium deferamus.*

Hoc loco consurget aliquis & dicet: Scio inter alia Pastoris Officia, præcipuum esse, juvare animas in agone & hora mortis, ac Sacramentis eas præmunire, contra periculosissimam tunc luctam; in mea verò Parochia, aliqui mortui sunt sine Sacramentis, non meâ culpâ quidem, sed eorum,

rum, qui mihi de infirmitate periculosa non significarunt. Nam talis est abusus, quod infirmi nolunt ad se vocari Sacerdotem, vel adeo tarde, dum jam sunt exira sensus; alii diebus Festis vocant, dum est difficile relinquere Ecclesiam; alii Extremam Unctionem penitus non curant, imò recusant. Peto igitur, quomodo his malis occurrere, & Parochianos meos ad celerem in agitudine recursum, ad Sacramenta & usum Extremæ Unctionis inducere queam, sæpius monui, nihil prodest. Tunc Beneficiatis, qui voluerint, desuper sensum suum proferentibus, Decanus concludet v.g. Non occurrit mihi efficacius medium obviandi huic malo, quam ut D. Parochus N. & Nos omnes frequenter in concionibus, explicemus damna & pericula decedentium sine Sacramentis, vel cum intempestivo eorum usu. Item recommendemus ingentes Extremæ Unctionis fructus, non solum animæ sed & corpori proficuos; si verò nec hoc efficax videtur esse medium, necessarium adhuc fore credo, ut singulis Dominicis & Festis interrogemus ex ambone: an aliquis non infirmetur? ut quicumq; id sciat, si ve domesticus, si ve vicinus significet Parocho post Missam. Adjiciamusq; prohibitum nobis esse aliquid accipiendi etiam spontè oblatum, dum infirmos accedimus cum Sacramentis, ne fortè pauperiores non habentes quidquam in domo ad offerendum Sacerdoti, pudore retrahantur ab eo convocando. Novi etiam aliquos bonos Pastores, qui identidem suam Parochiam nunc has, nunc illas Villas & Domos visitant, ut suas Oves
quò

quò ad corpus & animam cognoscant, Nos quoq; deberemus hoc practicare, dum alia nos non premunt negotia; Notarius verò tam propositionem, quàm resolutionem connotabit. Et sic in similibus Casibus circa Baptismum, Pœnitentiam, Matrimonium proponet, qui volet.

Deinde interrogabit de gravaminibus, si quis habet aliqua, tunc sentiens se læsum & gravatum proferet: v.g. *Parochus iste, me invito & inconsulto administrat Sacramenta meis Parochianis, baptizat &c. sepulturas concedit &c.* Item: *Vicarius meus examen effugere & otiari volens, approbationes elapso termino impetrare negligit, nec satis exemplarem se gerit &c.* Alius dicere poterit: *Dominus Collator præscribere vult tempus Missæ, & aliis devotionibus, agrè fert, quando non expectatur, etiamsi elapso tempore.* Item *D. N. à multis annis Censuræ ac Decimas retinet, & toties requisitus reddere non vult.* Super quolibet Puncto fiet annotatio & consultatio, sive resolutio per Notarium conscribatur.

Expeditis tali modo propositionibus, præcipuè inquireret de Presbyterorum vita, moribus, scientia, muneri eorum necessaria, & approbationis facultate, quòad Confessiones audiendas. An eorum culpâ Divinus in Ecclesia cultus negligatur? an aliqui finè Sacramentis decesserint, negligentia vel absentia Parochi interveniente? an suppressum sit alicujus Sacerdotis testamentum, & per quem? an post intestatum, aliquid Presbyteri, si-

ve Sæculares usurpaverint? an aliquæ Personæ Ecclesiasticæ inter se sint discordes? mutuaq; odia foveant? an alicujus Presbyteri Materfamilias sit scandalosa? vel rixosa? multum dominetur, Dominum suum non honoret, vestes supra statum suum sibi comparet? An aliquis Parochus suscepit aliqua onera perpetua Missarum finè approbatione Officii? advertat quoq; an habeant omnes tonsuram decentem? capillos non nimis longos, vestes honestas, non sordidas, laceras, collare decens, superpelliceum mundum? videat item Breviarium an bonum, integrum, cum Patronis? Rubricellam, an Diocesana & Anni currentis? Item literas ordinationis saltem pro prima vice, Approbationes ad audiendas Confessiones &c. &c. Et si quem invenerit, ex examine & scrutinio cum Confratribus facto, Concubinarium, ebriosum, vel quomodolibet scandalosum, aut de his probabiliter suspectum, moneat eum publicè coram aliis. V.g. *Intelli ex testimoniis fide dignis, quòd talis Presbyter N.N. sit vitio ebrietatis addictus, vel de incontinentia suspectus; idcirco eum moneo Authoritate Illustrissimi Domini Loci Ordinarii, ut ab his desistat, aliàs procedetur contra eum juxta Sacros Canones & novissima Reformationis Decreta.* Hanc autem monitionem speciatim in Aëlis connotet, addendo: sit ne prima? secunda? vel tertia? Quam monitionem Decanalem, in causis vitæ morum, correctionum pro Canonica, per Judicia Officialium Nostrorum habere volumus.

De-

Demùm observatis iis, quæ instructione Decanorum Illustrissimi Antecessoris Nostri, de qua supra fit mentio, præscribuntur, pro Conclusionem intonabit Hymnum Ambrosianum: *Te DEUM laudamus*, accensis in Altari luminibus, cum pulsu Campanarum, & ad *Salvum fac*, benedictione cum Sanctissimo Sacramento, omnes à comessationibus in illo loco & computationibus abstinendo, ad propria redibunt.

Qui verò ad Congregationes Decanales, legitimè non impediti venire neglexerint, Parochi quinque florenorum, Vicarii duorum, subeant mulctam, pro prima vice absentiae suae; quæ mulcta cedat pro fabrica Ecclesiae illius, ubi Congregatio celebrabitur. Pro secunda autem vice, si absentes fuerint, sciant se gravioribus subijciendos poenis, & contra tales, actionem Instigatori Officii committimus.

In iisdem Congregationibus Decanalibus, fiat dispositio, ne ullus Parochorum audeat cistas, dolia, & alias res Parochianorum in Ecclesiis, multominus proprias, signanter ad esum & potum spectantes, etiam in Sacristia asservare, sub poena sequestrationis earundem rerum, & in instanti distributionis earundem, ad hospitalia pauperum per Decanos facienda.

Inter alia in Congregationibus hujusmodi tractanda, meminerint Decani admonere suos Parochos, quatenus unusquisque inter limites suae Parochiae, cruces in

viis publicis venerationi Fidelium expofitas, & vetu-
 ftate aut ventorum vi collapsas, effigiem Crucifixi ma-
 nibus vel capite truncato, vel aliàs deformatam aut in-
 verſam præferentes, quæ ſunt reparabiles, reſtaurari;
 quæ verò putrefactæ & deformes, tolli & comburi cu-
 ret; novis in earum locum ſubſtitutis, ne per hunc me-
 moriæ Paſſionis Dominicæ neglectum, ſcandalum inter
 Judæos & Hæreticos abundet.

CAPUT XL.

De Viſitationibus.

Viſitationis munus utpote conſervandæ reſtituendæ.
 quæ Eccleſiaſtica diſciplinæ remedium efficaciffi-
 mum, ultra generalem, quam partim in Perſona
 Noſtra, partim per Commiſſarios à Nobis Deputatos per-
 egimus, ſacroſanctè ab his ad quos ſpectat & pertinet,
 mandamus adimpleri. Hoc autem ut accuratiùs expedia-
 tur, Conſtit: Provinci: proviſum eſt, ut Viri ætate mo-
 ribusq; graves, ac virtutum Chriſtianarum ſtudioſi, in
 Officio Archidiaconatûs conſtituantur, qui ſtatutis tem-
 poribus, Eccleſias viſitent, & ad Episcopum referant,
 quæcunq; à ſe animadverſa vel corrigi vel reformari
 oportere judicaverint. Conſtituti itaq; ſeu conſtituen-
 di deinceps in tali functione, incumbendum ſibi ſciant,
 ut

*lib. 1. de
 Offic. Ar-
 chidiacon.*

ut munus suum non solum nomine, sed certis Officij sui partibus, rectè atq; ordine Canoniarum Sanctionum adimpleant, & de triennio in triennium, juxta præscriptum Constitutionum Provin: Ecclesias suorum territoriorum visitent, acta q; hujusmodi suarum Visitationum, intra duos menses, ab actu Visitationis Nobis tradant & consignent. Decani autem, quotannis, Ecclesias suorum Decanatum visitent, in suis Visitationibus non solum supellestem & ornamenta, resq; Sacras Ecclesiarum, sed etiam fructus omnes, fundos, redditus, proventus, possessiones, bonaq; omnia, Jura, Privilegia, Dotes Beneficiorum, inscriptiones summarum, Pagosq; Jure Parochiarum cuilibet Ecclesiæ adscriptos, diligenter connotet; maximè autem de vita & conversatione Sacerdotum, ac de scandalis & excessibus notoriis, inter Parochianos utriusq; sexus inquirent, & defectus omnes tam in Spiritualibus, quàm temporalibus rebus accuratè & exactè describant, omni anno, Visitationes suas ad Nos Officiumq; Nostrum remittant, & super omnibus præmissis informant.

C A P U T XLI.

De Excommunicatione.

CUM Excommunicatio ex veteri Ecclesiæ DEI & SS. Canonum instituto, ad medicinam ferendam, non

ad mortem inferendam instituta sit; expedit omninò, ut in ferendis Excommunicationibus magna cautela adhibeatur, cum uti Decreta SS. Conc: Trident: monent, experientia ipsa docet, Excommunicationem vilescere & contemni, si minus circumspèctè adhibeatur. Proinde Officiales Nostros cautè procedere volumus, ut non nisi tunc ad Excommunicationis gladium recurrant, cum res aliter obtineri non potest.

Cum autem plerosq; fideles ex ignorantia Juris, in contemptum potestatis Ecclesiasticæ & Censurarum, non sinè culpa mortali labi contingat, idcirco à Parochis & Regularibus in Concionibus, aut quoties commoda occasio sese obtulerit, admoneri populum volumus, ut ab Excommunicatione à Jure vel ab homine lata, pœnarum omnium maxima sibi metuant, illamq; dici ac haberi in Ecclesia DEL, pro gladio Spirituali, relicto à Christo Domino, justitiæ ac disciplinæ Magistro; Proindeq; cum quis ob delictum & culpam lethalem contumax aut rebellis, à Capite ipso nostro, JESU Christo, cujus Corporis mystici membra sumus, uti pars mortua præcisus fuerit, illum è vestigio diabolicæ tradi potestati, deinde suffragiis Ecclesiæ communibus, Sacramentorum participatione activa & passiva, Sacrificiorum ac omnium Ecclesiæ universæ officiorum, meritorumq; fructu, habilitate ad Beneficia Ecclesiastica obtinenda, quandoq; retinenda, actionum omnium Judici-

dicialium facultate, Civilis vitæ, ac conversationis humanæ societate privari, non alio autem fine & intentione Ecclesiæ, quàm ut resurgat à peccato & salvus fiat, & in medicinam animarum adhiberi.

Præcipimus præterea Parochis ac Regularibus: ut populum doceant ob hanc potissimum causam, excommunicatos è suggestu denuntiati, vel ad valvas Ecclesiarum publicari, ut ab hominibus utriusq; sexus fidelibus evitentur, ne communicantes cum excommunicato mortaliter peccent, & incurrant Excommunicationem minorem.

Clerici demùm Excommunicati & declarati, vel ab Officio suspensi, si ministrare ausi fuerint, sciant se pœnam depositionis ab Officiis ac Beneficiis incurrere, infames detestabilesq; esse, nec illis spem ad Beneficia Ecclesiastica restitutionis superesse, nisi Sedis Apostolicæ gratiam, cui soli facultas dispensandi ea in re est reservata, per condignam pœnitentiam obtinuerint.

C A P U T XLII.

De Causis Criminalibus per Procuratorem promovendis.

DEcet Ordinem Sacerdotalem, modestiæ & tranquillitatis studium; hinc ut à litibus multiplicandis

dis quisq; sibi temperet, quantum fieri potest, præsen-
ti Synodo Personas Ecclesiasticas obligamus. Quia ta-
men iniquitas & malitia hominum eò usq; devenit,
quòd in rebus Ecclesiæ alienatio reputatur sagacitas;
rapina, probitas; & violentia, fortitudo; cupientes
hanc audaciam reprimere, & invasoribus in patrimo-
nium Christi fræna ponere, felicitis recordationis Grego-
rii XIII. Pontificis Maximi Clero Diœcesis Regni Polo-
niæ Breve, ad Causas Criminales per Procuratores pro-
movendas indultum, ut omnibus innotescat, de verbo
ad Verbum in Appendice inferi mandavimus *Num: IX.*

CAPUT XLIII.

De Conservatoribus.

Reaſſummendo Decreta in Synodis Diœceſanis Plo-
cenſibus tam per Illuſtriſſimum olim Stanislaum
Łubieński de Anno 1632. quàm per Sereniſſimum
Principem Carolum Ferdinandum, Episcopos Plocenſes
de Anno 1643. de Conservatoribus lata, ſiquidem con-
tinuâ edocti experienciâ obſervavimus, qualiter Sæcu-
lares cum Regularibus lites & controvertias exortas in
Judiciis Ordinariis proſequi, & Juſticiam in Cauſis ſuis
conſequi nequeunt, ſed ad altiora ſubſelia evocantur,
ac propterea diſpendiis fatigati, etiam Cauſas juſtas de-
ſere-

ferere coguntur, ob exemptiones per Regulares sæpe-
numerò indebitè obtrusas; Proinde cùm juxta Constit:
Gregorii XV. in Synodo Provinciali receptam & pu-
blicatam, Regulares ad eligendos Conservatores suos,
non obstantibus quibusvis Privilegiis teneantur, (aliàs
Jurisdictioni Ordinariæ subjaceant) ideo eosdem seriò
monemus, ut dictos Conservatores eligant, aliàs à Ju-
risdictione Nostra Ordinaria nullo modo se eximi pos-
se præsentì Constitutione declaramus. Nomina verò
Electorum ad Acta Nostra quàm primùm notificent, ut
eorum notitiam illi, quorum interest, habere possint.

C A P U T XLIV.

De Taxa Fori Spiritualis.

CUm in Ecclesiastico Tribunali *lex Domini immacu-* *Psal. 118.*
lata reddens unicuiq; quod suum est, quosvis Ope- *v. 8.*

rarios deservita fraudari mercede, & post longam
causarum audientiam jejunos dimittere nolit, & minimè
finat; ideo ne & partes nimis graventur exactionibus,
aut aliquando vexatione se gravari querulentur, spe-
ctatis utriusq; extremi circumstantiis, & matura deli-
beratione ponderatis, Processus & Instrumenta quævis,
seu mercedem pro iisdem, ad certam & determinatam
quantitatem reduximus, sequentemq; in moneta cur-
rente præscripsimus taxam.

Bb

Abso.

	Flor:	Gr:
Absolutio in totum à Censuris	8.	
Aggravatio	3.	
Arestum unà cum additione	3.	
Aresti relaxatio	2.	15.
Audientia Juramenti in Cancellaria, ejusq; expleti testimonium	1.	
Appellationis Actio	2.	15.
Citatio Simplex	1.	
Commenda alicujus Ecclesiæ	3.	
Commissio pro Inquisitione	3.	24
Decretum Excommunicationis in Contumaciam latum	2.	15.
Declaratoriæ Excommunicationis, cum insertis tribus monitionibus Canonicis	4.	
Decretum Interlocutorium	2.	
Decretum ex Partium Controversiis	8.	
Decretum cum inserto toto Processu omnium Instantiarum, à qualibet philura 30. ri- garum in qualibet parte	1.	
Decretum in Causa Jurispatronatus	30.	
Decretum in Causa Separationis, Divortij habito tamen respectu Personarum	40.	
Erectio à quolibet mille	45.	
Inscriptio Causæ ad Regestrum		12.
Instrumentum Appellationis	3.	
Interdictum, illiusq; relaxatio pro quolibet Instrumento	4.	
Inhibitio ejusq; Relaxatio, pro quolibet Instrumento	2.	15.
Inscriptio Provisionis cum ejus transumpto	3.	24
Institutio ad Beneficium tenue	15.	
ad Beneficium pinguius	40.	
Indultum celebrandi in Ecclesiis non consecratis	3.	
In Oratoriis privatis	15.	
Diebus vetitis vescendi carnibus	3.	

De Causis Pauperum Sacerdotum.

	Flor.	Gr.
Literæ Cridæ ad instituendum	3.	127
Monitorium simplex	1.	15.
non viso robore	3.	
Mandatum Executivum	5.	
Procuræ	2.	16.
Oblata quorumcunq; Documentorum à qualibet philura	1.	
Pro examine cujuslibet Testis	3.	
Pro Formatiss seu Testimonialibus Ordinum	1.	8.
Pro Dimissorialibus cum reditu	4.	
sine reditu	8.	
Pro confirmatione seu Approbatione Testamen- torum à Centum	2.	
Pro sublevatione	3.	
Resignatio Beneficij	6.	24.
Suspensio ab Officio & Beneficio	2.	

Reliqua Instrumenta ad proportionem præmissorum taxabuntur, emergentium verò hac super re perplexitatum, declarationem Officio Nostro plenariè committimus.

CAPUT XLV.

De Causis Pauperum Sacerdotum.

Legimus in Vate coronato, quòd sit *jucundus homo*, Psalm.
qui miseretur & commodat. Sanè si cujus, certè Spiri- v. 5.
 tualium Personarum, Ministrorum DEI injuriæ,

damna ac necessitates debent Nos, ad misericordiam permovere. Unde cum passim multorum Parochorum querela, aures Nostras verberet, quod tametsi per Dominos ac Possessores Bonorum in Decimarum extraditione, aliis rebus, & bonis ac Proventibus Ecclesiasticis sunt injuriati, propter tenuitatem ac inopiam suam jure cum injuriatoribus suis experiri non valeant, ejusmodi querimoniam ferre non valentes, hac perpetua Synodali Constitutione declaramus, mandamusq; ut quicumq; Sacerdotum, Parochorum & Curatorum injuriatus, & in tali necessitate constitutus fuerit, dummodo ei veritas suffragetur, nec e mentita & efficta paupertate se tueatur, illius causa gratis, quò ad omnes Juris gradus, per Instigatorem Officii promoveatur, Citationesq; & alia ipsius negotii munimini servientia Instrumenta, pariter sine ulla mercede ac salario, (nisi fortè ipsemet aliquid obtulerit) ex Cancellaria Nostra extradantur, imò ejusdem injuriati Parochi expensis occurrendo, etiam ad simplicem ejusdem delationem ac querelam, Volumus ipsius causam per Officium promoveri, & injuriam vindicari. Si tamen aliqui (Const. Synod: lib: 1. fol: 93.) dum possunt vindicare injurias, suas, dissimulant, talibus pœna ordinaria, quæ est contra alienatores assignata, infligatur.

CAPUT XLVI.

Praxim expediendæ Inquisitionis & Testium examinis decla- rans.

CUM in Jure magna sit vis Testium, & per eos, efficacissima, litesq; planè dirimens habeatur probatio, præfertim, si eorum examen legitimè reperiatur expeditum; ideo ne in hujusmodi Commissionibus, & nomen æstimationè Commissariorum vapulet, & Partes gravem, ob illorum imperitiam, sumptuum patiantur jacturam, litesq; per consequens, propter iteratas inquisitiones, immortales reddantur, omnibus & singulis ad præmissum Officium designatis, sequentes Regulas proponendas decernimus, & eas manuteneri mandamus.

Exhibitum sibi authenticum legitimi Superioris Instrumentum accipiens Commissarius, semel & iterum illud relegere debet, ut probè intelligat, à quo? ad cujus instantiam? contra quem? in qua causa committitur negotium? debet enim servare expressam mandati formam, quia aliàs actus foret nullus. *C. cum dilecta. 22. de rescrip. Sòësius in l. 1. decretal: tit: 29. n. 21.*

Antequàm ad locum expediendæ inquisitionis sese contulerit, præmittet tempestivè literas innotescentia-

les; ad videndum & audiendum, in tali loco & termino, pro parte Actoris, vel Rei, Testes recipi, & jurare in hac Forma:

Oznaymujemy tym naszym obwieśczeniem, komu by o tym wiedzieć należało, a mianowicie N. N. z iedney strony, y N. N. z drugiey; iż Jásnie Wielmożny Jmśc. Xiadz Biskup Ptocki (si directè à Nobis) vel Urząd konsystorski (si per Decretum Officialis Nostri emanavit Commissio) w sprawie N. N. o Rzecz N. N. z Aktoratu pomienionego N. N. toczacey się (& è contrà si est mutuus Actoratus) roszkał nam odprawić inkwizycya. Tedy Ja N. vel my N. N. naznóczeni Kommissarze temu Aktowi dzień N. miesiaca N. Roku terásznieyszego na godzinę N. z rana, na mieyscu N. naznóczaemy, na którym terminie aby Obie strony tak powodowa, iako zápozwana cum Interrogatoriis suis & articulis ad videndum & audiendum Testes recipi & jurare: Testes verò ad deponendum secundùm Articulos & Interrogatoria prævio Juramento, personaliter, legitime ac peremptorie compareant, tym Naszym Listem zápozwyamy. Dáno &c.

Literas hujusmodi debet Partibus insinuare, & Copias ad valvas Ecclesiæ unius, vel plurium, prout res postulat, affigere, Clericus aut aliquis Minister Ecclesiæ, qui nomen, cognomen, Officium, & quòd literas hujusmodi legitime sit exequutus, scribat in iisdem Innorescentialibus.

Ad-

Advertat Commissarius, ad evitandos scrupulos, ut terminus pro Juramentis Testium designetur Die Juridica, nimirum Feriâ secundâ, quartâ aut sextâ. *Exa- Janidk*
mina verò post præstita Juramenta, semper continuari p. 116.
possunt etiam die feriata.

Vigore Innotescentialium, in loco & termino, legitime constitutus, si commodè fieri potest, Missam de SPIRITU SANCTO celebret, vel audiat, unâ cum Partibus & Testibus, petendo SPIRITUM SANCTUM, ut Actui imminenti gratiâ suâ assistere dignetur: aliàs absq, Missa, tempore tamen matutino (propter Juramenta à jejunis præstanda) in præsentia Partium fundet Jurisdictionem, exhibitione & lectione Instrumenti Authentici, & in ejus fundamento, pro termino hodierno editarum, & legitimæ executioni mandatarum literarum Innotescentialium.

Fundata Jurisdictione, annotet Testes præsentis Partis actores primò; tùm Citatæ; ac partium contra eos; & dicta eorum, protestationes & exceptiones in hac vel simili Forma:

Coram Me vel Nobis Commissariis, vigore Innotescentialium legitima executioni mandatarum, in loco & termino hodierno congregatis, post fundatam Jurisdictionem, in fundamento Decreti vel mandati &c. &c. comparentes personarum, vel per legitimum mandatarium, cum mandato Procura, Partes induxerunt Testes, Actorea N. N. N. ad proban-

bandum; Citata N. N. N. ad evadendum sibi objecta; quos Ego vel Nos salvis Protestationibus & exceptionibus Partium, contra eos, & dicta eorum, ad Iuramentum admisimus in hac v.g. Forma.

FORMA JURAMENTI.

*J*A N. N. przysięgam Pánu Bogu Wszechmogącemu, w Trojcy S. Jedynemu, ná tym: Iż o co będę pytány ná tey inkwizycyi, w Sprawie N. N. Aktora N. N. z Pozwánym N. N. o rzecz N. N. toczacey się; tedy mam prawdę powiadać, niemam prawdy w niczym utaić, á to dla żadnych respektów, przyjaźni, nie zapátruiać się ná żadne dáry lub upominki, od ktoreykolwiek strony; y ná tym: iáko nie iestem namowiony, nieproszony, informowany, zkorumpowany, lecz co wiem, y iáko wiem w tey sprawie, tak zeznam podług Boga, y Świętey Sprawiedliwości, niwczym sumnienia mego niezáwodzac; náczym iáko sprawiedliwie przysięgam, tak mi **BOŻE** dopomoż.

Videat porro Commissarius, an utraq; pars sit præsens præstitioni Juramenti? nam finè præsentia Partis, Juramentum & actus totus nihil valet, Testimonii enim essentia in Juramento, præsente eo, contra quem Testes inducuntur, præstando consistit. *L. jusjurandi. C. de Test.* nisi fortè altera Pars, legitimè Citata, venire pro termino neglexerit; quo casu eam pro contumace de-

declarabit, ac in ejus contumaciam poterit audire Juramenta Testium. C. 2. ubi Abb. tit. eod. Hoc tamen sciendum, quòd si negotium, de quo fit Inquisitio, favorem Partium principaliter respiciat, tunc iis consentientibus, Juramentum remitti potest, & eo casu Testes sine Juramento, sub fide tamen, honore, & conscientia deponere possunt. per text. in C. tuis. quest. 39. & ibi Gl. in v. remittatur, de Testibus quod locum non habet in Criminalibus, & ubi vertitur interesse Gloriæ DEL, boni Ecclesiarum, Communitatis &c. Item de valore Matrimonii, ac ubi proceditur viâ Inquisitionis ad cognoscenda delicta, & similibus, in quibus depositio Testium absq; Juramento nulla est.

Janill:
p. 115.
m. 12.

Lud. En
gel. l. 1.
tit. 20. &
21. n. 42.

Quòd si Pars comparens protestatur, contra actum Commissionis, contra Testes, & dicta eorum, noliq; auscultare Juramenta Testium: Commissarius describet Ipsius Protestationem in Actis, ad Examen nihilominus procedet.

Quòd si infirmitatem aut aliam legalitatem justam opponet; propter quam ad audienda Juramenta Testium non poterit adesse; detur Terminus ad comparendum, vel saltem ad Procuratorem mittendum, cum mandato Procuræ: sciat tamen Pars legalitatem interponens, eam, suo tempore, Juramento coram Officio comprobari, aliàs ad damna alteri Parti causata restituenda teneri.

De numero Testium; sciat Commissarius, sufficere eos in omni Causa duos, aut tres, dummodò sint omni exceptione majores ad plenam probationem; si tamen plures, Partes vellent inducere, eos non repellat, nisi numerum duodenarium excederent; contra enim effrænata Testium multitudinem Jura clamant. *C. in omni.*

Janid. C. licet. de Test. § L. ubi numerus ff. eod. hinc ad summum septem digniores, si una Pars seligeret, altera totidem in contra, ulteriori verò Testium productioni renuntiarent, optimum esset, nisi magnitudo Causæ aliud svaserit.

Si tamen queruletur Pars, Testes suos non venire, exgradat contra eos Citationes, imò monitiones, & annotet in Actis diligentiam Partis, in iis producendis, dabitur enim. Ipsi campus postea eosdem additandi, & producendi coram Officio, aliàs si resignabit eorum productioni, ampliùs eorum productio non concedetur.

Juramenta hujusmodi præstantur à Sæcularibus genuflexis coram imagine Crucifixi; à Spiritualibus ad S. DEI Evangelium.

Præstitis Juramentis Pars, contra quam Testes producuntur, debet dare Interrogatoria Judici aut Commissario; non Parti, quæ tamen si petita dare reculaverit, Commissarius ipse debet ea formare, positis ob oculos articulis Causæ, ex libello, Protestatione aliisq; deductis in Judicium, *Lud. Engel. ubi supra n. 46. aliter enim con-*
fecta

fecta nihil valent. Interrogatoria hæc scribat de verbo ad verbum in Actu Commissionis hoc modo: *Post Juramenta produxit Actor articulos, Citatus Interrogatoria, in tenore sequenti.* Et scribat hujusmodi Interrogatoria. Melius tamen Partes facient, si Interrogatoria pro Actu Commissionis prius in Judicio producta, & manu Judicis vel Notarii subscripta prompta & parata Commissariis exhibeant.

His habitis removeantur Partes & arbitri, ac instituat examina singulorum Testium seorsivè, & primò examinantur Testes ex parte Actorea, tùm à Parte Citata inducti.

Testi inducto, proponat Examinator, quàm periculosum sit dicere falsum testimonium, & quòd falsus Testis, tribus sit obnoxius: DEO, cujus contemnit præsentiam; Judici, quem fallit mentiendò; Parti, quam Testimonio falso lædit. Uti habetur *C. i. de crimin: falsi*: moneatq; ut salutem animæ suæ consulat deponendo.

Testem simplicem doceat primò mysteria fidei, juramentique gravitatem, tùm eum ad Juramentum admittat.

Si duo sint Commissarii, unus inquireat, alter notet responsiones Testium. Et quidem primò singulorum scribat nomen, cognomen, officium, ætatem, distantiam loci, frequentationem Sacramentorum. V.g. Quando confessus, communicavit &c.

Magnum Iudici præstaret favorem, si adhuc quæ-
ret Testem: *Jesli się znosił z innemi świadkami? abo iesli
go nauczono? y kto go nauczał? iako ma odpowiadać? kto-
rey słronie lepiej, sprzyia? czy niechce świadczyć z nienawi-
ści ku Osobie? czy niema swego interessu do tey sprawy? kto go
prosił? czy wziął za to iaki upominek &c.*

His annotatis exponet Testi primum Articulum in-
terrogando: *quidnam sciat de eo? & unde sciat? an ex visu?
auditu? quisnam Ipsi narravit? quo tempore? quo loco hoc vi-
dit? vel audiuit?* Si ex auditu: quæatur, *à quo audiuit?
gravisne erat Persona? an levis? & illa, unde novit? item
an sciat bene? an tantum credit & arbitratur?* Sic peracto
singularum circumstantiarum primi articuli examine,
describet totum iis verbis; & idiomate, quibus & quo
respondit. Testis, unà cum rationibus & probationibus
à Teste depositis, & præleget Testi descripta: nùm ita
se res habeat? nec ne? potest enim in continenti, Testis se
corrigere, non autem ex intervallo, nimirum post dimis-
sionem ex examine, nisi fortè dicat se errasse in prima
depositione, tunc enim probato errore poterit admitti, et
ritq; depositio illius ultima vera, prima falsa, uti habe-
tur in C. 7. de Test: cogendis. *Sósius in lib: 2. tit: 20. n. 41.*

Examinato primo articulo, examinet secundum eo-
dem modo, tùm tertium, & alios, usq; ad finem, anno-
tando in terminis Testium responsiones, non autem af-
firmativè, negativè, cum hæc faciant difficultatem, ma-
ximè si articulus habeat aliquot puncta: Exa-

Examine completo, imponat Testi silentium, ne dicat de his, super quibus erat examinatus, ut caveatur aliorum Testium subordinatio, & expediatur. Testis alius introductus examinetur eodem modo, & scribantur verba Ipsius propria, quæ etfi eundem sensum habuerint cum primo Teste, non scribatur tamen taliter: *Ipsè Testis respondit ad primum vel secundum, sicut primus*, nam ex tali scriptura argueretur Testis de condictione, & sic posset reprobari à Judice.

Testis (idem dicendum de Commissario) non debet quidem accipere munera, ut se favorabilem uni exhibeat Parti, præ aliis; tenentur tamen Partes, tam Testes de longinquo vocatos, quàm Commissarium propriis sustentare expensis; & tam Testi, si uno alterovè die, inmoretur ob hanc causam, quàm Commissario pro rato temporis & laboris, præter sustentationem, justam providere mercedem, nec hoc dicitur Testium aut Commissariorum corruptio, cum iis acceptis, Commissarius quod æquum scribere, & Testis deponere etiam contra suum teneatur Provisorem, nec pro eo indignationis remaneat locus.

Prædictis ita conscriptis concludet Commissarius Inquisitionem in hac vel simili forma: *Quæ omnia in oculo Rotulo Pultoviam. &c. remittendo; ei apcriendo diem N. Mensis N. Anni currens ceram N. N. præfixi in quo termino ut Pars utraq; ad videndum & audiendum Rotulum*

aperiri, Testimonia publicari, in principali negotio definiti-
uam ferri, personaliter, legitime ac peremptorie compareret,
authoritate mihi hac super re tradita injunxi.

Subscribet se Commissarius, componet & obsignabit
Rotulum; remittens illum, per certum à Partibus con-
ducendum cursorem cum obligatione, ne ulli tradat aut
communicet Rotulum, sed directè ad locum designatum
referat, inscribendo exteriorem Titulum in hac Forma.

Rotus Inquisitionis in Causa N. N. ad Instanciam N. N.
contra N. N. & contra (si est mutuus Actoratus) expe-
dita, aperiendus Die N. Mensis N. Anni præsentis, si tunc
&c. aliàs &c. coram V. V. Officio Consistorii Pultorvien-
sis: remittitur v.g. Pultorviam.

Actus verò expeditæ Commissionis sic vel similiter
connotari poterit.

Negotium Examinis Testium & Inquisitionis nobis per
literas Commissionis, è Cancellaria Illustrissima Celsitudi-
nis Vestræ, de data Pult: die N. Mensis N. anni currentis, in
Personas nostras emanatas, Sigilloq; Illustrissima Celsitudi-
nis Vestræ communitas, in Causa inter N. Actorem ex u-
na, & N. occasione N. N. Citatum, Partibus ex altera, no-
bis demandatum, eâ quâ decuit diligentia exequentes; Im-
primis Literas Innotescenciales contra Partem adversam, &
Citationis contra Testes præmissimus, quarum termino ad-
veniente, ad locum loci, videlicet Villam N. descendimus, in
Domo Plebanali vel Ecclesia, Sessionem Nostram Commis-
soria

sorialem constituimus, ubi coram nobis personaliter compa-
 rens N. Actor, reproductis Literis Commissionis supradictæ,
 necnon exhibitis Literis Innotescentialibus legitime [ut appa-
 rebat] executis, Jurisdictionem nostram Commissorialem
 in DEI Nomine fundari, nos Judices competentes Causæ
 & Partibus pronuntiari, Processumq; ulteriorem decerni de-
 bita cum Instantia petiit & postulavit. In presentia N. Ci-
 tati ex adverso Principalis in foundationem Jurisdictionis
 consentientis. Vel, cum DD. Commissarii sint sibi infensi,
 vel à Superiore inhibiti, prout authenticè deduxit, à funda-
 tione Jurisdictionis supersederi petentis. Nos verò Commis-
 sarii infrascripti auditis Partium, Actore & instantiis, Cita-
 ta verò consensu, Jurisdictionem Commissorialem in DEI
 Nomine fundavimus, nos Judices competentes Causæ &
 Partiibus pronuntiavimus, Processum ulteriorem decrevimus.
 Vel. Nos Commissarii, eo quòd præposterè exceptiones con-
 tra foundationem Jurisdictionis inferuntur. Vel. Non ob-
 stantibus utriusque frivolis & tergiversatoriis Exceptionibus Ju-
 risdictionem &c. ut supra, fundavimus. Tandem Actor pro-
 cedendo ulterius Testes videlicet N. N. legitime Citatos in-
 duxit, petens Ipsos prævio juramento examinari, juxta
 Interrogatoria, quæ in scriptis produxit. Prasente N. Citato,
 ex adverso Principali contra N. quòd sit infamis, contra N.
 quòd sit inimicus, contra N. quòd sit Domesticus excipi-
 endo, Ipsosq; à deponendo Testimonio rejici petente, & Te-
 stes pro parte sua videlicet N. N. legitime Citatos inducen-
 re,

te, ipsosq; ad Juramentum admitti, & juxta Interrogatoria, quæ itidem produxit, examinari petente. In contrarium Actor domestica facta, domesticis probari Testibus debere, tum suspicionem facile per Juramentum purgari posse replicavit, & ut supra instetit; Contra vero Personas Testium per Citatum inductorum videlicet contra N. quod sit interfectus, contra N. quod sit Consanguineus &c. ideòq; eosdem à deponendo Test. mo. no. rejci. Vel. quantum vero attinet Testes per Citatum inductos salva exceptione tam contra Personas, quàm contra dicta eorum, coram Judicio Illustrissimi Delegantis, utriq; Parti reservatis admisimus. Vel. Auditis Partium Controversiis & defensis ab utrinq; illatis, eo attento, quod domestica facta domesticis debeant probari Testibus, aliterq; veritas haberi non possit, omnisq; suspicio contra Testem resultans facile per Juramentum purgetur. Vel. quod exceptio prefata in continente non probetur. Vel. non obstantibus exceptionibus per N. illatis, uti frivolis & tergiversatoriis, superscriptos Testes admisimus, receptoq; ab eis solito de dicenda veritate Juramento, ad Partis utriusq; Interrogatoria examinavimus. Et quidem primus Testis N. &c. ut supra sonat Instructio post examen Testium.

Quæ omnia fideliter conscripta & connotata, manibusq; Commissariorum propriis subscripta, sigillisq; eorum munita, remittuntur Pultoviam, terminusq; Partibus ibidem coram sua Illustrissima Celsitudine, sive e
jus

jus Judicio comparendi dies N. Mensis N. anni curren-
tis, Partibus præfigitur & assignatur:

C A P U T XLVII.

De Observantia Statutorum Synodi.

SCimus, quòd hujusmodi salutaria monita Nostra, per
Synodum evulgata facient *amaricari ventrem non* Apoc. 10.
nullorum, eò quòd animi passionibus resistant, atq;
morbis, ast omninò sumenda sunt, cùm *legem* contine-
ant, quam DEUS & conscientia, Vicaria Potestas scri-
psit, *mandavitq; custodiri nimis*. Nihil hìc novi adstrui-
mus, sed innovamus id, quòd sæculis jam notum est. Pf. 118.
v. 4.
Præceptum ponimus, quà Pastorem agimus; consilium,
quà charitatem erga Dioecesianas Ecclesias, ejusq; popu-
lum demonstramus. Utiq; quando mandatur, adest Au-
thoritas, quando commendatur, prælucet charitas, &
mandato quidem respondet obedientia, consilio autem
fides, consilium suscipitur ad placendum, mandatum
autem ad non displicendum. Ac proinde Paternè com-
monefacimus universos, ut hæc Ordinatio Nostra Syno-
dalis, sit *quasi signum in manu, & quasi monumentum an* Exod. 13
v. 9.
te oculos eorum; legant singuli! ethi fortè amaricita fue-
rit voluntas alicujus, hæc præcepta cum tabulis cordis
conierat, & ibi patebit ei veritas, manifestabitur chari-
tas,

tas, apparebit observationis necessitas, & hanc præcipiet conscientia, instillabit Statûs decentia, amor honesti, horumq; in defectu (quod absit) timor utinam filialis. Fiet tandem id, quod erat contrarium legi mentis, tanquam mel dulce in ore singulorum. Sed quia executio legis recenti memoria continuaq; inspectione indiget, hortamur omnes Parochos & Beneficiatos, ut præsentès Constitutiones postquam à prælo venerint, sibi non negligent procurare, ut faciliùs muneis sui debitum agnoscentes, Officio ac Statui proprio valeant respondere; DD. verò Archidiaconi & Visitatores nec non Decani Foranei attendant diligenter, ut omnia hæc Decreta Nostra iidem Beneficiati in fideli observantia teneant; & si aliquem non habentem ejusmodi Constitutiones invenerint, pœnis arbitrariis puniant.

Pf. 118. Interim sit Pax multa diligentibus legem, & qui hanc servaverint, Benedictionem illis à DEO Omnipotente exoptamus.

ANDREAS EPISCOPUS.

GRA.

GRATIARUM ACTIO

In Conclusionē Synodi.

Illustrissimo & Reverendissimo Domino

EPISCOPO.

à Perillustri & Admodum Reverendo Domino PAULO
DOMINICO DROMLER Uq; J. D. Canonico
Cathedrali Plocensi & Pultoviensi diœa.

Exultavit nuper Plocia binis retrò lustris, & gratulata sibi
ingressum Tuum Saculis Dignissime Antistes, dum sub regi-
mine tanti Prasulis magnam sibi ominabatur felicitatem.
Magis imò maximè hodiè Celsitudinem Tuam sibi gratulatur Pul-
tovia, ibidemq; congregati Ecclesiæ Plocensis Status, dum Postera-
lem sollicitudinem de populo Pontificia Tue Potestati calitùs com-
misso ita adimplēs, ut pro vero Optimi Pastoris Prototypo ab o-
mnibus habearis. Sacrum hoc Concilium, quod in hac Majesta-
te & Sapientiā peregisti, nostrum omnium salus est. Quis cura-

num Tuarum molem plenè edisseret? quam in presenti Synodo, lu-
cro animarum intentus expressisti; profecto cura illa nihil aliud lo-
quuntur, nisi ut qui benè valent, ita valeant, ut Medico non ege-
ant, qui verò malè valent, Caelestis Medici gratiâ & Tua solici-
tudine curentur. Magnus Ille dictis & factis Cancellarius Regni
Petrus Tuus Aethi Dioecessanae Synodi clausit, & jam haeclemis à
quadraginta propè annis tumultuata Spiritualis Concilii facies, in Te
Praesul Vigilantissime è suis assurrexit umbris. Debet perennes
Alma hac Dioecesis gratias suis Praesulibus, Tuis Illustrissime Pa-
stor Praedecessoribus; quòd. Florum irrigata sudoribus, laboribus ex-
culta, vigiliis custodita S. Fidem Romano-Catholicam constanter
retinet atq; profitetur. Imples Antecessorum Tuorum vestigia
meritorum paritate; temporum serie succedaneus; virtutum & ho-
norum splendore antecedaneus; adeòq; in sana Doctrina conservan-
da; Disciplina Ecclesiastica promovenda nihil Tibi ligum Ze-
latori, scelerum Extirpatori antiquius. cum in sermone Ap. st. iet
Spiritus id renovare in Grege Tuo, quod antiquatum; illud revoca-
re, quod vetustate collapsim; illud redintegrare, quod antiquitate
oblitteratum; per Dioecessanae Synodi absolutionem, cujus scopus uni-
cus bonorum morum reductio. emendatio malorum, totam mentis
Tua aciem direxisti. Praecepit supremum Nunc en in expiatori-
Exod. 12 um holocaustum offerri sibi hodie, Tu Arctem Tuam G. utiliti-
um; jam dudum in victimam consecrasti; imò Dignitatem Tuam pro
Ecclesia & Patria in perpetuam hecatomben dedicasti. Dioecessa-
num Paltoviens. Seminarium amplam laudis, imò gratiarum acti-
onis munificentia Tua porrigit materiam, dum d. tem illius non
tantum amplificasti. sed inexhausta Tua liberalitate Domum pro-
instituentis Clericis è fundamentis erigere decrevisti. Lucet in
Te

Te eximia in gubernando Clero, in regendo populo solertia, spectatur in DEUM religio, in templi pietas, in proximorum salutem zelus incomparabilis. Talis utiq; decebat, ut Nobis esset Pontifex, qui dispersa colligeret, coarctata solidaret, disjuncta adunaret, Sanctis in hac Synodo sanctis legibus. Habes in me uno, o Gemma Praesulum! omnes quotquot vides, Tuis acciines plantis. Exultat Cathedra cum suo Senatu, latantur Collegiales, jubilat Clerus, populus, universiq; Fidelium Gregis Tui coetus, laudantes Nomen Domini, qui fecit nobiscum misericordiam suam, & vocavit nos in Concilio Sanctorum, ad audiendam & custodiendam vocem ejus. O! diem hanc omnibus Nobis, populisq; jucundissimam! diem expectatissimam, quam ut viderent, exultarunt in Spiritu Patres nostri, nos vidimus, celebravimus & gavisi sumus. Verē Tibi Illustrissime Praesul & ex animo gratulamur, quod tantam omnibus laetitiam, Tuo verō Nomini laudem, id quod maximē Divina benevolentiae argumentum est, Dominus Tibi reservaverit, quem Nos votis omnibus & precibus supplices exoramus, ut Te Patrem amantissimum, Pastorem vigilantissimum, Praesulem dignissimum, incolumentem pro Ecclesiae suae commodo & incremento diutissimē conservet. Det Tibi DEUS, quod solus dīre potest; addat annos de nostris etiam annis lectos. Det Tibi Orbis Polonus primos honores, quos mereris, non sit meta, quam non teneas, non annales, quos non impleras non anni, quos non vivas. Hoc Tibi nōdum vovet Concilium, à cujus vita Divinū honos, Ecclesiae integritas, Patriae libertas, Cleri norma, populi forma, nostrum demum omnium propendit salus.

APPENDIX ad SYNODUM.

Anni MDCCXXXIII.

I.

*Bulla Clementis XI. confirmans & ampli-
ans Constitutionem Pauli III. de Privile-
giis Neophytorum quò ad Bona tempora-
ralia cum aliis ordinationibus pro fa-
ciliiori Infidelium ac præsertim
Judæorum conversione*

Citata sub Cap. III. de Judæis.

CLEMENS EPISCOPUS

Servus Servorum DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Propagandæ per universum Terrarum Orbem Chri-
stianæ Fidei, cujus illibatum ac perenne depositum
Romana imprimis servat Ecclesia, pro commissi Nobis
Apostolici muneris debito jugiter intendentes, dùm in
remotissimas quasq; partes Evangelij Præcones ablega-
re

re satagimus, in eam simul curam diligenter incumbimus, ut quicunq; dejectis infidelitatis tenebris ad verum Justitiæ solem, qui Christus est, agnoscendum eo adjuvante festinant, nullis quò ad fieri potest, humanarum rerum obstaculis impediantur, sicq; ad Catholicæ Ecclesiæ gremium ex omni natione, quæ sub cælo est, eò frequentior, quò facilior expediatur accessus.

§. I. Quamvis enim non temporalium rerum comodo, sed æternæ potiùs hæreditatis intuitu ad suscipiendam Christi Fidem Infideles allici oporteat, quin etiam edoceri præcipuam Christiani hominis gloriam in eo maximè sitam esse, ut terrena despiciat, existimetq; omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam JESU Christi Domini Nostri; nihilominùs rationi congruum, & piæ Matris Ecclesiæ institutis consentaneum arbitramur, ita Paternam Nostram erga eos, qui adhuc in fide parvuli, lacte potiùs quàm cibo solido nutriendi sunt, providentiam temperare, ut infirmiores quiq; à Christianæ Religionis proposito, amittendarum facultum, incurrendæq; prorsùs miseræ egestatis horrore non retrahantur: cum potiùs juxta Canonicas sanctiones eos, qui ad Fidem veniunt, melioris conditionis esse oporteat post Baptismum, quàm, antequam Fidem susciperent, haberentur, & in illis etiam impleri debeat Christi certa promissio: quærite primò Regnum DEI, & justitiam ejus; & hæc omnia adjicientur vobis.

§. II.

§. II. Quam quidem ob causam complures Romani Pontifices Prædecessores Nostri pro tradita sibi divinitus in iis, quæ ad ejusdem Sanctæ Fidei favorem & propagationem pertinent, Apostolica potestate, multa in Neophytorum commodum Privilegia concesserunt, aliis quoq; additis ordinationibus, quibus & indemnitati ipsorum, & Christianæ Religionis dignitati, & faciliiori simul Infidelium conversioni consultum foret; præcipuè verò fel: rec: Paulus Pp. III. Apostolicam Constitutionem edidit in hæc verba, videlicet:

§. III. Paulus Papa Tertius. Ad perpetuam rei memoriam. Cupientes Judæos & alios Infideles quoslibet ad Fidem Catholicam converti; & prætextu bonorum per eos antea possessorum ab eadem Fide non distrahi, motu proprio, & ex certa nostra scientia, Authoritate Apostolica tenore præsentium hac in posterum valitura Constitutione sancimus, quòd cuicunq; eorundem Judæorum & infidelium ad dictam Fidem converti volenti, etiam si in patria potestate constitutus fuerit, bona sua quæcunq; tam mobilia, quàm immobilia intacta & illæsa permaneant. Ita ut etiam Filii familias & in patria potestate, ut præfertur, constituti, legitima & quacunq; portione bonorum patrimonialium aut maternorum eis de jure, seu successione bonorum eis aliàs debitorum per eorum Parentes fraudari, aut privari non possint, neq; debeant, sed eis integrè, etiam si

con-

contra voluntatem Parentum suorum ad fidem ipsam converſi fuerint, etiam eorum parentibus viventibus debeantur.

§. IV. Etſi bona ipſa ex uſura, aut illicito quæſtu fuerint acquiſita, & notæ ſint perſonæ, quibus eorum fuerit de Jure facienda reſtitutio (quia non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur malè ablatum) illa eiſdem perſonis omninò reſtituantur; perſonis verò non extantibus prædictis, quia bona ipſa eſſent per manus Eccleſiæ in pios uſus convertenda, bona huiusmodi eiſdem Judæis & aliis infidelibus in favorem ſuſcepti Baptiſmatis, tanquàm in pium uſum liberè concedimus, eaq; apud ipſos ſic converſos Judæos & alios infideles remanere decernimus. Interdicentes ſub Divini anathematis pœna, quibusvis tam Eccleſiaſticis, quàm Sæcularibus perſonis, ne ullam ſuper bonis huiusmodi quovis quæſito colore moleſtiam inferant, aut inferri patiantur, ſed magnum ſe feciſſe lucrum exiſtiment, dum tales Chriſto lucrati fuerint.

§. V. Et quoniam ut ſcriptum eſt, qui habuerit ſubſtantiam mundi huius, & viderit fratrem ſuum neceſſitatem habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo, quomodo charitas DEI manet in ipſo? ſi ipſi converſionis tempore inopes, aut indigentes fuerint, omnes tam Eccleſiaſticos, quàm Sæculares, per viſcera miſericordiæ DEI Noſtri exhortamur, ut ipſis converſis manus por-

Ee

rigant

rigant adjutrices: ipsi quoq; Diocesani non solum Christianos ad subveniendum ipsis exhortentur, sed etiam tam de redditibus Ecclesiarum, prout poterunt, quam de his, quæ ad pauperum usus per ipsos convertenda devolvuntur, hujusmodi Neophytos sustentare non negligant, ipsosq; à detractionibus & contumeliis paterna affectione defendant.

§ VI. Et quoniam per gratiam Baptismi Cives Sanctorum & Domestici DEI efficiuntur, longèq; dignius existit regnare spiritu, quam nasci carne, eadem Constitutione statuimus, ut Civitatum & locorum, in quibus Sancto Baptismate pro tempore regenerabuntur, verè Cives sint & privilegiis, ac libertatibus & immunitatibus, quæ alii ratione nativitatis, & originis duntaxat consequuntur, gaudeant.

§. VII. Curent insuper Sacerdotes baptizantes, & alii de Sacro fonte eos suscipientes, tam ante Baptismum, quam post, illos in Articulis Fidei, ac Legis novæ præceptis, Catholicæq; Ecclesiæ ritibus diligenter instruere, & tam ipsi, quam Diocesani operam dent, ne cum aliis Judæis seu Infidelibus, saltem per longum tempus conversentur, ne sicut quandoq; contingit, ab infirmitate curatis, modica occasio ad pristinam damnationem, recidivam efficiat.

§. VIII. Et quoniam experientiâ teste compertum est mutuatam ipsorum Neophytorum inter se conversationem,

nem, ipsos in fide nostra fragiliores reddere, ac salutē ipsorum plurimū officere, hortamur locorum Ordinarios, ut quantum pro incremento fidei viderint expedire, curent & studeant Neophytos ipsos cum originariis Christianis Matrimonio copulare.

§. IX. Et prohibeant eisdem sub gravibus pœnis, ne mortuos more Judæorum sepeliant, aut Sabbata aliasq; solennitates & antiquæ sectæ ritus quoquo modo observent, sed & Ecclesias & prædicationes, prout alii Catholici, frequentent, & in omnibus Christianorum moribus se conformes reddant.

§. X. Contemptores autem prædictorum per Sacerdotes, in quorum Parochiis degent, aut alios, ad quos de jure vel antiqua consuetudine de talibus inquirere spectat, aut etiam per alios quoscunq; Diocesanis seu Inquisitoribus hæreticæ pravitatis deferant, & invocato, si opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis, per eos taliter puniantur, quod aliis transeat in exemplum. Et insuper de his omnibus in Provincialibus & Synodalibus Conciliis diligens fiat inquisitio, & tam circa Episcopos, & Sacerdotes in præmissis negligentes, quàm ipsos Neophytos, & Infideles prædictos contemptores opportunum adhibeatur remedium.

§. XI. Si quis autem cujuscunq; gradus vel præeminentiæ fuerit, hujusmodi Neophytos, ne observacionem Ritūs Christiani, & aliorum præmissorum comple-

stantur, foverit, aut defenderit, pœnas contra fautores Hæreticorum promulgatas ipso facto incurrat; Neophyti verò si se corrigere post monitionem canonicam neglexerint, & ad vomitum judaizantes redire comperti sint, contra eos, tanquam perfidos Hæreticos, per Ordinarios locorum secundum sacrorum Canonum instituta procedatur.

§. XII. Non obstantibus Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis; ac quibusvis Privilegiis, indultis, & literis etiam Apostolicis, seu etiam Regiis, vel Imperialibus, eisdem Judæis, vel Infidelibus quomodolibet concessis, quæ quatenus in detrimentum Catholicæ Fidei, aut Nominis Christiani, seu aliquorum ex præmissis, quomodolibet vergant, & ad effectum præsentium, cassamus & irritamus, ac cassa & irrita esse decernimus, aliis decretis, & Constitutionibus Apostolicis, quæ super præmissis sunt condita, in suo robore duraturis.

§. XIII. Et, ut hujusmodi Sanctæ Constitutionis jugis memoria habeatur, & ne quisquam ipsius ignorantiam prætere possit, illam per singulas Cathedralis & Collegiatis Ecclesias, aliâq; pia loca, in quibus uberior erit Fidelium concursus, semel in anno ad minus infra divina publicari volumus & decernimus.

§. XIV. Et quia difficile foret præsentibus ad singula quæq; loca deferre, volumus, & etiam declaramus, quòd earundem præsentium transumptis seu Copiis, etiam
im-

impressis, & manu alicujus Notarii publici subscriptis, ac sigillo alicujus Prælati munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, ubicunq; forent exhibitæ vel extensæ;

§. XV. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 21. *Martii*. Millesimo quingentesimo quadragesimo secundo, Pontificatûs Nostri anno octavo:

§. XVI. Nos igitur, ne tam salubris Constitutionis memoria temporis diuturnitate deficiat, & observantia neglectu cujuspiam obsolescat, aut etiam fidei hostium dolo, notitia converti volentibus supprimatur, de nonnullorum Venerabilium Fratrum Nostrorum S.R.E. Cardinalium, & Dilectorum Filiorum Romanæ Curix Prælatorum, quibus hujusmodi negotium commisimus exponendum, consilio, atq; etiam motu proprio, ex certa scientia ac matura deliberatione, Nostri, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine eandem præinfectam Constitutionem, omniaq; & singula in ea contenta tenore præsentium confirmamus, approbamus & innovamus, eamq; ab omnibus ad quos pertinet, inviolabiliter observari perpetuis futuris temporibus debere statuimus & mandamus:

§. XVII. Simulque ad omnis dubitationis umbram penitus removendam, eadem à memorato Paulo Prædecessore Statuta clariùs explicantes, & quatenus opus sit,

fit, etiam ampliùs extendentes, bona quælibet adventitia, quocunq; modo talia censantur, ad filios familias Christianam Religionem profitentes, utpote à Patriæ potestatis jugo, quo Parentibus infidelibus subdebantur, Sacri Baptismatis beneficio prorsus exemptos, pleno jure spectare, neq; super illis usum fructum, aut aliud quodcunq; Jus præfatis parentibus, quamdiu in infidelitate permanferint, ullo modo competere; è contra verò parentes ipsos, aliosquè quoscunquè, qui conversis, eorumq; descendantibus, aliàs alimenta, seu dotem præstare quocunq; titulo, etiam in subsidium tenerentur, ad eadem alimenta, seu dotem illis subministranda pariter teneri, & obligatos esse post conversionem eorum, similiter tenore præsentium declaramus, atq; etiam ex integro statuimus, decernimus & mandamus.

§. XVIII. Et quoniam Infidelium, ac præ cæteris Judæorum, malitiam, eò usquè in odium Christiani nominis processisse pluries compertum est, ut bona sua occultando, seu in alios transferendo, vel aliàs de illis inter vivos, vel etiam in ultima voluntate disponendo, Filios aliosq; Consanguineos ad Christi fidem conversos eorundem bonorum successione, ad quam ab intestato legitimè admittendi fuissent, aut etiam spe successionis ejusdem fraudare tentaverint; Idcirco Nos rec. mem: Gregorii Pp. XIII. Prædecessoris Nostri, qui per suas quasdam sub annulo Piscatoris die 13. *Septembris* 1581. Pon-

Pontificatûs sui anno decimo datas literas, hujusmodi malo, utpote in Christianæ Fidei detrimentum cedenti, occurrendum merito censuit, vestigiis inhærentes, Judæos quoslibet, sicut & alios Infideles, bona sua & Jura quæcunq; in præjudicium filiorum, aut aliorum consanguineorum, qui aliàs ipsis ab intestato decedentibus successuri essent, & Christianam susceperint Religionem, quocunque modo alienare seu occultare, vel diminuire inter vivos, aut in qualibet ultima voluntate non posse; sed potius eadem bona & jura quæcunque (tradita statim post Baptismum legitima quibuscunque aliàs post obitum competeret eorundem) integrè conservare teneri & obligatos esse; tamq; ipsos quàm alios bonorum eorundem detentores, vel occupatores ad illa, seu eorum rationes quoties opus fuerit, exhibenda, & de eisdem Inventarium legitimè faciendum, & de utendo & fruendo arbitrio boni viri, cavendum, opportunis Juris & facti remediis compelli posse, atq; in eorum bonis & juribus, si in infidelitate decesserint, ipsorum filios, seu alios quoscunq; consanguineos, ut præfertur, Christianos eodem prorsus modo & jure, nulla etiam obstante ingratitude, aut alia quantumvis legitima exhæredationis causâ, quam ob suscepti postea Baptismi venerationem, sublata prorsus esse volumus, succedere debere, ac si iidem Judæi, seu alii Infideles, nullum fecissent aut ordinâssent testamentum, vel aliam ultimam

nam voluntatem; omnesquæ & singulas bonorum & jurium, siue inter vivos, siue in ultima voluntate, alienationes, distractiones, aut alias dispositiones prædictas in hujus Nostræ Constitutionis fraudem, & in odium Christianæ Fidei factas, seu potius attentatas, cenferi, ac nullius propterea roboris & momenti esse, motu, scientiâ, & potestatis plenitudine similibus, tenore præsentium sancimus, decernimus, & ordinamus.

§. XIX. Cæterum ne dum provida sollicitudine temporalia Conversis ad Fidem commoda comparamus, Spirituale animarum lucrum negligere videamur in convertendis; quemadmodum Infideles cæteros, qui longè sunt, Sacris Missionibus institutis, Evangelica prædicatione instruere non cessamus; ita de Judæis etiam, qui magno numero inter Christianos vivunt, & nostris quodammodo oculis obversantur, æterna salute procuranda præcipuè cogitamus. Tristitia enim nobis magna est, (fidenter cum Apostolo dicimus) & continuus dolor cordi nostro, dum paterni amoris visceribus misereamur Israëliticam gentem, olim DEO amabilem populum, quem elegit Dominus in hereditatem sibi, & custodivit quasi pupillam oculi sui, nunc autem (postquam Judaica in summum sceleris erumpente perfidia, verè iratus est furore Dominus in populum suum, & usq; in finem abominatus est hereditatem suam) velut gregem sine Pastore dispersum per invia quæque, & in-
aquo.

aquosa miserè divagantem, ac Verbi DEI, quod illi unicum superest, salutari pabulo destitutum, solo scilicet literæ, quæ occidit, à Judæis cortice degustato, Spiritu verò qui vivificat, ab animalibus hominibus non percepto.

§. XX. Propterea ad eosdem Judæos in Sanctæ fidei veritate salubriter erudiendos, & trahendos ad Christum, ea omnia & singula, quæ de sacris lectionibus, seu sermonibus per singulas hebdomadas ad ipsos, ubicunq; eorum Synagogæ fuerint, habendis, memoratus Gregorius Prædecessor Noster in aliis suis, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo octogesimo quarto, kalendis Septembris, Pontificatûs sui Anno tertidecimo, editis Apostolicis Literis, quarum tenorem pro expresso in præsentibus haberi volumus, sapienter constituta sunt, ab omnibus, ad quos pertinet, inviolatè servari, & sicubi in desuetudinem abiêrunt, in usum revocari præcipimus & mandamus; Concionatores omnes, qui ad id munus electi fuerint, specialite radmonentes, iisq; etiam in Nomine Domini districtiùs injungentes, ut memoratos Judæos non injuriis, contumeliis, aut nimia verborum asperitate, quibus in Judaica magis perfidia cõfirmarentur, sed charitate potiùs & mansuetudine, quam mitis nos & humilis corde Christus edocuit, velut oves errantes ad Sanctæ Ecclesiæ caulas suaviter allicere, & patefacta ex veterum potis-

simùm quas venerantur scripturarum oraculis, Christianæ veritatis luce, velamen ab oculis eorum detrahare omni studio satagant, ut ex Judaicæ pravitatis tenebris, quibus obscurati sunt oculi eorum, ne videant, DEI Omnipotentis operante virtute, liberentur.

§. XXI. Postremò Judæos omnes, cæterosquè Infideles quoscunque, qui ad Baptismi gratiam, DEO donante pervenerint, omnibus Ecclesiarum Prælati, ac sæcularibus etiam Principibus per misericordiæ DEI nostri viscera commendamus, ut eos patrocinio foveant, Autoritate adjuvent, potentiâ tueantur; nequè ab aliis, præsertim verò à Judæis, aut quibusvis Infidelibus ulla in re indebitè vexari patiantur; Universosq; ubique Terrarum Christi Fideles in Unigeniti Filii DEI, & Salvatoris nostri J E S U Christi, cujus vice fungimur, nomine hortamur & obsecramus, ne venientes ex Infidelitate præsertim pauperes, despiciant, aut averfentur; sed potius novella hujusmodi Ecclesiæ germina officiis ac beneficiis, prout quisquè poterit excolere, & irrigare non desint, atquè ut veros in Christo fratres, ac domesticos Fidei effectos benignè excipiant, in necessitatibus sublevent, & omni demum Christianæ charitatis genere proficiantur; ut de suscepto Sanctæ Fidei proposito gaudium ipsorum sit plenum, & exultatio, iis verò, qui foris sunt, & adhuc infidelitatis caligine detinentur, ad ejusdem Sanctæ Matris Ecclesiæ gremium properandi desiderium excitetur.

§. XXII.

§ XXII. Decernentes easdem præsentēs Literas etiam ex eo, quòd quicquid in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes eisdem non consenserint, aut vocati seu auditi non fuerint, aliāque quavis de causa quantumvis legitima, & Corpore Juris clausa, de ullo subreptionis vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel alio quocunque defectu notari, impugnari, vel in controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci nullatenus posse, sed semper & perpetuò validas, firmas, & efficaces existerē, & ab iis, ad quos spectat, & in futurum spectabit, inviolabiliter observari; sicquē per quoscunque Judices Ordinarios & Delegatos quavis Authoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales etiam de Latere legatos, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, & Authoritate ubiquē judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, quidquid secus super omnibus & singulis præmissis, vel circa ea à quocunque quavis Authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§ XXIII. Non obstantibus de Jure quæsito non tollendo, ac cæteris nostris, & Cancellariæ regulis, aliisque Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, etiam Conciliaribus, necnon aliis quibuslibet, etiam Jramento, Confirmatione Apostolica, aut alia quavis fir-

mitate roboratis Statutis, consuetudinibus etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, indultis, & literis, etiam Apostolicis, seu etiam Regiis & Imperialibus, eisdem Judæis, vel Infidelibus quibuslibet singulis, aut eorum universitatibus quomodolibet, & ex quibusvis causis, etiam publicis, gravissimis, & urgentissimis, atque etiam titulo oneroso, & vim contractus hinc inde obligatorii inducente concessis, quæ quatenus in detrimentum Catholicæ Fidei, quam humanis quibusque rationibus quicumque debet præferre Christianus, quomodolibet vergant, & ad effectum duntaxat præsentium cassamus & irritamus, ac cassa & irrita esse decernimus, aliisque omnibus sub quibuscunque verborum tenoribus & formis, quomodolibet in contrarium præmissorum editis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiam si pro sufficienti illorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio facienda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium & singulorum tenores, formas, & occasiones, ac alia etiam speciali expressione digna præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, insertis, & servatis respectivè habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum specialiter, & expressè derogamus, ac dero-

derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscunque.

§. XXIV. Ut autem eadem præsentēs literæ omnibus innotescant, quibuscunque locorum Ordinariis, in quorum Diœcesibus aliqua Judæorum Synagoga, aut notabilis aliorum Infidelium numerus reperiatur, injungimus & mandamus, ut ea omnia, quæ à nobis ut præfertur, constituta & ordinata sunt, ad eorundem Judæorum, aliorumvè Infidelium notitiam quotannis semel seu pluries, & eo modo, qui iisdem Ordinariis opportunior visus fuerit, sermone vernaculo deduci faciant, & in memoriam revocari; atque ut nemo prorsus earundem Literarum ignorantiam allegare valeat, volumus, ut illæ, seu earum exemplum ad valvas Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum, ac præfatiæ Cancellariæ Apostolicæ, Curiaequè Generalis Innocentianæ, necnon in acie Campi Floræ de eadem Urbe per aliquem ex Cursoribus nostris, prout moris est, publicentur, & affigantur, quæ sic publicatæ & affixæ omnes, & singulos perinde afficiant, ac si illis personaliter intimatæ fuissent.

§. XXV. Quodquæ illarum transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis eadem prorsus fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostentæ.

Fij

§. XXVI

§. XXVI. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostræ confirmationis, approbationis, innovationis, declarationis, extensionis, Statutorum, decretorum, mandatorum, sanctionis, ordinationis, præceptorum, admonitionis, commendationis, irritationis, cassationis, derogationis, & voluntatum infringere, vel ei casu temerario contraire, Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis DEI, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quarto. Quinto Idus Martii, Pontificatûs nostri Anno Quarto.

J. Card: Prodatarius.

F. Oliverius.

Visa de Curia C. A. Fabronus.

Philippus Porta.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Anno à Nativitate D. N. JESU Christi Millesimo septingentesimo quarto, Indictione XII. die verò undecima Martii, Pontificatûs autem Sanctiss: in Christo Patris & D. N. D. CLEMENTIS Divinâ Providentia Papæ XI anno quarto, supradictæ literæ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt ad valvas Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, Curia Generalis Innocentianæ, in Acie Campi Floræ, ac aliis locis selectis, & consuetis Urbis, per me Sebastianum Vassellum SS. D. N. PP. Curforem.

Pro D. Magistro Curforum Thomæ
Olandus Curfor.

II.

II.

*Rescriptum Serenissimi Regis glor: mem:
AUGUSTI II. de Sagis pro Diœcesi
Plocensi.*

Cit: sub Cap. IV. de Sagis.

*AUGUSTUS Secundus, DEI Gratiâ Rex Polonia
Magnus Dux Litvania, Russia, Prussia, Masovia, Sa-
mogitia, Livonia, Kijovia, Vothynia, Podolia, Podlachia,
Smolenscia, Siveria, Czerniechorviaq, necnon Hereditarius
Dux Saxonia & Princeps Elector.*

UNiversis & singulis, quorum interest, præser-
tim Magistratibus quibusvis tam Castrensis,
quàm Civilibus Majorum & Minorum, necnon
Officiis Villanis in Diœcesi Episcopatus Plocensis confi-
stentibus, aliisque quorum interest Gratiam nostram
Regiam. Quòd licet Constitutionibus Regni ac Statutis
cautum sit, ne Magistratus quivis Sæcularis in Causas
sagarum sese ingerat, nisi prius eædem Causæ à Judicio
Spirituali cognitæ ac disjudicatæ fuerint. Nihilominus
relatum nobis est nonnulla Officia tam Civilia, quàm
Villana, minùs notitiam ac scientiam ejusmodi Causa-
rum

rum habentia, in contrarium præfatarum legum sese in Judicia sagarum ingerere, multaque inconvenientia inde patrari, hominesque innocentes morte damnari; Hinc nos obviando similibus casibus, ac inhærendo Constitutionibus Regni, omnibus ac singulis Officiis, & quidem Civilibus sub pœnis mille Hungaricalium, Villanis verò sub pœna Colli ad Instantiam Instigatoris in Judicio quovis vindicandis inhibemus, ac seriò mandamus, ne se in Judicium sagarum ingerant, nisi prius eadem Causæ per Judicium Spirituale prædictæ Diœcesis Plocensis discussæ & disjudicatæ, & ad Judicia eorum remissæ fuerint. In cujus rei fidem præsentem manu nostra subscriptas, sigillo Regni communiri jussimus. Datum Varsoviæ die XXV. Mensis Aprilis Anno Domini M.DCC.XXVII. Regni verò nostri XXX. Anno. AUGUSTUS Rex. Locus Sigilli. Rescriptum ad Civitates, Oppida, & Villas Diœcesis Plocensis de non comburendis sagis. Andreas Franciscus Cichocki S. R. Majestatis Secretarius. manu propria.

III.

A K T Y.

Ktore przed Komunią S. z ludźmi do Komunii S. przyściągaceni, także y po Komunii S. tak w Kościołach iako też kiedy chorym Ciatyk Przenay. świętzy administrować będą, powinni Plebani pod obowiązkiem sumnienia odprawować.

Cit. sub Cap. XV. de Eucharistia.

Pa-

PAnie JEZU Chryście BOZE y Zbawicielu moy wierzę mocno, iż w Przenayświętzym SAKRAMENCIE, który przyimować mam, iest prawdziwe Ciało, Krew, Dusza y Bosstwo Twoje pod osobami chleba: á to wierzę iáko y insze Artykuły Wiáry świętey, żeś to sam obiáwił y do wierzenia podał.

Kłániam się Tobie iáko Naywyższemu Pánu moiemu, y iáko Stworcę moiego, całym sercem moim wyznáwam y adoruję.

Dziękuję o BOZE moy zá wszelákie Dobrodziejstwa Twoje, á osobliwie zá postanowienie tego Nayświętszego Sákrámentu: Záco niech Cię wszyscy Aniołowie, wszyscy Święci y Stworzenia Twoje chwálą y błogosiáwiają ná wieki.

Mám nádzieję w dobroci y Miłosierdziu Twoim, że dáwšzy mi siebie samego, dáš mi też odpuszczenie wszystkich grzechow moich, łaskę Twoię y wiekuištą chwálę, o ktorą Cię przez záślugi Twoje, Mękę, Krew y śmierć Twoię iáko naypokorniey uprášzam.

Miśuię Cię o BOZE moy z całego serca, y z całej dusze moiey. Zaśuię o BOZE moy, żeś cię B O G A moiego nieskończoney dobroci kiedykolwiek obraził. Brzydę się wszystkimi grzechámi moimi, mam státeczną wolą iuž się do nich niewracać, zá pomocą łaski Twoiey świętey, o ktorą Cię goráco proszę. Wyznámam o BOZE moy niegodność moię do przyięcia Ciebie BOGA

Gg

moie-

moiego; dla tego skruszonym sercem do Ciebie wzdychając mówię: Pánie nie jestem godzien &c.

AKTY po KOMMUNII

Wierzę o B O Z E moy, żeś Ty sam, któryś przez dziewięć miesięcy w Zywocie Przenayświętzey Boga-Rodzice Pánny zostawał; któryś dla mnie ná Krzyżu umarł; który teraz w Niebie z Oycem y z Duchem Świętym krolujesz, jesteś teraz prawdziwie y istotnie w wnętrznościach moich. Adoruję iáko Pána y BOGA moiego. Ofiaruję ná dziękczynienie zá tak wielkie dobrodzieystwo, cokolwiek dobrego od początku świata stało się, y aż do skończenia dzieła będzie.

Miłuję cię z całego serca mego, y miłować cię aż do śmierci y przez całą wieczność pragnę. Oddać cię całę ná wolę Twoję z ciałem y duszą moją, niech się zemną, we mnie, przezemnie wszystko stanie według woli Twcicy świętey. Tu mnie śiecz, tu mnie kárz, tu mnie pal, tu nieprzepuszczay, byleś przepuścił ná wieki.

Niech będzie pochwalony Przenayświętszy SAKRAMENT, teraz y ná wieki wieków Amen.

*Kiedy Choremu administruie komunią S,
przyda następujące Akty.*

Ofia-

O Fiáruić o BOZE moy tę chorobę moię, wszystkie boleści, wszystkie trudności y przykrości moie za grzechy y nieprawości moie, łącząc to wszystko, cokolwiek cierpię y cierpieć będę aż do ostatniego tchu życia moiego, z niewinną Męką y gorzką śmiercią Twoią. Proszę cię o BOZE moy o cierpliwość y stosowanie się do woli Twoiej we wszystkich boleściach moich, a nade wszystko przez Krew Twoię, przez Rány y Krzyż Twój, pokornie proszę, a żebym w łasce Twoiej skończyć y umrzeć mógł.

Te Akty przed Komunią y po Komunii S. przepisać, y na Táblicy iákiej przykleić, álbo przybić powinien Pleban, y mieć záwsze pogotowiu przy Otrączeniu, kędy Przenajświętszy Sakrament do Komunii zachowuje się, aby ich kiedy tego potrzeba, mógł mieć ná pogotowiu.

IV.

Klatwy Pápieckie in Bulla Cane Domini wyrażone, ktore co Rok w Wielki Czwártek w Rzymie od Ojca S. publikowane bywáia, a według Concilium Prowincyalnego, z reskázania Násszego dwa rázy do Roku, w pierwszą Niedzielę Adventową, drugi raz w pierwszą Niedzielę Poślu, po Paráfiach także publikowane bydz máia.

Cit. sub Cap. XVIII. de Poenitentia.

NAprzod Jmieniem Boga Wszechmogącego, Ojca, y Syna, y Ducha S. władzą Apostołów Piotra y

Pá.
Gg2

Pawła y Pápiešką, wszyscy Heretykowie, Sektárze, od Wiá-
ry S. Apostátowie, Schizmátycy, y ci, ktorzy od pośtu-
szeństwa Rzymskiego Pápieża upornie odstępuią: także
wszyscy Heretykow Fautorowie, obrońcy, onym wiá-
rę dáiacy, także księgi Heretykow błędy w sobie zawie-
rájące, álbo o wierze traktuiące, bez pozwolenia Pápie-
skiego trzymáiacy, drukuiący, álbo one pod iákimkol-
wiek pretextem lub publicznie, lub potáiemnie bronią-
cy: Wyklęci są.

Po wtore Wyklęci są wszyscy y kázdy z osobna, iá-
kiegokolwiekby stánu, kondycyi, y godności byli, kto-
rzy od ordynácii dekrétow Pápieških do przyszłego
Generalnego Concilium appelluią, iáko y ci, za kto-
rych pomocą, rádá, y sprzyiánieniem te appellácy zanie-
sione były. Collegia zaś, kápituly, Uniuersitates, kto-
reby się tego wáżyć miály, pod Interdykt Pápieški pod-
pádaią.

Po trzecie. Wszyscy Rozboynicy morscy, y ich obroń-
cy, fautorowie, iáko y ci, co ich przyimuią.

Po czwarte. Wyklęci są wszyscy, ktorzy rzeczy Chrze-
ściańskie ná Okrętach ná morzu álbo rozbitych, álbo
z samych Okrętow, álbo ná brzegach znáyduiące się
zábieraią, w czym žádne Privilegium, zwyczaj, álbo
by naydłuższego czasu possessia, álbo inny iáki pretext
exkuzować niemoże.

Po piąte. Wyklęci są wszyscy, ktorzy iákiekolwiek,
nowe

nowe podatki kładą albo podnoszą, ieżeli ná to, od práwa albo od Stolicy Apostolskiej pozwolenia niemáią, także y ci, ktorzy też podatki włożone albo podniesione wybieráią.

Po szóste. Wyklęci są wszyscy, ktorzy listy Pápieckie od Oyca S. albo Kościoła S. Podkancelerzow, albo ich námiestnikow wydane fałszuią, albo inne zmyśłone iákoby od nich podpisane pod Imieniem Pápieckim, lub zwyż pomienionych Officyalistow fabrykuia.

Po siódme. Wyklęci są wszyscy, ktorzykolwiek do Saracenow, Turkow, y innych Chrześciańskiego Imienia nieprzyiációł, Heretykow od Stolicy Apostolskiej wyraźnie y w osobności wyrażonych donoszą, albo dowożą, konie, żeláza, droty, cynę, stal, albo infze iákie metalle y wojenne rynsztunki, drzewa, konopie ná powrozy, albo same powrozy do okrętow, lub inne iákie rzeczy, ktoremi Chrześcianow woia; iáko y ci, ktorzy przez się, albo przez drugich o rzecz do stánu Chrześciańskiej Rzeczypospolitey náleżących ná zgubę y szkodę Chrześcianow, teyże Chrześciańskiej Wiáry nieprzyiációłom, Turkom, Heretykom, donoszą wiadomości, y onymże pomoc, rádę, y fawor iákimkolwiek sposobem pokázuia.

Po ósme. Wyklęci są wszyscy, ktorzykolwiek przeskádzáią, áżeby żywności do Rzymu niedodáwano, ktorzy tego dodáwania zákázuia, przeszkody czynia,

álbo to czyniącym bronią, lub przcz się lub przez innych iákieykolwiek kondycyi y godności, lub świeckiey lub Duchowney.

Po dziewiate. Wyklęci są wszyscy, którzy do Stolicy Apostolskiej idących, álbo z támtąd powracających się, lub sami przez się, lub przez drugich zabiiáią, kalczą, odzieráią, łápáią, przytrzymuią; Jáko y ci, którzy w samym Rzymie, niemáiąc ná to žádney Jurisdikcyi toż samo czynić śmieią.

Po dziesiąte. Wyklęci są wszyscy, którzy Romipetow álbo Pielgrzymow z nábozeństwa peregrinuiących, álbo tamże zostawaiących lub powracających, przez się samych lub przez drugich kalczą, zabiiáią, odzieráią, zatrzymuią, lub też rozbiiáią, iáko y ci, którzy pomocą, rádá do tego przykładáią się.

Po iedenáste. Wyklęci są wszyscy, którzy S. Kościoła Rzymskiego Kardynałow, Pátryarchow, Arcy-Biskupow, Biskupow, Stolicy Apostolskiej Legátow, ábo, Nuncyuszow zabiiáią, kalczą, ranią, łápáią, bią, wiążą, zatrzymuią, álbo po nieprzyiácielsku prześláduią, álbo ich z Dyecezyi swoich, Pánstw wyrzucáią, iáko y ci, którzy to roskázuią, approbuią, álbo pomocą, rádá, lub faworem przykładáią się.

Po dwánáste. Wyklęci są wszyscy, którzy przez się álbo przez drugich Osoby Duchowne álbo świeckie do Dworu Rzymskiego w sprawach swoich uciekájące się, álbo

álbo tamże też sprawy promowujące, także Adwokátów, Prokurátorów, Agentów, Audytorów, Sędziów do tychże spraw deputowanych, z okázyi pomienionych spraw zabiaią, bią, z dobr odźieraią, álbo lub przez się lub przez drugich wyrażnie, álbo potáiemnie, aliàs directè vel indirectè, podobne występki popełniać, exekwować, promować, álbo do tego pomocy, rády, faworu śmieią y nieobawiaią się dodawać, iákieykolwiekby byli prae-minerencyi y godności.

Po trzynajcie. Wyklęci są wszyscy tak Duchowni iáko y świeccy, iákieykolwiekby godności byli, którzy pod prætextem appellacyi od uciążenia iákiego álbo przyśłę exekucyi Listów Apostolskich, náwet in forma Brevis do expedycyi Rzymskich náleżących, także Pozwów, Inhibicyi, Processów, Sequestrow, Dekretów od Stolicy Apostolskiey Legatów, Nuncyuszów, y inszych Sędziów Apostolskich, wydanych, álbo ktore ná potym wydane będą, do Sądów y władzy świeckich uciekaią się, y choć by zá instancyą Fiskalnego Prokuratora o przyięcie pomienionych appellacyi stárájący się, á Listy, Inhibicye, inne Dekreta Rzymskie pomienione przeymuią; iáko y ci, którzy w cále niepozwalaią, álbo bez pozwolenia swego nie dopuszczaią, áżeby pomienione listy do exekucyi przywiedzione były, ábo żeby pisarze Instrumentów do exekucyi tychże Dekretów spisać, álbo opisać wydawać nieśmieli komu nále-

należy, przeszkadzaia, y zakazuia, iako też y ci, którzy lub samych w sprawach swych, iako y wyżej uciekaiących się, lub ich Agentow, pokrewnych, powinowatych, Przyacioł, Pisarzow, Exekutorow, subexekutorow, pomienionych Dekretow Rzymskich łapaia, biią, rania, do więzienia sadzaia, z Miałt, Prowincyi, krolestw, swoich wypędzaia, dobra onychże odbieraią, prześtrazaia, przegrazaią się, przez się albo przez inszych, publicznie albo sekretnie, iako też y ci, którzy iakimkolwiek osobom w sprawach swoich, lub ná otrzymanie łask, do Rzymu, rekursu czynić zakazuia, albo żeby tychże łask y Listow Apostolskich nieotrzymali, niezazywali, iakimkolwiek sposobem zakazuia, przeszkadzaia, albo one, lub sami u siebie, albo u Notaryuszow, albo Pisarzow publicznych, albo inszym iakimkolwiek sposobem zatrzymywać śmieia.

Po czternaste. Wyklęci są wszyscy, którzy lub przez się, lub przez drugich, władzą własną pod prætextem iakieykolwiek exempcyi łask, sprawy Beneficialne, Dzieśięćiny, lub inne Duchowne, albo z niemi złączone od Auditorow, Kommissarzow, y innych Sędziow Duchownych odciągaią, y bieg onychże tamuią, y lub partykularnym osobom, lub kollegiom, kapitułom, klasztorom pomienione sprawy popieraącym, przeszkode czynią, w rozkładzeniu tych spraw iako Sędziowie udaią się, którzy także Aktorow przymuszaią, áżeby wydane

dane Pozwy, Inhibicye, Dekreta rewokowane były, albo, żeby, przeciwko którym klątwy y inſze kary w tychże Dekretach ferowane były, od nich uwolnieni byli; lub przez wyroki ſwoie, lub innym iakim ſpoſobem przymuszaia; albo exekucyi Liſtow Apoſtoliſkich, Proceſſu, Dekretow niedopuszczaią; abo onymże iakimkolwiek ſpoſobem przeſzkadzaia; lubo do tego radą, pomocą, ſaworem, lub zezwoleniem przykładaia ſię: choćby to czynili pod pretextem niedopuszczania iakiey wiołencyi, lub też udaiać, aż wprzod do Oyca S. ſami lub przez ſię lub przez drugich ſupplikować będą; ażeby nas wtym informować mogli: chyba żeby podobne ſupplikacye przed Stolicą Apoſtoliſką należyćcie zaczęte popierali y promowowali. Ta zaś klątwa wydana ieſt na tych wſzyſtkich, którzyby ſię tego ważyć mieli, iakieykolwiek kondycyi, by naywyżſzey Duchowney y ſwieckiey.

Po piętnaſte Wyklęci ſą wſzyſcy którzykolwiek pod pretextem Urzędu ſwego, albo na Inſtancyą czyiakolwiek Osoby Duchowne, kapituły, klaſztory, kolegia, do ſądow ſwoich przeciwko dyspozycyi Prawa Duchownego pociągaią; albo żeby pociągnione były, iakimkolwiek ſpoſobem roſkazuia albo ſtaraia ſię. Jako też y ci, którzy Ordynacye albo inſze Dekreta z iakieykolwiek przyczyny, albo pod iakim pretextem, lub zwyczaiu y przywilciu, lub inſzym iakim ſpoſobem ſtanowią,

publikuią, albo już uczynionych y postanowionych zażywaia, przez ktoreby wolność Duchowna zniesiona albo obrażona, lub iakimkolwiek sposobem umniejszona być mogła, albo Prawom Stolicy Apostolskiej, albo innym Kościołom, iakimkolwiek sposobem lub iawnie lub potajemnie uszczerbek iaki przynoszą.

Pośesnaście. Wyklęci są, ktorzy Arcybiskupow, Biskupow y innych tak wyższych iako y niższych Prałatow, albo Sędziow Ordynaryinych, iakimkolwiek sposobem wiążąc ich Agentow, Prokuratorow, Przyjaciół, Domowych, krewnych, Powinowatych, albo inakżym sposobem przeszkadzaia, ażeby władzy y Jurisdikcyi swojej Duchowney według Praw Kościelnych, á osobliwie S. Concilium Trydenckiego zażywać niemogli. Jako też y ci, wyklęci są, ktorzy uchodząc Dekretow sądu Duchownego, Sędziow Ordynaryinych albo od nich deputowanych, do Kancellaryi Sądow y Trybunałow świeckich uciekaią się, y od nich Inhibicye, zakázania, albo iakiekolwiek inne Dekreta, przeciwko tymże Sędziom Duchownym, lub Sędziom ordynaryinym, lub delegowanym otrzymuią. Także y ci, ktorzy przeciwko tymże Sędziom, Dekreta, Inhibicye, wydaią, exekwuią, albo do tego ráda, pomocą, protekcyą swoją y faworem przykładaią się.

Po siedmnaście. Także wyklęci są, ktorzy Jurisdikcyę, Intráty, pożytki tak do Stolicy Apostolskiej, iako y do

y do infzych Ofob Duchownych, względem Kościołow, kláštorow, y innych Duchownych Beneficyow należące sobie przywłaszczaią, álbo z iákieykolwiek okázyi y przyczyny, bez pozwolenia Rzymfkiego Pápieża, álbo innych do tego władzą májących, fekwestruią y odbieraią.

Po ósmnáste. Wyklęci fą, ktorzy kollekty, Dziefięćiny lub iákieykolwiek infze ciężáry, ná Duchownych, Práfátow, álbo infze Ofoby Duchowne, y ná ich Dobra, to iefť do Kościołow, kláštorow y infzych Beneficya Duchowne należących, álbo ná ich intráty, pożytki, ciężáry bez wyraźnego Oyca S. pozwolenia wkładaią, álbo iákiemikolwiek fposobámi, wynálázkámi wybieraią, álbo iák włożone choć od dobrowolnie dájących odbieraią. Tákże y ci, ktorzy przez fię y przez drugih pomienione rzeczy czynić, exekwować, y do nich fię pomocą, rádá, álbo infzym iákimkolwiek fposobem przykládaią.

Po dziewiętnáste. Tákże wyklęci fą wfzyfcy Pílarze, Sędziowie, Exekutorowie, ktorzy iákimkolwiek fposobem wdáią fię w fpráwy główne, álbo kryminalne przeciwo ofobom Duchownym one processuiąc, z kráíow fwoich wypędzaiąc, łápáiąc, álbo Dekreta przeciwo nim feruiąc, lub iuż ferowáne exekwuiąc bez wyraźnego y ofobliwego S. Stolicy Apoftólfkiej pozwolenia. Jáko y ci, ktorzy toż pozwolenie do ofob y przypadkow niewyraźzonych pociągáią, álbo onych źle zázywáią.

Ná oślátek. Wyklęci są wszyscy, którzy krolestwa Prowincye, Miásta, y insze kráie do Kościoła Rzym-
skiego náležące, y tegoż Kościoła Jurisdykcyi podległe,
sobie uzurpuia, one odbieraią, Jurisdykcyą tegoż Ko-
ścioła mieszać, y przeszkádzac iákiinkolwiek sposobem
wázá się. Jáko y ci, którzy takowym, pomoc, rádę, obro-
nę, y iákąkolwiek protekcyą podaią.

Z takich klátew nikt niemoże rozgrzeszyć, boby
wpádł w klátwę Pápieką, tylko sam Pápież, wyiáwszy
przy śmierci, ábo ci, którzy od niego máią náto osobli-
we pozwolenie, iáko to bywa pod czas miłosćiwego la-
ta, y to zádofyc uczynieniem, ábo zá wárunkiem otym
dofyc uczynieniem.

Klátwy Pápieńskie Ordynáryine.

- N**Aprzod. w taką klátwę wpadáia, którzy Ducho-
wne osóby bią, ábo ráia y pomocnicy,
2. Także którzy do służby Bożej y przypuszczaią wyklę-
tych od Oyca. Świętego..
 3. Także którzy ze złości páłá, y wyłámuią Kościoły
y kláštory.
 4. Także którzy przy śmierci od klátwy Pápieńskicy ro-
zgrzeszeni, nie stáwili się Przelożonym ozdrowia-
wízy.
 5. Także y Zákonnicy, którzyby się wázylí administro-
wać

wać Sákráment Matzeństwa, Oleu S. bez dozwoleńia Plebana álbo Biskupa.

6. Tákże Káplani y Zákonnicy, ktorzyby kogo náma-
wiali, áby się u nich w Kościele chował.
7. Tákże ktorzy przymuszaią káplany mieć Mszą w In-
terdykcie Kościoła.
8. Tákże y ci, ktorzy się wáżyli kogo rozgrzeszyć od
ślubu, do Rzymu, do Jeruzálem, S. Jákuaba, Czyśto-
ści y Zákonu.
9. Tákże y ci, ktorzy się wáżą co brać od przyimowá-
nia do Klasztora dáwać.
10. Tákże ktorzy się dopuszczaią simonii w dostąpieniu
Beneficia y Ordines.
11. Tákże ktorzy bez dozwoleńia y przyczyn fu-
sznych wchodzą do Pánien Zákonných.
12. Tákże ktorzy przeskádzaia, áby iákie dobra nie-
dochodziły Duchowných, ktore im náleżą.
13. Tákże ktorzy pojedynki odprawuią y pátrzą na nie.
14. Tákże ktorzy páia domy, zboża, bywaią od Bisku-
pa záklęci y publikowani, tylko od Oyca S. bywá-
ia rozgrzeszeni.

V.

Zápowiedź Stanu Kápláńskiego.

Cit. sub Cap. XXII. de Sacramento Ordinis.

POdáiemy do wiadomości łask wászych, iż N. N. udá-
ie się do stánu Duchownego, y chce się święcić ná
Subdyakona, álbo Dyákona álbo Kápłána. Jezeliby
tedy kto z was wiedział o iákiey przeszkodzie, dla kto-
reyby niegodziło mu się brać święcenia, niechże do
mnie Plebana przyidzie, y to mi oznaymi, álbo też kto
woli, do samego Jáśnie Wielmożnego JMści Xiędza Bi-
skupa naszego, álbo do ktorego Officyała. Zebyscie zaś
wiedzieli, ktore to są do stánu Duchownego przesko-
dy, oto ie wam ná ścienie przy Zakryłtyi przybite dla
czytania prezentujemy.

Nie mogą być Kapłanami.

1 **K**Torzy się z Heretykow, z Lutrow, Kalwinow,
Schizmatykow, Zydow nienáwroconych do wia-
ry świętey, urodzili, álbo ieżeli też sami w taką
wpádli byli herezyą.

2. Ktorzy są niedobrego łoża, także ci, ktorzy z tych,
co Kapłana dobrowolnie zabili, y co z nich pochodzą
aż do czwartego pokolenia.

3. Ktorzy dwie Zony, álbo iednę Wdowę, lub też
nierządem się báwiącą mieli.

4. Ktorzy w iawnym iákim śniertelnym leżą, álbo
leżeli grzechu, lubo to w cudzołóstwie, lub w iákim in-
szym nierządzie, álbo ieżeli są krzywoprzyśięzcy, pijá-
ni.

nice, kofterowie, buntownicy, zwádlíwi, ktorzy się mſzczą krzywd ſwoich, domy nachodzą; ktorzy fałszywe dali ſwiádecstwo, ktorych o krádrzeź pomowiono, ktorzy ſą o nierząd iáki podeyrzeni, ktorzy iáwną czynili pokutę, wſzyſcy inſamiſowie, banitowie, lichwiarze, ktorzy od pożyczania zboża álbo piéniędzy lichwę brali.

5 Ktorzy rachunkow nieoddawali, lubo to Panom Rzeczypoſpolitey, Woiewodztwu, ziemi, lub też ſzpitalom, Koſciołom, Kupcom, albo poddani bez konſenſu Dziedzicow.

6. Ktorzy iáką tajemną na ciełe wadę mają, iako to, ieżeli wielką chorobę miewaią, ieżeli ſą albo byli od złego opętani, albo ſą niezpélna rozumu, albo zdrowego niemaią rozſádku.

7. Ktorzy kogo zabili albo obćieli, albo w krwawey potyczce byli, gdzie wiele ludzi zabito; ktorzy na śmierć kogo oſądźili, albo do tego przyczynćami byli, lubo co piſząc, radząc, czyniąc, zkąd potym śmierć komu naſtąpiła.

Te ſą przeſzkody do ſtanu Duchownego. Jeżeli tedy kto wie co takowego o tym, który się do tego ſtanu zabiera, niech nam o tym bez omieſzkania znać daie. Wczym kaźdego ſumnienie obowiázuujemy, y obiecujemy, że tego kto donieſie, niewydamy, uważać ie-
dnak bédziemy, ieżeli podobna delacya nie z gniewu, nienawiſci, albo iakiego intereſſu pochodzi. *Prze-*

APPENDIX

VI.

Przeszkody do Matrzeństwa, dla ktorych niegodzi się osobom, między ktoremi się te przeszkody znayduia, ślubu brać, y ktore nieważny czynia: ktore to przeszkody dwa razy do Roku, to iest wdzien Trzech Krolow y w przewodna Niedzielę według rozkázania nášego po Kazaniu publikowane być maia.

Cit. sub Cap. XXIV. de Matrimonio.

Ponieważ wiele znayduie się nietylko prostych, ale y znacznieyszych kondycyi ludzi, ktorzy niewiedząc o przeszkodach albo impedimentach od Kościoła S. postanowionych nieważnie ślub biorą. Dla tego przykazuiemy Plebanom, áżeby dwa razy do roku, to iest wdzien Trzech Krolow, y w Niedzielę Przewodną po Kazaniu, te przeszkody ogłaszałi, áżeby ci, co do ślubu przystępuia, uważać wszystko dobrze, y drudzy, ktorzyby o nich wiedzieli, wcześniej Plebanom znać dawać mogli; gdyż ná tę intencją Kościół Święty postanowił, áżeby zapowiedzi przed ślubem czynione były.

Pierwsza przeszkoda znaczy się przez to słowo łacińskie *error*, co się znaczy błąd, to iest, kiedyby kto lub przez niewiadomość, lub przez oszukanie ludzkie, brał ślub z infzą osobą, à nie zią którą ma w intencyi y myśli

śli swojey. Náprzykład: ma kto intencyą poiąć zá żonę Katarzynę corkę Piotra, &c. á tym czásem bierze ślub z Barbárá, o ktorey nie myślał; álbo náprzykład chce kto wziąć zá męża, starszego brata tey, á tey familiey, á tym czásem nic o tym niewiedząc, bierze ślub z młodszym brátem. W iákowych y tym podobnych okazy-ách ślub byłby niewážny dla defektu zezwolenia y intencyi osoby, ktora do infzey osoby dirigowana była. Kiedyby zaś był błąd około infzych okoliczności accidentalnych álbo powierzchownych, iáko to, żeby kto rozumiał, że ta osoba jest bogata, piękna, w stanie pánińskim zostájąca, szlachetna, &c. iákowe okoliczności ślubu niewážnego nieczynią, choćby się wrzeczy samey nieznaydowały.

Druga przeszkoda wyráza się tym słowem łacińskim *Conditio*: to jest stan niewolniczy, który rzadko się teraz między Chrześcianiы znayduje.

Trzecia przeszkoda znaczy się przez to słowo *Votum*, to jest ślub, przez co rozumieć się ma ślub solenny czystości w Zákonie iákim od Kościoła S. approbowá-ny uczyniony, iáko też ślub czystości, który czynią Subdiakonowie przy święceniu swoim. Ktoby zaś ślub czynił prywatny czystości, á potym się ożenił, álbo ktora biálogłowa takimże ślubem obowiązána poszła zá mąż, luboby ciężsko grzeszyli y świętokradztwo popełnili, iednakże ślub ich wáżny jest.

Czwarta przeszkoda jest *Cognatio*, to jest pokrewieństwo, które jest troiakię: Pokrewieństwo naturalne albo według krwi między osobami teyże familii albo domu. Drugie Duchowne względem Chrztu albo Bierzmowania. Trzećie legalne albo prawne z adoptacyi albo przyśposobienia kogo za syna albo za córkę. Co się tycze pokrewności pierwszej: ci którzy są sobie we krwi aż do czwartego pokolenia, między sobą zawierają Matrzeństwa niemogą bez dyspensy Oycy S. Pokrewieństwo zaś Duchowne jest między tym, który chrzci i trzyma do Chrztu z iedney strony; a z drugiej między tym, który jest ochrzczony i Rodzicami jego tak dalece, że gdyby kto w potrzebie ochrzcił dziecię iakie, niemógłby potym z tą osobą od siebie ochrzoną ślubu wziąć, ani z Rodzicami jego. Także kto trzyma dziecię do Chrztu lub młszczyzna, lub białogłowa, nie może potym ani z tym kogo trzyma, ani z Rodzicami jego matrzeństwa zawierać, i takowe matrzeństwo byłoby nieważne. Toż się rozumie o pokrewieństwie Duchownym, pochodzącym z bierzmowania. Trzećie pokrewieństwo jest legalne, to jest z przyśposobienia, że tu w Poliszczu nie jest zwyczajne, opuszcza się.

Piąta przeszkoda *Crimen*; przez co się rozumieć ma dwoiaki występkek: naprzod kiedy mąż zmowiwszy się z inszą białogłową z tą intencją, żeby się z nią ożenił, zabija, albo stara się o zabicie żony swojej; albo przeciwnym

wnym sposobem żona zmowiwszy się z kim innym z tą intencją, zabija, lub truie męża swego, między takowemi osobami ślub ważny być niemoże. Także choćby zmowy o zabicie męża albo żony, niebyło, ale tylko cudzołstwo za żywota męża lub żony, między sobą popełnili, choćby z nich która osoba o zabicie się nie starała, y na nie nieczwoliła, między takowemi także ślub ważny być niemoże. Drugi występpek jest: kiedy dwie osoby popełniają cudzołstwo, albo obiecując się napotym wziąć, albo kiedy wzięwszy z jednym, z drugim znowu ślub bierze y z nim cudzołoży, to choćby pierwszy małżonek umarł, z tym powtornym ślub ważny być niemoże. Toż się rozumieć ma y o męszczynie z którą inną po wziętym ślubie cudzołożącym, y one yże albo ślub napotym obiecującym, albo biorącym.

Szosta przeszkoda *Cultus disparit*, asprzez co się rozumieć ma różność Religii, to jest, że Chrześcianin z Żydówką, Turczynką, Poganką, albo też Chrześcianka z Turczyńcem, Poganinem, albo innym jakim człowiekiem nieochrzczonego ślubu wziąć ważnie niemoże. Małżeństwo zaś z Heretykami, Apostatami, lub zawsze niemal jest niebezpieczne, y od Kościoła S zakazane, iednakże ważne jest.

Siodma przeszkoda *Vis*, Gwałt albo przymuszenie, to jest, kiedy kto do ślubu y małżeństwa gwałtem przymuszony lubo od Rodziców, lubo od kogo innego do

ślubu przytępuie. Co się tak o mężczyźnie iako y biatogłowach rozumieć ma.

Osma przeszkoda *Ordo*, to iest święcenie, kiedy kto Subdyakony, albo insze iakie więkšie święcenie odbierze, takowy ślub ważnie brány być niemoże,

Dziewiąta przeszkoda *Ligamen*, to iest związek małżeński, to iest, że żaden ślub brać niemoże, poki pierwsza żona żyje, iako też y żona poki mąż żyje z kim inszym ślubu brać nie może, y chociażby niewiem iako długi czas lub mąż od żony, lub żona od męża oddalona była, y iedno o drugim niewiedziało, poty iednak, poki o śmierci flusznych y prawdziwych dowodow niebędzie, do powtorzenia małżeństwa nietylko przytępować się niegodzi, ale y ślub niebyłby. ważny; nawet, iako to często bywa, że miawszy dowody o śmierci żony albo męża, z kim inszym za pozwoleniem Zwierzchności Duchowney ślub wziął, a potym się pierwsza żona albo mąż pokazali, tedy opuściwszy powtornego małżonka lub żonę, do pierwszego wrocić się powinni małżeństwa.

Dziesiąta przeszkoda *Honestas publica*, Przystoynosc publiczna, to iest; kiedy kto zaręczy iaką osobę, niemoże potym ważnie ślubu wziąć z kim inszym krewnym osoby zaręczoney w pierwszym pokoleniu. Naprzykład, kto zaręczy matkę, niemoże potym opuściwszy matkę ożenić się z corką. Także po zaręczynach z iedną siostrą;

strą, drugiey iey siostry wziąć niemoże rodzoney. Co się także o białogłowach rozumieć ma, że która zaręczona była za syna, poysć niemoże za oycę, albo przeciwnym sposobem. Także zaręczona za brata, z drugim brat ślubu niemoże bratem iego rodzonym. To iednak wiedzieć potrzeba, że ieżeli zaręczyny niebyły ważne, w ten czas ta przeszkoda ustatie. Z małżeństwa zaś należyte zawartego choćby potym rzeczą samą nie wykonanego, przeszkoda aż do czwartego stopnia powinowactwa rościąga się.

Jedenaśa przeszkoda *Affinitas*, to iest Powinowactwo, które znayduie się między pokrewnemi męża albo żony tak dalece, że mąż po śmierci żony swojej niemoże ważnie bez dyspensy należytey z krewną teyże żony swojej aż do czwartego stopnia żenić się; toż się ma rozumieć y o żonie po śmierci męża swojego. Kiedyby zaś kto dopuścił się grzechu z osobą iaką, niemoże potym ważnie ślubu wziąć, z pokrewną albo pokrewnym oney osoby aż do drugiego stopnia. Náprzykład dopuściwszy się kto grzechu z matką, niemoże ślubu wziąć ani z corką, ani z wnuczką, ani siostrą cioteczną, stryieczną, lub wuieczną, daleko barżiey rodzoną; toż się y o białogłowach względem krewnych aż do drugiego stopnia tych, z którymi się grzechu dopuścili rozumieć ma.

Dwunaśa przeszkoda *Raptus*, to iest, kiedy kto gwałtem

tem weźmie iaką białogłową poty, poki zoſtacie pod mocą y władzą tego, który ją wzięt, ſlubu znią ważnie wziąć niemoże, chyba żeby na mieyſcu beſpiecznym y wolnym była, y tam dobrowolnie na małżeńſtwo z nim zezwoliła.

Trzynasta Przeſzkoda, *ſi clandestinus*, to jeſt, kiedy kto ſlub bierze bez aſſyſtencyi właſnego Plebana, y przytomności dwoch ſwiadkow. Pleban zaś czyli to oblubieńca czyli oblubienicy będzie przytomny, doſyć jeſt doważności ſlubu. Może także lub Biskup, lub też Pleban właſny oblubieńca albo oblubienicy, dać pozwolenie inſzemu Kapłanowi do aſſiſtowania przy ſlubie, y w ten czas przy takim pozwoleniu ſlub ieſt ważny. Gdyby zaś inſzy Kapłan, nawet y Biskup inſzey Diecezyi, żadney władzy niemający nad temi, którzy do ſlubu przyſtępują, ſlub dał, takowy ſlub ważny nie ieſt.

Czternasta przeſzkoda *Impos*, nieſpoſobność do wykonywania małżeńſtwa, Co ſię rozumieć ma o nieſpoſobności przed ſlubem znaydującej ſię.

Naostatękoſtatnia przeſzkoda *Ætas*, Defekt lat, to ieſt, że męſzczyzna ważnie ſlubu brać niemoże, ieżeli lat czternaſtu nieſkończył, białogłowa zaś do ważnego ſlubu przynajmniey lat dwanaſcie mieć powinna.

Te wſzyſtkie przeſzkody powinny być donieſione do Plebana kiedyby kto onich wieział, żeby nachodzić mia

miały między osobami, które do ślubu poyść myślą, dla tego Kościół S. postanowił, żeby trzy zapowiedzi przed ślubem czynione były. Ci także którzy do ślubu się zabierają, ieżeli by o ktorey z tych przeszkod wie-
dzeli, albo wątpliwość iaką mieli, powinni się Pasterza swoiego, albo iakiego uczonego Spowiednika poradzić, niżeli do ślubu przystąpią. Jnaczy, mający którą z tych przeszkodę do ślubu idący, y ślub iego nieważny iest, y bez cięższego y śmiertelnego grzechu w małżeństwie zostawać niemoże, które nawet y małżeństwem zwać się niepowinno.

VII.

*Puncta inferius specificata idiomate Polonico, quilibet Pa-
rochus populo ad Divina audienda congregato quatuor vi-
cibus quotannis ex amboe publicare tenebitur, scilicet Do-
minicâ secundâ Quadragesimæ, Dominicâ infra Octavam
Ascensionis Domini, in Fêsto S. Laurentii Martyris, &
Dominicâ Tertiâ post Pentecostem.*

Cit. sub Cap. XXX. de Decimis.

- I. **P**Odávszy różne Plebanom y innym Duchownym
Osobom Diecezji naszej do dobrego rządu y go-
dnego powinności ich sprawowania przestrogi,
niezápominamy też owieczek naszych stanu świeckiego:
te niektóre potrzebnieysze podaiąc náuki, y Pasterkie
ná

nápomínania, ktore ázeby cztery rázy do roku we dni náznaczone po Páráfiach z Ambony publikowane byty, tymże Plebanom rokazaliśmy. Anáprzod wszystkim Jchmościom PP. Kollatorom do podávania Plebanow albo ná inſze Beneficia práwo mającym iáko naypilniey zálecamy, ázeby gdy ſię tráfi okazy, oſoby godne, nauką y cnotami Kapłańskimi przyozdobione prezentowali, z tym ſię oſwiadczaiąc, że ieżeli by kogo albo nauki, albo cnoty tey, ktorey ſtan Kapłański potrzebuie niemającego prezentowali, takiego żadnym ſpoſobem przyiąć y inſtytuować niemożemy Y w tym też przeſtrzegamy, ázeby żadnych podarunkow, upominkow od tych, ktorych ná Beneficia prezentuią, niebrali, ani w żadne z nimi pakta ábo kontrakty o też Beneficia niewchodzili, bo gdy by ſię iaka naymnieyſza ſuſpicja ſwiętokupſtwa pokazać miała, nietylko ten ktory. by to popełnił, odrzucony by był ale ieſzcze ſurowo barzo według kanonow Świętych karany. Co y ci, ktoryzy o Beneficia ábo Prezenty ſtaraią ſię pilno uważać powinni, y kiedy po Inſtytucyą przyidą, nietylko ſię na examen nágotować, ale też *Teſtimoniales de vita & moribus* od oſob godnych, á oſobliwie od Plebana y Dziekana ſwoiego tudzież y ze ſzkoł, ieżeli by tam zoſtawali, mieć powinni; toż ſię rozumieć ma y o tych co ná ſwięcenie przychodzą, ázeby toż ſwiadećtwo y inſze requiſita z ſobą przynoſili.

Powtore: Tychże lchmciow PP. Kollátorow z Paster-
skiej powinności Nászey nápominamy, áżeby czyn-
sze, dzieściny, wyderkassy, legacye, y infze Ko-
ściołom należące intraty, wiernie y ochotnie dla Páná
BOGA oddáwali, spodziewáiąc się nie tylko wieczney
od Páná Boga, ále też y doczesney ná tym świecie ná-
grody, ponieważ zwyczajnie Pan BOG obfiszemi opá-
trywać zwykł błogosławieństwyy, ktorzy co Boskiego Bo-
gu, co Kościelnego Kościołowi oddáią. Przeciwnym
zás sposobem ci, ktorzy Intraty Kościelne od świątobli-
wych Przodkow nádane wydzierác, álbo przywłaszczác
sobie usiłuią, nie tylko w ciężką klátwę Papieską wpa-
dáią, ále też ná siebie y Domy swoje przeklęctwo y ká-
ránie Boskie záciągác zwykli. Áże tak wiele Kościołow
upadájących znayduie się, tedy ciż lchmć PP. Kolláto-
rowie stárác się będą według możności swoiey one ráto-
wác y restauiowác, żeby do oštátniey nie przyszły rui-
ny. Do czego też Plebani nie tylko sám, według mo-
żności swoiey przykładác się będą, ále też y drugih Pá-
ráfianow do tego pobudzác.

ztiò. Ponieważ w Pismie S. tak wiele rázy Pan BOG
ludowi swemu roskázował, áżeby dni Święte szánowác y
czcić umieli, y ná przestępcow, y gwałtownikow dni
Świątych nie tylko cz, stę y ciężkie czynił przez Proro-
kow pogroźki, ále też y surowe przepuszczał káránia y
plagi. Dla tego wszystkich w obec y każdego nápom-

namy, áżeby dni Święte ná cześć y chwałę Boską, Przenajświętszey Pánny, y Wszystkich Świętych Boskich postanowione, y sámi nabożnie obchodzili, y żeby od poddanych, także czeladzi uczczone byty, pilno się o to stáráli. Mielibyśmy się wszyscy y wstydzić, y uczyć od sámych Heretykow, w iákim nabożeństwie oni obchodzą swoje Święta, kiedy nie tylko żadnych targow, iarmarkow, handlow niepozwaláią, ále y sáme nawet zámykáią bramy, poty, áż się ich nabożeństwo skończy. U nas zaś najczęstsze targi, iarmarki, á przytym pijatyki, zbytki, poswarki, á częstokroć krwie rozlania, záboystwa, we dni Święte znayduią się, á osobliwie podczas kiermaszu, odpustu. Czemu Pastarze, Plebani, poki się ieszcze skuteczniejszy iaki ná wykerzenie tych złych, y zakazanych zwyczajow nie wynaydzie sposob, iáko będą mogli naylepiey zábiegác, stárác się będą, á osobliwie często náuczając, ná co są od Kościoła Bożego Święta postanowione, y iáko obserwowane bydź máią.

4tò. Między inszemi szkodliwemi, ktore się znayduią zwyczajami, y tem częstokroć bywa, że po mniejszych miasteczkach, ba y częstokroć po wsiach Burmistrze, Woytowie, nie tylko náuki, prawa niemájący, ále y czytać, y pisać nieumieiający, wdáią się w sądy względem czarownic z wielkim niebezpieczeństwem, iáko się to nieraz tráfia, że niewinne osoby ná ciężkie tortury, á czasem ná śmierć potępiaią. Dla tego stosu-

iąc

iąc się do tego, co świątobliwie Antecessorowie nasi postanowili byli, surowo y pod klątwą zakázuiemy, áżeby te wzwyż pomienione urzędy do sądzenia tych spraw niewtrącáli się, ále osoby podeyrzane do Miałt głównieyszich, y kędy ná sądach ludzie uczeni, y rozumni zásiadáią, odsyłali. Náwet niepowinny się żadne Swieckie Urzędy w takie wdáwać Sądy, áż wprzód w Sądzie Duchownym ágitowana ta sprawa, y potym do Sądu Swieckiego odeśłana będzie. Kwoli czemu otrzymáliśmy Reskrypt nieśmiertelney pámięci Nayiasnieyszego Krola Imci AUGUSTA II. który jest *in Appendice Numero Secundo* ingrossowany. Dla tego ieżeliby w pomnieyszich miasteczkách, albo wioskách, iáko się rzekło, takowe odprawować się miały Sądy, Plebani tymże Reskryptem Krolewskim składać się, y wszelakim sposobem opponować się będą, klątwą *etiam* grożąc; ieżeliby zaś uporu przeprzec niemogli, otym do Nas, álbó Officyála Nászego Generalnego znác dáwać powinni będą, iák nayprędzey.

5tò. Y to często Plebani zálecáć będą, áżeby dźiatek małych Rodzice w łózku trzymáć z sobą ná noc nieśmieli, gdyż bárdzo częstokroć przytráfia się, że one nieostroźnie záduśzaią, co jest wielkim y ciężkim grzechem, y od ktorego sam chyba Biskup, álbó ci, ktorzy od niego máią ná to pozwolenie, rozgrzeszyć mogą.

6tò. Ze częstokroć przytráfia się, iż dźiatki małe dla

ślabości zdrowia swiego, y niebezpieczeństwa życia do Kościoła do Chrztu Świętego zanieśione być niemogą, albo Káptłana, lub inszey Duchowney Osoby tak prętko przyzwąć niepodobna, dla tego Plebani náuczać powinni, że w takowych okázyách dziećcie w niebezpieczeństwie życia zostájące każdy człowiek ochrzcić może, byle wody do tego záżył; y te słowa: *Ja ciebie chrzczę w Imię Ojca, y Syna, y Ducha Świętego* wymówił, máiąc intencyą czynić to, co Kościół Święty czynić w takiej okázii zwykł, y reskazuje. Ciz Plebani náuczać powinni osobliwie białogłowy te, które dziećci odbierają iáko sobie postąpić máią w podobnych okázjach.

7mò. Ná ostátek wszystkich Díecezyi Nászey, iákiekolwiek kondycyi y stánu Pásterskim nápomina-
my, y przez wnętrzości miłosierdzia Boskiego uprąszamy áffektem, ażeby w boiázni Boskiej, trzeźwo, sprawiedliwie, Bogoboynie żyjąc, Boskie, náтурálne, y Kościelne przykázania wiernie záchowuiąc, wszelakich grzechow, á osobliwie publicznych, y zgoršenje drugim przynofzających, za które częstokroć gniew Boski, y surowe káránía nie tylko ná tych, ktorzy się ich dopuszczają, ále też y ná całe Krolestwo zaciągnione bywają, iáko najpilniey wystrzegáiąc się, spokojnie życie swoje, według Chrześciáńskiej powinności, y obowiazkow ná Chrćcie Świętym przyiętych, prowadzili; Swieccy lu-
dzie

dzie Plebanom, Káplanom, y inszym Duchownym ludziom tak wysoką godność od Pána BOGA im udzieloną uważając, należyty honor oddawali, Káplani wzajemnie zbawienną nauką, dobrym y Swiętobliwym życia przykładem, ná usługę bliźniego, zdrowia y życia, jeśli tego potrzeba nieżałując, y sami do szczęśliwey, postępowali wieczności, y drugim do niey torowali drogę. Pámiętajcie Náymilsi w Chryśtusie Panie, Diecezanie Moi, do ktorych iako do Owieczek od Náywyszszego Pásterza Náam powierzonych Pasterkim y Oycowskim mowiemy affektem: Pámiętajcie ná Krew Pána y Zbawiciela dla nás wszystkich hoynie wylaną, áżebyście zá tak wielkie y inne dobrodzieystwa od BOGA odebrane iáko náywierniey y náydoskonáley według náuki Ewangelij Swiętey kużyć onemu umieli. Przypomináycie sobie często, to co Pán y Zbawiciel usły swoiemi powiedziáł: *Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur*; Co pomoże Człowiekowi, choćby Swiat cały pozyskał, kiedy duszę swoję utraci? Przypomináycie sobie ośtatnie, które nás wszystkich czekała rzeczy, áżebyście tym sposobem grzechow ustrzedz się mogli, według oney Piśma Swiętego przestrogi: *Memorare novissima tua & in aeternum non peccabis*. Pámiętaj ná ośtatnie rzeczy twoie, á ná wieki nieczgrzeszysz. Stáraycie się tak doczesnych zażywać rzeczy, żebyście wiecznego nieutraci-

ćili szczęścia. Dla tego iako náyprędzey y bez odwłoki do szczerey y serdeczney udawamy się pokuty skruszonym y upokorzonym sercem do Májeřtátu Boskiego uřtawicznie supplikuiąc: *ut à nostris reatibus absoluti, à cunctis etiam eruiamur periculis.* Ażeby oco Kořcioř Święty prořić nás náucza, od wszelkich uwolnieni nieprawořci, od wszelkiego teř wybawieni byli niebespieczeńřtwa.

VIII.

Forma Juramenti Decanorum Foraneorum.

Cit sub Cap. XXXIX. de Decanis,

Ego N. N. Spondeo ac juro, quòd nullum Confratrem Parochum, aut quemvis Beneficiatũ, vel eorum Vicarium, siue quovis titulo Presbyterum, aut Clericum, penes quamvis Ecclesiam in meo Decanatu existentem, ex odio aut aliquo malo pretextu, ac colore quæsito, sed ex charitate & necessitate correctionis ad Illustrissimum & Reverendissimũ Dominum Loci Ordinarium, siue ejus Officiũ deferam. Tum quòd derelicta post Intestatos Parochos & quosvis Clericos fideliter conscribam, & conscripta intacte restituam ad quem de Jure; non immutabo, res meas, aut alienas pro rebus melioribus defuncti Intestari ponendo, nequẽ mihi quidquam

quam ex derelictis usurpabo, aut alteri dabo sine expressa
licentia Illustrissimi, siue ejus Officij. Item quod ultimas
voluntates Parochorum non infringam neque supprimam, imò
contra Suppressores agam, & illos propalabo. Item quod ex
vi Officij Decanalis quotannis visitabo Ecclesias intra De-
canatum N. consistentes. Decreta & ordinationes à sua Il-
lustrissima Celsitudine, aut à Visitoribus ejus in Visita-
tione Generali pro statu meliori & regimine Ecclesiarum
factas aut faciendas fideliter exequar. De vita & moribus
predictarum Personarum, & de aliis excessibus inquiram,
& Illustrissimo Loci Ordinario aut ejus Officio, ut gra-
tas excessuum postulabit, puniendos deferam. Convocationes
Decanales binis vicibus de anno instituem, & alia quæ
ad munus Decanale pertinent fideliter peragam. Sic me DE-
US. &c.

IX.

BREVE APOSTOLICUM

*In quo Clericis Regni Poloniae facultas da-
tur Causas in Criminalibus per Procura-
torem promovendi.*

Cit. sub Cap. XLII. de Causis Criminalibus.

Venerabilibus Fratribus; Archiepiscopo Gnesiensi, Primati; Episcopisque ejus
Suffraganeis, nec non Capitulis Cathedralium & Collegiatarum Ecclesiarum,
etq; Universo Regni Poloniae Clero.

Grego.

APPENDIX GREGORIUS PP. XIII.

Venerabiles Fratres & dilecti Filij. Salutem & Apostolicam Benedictionem

Et Nostra Ecclesiarum omnium sollicitudo, & Vester erga Sanctam Sedem Apostolicam sincera devotionis affectus requirunt, ut quantum possumus in Ecclesiarum vestrarum regimine & Jurium ipsarum prosecutione vobis Auctoritate nostra opitemur. Cum itaque dilectus Filius Jacobus Brzeznicus, Canonicus Posnaniensis vestro Nomine nobis exposuisset, sæpe accidere, ut in territoriis, villis, pagis alijsq; locis, quæ ratione vestrarum Ecclesiarum possideatis, & in quibus temporale dominium, ac forsitan merum & mixtum imperium, gladiiq; potestas vobis competit: hæretici, schismatici, sectarij, ac alij milites & prædones, etiam generis nobilitate pollentes, vobis & aliis Ecclesiasticis Personis plurimum infesti sint, & frequenter territoria, villas, pagos, & vassallos & subditos, vestrasq; & illorum res, possessiones, & bona depradari, extenuare, opprimere, & ibi grassari, illisq; varia dispendia & damna inferre, boves, equos, & alia armenta vi ex bonis vestris, certis limitibus, & confiniis circumscriptis, seu circumdatis, diripere, & illinc abducere, ac deniq; infinita alia latrocinia, homicidia, neces, insulsius, & excursions facere, & exercere audeant: & cum vos, qui alio modo similes violencias, invasiones, & vestrorum vassallorū depredationes repellere non valeatis, nec potestis, adversus hæreticos, schismaticos, sectarios, latrones & homicidas, nec non alios

alios delinquentes prædictos criminaliter agere, & experiri ac inquirere, debitisque pœnis cœrceci, & puniri facere intendatis, si vobis ad id Sedis Apostolica suffragetur auctoritas: & idcirco nobis Idem pro parte vestra humiliter supplicaverit, quatenus in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur: Nos cupientes, ut delinquentium similes ausus congruis remediis cœrceantur, & aliis aditus committendi similia præcludatur, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis, ut per Procuratores à vobis, deputari solitos, quoscunque hæreticos, sectarios, latrones, homicidas, & alios delinquentes præfatos, coram competentibus Judicibus accusare & deferre, & contra eos tam civiliter, quam criminaliter, & mixtim agere, & exp. viri; nec non desuper quoscunque Processus & Inquisitiones formari, ac sententias ferri & promulgari, easque debita executioni demandari petere, instare, & procurare, absque excommunicationis aut irregularitatis, vel inhabilitatis, seu privationis Beneficiorum Ecclesiasticorum, per vos pro tempore obientorum, aut cujuscvis alienius pœna, vel censura incursum, liberè & licitè possitis, Apostolica Autoritate, tenore præsentium de speciali gratia concedimus & indulgemus, ac vobis scim. quatenus opus sit, desuper dispensemus. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis. cæterisque contrariis quibuscunque. Datum R. mæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die VIII. Aprilis. M. D. LXX VII. Pontificatus Nostri Anno sexto.

Vi. Cæ. Gloriosius.

Li

In-

*CONCORDATA inter Illustrissimum Re-
verendissimum Dominum Episcopum Plocen-
sem, & Venerabile Capitulum Ecclesie Ca-
thedralis Plocensis, ratione bonorum
Mense Episcopalis Sede vacante.*

Cit: sub Cap: XXV. de Sacrosanctis Ecclesijs.

In Nomine Domini, Amen.

Cunctis ubiq; pateat evidenter & notum sit, quòd Anno à Nativitate Domini MDCCXXXI. die verò IX. Mensis Aprilis, Pontificatùs autem SSmi in CHRISTO Patris & Dñi Nostri Dñi CLEMENTIS Divinâ Providentiâ PP. XII. Anno Ejus primo. Ego Officialis Deputatus vidi, & legi quasdam literas Apostolicas in forma Brevis sub Annulo Piscatoris expeditas tenoris qui sequitur: CLEMENS PP. XII. ad futuram rei memoriam. Salvatoris & Domini Nostri JESU Christi, qui veritas est & DEUS pacis, licet immeriti vices gerentes in terris, illa, quæ inter Personas Ecclesiasticas amabilis concordia studio, provide conventa esse noscuntur, ut firma atq; illibata persistant, Apostolici muniminis præsidio, cum id à Nobis petitur, libenter constabilimus. Exponi siquidem Nobis nuper fecerunt Venerabilis Fr. moderatus EPISCOPUS Plocensis, & dilecti Filij Capitulum & Canonici ejus Cathedralis Ecclesiæ, quòd circa Administrationem reddituum Mensæ Episcopalis, tempore vacationis Ecclesiæ Plocensis inter ipsum Episcopum ac Capitulum & Canonicos, nonnullæ Conventions seu Statuta per eosdem, Capitulum & Canonicos observanda & exequenda concordata fuerunt sub diversis Pactis & Conditionibus prout in Scriptura desuper emanata tenoris qui sequitur videlicet. L. J. C. Anno Domini Millesimo Septingentesimo Trigesimo, die verò Mercurij, nona Mensis Augusti, Pultovix coram Officio Act. sç; præsentis Curia Illustrissimi Excellentissimi ac Reverendissimi Domini ANDRÆ STANISLAI KOSIŲKA in Zaluskie ZAŁUSKI, DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ Episcopi Plocensis comparens per-
sona-

sonaliter Perillustis & Admodum Reverendus Paulus Dominicus Drom-
ler Canonicus Cathedralis Plocensis omnibus &c. ad omnem meliorem fi-
nem & Juris effectum obtulit Decretum Venerabilis Capituli Ecclesiæ
Cathedralis Plocensis, Authenticum Sigillo Capitulari munitum, & manu
Notarij Officio præfenti bene nota subscriptum, quod ad Acta præsen-
tia suscipi & ingrossari affectavit. Cujus quidem Decreti est tenor ejusmo-
di: Actum ad Ecclesiam Cathedralē Plocensem in Capitulo Generali
Sancti Sigismundi Anno Dni MDCCXXIX. Cū negotium dispositionis
proventuum Mensæ Episcopalis Plocensis, ejusdem Sede vacante, locum sæ-
pius dederit in antecessum multis difficultatibus, exindeq; minùs laudabiles
exortæ sint controversiæ, inter Episcopos & Capitulum, quod quidem cen-
suit pluries potiùs reverenter cedere, quàm pacis & unionis harmoniam
cum suo Capite imperturbare. Quamvis enim in Constitutionibus Prouza-
na de Anno MCCCCLXXXV. & Ivezij Noviana de Anno MDCXXVIII.
plura circa Sedem vacantem sint salubriter statuta: Quia tamen ea, quæ
circa congruam signanter sustentationem Regentum Clavium, & Ad-
ministrationem bonorum in dictis Constitutionibus habentur, modernis
sæculis ac ingenijs non usquequaq; conveniunt, vel ex eo quòd eadem
Congrua nunquam fuerit taxata, & ad certam aliquando speciem deter-
minatam reducta. Ideo Domini Regentes aliquando illam laxiùs, ali-
quando strictiùs pro libitu suo quivis interpretârunt. Advertens itaq;
Venerabile Capitulum quòd aliàs in contingentijs vacatæ hujus Sedis ve-
ritum jure fuerit quidquam statuere seu innovare, suo finè Episcopos:
Quòdq; Illustrissimus & Reverendissimus D. Antistes Noster feliciter mo-
dernus non solum quò ad præsens dignissimè maximoq; Sui Merito im-
plet Pastoralis sui Officij partes, sed etiam sollicitus de futuro aquanimi-
ter cogitat ea, quæ in posterum conferre poterunt in majus bonum uti-
litatemq; vacaturæ (& utinam post serum tempus) hujus Ecclesiæ, hinc
est quòd Perillustres DD. Prælati & Canonici in loco Capitulari, atq; Ca-
pitulariter congregati, plenumq; Capitulum repræsentantes, prævia ma-
tura deliberatione, & initis priùs Consilijs ac præhabito sensu ac con-
sensu Illustrissimi Dñi Episcopi Plocensis, pro majori utrinq; honore, inde-
mnitate & unione Capituli cum reliquo corpore hoc Cathedralico, provi-
dere cupientes stabiliiori modo & forma, bono Regimini & Administratio-
ni hujus Episcopatus illiusq; Mensæ fructuum pro eo tempore, quo Eam
vacare contigerit, & exinde ad tollendas quascunq; discordiarum occa-

siones censuerunt, statuerunt & unanimiter decreverunt, prout præsenti Ordinatione statuunt, & decernunt, qua possunt & valent efficaciam omnium; meliori modo quod ad præfatam repartitionem omnium, & quorumcumque fructuum atque proventuum Mensæ Episcopalis vacantis, tum Administratione Justitiæ & conservatione Bonorum Episcopaliū Sede vacante, ut quoties Sedem Episcopalem Plocensem vacare contigerit, adhærendo Dispositioni Sacri Concilij Tridentini, Eiusque Declarationi Almus Administrator sive Vicarius Capitularis in Spiritualibus per Vota Secreta, Vir omni exceptione Major eligatur, qui tantummodò attendat Judicaturam Causarum, nec se in Administrationem Bonorum Episcopaliū quomodolibet interessabit, & pro meliore Administratione Justitiæ designabit, taliter Electus locum tenentes sive Surrogatos duos, unum pro Plocia, alterum pro Pultovia, qui sub Nomine Administratoris, & Sigillo ejusdem pro facultatibus sibi ab Administratore concessis, causas expedient, & dijudicabunt: Ut autem res OEconomica Bonorum Mensæ Episcopaliū vacante Sede exactius administraretur, eligentur statim una eademque die, post Electionem Administratoris in Spiritualibus, duo Administratores seu OEconomi in temporalibus, unus Clavium sive Bonorum Episcopaliū trans fluvium Nareva, alter Clavium circa fluvium Nareva jacentium, quorum curam erit Bona Episcopalia fideliter administrare, proventus ex iisdem diligenter colligere, collectos in thesaurum Capitularem reponere, & pro futuro Episcopo conservare; causas subditorum Episcopatus Plocen: saculares, tam ordinarias, quam ex appellatione à Capitaneo Pultovix (qui idem, qui plena Sede conservandus erit) devolutas disjungere, eosdemque ab oppressione tenutariorum, quam vicinorum defendere. Tenebuntur autem dicti OEconomi post Electionem suam in instanti juramentum corporale, in facie Capituli præstare, in eam juramenti rothum: Ego N. juro DEO Omnipotenti, quod Bona Episcopatus Plocensis fideliter & diligenter administrabo, Subditos in iisdem Bonis, à quibusvis oppressionibus defendam, tenutarios Bonorum Episcopatus circa contractus illorum conservabo, nec quidquam in contractibus in præjudicium eorundem immutabo, proventus ex Bonis præfatis pro Prædecessore Episcopo post Ascensum sive mortem, pro ejus Executoribus sive hæredibus quos deserivit pro rata sui temporis juxta Bullam LEONIS X. pro Regno Poloniæ debitos, quam pro futuro Episcopo provenientes fideliter colligam, collectos sive Antecessori Episcopo, sive ejus testa-

menti Executoribus vel hæredibus, juxta dispositionem illius reponam, & restantes pro futuro Episcopo in arario Capituli conservabo: Sic me DEUS &c. Et intra spatium trium Mensium iisdem OEconomis à die Electionis suæ computando, tenebuntur inventarium in unum volumen redigere, & de diligentia sua post expiratos tres Menses Capitulum edocere sub pœna amotionis ab Officio, & alterius in locum negligentis substitutionis. Et quia ex Experientia rerum Magistra constat vacante Sede per Dominos Regentes Clavium, defalcationes cum tenentariis Bonorum Episcopaliū factas fuisse, & Summarum in contractibus conventarum diminutiones: Ideo similia DD: OEconomis in futurum omnino inhibentur, alias secus facientes diminutas Summas de proprio refundere tenebuntur. In casu vero aliquo notabilem diminutionem Proventuum causante, re fideliter per Commissarios à Capitulo etiam Septimanali destinandos examinata, defalcatio ad futurum Generale Capitulum reservetur. Esset mutatio alicujus tenentarij expediens videretur, hæc similiter prævia Commissione à Capitulo Generali determinetur. Facta Electione Administratoris in Spiritualibus, & OEconomorum in temporalibus, deputabuntur à Capitulo duo Thesaurarij, qui fructus pro Rata temporis perceptos ab OEconomis percipient, & receptos unà cum iisdem OEconomis in Thesauro Capituli, à quo tam OEconomis, quam Thesaurarij distinctas Claves habebunt, fideliter asservabunt, in nullos usus alios expendent, præterquam in hac ordinatione specificatos, etiam accedente Mandato Capituli, alias sub pœna restitutionis de proprio per OEconomos, & Thesaurarios Summæ in alios usus quam hic specificatos expensæ. Quia verò tam Officium Administratoris in Spiritualibus, quam OEconomorum in temporalibus, personalem requirit attendentiam, statuitur ut durantibus illorum Officijs, sint ineligibiles ad functionem Deputatorum Regni, alias tam Officium Administratoris, quam OEconomiarum ipso jure vacet, & in locum vacantis, Capitulum aliam Personam idoneam eliger, dato prius Capitulo sufficienti calculo per OEconomum functionem tribunalitiam acceptantem, ac similiter cautione, futuro Episcopo iterum eundem præstandi, Sede vacante autem finita, tenebuntur OEconomis & Thesaurarij coram Capitulo Generali calculationem facere. Si autem hæc Illustrissimo Episcopo non placuerit, ex tunc aliam coram eodem Illustrissimo, & duobus Capitularibus per ipsum assumendis reddere adstri-

cti erunt. Quia verò præfenti Ordinatione Regentiæ antea præctica-
 tæ, & congruæ sustentationes pro Regentibus in Constitutionibus præ-
 nominatis Sproviana & Svezykoviana specificatæ tolluntur, & Admini-
 stratio in temporalibus totius Episcopatus, nonnisi in duas Personas Capi-
 tulares transfunditur. Hinc ut hæc fiant sinè præjudicio consolationis
 concernentis Personas Capitulares, vacante Sede, Perillustres DD. habito
 ad hæc similiter consensu Illustrissimi & Reverendissimi Domini Pastoris
 sui, & Diocesis totius Plocensis decreverunt, ut solutis Prædecessori Epi-
 scopo siue Ejus hæredibus ijs fructibus & proventibus quibuscunq; in
 exactis quos deservivit pro Rata sui temporis ad diem cessus siue decessus;
 reliqui omnes fructus & proventus ejusdem Mensæ de tempore Sedis
 vacantis decurrendi, & maturandi dividantur in tres partes, quarum
 duæ Illustrissimo Episcopo reserventur. Ex quibus tamen observata
 praxi & antiqua consuetudine pro majori Fabrica Ecclesiæ Cathedralis
 Plocensis, pro qua Illustrissimi Episcopi duas partes expensarum, tertiam
 verò Capitulum erogare consueverunt; Domini OEconomis siue unus ipso-
 rum ingruente tali aliqua necessitate Ecclesiæ, tales expensas duas par-
 tes salva tertia parte, omninò ex Capitulo inferenda suppeditabunt; fu-
 turo Episcopo, easdem in calculo porrecturi. Tertia verò pars proven-
 tum Sedis vacantis in vim congruæ cedet personis Capitularibus ijs dun-
 taxat, qui præfentes fuerunt in Capitulo Electionis Administratoris.
 Et hæc tertia pars divideretur iterum in quatuor partes, ex quibus tres
 æqualiter inter omnes Capitulares distribuentur: Quartam verò partem
 Administrator cum OEconomis inter se dividant, ita ut medietas quar-
 tæ partis solum Administratorem intuitu onerum sustinendorum concer-
 nat; medietas altera binis OEconomis extradenda. Qui tamen electi
 Administrator & OEconomis non obstante hac quarta parte, etiam de
 tribus partibus, æqualiter cum cæteris Prælatiis & Canonicis gaudebunt.
 Pro Ministris verò Cancellariæ tam Plociæ, quàm Pultoviæ vacante
 Sede conservandis, & Causis in gradibus appellationum contra Presby-
 teros immorigeratos promovendis habebit insuper D. Administrator
 pensionem Mille Tynfonum, à Judæis in Episcopatu Plocensi existentibus,
 pendi quotannis Illustrissimis Episcopis solitam. Quare non suffra-
 gantibus alijs Ordinationibus & Sancitis, quæ vel hactenus locum non
 habuerunt in praxi, vel minùs uniformi & legitima observantia niteban-
 tur; cùm præfens dispositio Repartitionis ut suprà ordinatæ, magis censea-
 tur

tur accommodata iustitiæ æquitati, & communi tranquillitati: eam Venerabile Capitulum omninò servandam fore in posterum, & servari debere, utquè robur perpetuæ firmitatis obtineat, & vim Statuti habeat, inter alia hujus Ecclesiæ Statuta, referendam censet, & decernit. Ad quorum præmissorum omnium effectum, supplicandum esse S. Sedi idem Capitulum pariter decrevit, ut Autoritate Apostolica illam convalidare & confirmare dignetur, illiusq; observantiam injungat atq; demandet. In quem finem Illustrissimus & Reverendissimus Dominus Episcopus, sua quoq; Officia, & curam se interpositurum appromisit. Si autem (quòd absit) etiam nondum secuta à Sancta Sede hujus ordinationis approbatione, Sedem Episcopalem vacare contigerit, Venerabile Capitulum decernit ordinationem istam inviolabiliter debere observari, renunciando in perpetuum cuivis alteri. MARTINUS in Zatuskie ZALUSKI Suffraganeus Nominatus, & Decanus Plocensis, Canonicus Cracoviensis Præfatus. Ex Actis Venerabilis Capituli Cathedralis Plocensis extractum, & Sigillo ejusdem Capituli communitum. Locus † Sigilli ejusdem Venerabilis Capituli Plocensis. Josephus Antonius Pulkowski, Apostolicus & Venerabilis Capituli Cathedralis Notarius, & Collegiatæ Canonicus Plocensis, manu propria. Post cujus quidem Decreti Ingrossationem idem suprâ scriptus Perillustis offerens Originale ejusdem Decreti, ad se recepit, & de recepto Cancellariam quietavit. P. C. N. ex Protocollo Actorum Curie superscripti Illustrissimi Excellentissimi ac Reverendissimi D. Episcopi Ploen: extract: & Sigillo ejusdem communitum. Loco † Sigilli. Theodorus Thaddæus Jartyszewski Actorum Curie Episcopalis Plocensis Notarius. Cùm autem sicut eadem Expositio subjungebat Episcopus & Capitulum prædicti, conventiones seu Statuta hujusmodi quò firmitus subsistant, & servantur exactius, Apostolicæ Confirmationis Nostræ Patrocinio communiri summopere desiderent. Nos specialem ipsis Exponentibus Gratiâ facere volentes, & eorum singulares Personas, à quibuscvis Excommunicationis suspensionis & interdicti, alijsq; Ecclesiasticis sententijs, Censuris & pœnis, a Jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ exstunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes. supplicationibus Eorum Nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinatis, de Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, qui Vo-

tum

tum Dilecti Filij Nostri Nicolai Mariæ ejusdem S. R. Ecclesiæ Cardinalis Lercari nuncupati, ad ejusmodi negotium examinandum à præterita Congregatione Cardinalium Deputati, perpenderunt, Consilio: prænarrata Statuta, seu Conventiones auctoritate Apostolica tenore præsentium, confirmamus & approbamus, illisque in violabilis Apostolicæ Firmitatis robur adijcimus, ac omnes & singulos juris & facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint supplemus, salvâ tamen semper in præmissis Auctoritate Congregationis eorundem Cardinalium. Decernentes ipsas præsentis Literas semper firmas, validas & efficaces existere & fore, suosq; plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac illis ad quos spectat, & pro tempore quandocunq; spectabit, in omnibus & per omnia plenissimè suffragari. Sicq; in præmissis per quoscunq; Judices Ordinarios, & Delegatos etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores in licari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit, attentari. Non obstantib9 Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis ac dictæ Ecclesiæ Ploensis, etiam juramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & consuetudinibus, Privilegijs quoq; indultis ac Literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis & innovatis. Quibus omnibus & singulis, illorum tenores præsentibus pro plenè & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice duntaxat specialiter & expressè derogamus, cæterisq; contrarijs quibusquè. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris Die VII. Aprilis MDCCXXI. Pontificatûs Nostri Anno primo F. Cardinalis Oliverius. Loco † Annuli Piscatoris. Super quibus quidem Literis Ego Notarius infra scriptus, præsens transumptum cœnfeci, signoq; & subscriptione munivi. Actum Romæ ut supra præsentibus DD. Petro de Chard: & Julio de Rubeis Testibus ad præmissa vocatis, atq; rogatis.

Prejus bę: Literæ Apostolicæ cum Originali revise concordant

J. B. Riganſi Officialis Pptus.

Ad

M. D. G.

IN.

INDEX CAPITUM

Secundum ordinem Alphabeti.

A.

- Accidentiis Parochorum. - c. 34.
p. 144.
Administration Sacramentorum c.
II. p. 37.
Altaribus - - - c. 26. p. 107.

B.

- Baptismo. - - - c. 12. p. 40.
Beneficiorum pluralitate. c. 27. p. 111.
Blasphemiis & blasphematoribus. c. 5.
p. 19.

C.

- Capellis - - - c. 26. p. 107.
Casibus reservatis - c. 19. p. 77.
Causis criminalibus - c. 42. p. 183.
Causis pauperum, Sacerdotum c. 45.
p. 187.
Censibus Ecclesiasticis c. 31. p. 125.
Clausura monialium c. 38. p. 162.
Clericorum dignitate, vita, & honestate - - - c. 32. p. 130.
Clericis vagis - c. 35. p. 147.
Concubinariis - - c. 6. p. 21.
Confirmatione - - c. 13. p. 45.
Congregationibus Decanalibus c. 39.
p. 168.

Conservatione SSimi Sacramenti
c. 16. p. 63.

Conservatoribus - - c. 43. p. 184.

D.

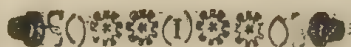
- Decanis Foraneis - c. 39. p. 168.
Decimis - - - c. 30. p. 119.
Decore Ecclesiarum c. 25. p. 102.
Dignitate Clericorum c. 32. p. 130.
Directoribus Seminariorum c. 23.
p. 92.
Doctrina Christiana tradenda. c. 8. p. 25.
Dote Ecclesiastica - c. 31. p. 125.

E.

- Ecclesia Cathedrali, Collegiatis, &
Parochialibus - - c. 25. p. 102.
Ecclesijs desolatis - - c. 28. p. 113.
Eucharistia - - - c. 14. p. 47.
Examinatoribus Synodalibus c. 22.
p. 90.
Excommunicatione - c. 41. p. 181.
Expositionibus Venerabilis c. 16.
p. 63.

F.

- Fide Catholica - - - c. 1. p. 1.
Foraneis Decanis - c. 39. p. 168.
Fori Spiritualis taxa. - c. 44. p. 185.
Mm Fune.

Funeralium quarta parte. c. 34. p. 144.

H.

Hæreticis. c. 27. p. 4.

Honestate Clericorum. c. 32. p. 130.

Hospitalibus. c. 29. p. 115.

J.

Immunitate Ecclesiastica. c. 25. p. 102.

Inquisitione. c. 46. p. 189.

Judæis. c. 3. p. 8.

M.

Maledictionibus. c. 5. p. 19.

Maleficis. c. 4. p. 15.

Matrimonio. c. 24. p. 96.

Missæ Sacrificio. c. 15. p. 55.

Missionibus & Missionariis. c. 10. p. 35.

Monialibus. c. 38. p. 162.

O.

Obligationibus Parochorum. c. 33.
p. 138.

Obventionibus eorundem. c. 34. p. 144.

Oneribus Missarum. c. 17. p. 66.

Oratoriis privatis. c. 26. p. 107.

Ordinis Sacramento. c. 21. p. 85.

P.

Pœnitentia. c. 18. p. 69.

Prædicatione Verbi Divini. c. 9. p. 29.

Processionibus cum Venerabili. c. 16.
p. 63.

Procuratore Causarum. c. 42. p. 183.

Provisoribus, provisione & provisis. c. 35.
p. 147.

Q.

Quarta parte: Funeraliū. c. 34. p. 144.

R.

Rebus post mortem Clericorū. c. 36.
p. 151.

Reductione Missarum. c. 17. p. 66.

Regularibus. c. 37. p. 155.

Residentia Parochorū. c. 33. p. 138.

Restauratione Ecclesiarū. c. 28. p. 113.

S.

Sagis. c. 4. p. 15.

Seminariis. c. 23. p. 92.

Simonia. c. 7. p. 23.

Statutorum Synodaliū observatione
c. 47. p. 201.

Suppellectili Sacra. c. 26. p. 107.

T.

Taxa fori spiritualis. c. 44. p. 185.

Testamentis Clericorum. c. 36. p. 151.

Testium examine. c. 46. p. 189.

Transitu Clericorū ad alias Diœceses
c. 39. p. 147.

U.

Ultima voluntate Clericorū. c. 36.
p. 151.

Unctione extrema. c. 20. p. 80.

Visitationibus. c. 40. p. 180.

INDEX

Rerum & Verborum.

A.

ABSOLUTIO v. **CONFESSARIUS**
ACTUS qui ante & post Communio-
nem cum populo eliciendi? 225. cum infir-
mis 227.
ADULTERIUM quando impedimē-
tum Matrimonii 243.
ÆTAS ad valorem Matrimonii quæ?
246.
AFFINITAS qualis? impedimentum
Matrimonii 245.
AGENDA major in Parochialibus Eccle-
siis habeatur 38.
ALIENATIO qualiscunq; bonorū &
provētū Ecclesiæ severè prohibetur 126.
absq; consensu Officij est nulla 129.
ALTARIA in Ecclesiis qualia esse debe-
ant? 110. plura quàm necesse est non sta-
tuantur *ibid.* Altarij portatilis privilegia
revocata 62 v. *Oratorium privatū.*
ANNIVERSARIA pro defunctis Epi-
scopis & Canonicis devotè obeunda 105.
Vnū pro intestato Beneficiato ex relictis
fundandum 154.
APPARATUS sacer v. *Supellex Sacra.*
APPROBATIO ad confessiones audiēdas
requiritur ad valorem 72. 156. ultra tem-
pus & locum concessum non valet 72.
ejus testimonium à Beneficiatis præsen-
tandum in Congregatione Decanali. 178.
AQUA *Benedicta* ejus aspersio in domibz
privatis fiat per scholares diebus Domi-
nicis 35.
ARENDÆ tabernarum Judæis in Mazo-
via non permittendæ 10. neq; bonorū
Ecclesiasticorum 14. v. **LOCATIO.**

ARCHI DIAGONI quales esse debeant?
180. intra quodvis triennium suas Eccle-
sias visitent: acta Visitationis Episcopo
reddant. 181.

ARCHI - PRESBYTER v. *Decanus.*
ARMA à Clericis non deferenda. 134.
AVARITIA Clericis fugienda -- 136.

B.

BANNÆ v. *Denuntiationes Matrimonii.*
BAPTISMUS est janua Sacramentorū 40.
ejus necessitas. *ibid.* ejus Minister quis?
41. 252. materia & forma *ibid.* extra gra-
vem necessitatem in domibus privatis
non administrandus 41. sub conditione
quando & quomodo dandus? 42. ex eo ori-
tur cognatio spiritualis *ibid.* v. *Patri-
nus. Cognatio. Metrica.*
BENEDICTIO *post partum* in Ecclesia &
non alibi fiat 45. super mulieres fornicaria-
rias non fiat. 100.
Benedictio Esculentorum in Paschate
quomodo ordinatè instituenda 140. 141.
BENEFICIA incompatibiliū pluralitas
jure Divino prohibita, quàm enorme
peccatum 112. v. *Dispensatio.* Beneficii in-
ventarium semper cum augmento tra-
dendum Successori. 153. v. *Inventarium.*
Fructus.
BENEFICIATI omnes fidei professionē
in Officio facere tenentur, & quando?
ac sub quibus pœnis 23. Censuræ & pro-
ventus Ecclesiæ vindicare quàm graviter
obligentur? 126. quæ circa locationem bo-
norum sui Beneficii observare debeant.
126.

126. seqq. nulla bona Beneficii promittere, donare, infeudare aut quomodocūq; alienare possunt absq; consensu Officii 129. Casus conscientiae in scripto resolvere tenentur, & quando? 172. Singuli quovis anno exercitia Spiritualia absolvant 138. v. *Parochus Provisor*.

BLASPHEMI severè puniendi & domo ejciendi 19. 20.

BONA *Ecclesiastica* in malos usus non convertenda 135. v. *Census. Proventus*.

BVLLA Coenae quotannis publicanda. 77. 227. item Clementis XI. in favorem Neophytorum 15. 206. eaq; vernaculo idiomate 221. §. 26.

C.

CALIX ad Sacrificium sit integer & inauratus III.

CANONICI unde sic dicti? 103. Cathedraliū prerogativa & obligatio *ibid*. Episcopo assisterè tenentur ejusq; Officium juvare 106.

CANCELLARIA causas pauperum Sacerdotum gratis expediat. 188.

CAPELLÆ, in campis obferandæ 109. ruinosæ aut restaurandæ, aut demoliendæ *ibid*. Novæ nullæ erigendæ absq; scitu Officii *ibid*. v. *Oratorium privatum*.

CAPELLANVS *aulicus*. hujus officium nemo suscipiat autè revisionem Capellæ officiosè factam 108. in aulis quomodo se gerere debeat. 109. Exercitia Spiritualia quovis anno absolvat *ibid*.

CASTITAS ejus votū & quale? est impedimentū Matrimonii 241. ejus conservandæ & acquirendæ media 133.

CASVS qui? Loci-Ordinario reservati 78. 79. reservationis necessitas 77.

CATECHISMVS illius tradendi necessitas & modus 25. 26. dicendus in villis festis minoribus loco concionis 33.

CATHEDRÆ *Plocensis* antiquitas & dignitas 103.

CENSVS *Ecclesiastici* eorū inscriptiones diligenter asservandæ 126. 127. denegati omni conatu vindicandi *ibid*. *Reemptionales* in alia bona transferri vel diminui privata autoritate non possunt *ibid*. in iis locandis quæ cautelæ adhibendæ? 129. Consanguineis beneficiatorum non locandi *ibid*. v. *Locatio*.

CHARITAS seminariū omniū virtutū 137. commendatur Clericis ad invicem *ibid*. & Parochis erga mortuos Parochianos 146.

CHRISTIANI. ijs apud Judæos famulari non permittendum. 10. II.

CIBORIVM v. *Tabernaculum*.

CLANDESTINITAS Matrimonii impedimentū dirimens & quid sit? 246.

CLAVSVRA *Monialium* v. *Moniales*.

CLERICI quæ vitia ipsis maximè vitandæ? 132. 133. 136. separati à familia utriusq; sexus habitent 133. Consanguineos ac familiares non ditent 135. Mulieres legere scribere &c. non doceant 134. arma sine necessitate non deferant 136. aleas chartas &c. vitent *ibid*. eorum vestitus sit honestus non pretiosus 131. 132. sint Sancti in sermone & conversatione 136. 137. Villici & factores Dominorum secularium non sint 137. Scandalosi publice monendi à Decano & ubi? 178. v. *INTESTATUS. TESTAMENTUM*

COLLATOR Ecclesia vacante dignos presentet; 248. à presentandis munera nō accipiat, neq; cum ijs cōtractus ullos ineat

ineat *ibid.* Ecclesiæ, quæ debet solvat, & à ruina provideat. 249. *Simoniacus* pro illa vice jure præsentandi careat. 25. Ecclesiæ ruinas restaurare tenentur 114. foundationibus suorum Majorum non satisfaciens benedictione Divina destituntur. 125. 249.

COGNATIO *Spiritualis* impedimentū Matrimonii ex baptismo infer quos oritur? 42. 242. item ex confirmatione 47. 242.

COLLEGIATA *Ecclesia*, Pultoviensis dignitas. 103. Ploensis S. Michælis celsio & translatio. 104.

COMMISSARII *Synodales* contra Judæos 13. 14.

COMMISSARII *ad inquirendum* fervent expressam mandati formam 189. munera nulla accipiant præter sustentationem & mercedem 197. v. *Inquisitio*

COMMUNIO *Paschalis* ejus tempus. 50. pro ea schedulæ Parochianis distribuendæ & examinandæ 51. eam negligentium pœna 50. eam etiam absentes post reditum sumere debent in Parochia propria nisi constet &c. 51.

CONCIO omnibus Dominicis & festis habenda 33. pro ea in Villis dicatur Catechismus *ibid.* ei dum in Parochiali habetur fideles interint 60. post illam auctus dei &c. cum populo eliciendi 34. an? & ubi ad Judæos habenda 279. 20.

CONCERNATORES eorum dignitas. 29. quales esse debeant moribus, præparatione & modo dicendi 30. 31. 32. quæ populum docere & deducere debeant? 33. 34. quatuor novitiæ sepius proponant *ibid.* à fabulis jocis &c. abstineant *ibid.* excommunicationis gravitate interdum explicant 182. de censuris contra Decima-

rum retentores erudiant, his in anno, & quando? 123. Collatores, officii communefaciant 114. *Regulares* professionem fidei facere tenentur 3. iidem etiam in Ecclesijs suis prædicaturi, Loci Ordinario se præsentare, & ab eo benedictionem petere teneantur 32. 33.

CONCUBINARIJ eorū periculosus status. 21. contra eos, qui & quales processus faciendi? 22.

CONFESSARIUS animarū Medicus & Judex 70. 71. quæ necessario scire debeat? 71. Casistarum lectioni sedulus incumbat 72. superpelliceo & stolâ amictus audiat *ibid.* in interrogando sit prudens 73. quibus negare vel differre debeat absolutionē? 73. 74. quid variè tentatis proponere possit? 74. in audiendo non properet *ibid.* in poenitentijs injungendis sit discretus & cautus 74. de auditis ex confessione nunquam ne generatim quidem loquatur 74. 75.

CONFESSIONALE in locis obscuris non locandum 72.

CONFESSIONES in Ecclesia, & nō alibi extra necessitatem audiantur. 72.

CONGREGATIO *Decanalis* bis in annū celebranda 173. modus eam indicendi, inchoandi & finiendi 27. 172. in ea quid in particulari inquirendum? 177. 178. ejus *Notarius* proposita dubia & resolutiones notet 174. in ea dicenda exhortatio, & dicta ad Officiū mittenda 173. ab ea absentes puniantur 179.

CONFIRMATIO *Sacramentum* ejus utilitas 45. 46. Minister quis? 46. post 12 annū ut suscipiatur non negligendum 47. ad eam Patrinus unus vel Matrina una tantū admittatur *ibid.* Patrinus
Mm 3 vel

vel Matrina debent esse iam confirmati
ibid. ad eam Patrimi non sint Clerici
Sacris initiati, *ibid.* Cognatio Spiritualis
ex ea qualis? 47. 242.

CONTRIBUTIONES novas seu peda-
gia imponentes excommunicantur 229. §. 3.

CRIMEN quod? impedimentum
Matrimonii 242.

CRIMINALES Causa à Clericis per
Procuratorem contra invadentes bona Ec-
clesiastica promoveri possunt 256. 184.

CRUCES in viis publicis truncatae &
deformes tollendae 180.

CULTVS disparitas impedimentum
Matrimonii 243

D.

DECANALIS Congregatio v. Congregatio

DECANUS FORANEUS ejus consti-
tuendi necessitas, honor & obligatio 168.
Et seqq. illius vita sit exemplaris 169. Ju-
ramentum quale? 254. Clericos quos
monere? quos ad Officium deferre tenea-
tur? 170. quovis anno Ecclesias sui Decana-
tus visitet 181. ab illo in visitatione &
post, quae praestanda? *ibid.* visitet Ora-
toria privata, & quot sint in Decanatu?
deferat. 63. Olea Sacra & Rubricellas
pro suo Decanatu procuret. 171. Sci-
re curet quam saepe Clerici in suo Deca-
natu confiteantur 170. circa Cruces in
viis deformes quid ipsi commissuri? 180.
invigilet, ut in quavis Ecclesia sit ma-
ior agenda 38. item ne Clerici de rebus
Inventarii Beneficii testentur. 153.
Clericum fugitivum à sua Provisione &
vagum, captivatum Officio statuatur. 150.
ipsi, quid incumbat post mortem Cleri-
ci intestati? 154.

DEGIMAE de iis praecipuum Divini
120. eas dare? detrectans est de fide su-
spectus & quomodo puniendus? 121. eas
occupans, vel vendi, locari, convchi pro-
hibens est excommunicatus 121. 349. ea-
rum retentores non absolvendi 123. MANI-
PULARES exigendi Consuetudo legiti-
ma 121. eas, in pecuniariam aut alio modo
commutare nulla privata autoritate li-
cet 121. 122. Consuetudo solvendi pecu-
nariam pro manipulari, si approbata
non sit, est nulla 124. ex campis colonor-
um si per aulas conseminentur, exigen-
dae. 122. ante exdecimationem Parochi,
segetes à Domino non convehantur,
quandoq; tamen, & quomodo id permit-
titur? 122. 123.

DEFUNCTI v. Anniversaria. Funebre.

DENUNTIATIONES MATRIMO-
NII trinae praemittendae. 97. fiant tribus
festis continuis, in Parochia utriusq; tam
sponsi quam sponsae 98.

DENUNTIATIONES ad Ordines SS.
promovendorum ubi? & quando faciendae?
89. quâ formâ faciendae? 238. fiant in Pa-
rochia originis & domicilii. *ibidem.*

DIMISSORIALES ad SS. ordines
habeant Regularcs. à quo? & ad quem?
quidq; in ipsis necessario exprimendum?
161.

DISPENSATIO super incompatibili-
tate Beneficiorum exhibenda Officio. 113.
eam petentes, testimonium de veritate
suae narrativae à Loc. Ordinario habeant
ibid. ejus executio soli Episcopo refer-
vatur *ibid.*

DISPUTARE de fide inter convivis
prohibetur 4.

DOCTRINA Christiana v. Catechesinus.
DUEL.

DUELLANTES & duelli spectatores excommunicantur. 237.

E.

ECCLIESIA ejus bona quomodo locari possint? 126. ejus pecunia in privatos usus non est convertenda 127. quomodo & ubi asservanda? *ibid.* ex unde depauperentur? 120. 125.

ECCLIESIA PAROCHIALIS unaquæq; sigillum proprium habeat & quale? 44. desolata & Parocho destituta viciniore Parochiali incorporanda 114. in ea Concioni interesse tenentur fideles 60. Missam in ea ut audiant, hortandi fideles *ibid.* in ea, res Oeconomica Parochianorum & Parochi non asservandæ sub pœnis. 179. v. FABRICA.

ECCLIESIÆ Proventus nullo modo alienandi 126. ij in alios commutari, nulla privata conventionem possunt 122. v. Censuræ.

ECCLIESIATICIS onera impoñentes excommunicantur 235. v. Clerici.

EKECTIO v. Inventarium.

ERROR qualis? impedimentum Matrimonii 240.

EUCHARISTIA ejus excellentia 47. 48. reverenter administranda & sumenda 48. 49. quibus deneganda? 49. sæpius frequentanda 50. ad eam, hostiæ & vinum 60. Vinctis & ad mortem condemnatis quomodo decenter administranda 54. ad infirmos quomodo deferenda? 52. 53. ad non valentes eam sumere, scienter non deferatur. 54. in Ecclesiis decenter conservanda 63. 64. v. Tabernaculum.

EUCHARISTIÆ EXPOSITIO vel Processio cum ea, non fiat sine licentia

Officii 65. quibus festis id generaliter permiffum? *ibid.* dum exponitur ad minimum sex cerei ardeant absq; lampadibus 66.

EUCHARISTIÆ Renovatio quando faciendâ hieme? quando æstate? 65. ejus factæ, annotatio fiat in tabula in Sacristia *ibid.*

EVANGELIUM quavis Dominica in domibus Parochianorum per scholares legendum 35.

EXACTIONES omnes pro ministeriis Spiritualibus prohibentur. 139. 145. 146. 176.

EXAMINATORES Synodales 90. 91. eorum obligatio *ibid.* in hæcilibus ad catechizandum, testimonium capacitatis pro excipiendis confessionibus denegent 28.

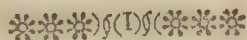
EXCOMMUNICATI Clerici Sacramenta administrantis pœna 183.

EXCOMMUNICATIO ad medicinam instituta 182 est omnium pœnarum maxima *ibid.* ejus gravitas populo inculcanda 182. minor quando incurrat 182.

EXCOMMUNICATIONES Bullæ Cœnæ quæ? 227. Et seq. aliæ Papales 236.

EXECUTORES Testamenti Clericorum qui? & quales designari debeant? 152. ipsi ante omnia inventarium delictorum fideliter conficiant. 152. confectum cum testibus subscribant *ibid.* 154. ante testamenti approbationem nil disponant. 152. ex bonis defuncti nil sibi approprient sub pœna 154. intra annum exequantur & rationem reddant Officio 155.

EXERCITIA Spiritualia, eorum necessitas & utilitas. 137. 138. quovis anno a Beneficiatis absolvenda. 138. Item a Capellanis.

Capellani aulicis 109. ab ordinandis quādo absolvenda? 89.

EXORCISMI ab Ecclesia approbati, & non alij usurpandi 160.

EXORCISTÆ officium absq; licentia Loci-Ordinarii in scripto obtenta, non exercendum 160.

EXPOSITIO *Sanctissimi v. Eucharistia*
Extrema Unctio v. Unctio

F.

FABRICA *Ecclesia* pro ea, designanda pars ex relictis Intestati Beneficiati 154.

FALSIFICATORES Literarum Apostolicarum excommunicantur 229.

FESTI dies devotē obeundi. 249.

FIDES Catholica in Mazovia incrupta. 1. 5. de ea suspecti ad Officium deferendi. 7. de ea inter convivia disputare prohibetur. 4. ejus *mysteria* ignorantes Matrimonio non copulādi 28. in Paternos non admittendi *ibid.*

FIDEI *Professio* à Beneficiatis omnibus in Officio faciendā; & quando? 2. 3. Item à concionatoribus. 3. Scholarum Retoribus *ibid.*

FISCALIS *Officii* citare debet Concubinarium monitum non correctum. 22. transferentes in alia bona, census Ecclesiasticos, aut eos diminuentes 126. occupantes bona derelicta intestati Clerici, aut accepta non denuntiantes ipso vivente. 154. absentantes se à Congregationibus Decanalibus 179. Beneficiatos, proventus Ecclesiæ & Hospitalium non vindicantes 117. 118. Inducos, dies festos Christianorum profanantes. 12. causas pauperum Sacerdotum gratis promoveat per omnes Iuris gradus. 188.

FORVM *Saculare* in causis Sagarum immediatē procedere non potest. 15. 69

seq.

FORI *Spiritualis* taxa. 183.

FORMVLÆ inscribendi baptizatos.

44. Matrimonio copulatos 102.

FRVCTVS *Beneficii* quando sequestrari possunt? 110. 133. 134.

FRVGALITAS commendatur Clericis. 115. 175.

FVNDATIONES earum erectiones, inscriptiones, donationes diligenter aservandæ. 128. iis non satisfacientes benedictione Divina destituuntur 125.

FVNEBRE *Officium* in Ecclesia etiam non Parochiali à Parocho loci absolvendum: vel de ejus licentia ab alio. 146.

FVNERALIA circa ea obventionum taxa 145. eadem quomodo dividendæ *ibid.* v. *Quarta funeralium.*

H.

HÆRETICI ab incolatu Mazovia pœnis criminalibus arcentur. 6. illis stabiliter domos locare in Mazovia aut diu mercaturas exercere & habitare non licet *ibid.* eorum libros legere prohibitum. 4. eorum nomina & numerus in qualibet Parochia quotannis notari & Officio deferri debet. 7. eorum Scholæ extra Patriam non frequentandæ *ibid.*

HONESTAS *publica* impedimentum Matrimonii, quid sit? 244.

HOSPITALIA *pauperum*, Parochorū cure commendantur 115. in illis quomodo se *pauperes* gerere debeāt 116. quales ad illa admittendi? & qui eiiciendi? *ibid.* ubi in Ecclesia, & quali ordine sedere debeant? 118. eorum in Ecclesiis obsequia quæ

da? 190. totius processus praxis 193. *Et*
sequ.

INSTIGATOR Officii v. Fiscalis.

INTESTATUS. Clericus ab eo dereli-
cta ad dispositionem Loci-Ordinarii spe-
ctant. 132. 134. ea occupantium, & acce-
pta non denuntiantium poena 134. ea
quomodo dispensanda? *ibid.*

INTERDICTUM sub illo Missam
celebrare cogentes excommunicantur.
237.

INVENTARIUM *beneficii* ejus, tri-
plex exemplar conficiatur; & ubi quodq;
affervandum? 128. 153. in ipso annotanda
erectio &c. & quæ eidem clausula ap-
ponenda? 128. 129. post mortem Benefi-
ciati ex rebus relictis semper augendū
153. præsentandum est quovis anno in
visitatione, item in institutione Succes-
soris 128.

IRREGULARITAS v. Impedimenta
ad SS. ordines.

JUDÆI quare in Polonia toleren-

tur? 8. in Mazovia non tolerandi. 9. eorum perversitas & cœcitas 9. 216. contra eos facti Processus in Mazovia 9. 10. ipsis in Mazovia domos extruere, habitare, famulatum Christianum habere, mercari, propinare, tabernas arendare, interdictionum. 10. per ipsos, Parochiæ provectus imminutos, ut restituant cogendi. 11. cum Christianis permixti non habitent 11. Domi se continent ostiis clausis die Parasceves, & dum Eucharistia publicè defertur 12. ab usuris coercendi *ibid.* a servilibus, diebus apud Christianos festis absintendi 12. suorum cadavera per se ipsos & clam sepeliant. 13. ipsis Synagogas extruere non permittendum 13.

JVDÆI

JVDÆI

JUDÆI *Conversi v. Neophyti*

JUDICES *Sæculares* causas Sagarum immediate cognoscere non possunt. 17, 251. 223. trahentes, personas Ecclesiasticas ad sua tribunalia excommunicantur 233. 234. 235.

JURAMENTUM à sæcularibus coram Crucifixo, à Spiritualibus ad SS. Evangelia præstandum. 194. à testibus fieri debet die juridica, iisq; jejuniis. 191. ejus formula. 192. ejus gravitas iisdem exponenda. 195. præstari debet à *Provisore* 148. etià à *Provisore*. 149. à *Decanis* foraneis 169. ejus forma 234.

L.

LEGATA à Clericis pro pauperibus studiosis, puellis edotandis non minuantur titulo approbationis testamenti. 153.

LIBERTAS *Matrimonii* 99. Ecclesiasticam lædentes excommunicantur 234.

LIBROS Hæreticorum retinentes, legentes &c. excommunicantur 228.

LIGAMEN impedimentum Matrimonii, quid sit? 101. 244.

LITES *forenses* ab Ecclesiasticis vitandæ 184. ab iis non intentandæ inconsulto officio. 140. sæcularium cum Regularibus coram Conservatoribus expediendæ 184. 185.

LOCATIO pecuniæ & bonorum Ecclesiasticorum non fiat, nisi visis probis; nec ultra triennium; nec absq; consensu Episcopi. 126. 127. ejus contractus cum reservatione fori sæcularis irritus est & nullus. 127. super ea, cautio in foro sæculari non faciendæ. *ibid.*

M.

MACHINATIO in necem qualis? est impedimentum Matrimonii. 243.

MAGISTRATUS hæreticis & Judæis diutius in civitatibus mercaturas exercere, permittere non possunt. 6. 10. v. *Forum. Judices.*

MALEDICTIO ejus punitæ exempli. 20.

MALEFICIA sunt causæ Fori spiritualis 16. 17. 251. modus ea præcavendi, & remedia 18. v. *SAGÆ.*

MANIPULARES *Decimæ* v. *Decimæ.*

MATRIMONIUM. est verum Sacramentum. 97. celebrari potest in Parochia vel sponsi vel sponsæ. 98. ad illud nemo cogatur. 99. à sponsis indilate solemnizandum. *ibid.* ei præmittenda Cōfessio, examen rudium de mysteriis fidei; 98. 28. ejus tempus vetitum. 101. A catholicis cum Catholica vel e contra non celebrandum *absq; consensu Episcopi* 7. 243. absq; illo neq; in ædibus privatis 101. Christiani cum infideli est invalidum 243. ejus impedimenta. v. *Impedimenta.* item *Demeritatio.*

MAZOVIAE elogium à fide Catholica 15. hæreticos non patitur 6. nec Iudeos. 9.

MENDICARE pro Ecclesia alterius Diocesis, nulli liceat sine consensu officii 119.

MERCATORES. Catholici famulos hæreticos non habeant. 6. v. *Hæretici.*

METRICA baptizatorum quomodo ordinatè conficiendæ? 43.

MISSA quam puritate celebrandæ? 55. 56. ad eam præparatio duplex. 56. dicenda nō memoriter, & exactè secundū Rubri-

Rubricas. 57. *Lectionem* quamdiu durare expediat? 57. *Summa* diebus festis qua hora habenda? 61. celebranda, dictis precibus saltem Matutino & Laudibus 59. à Parochis quando pro populo offerri debeat 60. diebus festis à populo ubi audienda? *ibid.* circa dicendam *pro eleemosyna* quid cavendum? 59. pro futura eam dicere prohibitum. 61. *in adibus privatis* nunquam celebranda. 107. *in Oratorii privati* an? & quando celebrari possit? v. *Oratorium privatum*. Ab ea celebranda, *arcedi* scandalosi, vagi, peregrini absq; testimonialibus, 58. Item non honestè vestiti. III.

MISSARUM ONERA descripta & affixa habeantur in Sacristia cujusq; Ecclesie 58. ea absoluta notentur, & quo modo? *ibid.* ea, de die & loco determinatis, regulariter non sunt transferenda *ibid.* nova nulla suscipiantur, sine approbatione officii 67. ea quomodo approbari possint? *ibid.* eorum *Reductio* quomodo licitè fieri possit? 68. pro iis inscriptæ summæ, de loco in locum absq; scitu officii transferri non possunt. 69.

MISSIONES earum utilitas. 35. non alibi, nisi ad Ecclesias ab officio designandas instituantur. 36. earum fructus annuatim officio exhibendi. 37.

MONIALES subsunt jurisdictioni Episcopi 163. earum vota Religiosa 163. è *Clausura* egredientes, & externi eam ingredienti- excommunicantur. 164. 237. ipse e illa egredi quomodo licitè possint? 164. Externi licentiam ingrediendi qualem? & à quo? habere debeant? *ibid.* ad crâtes sint modellæ, nō frequentes, & juniores associatæ 165. 166. iis aperti,

cum externis non loquantur *ibid.* ipsi *Confessarius* extraordinarius quoties concedendus? 166. coram eo quæ earam obligatio? *ibid.* earum *Superiores* de professione futura Novitiæ, tempestivè significare debent Episcopo. *ibid.* item de assumendo habitu *ibid.* Nulla bona Monasterii elocent Indæis 14. neq; absq; scitu Episcopi 126. 127. *Ad Convictum* in Monasterio, puellas ante 8vum annum ætatis non suscipiant, neq; eas retineant post 25tum. 63. hæ separatæ à monialibus habitent. &c. *ibid.*

MONITA Synodalia. 247. quater in annum publicanda, & quâdo? 123.

N.

NAUFRAGORUM bona diripientes excommunicati 269.

NEOPHYTI à Parentibus infidelibus nullo modo exheredari possunt 14. 215. illis adjudicanda portio competens hæreditatis, parentibus ipsorum infidelibus etiam viventibus. 208. ab usuris restituendis, si personæ, quibus debentur non extent, dispensantur. 209. ad danda ipsis alimenta Parentes infideles cogendi. 214. Adventitia bona ipsis vindicentur etiam stante vita Parentum infidelium. 214. omnibus privilegiis Civitatis gaudeant in qua baptizantur. 210. in pios usus aliàs convertenda, ipsis tradantur. *ibid.* à Christianis magna charitate fovendi 318. ex redditibus Ecclesiarum juvandi. 220. in eorum præjudicium factæ a Parentibus infidelibus donationes rescindendæ 215. II. quæ maximè cavere debeant? 210. judaizantes exemplariter puniendi. 211

NOSOCOMIUM v. Hospitalia pauperum.

O

OBSTETRICES de modo baptizandi
examinandæ & edocendæ. 41. 252.

OBVENTIONES v. Funeralia.

OFFICIALIS Episcopi in institutio-
ne per Plenipotetem injungat Princi-
pali, ut professionem fidei personaliter
faciat in officio. 3. indultum pro orato-
rio privato concedere non potest. 63. no-
va onera Missarum non approbet nisi
constet de sufficientia proventuum. 67. in
excommunicando sit cautus. 182. à recur-
rentibus pro approbatione testimonium
de absolutis Exerciitiis requirat. 300. 138.

OLEA SS. à quo? & quomodo pro
Ecclesiis procuranda? 171. ab iis claves
quomodo asservandæ? 65 v. *Uncio*.

OPPRESSIO infantum, casus reserva-
tus 79. pro ea in effectu secuta pœnitē-
tia publica 100. ejus periculum quomodo
præcavendum. 251. & publica pœnitētiā
præstendum 100.

ORATORIUM *privatum*, quale esse
debeat? 108. pro eo *indultum* in originali
exhibendum Episcopo *ibid.* absq; eo dato
vel admissio ab Episcopo, in illo celebrari
non potest. 62. 159. nequē festis in Indulto
exceptis, secus, audientes, præcepto de
audienda Missa non satisfaciunt 62. neq;
alitra concessam Missam, alia 62. 108
neq; concessa, post meridiem *ibid.* neq;
absentibus personis quarum respectu in-
dultum obtentum 108. illius locus osti-
siose revidendi & designari debet. 108. 159.

ORDO SACRAMENTUM confer-
vat unitatem in Ecclesia 85. ad Ordines
suscipiendos sit pura intentio 86. ad il-
los quænam sint impedimenta 238. illos

ab Episcopo Diocesano petere tenentur
Regulares, 161. & quando illos ab alio E-
piscopo suscipere possunt? *ibid.*

ORDINANDI ad minores quas qua-
litates habere debeant? & quale testimo-
nium? 88. exercitia spiritualia semel
per 8. dies absolvant. 89. ad majores quæ-
nam callere debeant? 89. ante quemlibet
exercitia spiritualia absolvat *ibid.* in Se-
minario saltem per annum exerceantur
ibid. v. *Denuntiatio*.

P.

PAROCHI se invicem, & Vicarios
suos charitate prosequantur 137. in labo-
ribus, vicinum Parochum *ibid.* præsertim in iuribus. 13. *Quid Parochi*
eorum componere curent 142. nullas *ist-*
dem inconsulto officio intentent. 139.
pro *istdem* diebus Dominicis & festis mis-
sam offerant. 60. erga Catholicos colli-
mitaneos, inter hæreticos degentes sint
maximè charitativi 38. ad Ecclesiam suā
residere tenentur. 143. nullas res a cono-
nicis in illa asservare possunt sub pœnis
179. non catechizantes puniendi. 27. mo-
neri facient Iudeos, ut a servilibus ab-
stineant, diebus festis 12.

PAROCHUS *singulis annis* tenetur: E-
lenchum hæreticorum in sua Parochia
morantium, Dominicā 4. Quadra, mitte-
re ad officium. 7. *semel* publicare vernacu-
la lingvâ Bullam de Neophytis. 15. 206.
221. §. 24. bis Bullam cœne & quando?
227. Item bis impedimenta Matrimonii
& quando? 102. 240. bis & quando? infor-
mare populum de censuris in retento-
res decimarum, 123. quater & quando?
publicare monita Synodalia 123. statum
animarū

animarum Ecclesie sue connotatum officio transmittere & quando? 139.

PAROCHUS circa Sacramenta ea gratis sine quaestu administret? 139. 144. 39. eorum dignitatem, & ceremonias populo explicet? 40. extra necessitatem, sibi non subiectum non baptizet? 43. ejus negligentia in inscribendo baptizatos punianda. 44. in baptizando, negligens beneficio privandus? 45. Obstetrices modum baptizandi doceat? 41. v. *Infirmi. Eucharistia. Confessarius. Sacerdotes. Clerici.* Circa *Natrimonium* quæ cavere debeat? 97. alienæ Parochiæ sponfos copulare non potest. 97. 246. Matrimonio Acatolici cum Catholica vel e contra non assistat sine consensu officii, & prævio jramento de prole catholice educanda. 7. contractum inscribat Metricæ & quomodo? 102. circa *Sepulturam* in quacunque Ecclesia suæ Parochiæ ipse officium funebre absolvere potest. 146.

PAROCHUS libros scriptos necessario habeat baptizatorum 43. copulatorum 102. onerum Missarum cum absolutarum connotatione 58. suppellectilis sacre 111. decimarum perceptarum & debitarum 124. Processuum Episcopi, Officialium & Decanorum 142. inventarium. 128.

PAROCHUS in Paschate schedulas singulis Parochianis & villas in dies certos pro Confessione faciendâ distribuât 51. 76. statum animarum Ecclesie suæ annotatum renovet? 76. 139. Adjutorem pro Confessionibus habeat? 140. convenientes pro Confessione laboribus non gravet sub poenis 52. 76. 77. invigilet ut omnes communicent? 50. 51. 76. benedictionem eulentorum quomodo ordinat instituet. 141.

PATENA ad Sacrificium sit inaurata? 111. ejus osculum quibus post Missam cedendum? 142. 159.

PATRINUS unus & *Matrina* una tantum in baptismo admittendi? 42. eorum officii qualitas, & qui non admittendi? v. *Baptismus. Confirmatio.*

PATRONUS Ecclesie v. *Collator.*

PAUPERES v. *Hospitalitas.*

POENITENTIA ejus utilitas & efficacia 69. 70. publica pro oppressione instantum, & ejus periculo. 100.

PRÆDICATIO Verbi DEI 29. v. *Concionatores.*

PRÆSENTATI ad beneficium testimonium de vita & moribus habeant? 248.

PROCESSIO cum Venerabili sine licentia Officii non fiat, & quibus festis permittatur? 65.

PROCESSVS quomodo per Dioecesim publicandi? 142.

PROFESSIO Fidei v. *Fides.*

PROVISIO Vicarii inscribi debet, juridice per ipsum Proviforem præsentato Provifo 147. 148. conventio de congrua sustentatione Provifi, Actis consignanda. 149. Provisionem susceptam nemo relinquere potest sine consensu Officii 149.

PROVISOR jurare debet in officio, & quid? 148. v. *Hospitalitas. Seminaria.*

PROVISUS quomodo se gerere debeat erga summ Proviforem? 149. ejus salarium quale? *ibid.* jurare debet, & quid *ibid.* ad beneficium cum institutione non promoveatur nisi biennio Ecclesie Proviforis inservierit *ibid.* clam Dioecesim deferens excommunicatur. 150.

PROVENTVS Ecclesie v. *Ecclesia.*

PURIFICATORIA & Corporalia pri-

nūm lavari debent à Diacono vel Presbytero 110.

Q.

QUARTA pars funeralium solvenda Parocho, & de quibus solvenda? 146. exigenda non ab hærede, sed ab Ecclesia tumulante *ibid.* ab ea solvenda Regulares non sunt exempti. 158. 159.

R.

RECOLLECTIONES. v. *Exercitia.*

REDVGTIO onerum Missarum quomodo licite fieri possit? 66. Beneficiatis, proventus non vindicantibus suffragari non debet. *ibid.*

REGVLARES Iudæis bona & tabernas non elocent. 14. nova onera perpetua missarum non suscipiant; nec antiquorum summas transferant sine consensu officii 69. absq; approbatione Episcopi Confessiones secularium audire non possunt. 156. à reservatis Episcopo, absq; ejus licentia, absolvere non possunt. 79. *Concionatores* ut in suis Ecclesiis prædicare valeant, benedictionem ab Episcopo obtineant: ut in alijs, etiam licentiam 156. Viaticum & extremam unctionem non administrēt sub excommunicatione 158. Matrimonio assistere non possunt 236. extra claustra maritantes & delinquentes ab Episcopo puniri possunt. 157. Indulgentias publicare non possunt absq; facultate Episcopi. 160. ad *sepulturam* apud se eligendam neminem inducere possunt sub excommunicatione 158. 237. apud eos qui sepeliri possunt? 158. Corpora defunctorum, non vocato Parocho deferre non possunt *ibid.* *Ordinandi* v. *Dimissoriales*

in domibus privatis, missam dicere ipsis non licet. 159. v. *Capellanus. itinerantes* testimoniales habeant. 160. Conservatores ab illis eligendi. 185. in Seminariis educato, ad Religionem non alliciant. 95.

REGVLARES *Curati* quo ad curam animarum immediatè subsunt Episcopo. 161. in suis Parochiis sine socio non maneant 162. Decanalibus Congregationibus interesse debent. 172.

RENOVATIO *Eucharistia* v. *Eucharistia.*

Rescriptum *Regium de sagis* 223.

RESERVATI *Casus* v. *Casus.*

RESTITVTIO in pias causas, potissimum Neophytis facienda. 210.

Rubricella *Dioecesis* propria ab omnibus habenda. 172. 60.

S.

SACERDOTES eorum dignitas & excellentia 55. 130. quanta puritas esse debeat? 37 55. *seqq.* & Sanctitas? 131. bis in diem conscientias examinent. 57. Missam celebrantes, in Altari nil impertinens patiantur. 61. sub ea nil impertinens loquantur. 57. v. *Missæ.* Reconciliadi in alba vel superpelliceo non accedant. 72. quibus dotibus præcipuè pollere debeant? 86. ab iis datum scandalum, quàm grave sit? 131. v. *Clerici.*

SACRAMENTA sunt potissima fragilitatum humanarum remedia. 20. 81. ad ministranda gratis, sine quaestu 39. 139. 144. & sanctè. 37.

SACRISTÆ sint superpelliceati dum est expositio Venerabilis. 66. ii. de imminentibus festis Iudæos moneant, ut ad servilibus vacent 12.

SACR-

SACRISTIA in illa res œconomi-
ca non asservandæ sub pœnis 179.

SAGÆ illas per aquas probare il-
licitum. 15. earum examen, & inqui-
sitio immediatè ad forum Spirituale
spectat. 16. 250. iis ad mortem da-
mnatis absq; prævia inquisitione Fori
Spiritualis, Parochus assistere recuset.
76.

SCHOLÆ earum Rectores fidei
professionem faciant 3. *Scholares* die-
bus Dominicis per domos aquâ benedi-
ctâ deferant & Evangelium legant. 35.

SCRIPTURÆ S. abusus severè
prohibetur. 4.

SEMINARIA eorum pro Clero
instituendo necessitas. 92. ad illa qui?
& quales suscipiendi? 93. 94. in iis
quæ docèda? *ibid.* in iis eruditi, præce-
teris ad Beneficia vocandi. 89. in iis
educati, & Diœcesim deferentes, quo-
modo coercendi? 95. in Pultoviensi
& Plocensi quot alendi? 93. eorum *Pro-
visores* quotannis rationē reddant. 96.

SEPULTURA *Ecclesiastica* eā
privandi in Paschate non communicā-
tes 50. Decimarum retentores. 121.
pro illa, si in Ecclesia fiat quid exigi
possit? secundum statum defunctorum
145. quid? si in Cœmeterio fiat. *ibid.*
pauperes gratis sepeliantur. 146. ejus
electio apud Regulares debet testamē-
to, vel duobus testibus probari 158.

SIMONIA punita 24. *Simoniaci*
excommunicantur. 237. *Simoniace*

praesentatus sit inhabilis ad quævis be-
neficia, & sic *praesentans* pro illa vice
jure praesentandi privatur. 25.

SIGILLUM *Confessionis* v. *Confessarij*
SIGILLUM cuiusq; Parochiæ sit
proprium & quale? 44.

SORTILEGIA v. *Maleficia*.

SPONSI separatim habitent 99.
v. *Denuntiatio*.

STOLÆ linteolis circa collum
obducendæ 111.

SUPELLEX *Sacra* quomodo uti-
liter conservanda. 110. Linea sæpius
lavanda *ibid.* pro ea comparanda, si
Parochus negligat, fructus Beneficii
sequestrandi *ibid.* ejus inventarium
quale? & quotuplex? acubi asservā-
dum? 111. unius Ecclesiæ propria, al-
teri non commodanda. *ibid.* quæ, quo-
vis anno accessit connotanda, & visi-
tatoribus exhibenda. 127. eam oppi-
gnorantes ad officium deferendi. 170.

SUSPENSI Clerici, Sacramentali
administrantis pœna. 183.

SYNAGOGAS Judæis extruere nu-
lo modo permittendum. 13.

SYNODALES Plenipotentes con-
tra Judæos 13. 14.

SYNODALES Examinatores v.
Examinatores.

SYNODUS eam quisq; Beneficiatus
habeat. 202. T.

TABERNACULUM pro Eucha-
ristia conservanda, quale esse debeat?
64. ab eo claves quomodo asservandæ?
65.

TAXA

TAXA Fori Spiritualis 180. obventionum funeralium. 145.

TESTAMENTUM Clericorum ejus tempestive condendi necessitas. 151. quomodo legitime faciendum? 152. absq; nominatione ejus Executorum est invalidum. *ibid.* ejus Executores quales designari debeant? *ibid.* factum cum oblivione Seminarii non approbetur, nisi parte pro eo, ex legatis deputata. 153. affectu inordinato erga consanguineos non condendum. 153. v. Executores

TESTES quomodo in inquisitione examinandi? 189. 195. jurare debent 193. quomodo? & coram quibus? 192. in omni causa sufficiunt duo vel tres, & ultra 12. non admittendi 194. Testis errans an corrigere se possit & quomodo? 296. munera accipere non debet, debetur tamen ei sustentatio & merces. 197. Testis falsus detestabilis 197. non absolvendus sacramentaliter donec verè deponat. 76. eorum examina, juridica die institui debent; continuari possunt diebus etiam non juridicis. 191.

TUTORES Hospitalium v. Hospitalia. V.

VIATICUM v. Eucharistia. Infirmi.

VICARIUS Parochi. ad talem habendum requiritur vera necessitas Ecclesie, & de hac testimonium Decani 148. v. Provisio Provisus.

VISITATIO Ecclesiarum ejus necessitas 180. ab Archi-Diaconis quolibet

triennio fiat. 181 à Decanis quovis anno. *ibid.*

VISITATOR Ecclesiarum à visitato requirat: Sigillum ejus Ecclesie 44. Regestrum decimarum cujuslibet Beneficii verificet & subscribat 124. inventarium bonorum omnium beneficii. 128. item quæ post ultimam visitationem accesserunt 127 item Librum processuum publicatorum 142. Synodum quoq; præsentem. 202.

VITRICI Ecclesie alteram clavim ab ejus pecunia habeant. 127.

VOCATIO ad statum Ecclesiasticum ejus signa 86. 87 de ea consulendi Spirituales Viri *ibid.*

UNCTIO extrema ejus utilitas, sæpe populo explicanda 81. 82. non administranda infantibus, perpetuo amebus, publicis peccatoribus &c. 82. 83. permittitur phreneticis, furiosis, pueris deli capacibus, & illis, qui catholice vixerunt, licet non petierint 83. in eodem morbo semel tantum administranda. *ibid.* X.

XENODOCHIA v. Hospitalia pauperum. Z,

ZELUS Animarum. 138.

Soli DEO Laus.

Errata sic corrige.

pag. 41. *is.* de Eucharistia lege de Baptismo.
pag. 116. V. 2. carbonas lege corbonas
p. 217. V. 19. specialite radlege specialiter ad
p. 237. V. 20. zakleci lege wykłeci
p. 243. V. 16. Disparitas lege Disparitas
p. 248. V. 9. potzebuie lege potrzebuie.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0026676

